

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

ΡΕΓΚΙΑΒΙΚ:
Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ

Περίοδος Β', τεύχος 330, Παρασκευή 17-Πέμπτη 23 Οκτωβρίου 1986

Δρχ. 100

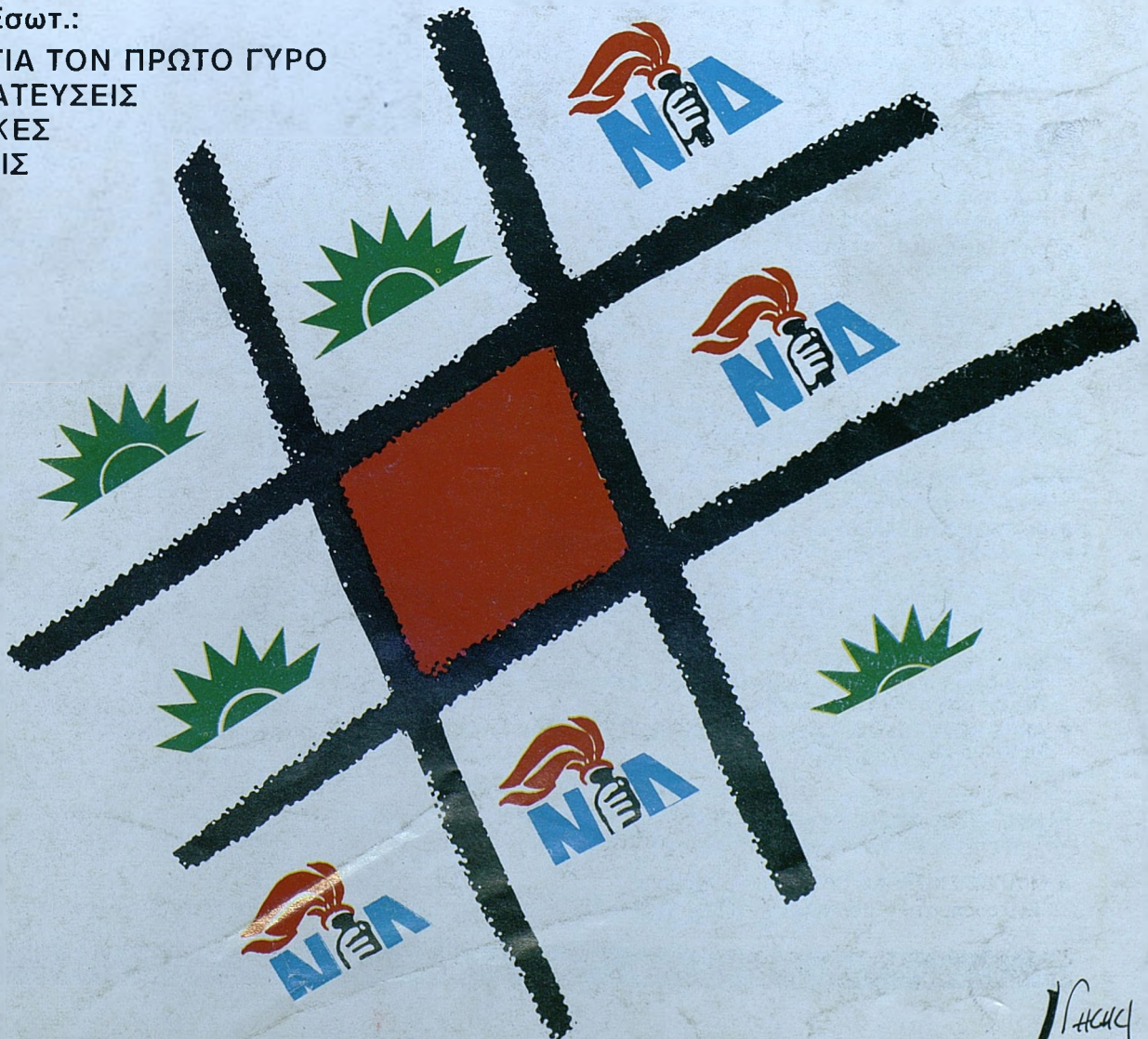
ΠΑΣΟΚ: κατάσταση πολιορκίας

Δ. ΜΠΕΗΣ • Μ. ΕΒΕΡΤ:
Συνέντευξη στο ΑΝΤΙ

● ΠΡΩΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΟΤΥΧΙΑ
του κ. Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ:
Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Ν.Δ. - ΔΗ.ΑΝΑ - ΠΑΣΟΚ - ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ
ΚΚΕ και ΚΚΕ Εσωτ.:

- ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΓΥΡΟ
- ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ
- ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

ΛΗΜΜΑ

Βιβλία που καλύπτουν τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς του σύγχρονου πολίτη

ΣΕΙΡΑ: «ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ»

- CHARLES KAHN:
Ο Αναξιμανδρος και οι απαρχές της ελληνικής κοσμολογίας
- ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ: Περί μυστικής θεολογίας
- G.S. KIRK:
Ηράκλειτος: τα κοσμολογικά αποσπάσματα
- ΠΡΟΚΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ: Στοιχειώσις Θεολογική

ΣΕΙΡΑ: «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ»

- ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ:
Για τον Γκράμσι. Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ
Παρεμβάσεις
- ΛΟΥΪ' ΑΛΤΟΥΣΕΡ:
Στοιχεία αυτοκριτικής
- ΡΑΛΦ ΜΙΛΙΜΠΑΝΤ:
Το Κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία
- ΤΣ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ — Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ — Α. ΤΟΖΕΛ:
Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ
- ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ:
Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

ΣΕΙΡΑ: «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ»

- Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ:
«ΑΡΙΑΔΝΗ». Μία σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:
«Εις την οδόν των Φιλελλήνων»
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΙΟΡΗΣ
Ο γλωσσικός αφελληνισμός
Πέραν του μισοξενισμού και της υποτελείας
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:
«Ο έρωτας στα χιόνια» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη
- ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ:
Η αρχαιογνωσία-του Οδυσσέα Ελύτη
- ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ — ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
— ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ — ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Επτά κείμενα για τον Καβαδία

ΔΟΚΙΜΙΑ • ΜΕΛΕΤΕΣ

- Γ. Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ:
Πολιτικό σύστημα και Πολιτική
- ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΜΑΡΤΕΝ:
Λαμπράκηδες. Ιστορία μιας γενιάς
- ΥΓΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ:
Το συμπόσιο για το ΕΣΥ
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Δημοκρατική διοίκηση επιχειρήσεων
- ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ:
Η Αδιαχώρητη Κοινωνία
- ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Μια συνάντηση. Σεφέρης - Μακρυγιάννης
- ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ:
Συνηγορία της παραλογοτεχνίας
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Ο Κόσμος του Ελληνικού χορού

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

- ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ:
Μεροληπτική κατάθεση
- ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Φύλλα - φτερά
- ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΒΟΥΝΙΔΗΣ:
Λεπτομέρειες
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Η εργασία στην ποίηση

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

- «ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ»
Το βιβλίο που εντόπισε και ανέλυσε ένα φαινόμενο:
το κίτς στη σύγχρονη Ελλάδα:
- ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ:
Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:
Ο Τρίτος Δρόμος
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ:
Τσιγγάνικη Ορχήστρα
- Ν. ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ — ΝΤ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:
Τα λιθόστρωτα της Λέσβου

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

- ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ: Ιστορία μιας γραμμής
Ένα ευρηματικό, παιδαγωγικό βιβλίο για παιδιά προσχολικής ηλικίας με ωραία σχέδια - αφητηρίες για την περιπέτεια της φαντασίας.

ΩΔΙΝΑΝ ΜΥΝ, ΕΤΕΚΑΝ ΟΡΟΣ

Περίοδος Β'
• Τεύχος 330
Παρασκευή 17 Οκτωβρίου 1986
δρχ. 100

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ.Π. ΜΑΣΣΑΒΕΤΑΣ	
Η προσευχή του ταπεινού	9
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Η πρώτη ήττα	10
Δ. ΜΠΕΝΣ - Μ. ΕΒΕΡΤ	
Συνεντεύξεις στο ΑΝΤΙ	12
Δ. ΜΠΕΝΣ	
«Η Αθήνα να μείνει σε χέρια δημοκρατικά»	12
Μ. ΕΒΕΡΤ	
«Πρώτα η δημαρχία και μετά η ηγεσία»	15
Χ.Γ.Λ.	
Η αξιοπιστία του πομπού	18
ΑΝΤΙΔΗΜΟΤΙΚΟΣ	
Το μήνυμα του 1982 και τα θλιβερά μαντάτα του 1986	19
ΑΡ. ΨΑΛΤΗΣ	
Το «μεγάλο άλμα» του ΚΚΕ και η «πολυσυλλεκτικότητα του ΚΚΕ εσ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	22
ΚΚΕ εσ. «Ουδέτερο» αποτέλεσμα	25
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ	
Κι όμως το ποτάμι γυρίζει και πίσω	26
Χ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ	
Συμπαράταξη: Η ενδοχώρα γονιμοποιείται, τα κέντρα όμως...	30
ΑΚΗΣ ΚΟΣΩΝΑΣ	
«Πώς μας ενώνει και πώς μας δονεί της εξουσίας η φωνή...»	32
ΑΛ. ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ	
Ρέγκιαβικ: Νίκησαν τα γεράκια	34
ΠΛ. ΣΕΡΒΑΣ	
Αρόμενα και στρατηγική στα κατεχόμενα	37
Μ.Ν. ΡΑΠΤΗΣ	
Σύρος: Μικρό οδοιπορικό	42
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΠΤΑΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Ο κρίσιμος δεύτερος γύρος	4
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	6
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	17
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	40
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	44
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	46

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΓΗΣΗΣ

ΦΑΙΝΕΤΑΙ πως οι φετινές δημοτικές εκλογές δεν θα μείνουν στην ιστορία μόνο για την ηπιότητα, την «απολιτικότητα» και το «ευρωπαϊκό» ήθος που σημάδεψε τον πρώτο γύρο. Τα αποτελέσματα της περασμένης Κυριακής και οι αντιδράσεις σ' αυτά δημιουργούν ένα πραγματικά νέο πολιτικό σκηνικό. Οι εκλογές που ωδιναν μυν, έτεκαν όρος.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ, για πρώτη φορά στη θριαμβευτική πορεία του υπέστη μια καθαρή πολιτική ήττα τέτοιας έκτασης: αντίστοιχα, η ΝΔ σημείωσε μια πρωτόγνωρη, για την ιστορία της ελληνικής συντηρητικής παράταξης, επιτυχία σε δημοτικές εκλογές: το ΚΚΕ έφθασε, στο πρωτάκουστο για τις παραδόσεις του, σημείο να «αποδεσμεύει» τους οπαδούς του επιτρέποντας τους ακόμη και ψήφο προς τον κ. Έβερτ· η ΝΔ δηλώνει εμμέσως πλην σαφώς ότι προτιμά δημοτικούς άρχοντες προερχόμενους από το ΚΚΕ παρά από το ΠΑΣΟΚ· το κυβερνών κόμμα κηρύσσει «δημοκρατική πανστρατιά» και τα δύο ΚΚ — ασυγκίνητα από την παλαιοκομμουνιστική ορολογία του Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ — απαιτούν αμοιβαιότητα, απλή αναλογική, εγκατάλειψη της δεξιόστροφης πολιτικής· για πρώτη φορά από την αποχή των κομμουνιστών το 1946 η άρνηση επιλογής, η λευκή ψήφος, αποκτά δικαίωμα πολιτικής ύπαρξης — κάτι που αναγκάστηκε τελικά να το παραδεχθεί και ο κ. Κύρκος, για να έχει τουλάχιστον αυτή τη συνεισφορά σε πρωτοτυπία το ΚΚΕ Εσωτ. που προτίμησε ν' ακολουθήσει την ασφαλή πεπατημένη των αντιδεξιών συνδρόμων. Κι όλα αυτά μετά από εκλογές που είχαν γενικά χαρακτηριστεί ως «απολιτικές»...

ΕΙΝΑΙ ΦΑΝΕΡΟ πως τα παραπάνω δεν γίνονται απλώς και μόνο για να κερδηθεί «η μάχη της Αθήνας», της Θεσσαλονίκης ή του Πειραιά. Μπορεί το Παρίσι να «άξιζε μια λειτουργία» αλλά η Αθήνα δεν αξίζει τόσες ανατροπές κατεστημένων παραδόσεων. Οι σημερινές κινήσεις δεν μοιάζουν ν' απαντούν στη συγκυρία· φαίνονται ν' ανταποκρίνονται σε πιο μακρόχρονους σχεδιασμούς που θα αλλάξουν τους συσχετισμούς πάνω στην πολιτική σκακιέρα. Η προοπτική μιας ΝΔ που προσεγγίζει τη δύναμη του ΠΑΣΟΚ, ενός ΚΚΕ που δεν αντιμετωπίζει το ΠΑΣΟΚ παρά ως ευκαιριακό σύμμαχο κι ενός ΚΚΕ Εσωτερικού που δεν θέλει ν' απομακρυνθεί από το ΠΑΣΟΚ δημιουργούν διαφορετικές σχέσεις δύναμης, διαφορετικές σχέσεις γειτονίας — και ίσως εντάσεις και ανακατατάξεις που δεν είναι άμεσα θεατές.

ΠΡΕΠΕΙ να παραδεχθούμε πως τα αποτελέσματα των εκλογών έθεσαν ξανά (παρά τις κάποιες τιμητικές ή ευπρόσωπες επιδόσεις) την εκτός ΠΑΣΟΚ αριστερά στη γωνία. Ο ρυθμιστικός της ρόλος, ιδιαίτερα αυτός του ΚΚΕ, ως προς την εκλογή δημάρχων στο δεύτερο γύρο δεν αυξάνει την πολιτική της σημασία παρά παροδικά. Το ΚΚΕ προσπαθεί να ξεφύγει από τη γωνία απαγκιστρωνόμενο από το νεφέλωμα των «δημοκρατικών δυνάμεων», το ΚΚΕ Εσωτερικού δρομολογώντας το νέο κόμμα. Δεν μπορεί παρά να ελπίζει κάθε αθεράπευτα αισιόδοξος πως αυτές οι κινήσεις θα αποδειχθούν γονιμότερες απ' αυτές που τα τελευταία 12 χρόνια επιχειρούν τα δύο ΚΚ.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ δεν είναι αν (με τη γνωστή από τις προηγούμενες θητείες τους συνέπεια) από την 1η Ιανουαρίου θα «αγωνίζεται» κατά του νέφους και της κυκλοφοριακής συμφόρησης και υπέρ της καθαριότητας και της τακτικής συλλογής των απορριμάτων ο κ. Έβερτ ή ο κ. Μπέης. Το πρόβλημα θα είναι αν και πώς θα χρησιμοποιήσει η ΝΔ τη σημαντική άνοδό της σε βάρος του ΠΑΣΟΚ, το αν το τελευταίο διαθέτει ακόμα κάποια στοιχειώδη αριστερά ανακλαστικά για να ορθοποδήσει, το αν η αριστερά θα ξεπεράσει τους άγονους πειραματισμούς που την κρατούν, δεκαετίες τώρα, καθηλωμένη.

αντί

Ο κρίσιμος δεύτερος γύρος

ΔΥΟ ΗΣΑΝ οι εφημερίδες που, το μεσημέρι της Δευτέρας, πληροφορούσαν τον ελληνικό λαό ότι ο... Αννίβας βρίσκεται προ των Πυλών: Το Έθνος («Η ΔΕΞΙΑ ΕΠΙ ΘΥΡΑΙΣ») και η Αυριανή («ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΚΚΕ ΦΕΡΑΝΕ ΤΗ ΔΕΞΙΑ»). Το Έθνος – κατάπληκτο, λες και ζει σε άλλο πλανήτη... – σημείωνε την «απόρροια σε έκταση στροφή προς τα δεξιά» του εκλογικού σώματος, ενώ η Αυριανή απέδιδε τη στροφή στην κυβερνητική αλαζονεία, στην κυβερνητική αυταρχικότητα, στην κυβερνητική ανικανότητα, αλλά και στην «ηλίθια πολιτική γραμμή που ακολουθούν, τα τελευταία χρόνια, τα δύο ΚΚΕ, τα οποία δεν άφησαν σε χλωρό κλαρί την κυβέρνηση με τις καθημερινές απεργίες και πορείες»...

ΚΑΙ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ; Μέχρι το βράδυ της Κυριακής, έκανε την τρελή! «Νικητής των δημοτικών εκλογών – δήλωνε ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου – είναι, για μια ακόμα φορά, ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Και η νίκη αυτή θα επισφραγισθεί οριστικά στον δεύτερο γύρο»... Την επομένη, ωστόσο, το Εκτελεστικό Γραφείο του ΠΑΣΟΚ (που συνήλθε εκτάκτως, για μια πρώτη εκτίμηση των εκλογικών αποτελεσμάτων), έκρινε πως η αναφορά και μόνον στον νικηφόρο «θεσμό», δεν ήταν αρκετή! Και πως έπρεπε, στοιχειωδώς, να αποσαφηνισθούν μερικά πράγματα, για να «ολοκληρωθεί η νίκη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης». Έτσι, η πρώτη αποσαφήνιση (που απευθυνόταν, φυσικά, στα δύο ΚΚΕ), ήταν η δέσμευση του ΠΑΣΟΚ ότι, στον δεύτερο γύρο, «θα στηρίζει τους δημοκρατικούς υποψήφιους, στην αναμέτρηση με τη συντήρηση και την οπισθοδρόμηση»... Η δεύτερη αποσαφήνιση ήταν η προσδοκία του ΠΑΣΟΚ ότι το ΚΚΕ και το ΚΚΕ Εσωτερικού δεν θα το παίξουν λευκό (ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις υποψηφιότητες Μπέη, Παπασπύρου και Μαναβή), αλλά θα συμπαραταχθούν με το κυβερνητικό κόμμα, για να «φράξουν το δρόμο στις δυνάμεις εκείνες που μετέτρεψαν τον θεσμό σε προγεφύρωμα κατά της πορείας της Αλλαγής».

ΦΑΙΝΕΤΑΙ, όμως, ότι οι δυο αυτές αποσαφηνίσεις του ΠΑΣΟΚ δεν είχαν άμεση αποτελεσματικότητα. Το Πολιτικό Γραφείο του ΚΚΕ (που συνήλθε, επίσης, τη Δευτέρα) έκρινε πως η κυβέρνηση πρέπει να δώσει στον δημοκρατικό κόσμο «ουσιαστικές εγγυήσεις», ότι, δηλαδή, «πήρε υπόψη της την προειδοποίηση των δημοτικών εκλογών» και είναι αποφασισμένη να «δελτιώσει το πολιτικό κλίμα». Είκοσι τέσσερις ώρες πριν, ο γραμματέας του ΚΚΕ Εσωτερικού Λεωνίδας Κύρκος, καλούσε την κυβέρνηση να προωθήσει τους «όρους μιας άλλης πολιτικής» και, πιο συγκεκριμένα, να καθιερώσει την απλή αναλογική, που «αποτελεί αίτημα όλου σχεδόν του πολιτικού φάσματος».

ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ώρα που σύρονται οι γραμμές αυτές (Τετάρτη μεσημέρι), δεν έχουν γνωσθεί οι αποφάσεις των ανώτατων καθοδηγητικών οργάνων του ΚΚΕ και του ΚΚΕ Εσωτερικού, αναφορικά με τη στάση τους στον δεύτερο γύρο των δημοτικών εκλογών. Ωστόσο, είναι κοινός τόπος ότι και οι δυο ηγεσίες αντιμετωπίζουν την πίεση μεγάλου αριθμού μελών και στελεχών του κόμματος, που αρνούνται να «ταντιστούν με το ΠΑΣΟΚ» και, ειδικότερα, να ψηφίσουν Μπέη ή Παπασπύρου ή Μαναβή. Η Αριστερά – υποστηρίζουν – θα πρέπει, επιτέλους, ν' απαλλαγεί από το αντιδεξιό της σύνδρομο και να παύσει να υποκύπτει στον εκδιασμό «ΠΑΣΟΚ ή Δεξιά», εν ονόματι ψευδοδλημμάτων που καλλιεργεί μια ζωή το ΠΑΣΟΚ. Συνεπώς, η Κεντρική Επιτροπή (του ΚΚΕ ή του ΚΚΕ

Εσωτερικού) δεν θα πρέπει να «κατεβάσει γραμμή», αλλά ν' αφήσει τα μέλη του κόμματος να ψηφίσουν κατά συνείδηση.

ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ αυτές δεν συμμερίζονται οι ηγεσίες των δυο κομμάτων (τουλάχιστον σε επίπεδο πλειοψηφίας μελών της Κεντρικής Επιτροπής), που στέκονται με πολύ σκεπτικισμό μπρος στο αναντίρρητο γεγονός ότι την αποδοκιμασία της κυβερνητικής πολιτικής εισπράττει, σήμερα, κατά κύριο λόγο, η Δεξιά. Οι ηγεσίες αναγνωρίζουν ότι η συντηρητική πορεία του ίδιου του ΠΑΣΟΚ, ο ηγεμονισμός του, η έπαρσή του, η περιφρόνηση προς τον απλό άνθρωπο, βρίσκονται πίσω από την αύξηση της επιρροής της Δεξιάς. Αναγνωρίζουν, επίσης, ότι «πιθανόν ο Έμπερτ ν' αποδειχθεί, τελικά, καλύτερος δήμαρχος από τον Μπέη». Από την άλλη, όμως, φοβούνται ότι κατάληψη των μεγάλων δήμων από στελέχη της Δεξιάς – ανεξαρτήτως προσώπων – θα μετέθετε τον άξονα της πολιτικής μας ζωής «ακόμα δεξιότερα», με όλες τις συνέπειες που η μετάθεση αυτή συνεπάγεται. Φοβούνται, επίσης, την «άγρια εκμετάλλευση που θα επιχειρήσει, οπωσδήποτε, το ΠΑΣΟΚ», στην περίπτωση που – λόγω λευκού ή αποχής, από μέρους των μελών του ΚΚΕ ή του ΚΚΕ Εσωτερικού – αναδεικνύονταν δήμαρχοι οι Έμπερτ, Ανδριανόπουλος ή Κούβελας. «Το ΠΑΣΟΚ – κατά την πάγιά του τακτική – θα φορτώσει τη δική του αποτυχία στην κομμουνιστική Αριστερά και άντε, ύστερα, ν' αποδείξεις ότι δεν είσαι ελέφας», δήλωνε ηγετικό στέλεχος του ΚΚΕ Εσωτερικού σε στενό κύκλο φίλων και οπαδών του κόμματος.

Κριτική, ανησυχία, αγωνία

ΟΠΩΣ ΑΝΑΜΕΝΟΤΑΝ, οι προβληματισμοί αυτοί και οι διεργασίες μέσα στους κόλπους των δύο ΚΚΕ αλλά και η γενικότερη εκλογική καθίζηση του κυβερνώντος κόμματος, απασχόλησαν το Εκτελεστικό Γραφείο του ΠΑΣΟΚ στις δυο αλληλοδιάδοχες συνεδριάσεις του, την Δευτέρα, χωρίς την παρουσία του Ανδρέα Παπανδρέου, και την Τρίτη, με την παρουσία του.

Στη συνεδρίαση της Δευτέρας, ειδικότερα, στην οποία προήδρευσε ο υπουργός Προεδρίας Α. Τσοχατζόπουλος, δεν έλειψαν η κριτική, η ανησυχία, η αγωνία: «Πού πάμε και τι κάνουμε;» – αναρωτήθηκαν ορισμένα μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου, ενώ άλλα στελέχη έθεσαν θέμα κατά πόσο ήταν ορθή η τακτική της «μη πολιτικοποίησης» των δημοτικών εκλογών. Αυτή η μη πολιτικοποίηση – είπαν – είχε ως αποτέλεσμα τη χαλάρωση και επανάπαυση του κινήματος, ενώ ορισμένοι κυβερνητικοί χειρισμοί πάνω σε καντά θέματα, όπως τα νοίκια, η ακρίβεια κ.ά. επέτειναν τη δυσφορία του κόσμου. Άλλα στελέχη του Γραφείου δεν απέκρυψαν την αγωνία τους για την «τύχη του Μπέη» στον δεύτερο γύρο των δημοτικών εκλογών: Οι ηγεσίες των δύο ΚΚ μπορεί να ταχθούν υπέρ της υποψηφιότητας Μπέη. Αλλά αν υπάρξουν «διαρροές», έστω της τάξεως του 10% από μέρους των μελών του ΚΚΕ και του ΚΚΕ Εσωτερικού, «ο Μπέης δεν βγαίνει»!

ΣΤΙΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ και αγωνίες αυτές, απάντησε ο Α. Τσοχατζόπουλος με ήρεμους τόνους: Μπορεί – είπε – από την μη πολιτικοποίηση των εκλογών η Δεξιά να είχε κάποια οφέ-

λη... Αλλά το μεγάλο κεφάλαιο που διαθέτει το κίνημά μας και που λέγεται Ανδρέας Παπανδρέου, παραμένει αλώβητο, εφόσον δεν το ρίξαμε στην τύρβη του προεκλογικού αγώνα. Θαρσείν, συνεπώς, ψηφ.

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ στο Εκτελεστικό Γραφείο του ΠΑΣΟΚ συνεχίστηκε και την άλλη μέρα, παρουσία του Ανδρέα Παπανδρέου, με επιστέγασμα την ανακοίνωση της Τρίτης. Στην ανακοίνωση «επιβεβαιώνεται η ορθότητα των βασικών επιλογών» (της ηγεσίας) σε ό,τι αφορά τον εκλογικό αγώνα και διακηρύσσεται η απόφαση του κινήματος ν' αγωνιστεί «για να μην περάσουν οι δήμες στις δυνάμεις της συντήρησης και της οπισθοδρόμησης». Η ανακοίνωση αποτελεί, κατά κάποιο τρόπο, απάντηση στη «θέση» Κουτσόγιωργα, που υποστήριζε, την έντονη πολιτικοποίηση (διάβαζε κομματικοποίηση) των δημοτικών εκλογών. «Διαφορετικά – έλεγε – θα χάσουμε τις εκλογές!» Από την άλλη, παραμένει γεγονός ότι η ανακοίνωση αποφεύγει κάθε αναφορά στο αν η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ συνειδητοποίησε ή δεν συνειδητοποίησε το «μήνυμα» του πρώτου γύρου των δημοτικών εκλογών, που, στην προκειμένη περίπτωση, θα σήμαινε συγκεκριμένες δεσμεύσεις «για μια άλλη πορεία», ακριβέστερα «για μια άλλη πολιτική».

ΤΗΝ ΑΠΟΥΣΙΑ «δεσμεύσεων» (ή «εγγυήσεων», κατά τη διατύπωση του ΚΚΕ), επισήμανε, αργά το βράδυ της Τρίτης, ο Λεωνίδας Κύρκος, τονίζοντας ότι «η αποτυχία των υποψηφίων της Δεξιάς (στον δεύτερο γύρο) δεν είναι θέμα εκκλήσεων, αλλά συγκεκριμένων δεσμεύσεων, που θα μπορούσαν να τονώσουν τον λαό». Τις οποιοσδήποτε «δεσμεύσεις», όμως, απέρριψε, άρδην – όπως λέγεται – ο ίδιος ο Α. Παπανδρέου: «Προτιμώ να παραιτηθώ – φέρεται να δήλωσε στον Γιάννη Αλευρά – παρά να δεσμευθώ, από τώρα, για την απλή αναλογική ή για ο,τιδήποτε άλλο».

ΩΣΤΟΣΟ, και παρά την ανακοίνωση του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ ότι οι βασικές επιλογές της ηγεσίας, σε ό,τι αφορά την εκλογική τακτική, υπήρξαν ορθές, φαίνεται ότι, στη συνεδρίαση της Τρίτης, αποφασίσθηκε, μεταξύ άλλων, η κάποια κλιμάκωση της αντιπαράθεσης απέναντι στη Δεξιά. «Ολίγη οξύτητα δεν βλάπτει» – είπαν ορισμένα στελέχη του Εκτελεστικού...

ΟΙ ΜΗ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ, παρά ταύτα, δεν εμπόδιαν τον πρωθυπουργό και τους επιτελείς του να αναρωτηθούν για το «τι κάνουμε μετά τις δημοτικές εκλογές». Αν οι σχετικές πληροφορίες είναι ακριβείς, ο Α. Παπανδρέου σκέφτεται την περίπτωση «μικρής αναβολής» του ανασχηματισμού, ώστε να μελετηθεί, με μεγαλύτερη άνεση, η αλλαγή της κυβερνητικής εικόνας (image), όχι μόνο με την παρουσία νέων προσώπων στο υπουργικό συμβούλιο, αλλά και με την εξαγγελία μέτρων ή αποφάσεων, που «θα έδιναν κάποια ανάσα στο λαό». Φυσικά, ο προβληματισμός για μια νέα «κυβερνητική εικόνα», καθόλου δεν αποκλείει την περίπτωση πρόωγων εκλογών (στις αρχές, ας πούμε, του 1987) – περίπτωση που δεν έπαψε ν' απασχολεί τον πρωθυπουργό.

Και αμερικανικό ενδιαφέρον

ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ προς τον δεύτερο γύρο των δημοτικών εκλογών, παρακολουθούν, εκ του σύνεγγυς, και οι Αμερικανοί.

ΠΡΟΣΕΧΤΕ... ΔΕ ΡΩΤΑΣ
ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΕΥΚΟ,
ΑΛΛΑ...
ΠΟΙΟΣ ΖΗΤΗΣΕ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ;

Μία πρώτη (δική τους) διαπίστωση είναι ότι η άνοδος της εκλογικής επιρροής της Νέας Δημοκρατίας, «ενίσχυσε τη θέση Μητσοτάκη». (Για την ενίσχυση αυτή, «οι Αμερικανοί δεν αισθάνονται ιδιαίτερα ευτυχείς». Αυτό, τουλάχιστον, υποστηρίζουν άνθρωποι που διατείνονται ότι «κατέχουν» τις διαθέσεις του Στέιτ Ντιπάρτμεντ...). Από την άλλη, φαίνεται ότι οι Αμερικανοί προτιμούν, αυτή τη στιγμή – και μέχρι την υπογραφή, τουλάχιστον, της νέας συμφωνίας για τις δάσεις – την παραμονή της σημερινής κυβέρνησης στην εξουσία. Μια συμμαχική κυβέρνηση, αλλά ακόμα και μια συντηρητική κυβέρνηση – λένε – θα καθιστούσε την υπογραφή αυτή δυσχερέστερη, «μια και το ΠΑΣΟΚ αντιδρά διαφορετικά ως κυβέρνηση και διαφορετικά ως αντιπολίτευση».

ΩΣΤΟΣΟ η ζωή προχωρεί πέρα από τις διαθέσεις ή τους υπολογισμούς του όποιου ξένου παράγοντα. Ασφαλώς οι εκλογές της Κυριακής είναι εξαιρετικά κρίσιμες, καθώς η αναμέτρηση δεν αναφέρεται μόνο στο μέλλον του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και σε κρίσιμα θέματα της πολιτικής μας ζωής. Τα θέματα αυτά, την πορεία προς την πρόοδο ή την οπισθοδρόμηση, το μέλλον της χώρας όπως διαγράφεται μέσα από τη σημερινή συγκυρία, θα σταθμίσει ο υπεύθυνος ψηφοφόρος, όταν θα προσέλθει μεθαύριο στην κάλπ., για να ρίξει την ψήφο του. «Σε μερικούς ανθρώπους έρχεται μια μέρα, που πρέπει το μεγάλο Ναι ή το μεγάλο Όχι να πούνε»...

ΑΝΤΗΝΩΡ

Κυκλοφορεί ο 24ος τόμος του ΑΝΤΙ

Ανάμεσα στις προβλέψεις των πολιτικών αρχηγών και των υποψηφίων δημάρχων από τη μια, και τις εκτιμήσεις των ιδίων για τα αποτελέσματα των εκλογών από την άλλη, ανοίγει εκείνο ακριβώς το διάστημα που επιτρέπει σε μια πολιτική να κριθεί. Κάθε πολιτική επιλογή μοιάζει με ένα πείραμα: τελικά επαληθεύει ή διαψεύδει υποθέσεις, εκτιμήσεις ή τακτικές που επεξεργάζεται το κάθε κόμμα. Γι' αυτό το λόγο απαιτούν σημασία οι προβλέψεις όταν αντιπαρατεθούν με τις ύστερες εκτιμήσεις. Ας δούμε, λοιπόν, τι δήλωναν πριν και τι δήλωσαν μετά οι κύριοι αντίπαλοι που συγκρούστηκαν στις δημοτικές εκλογές.

Πριν

«Η νίκη των υποψηφίων της Αλλαγής θα είναι μεγαλύτερη από τις δημοτικές εκλογές του 1982».

Μετά

«Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ήταν για μια ακόμα φορά ο νικητής των δημοτικών εκλογών».

Ανδρέας Παπανδρέου

Πριν

«Οι υποψήφιοι για μια αδέσμευτη και ακομμάτιστη Τοπική Αυτοδιοίκηση θα θριαμβεύσουν. Οι δημοτικές εκλογές θα δώσουν βαρυσήμαντο πολιτικό μήνυμα».

Μετά

«Ο ελληνικός λαός αξίωσε σήμερα με την ψήφο του την απελευθέρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από τον εναγκαλισμό της κρατικής και κομματικής εξουσίας, ξεπέρασε τα πλαστά διλήμματα και έδωσε ένα σαφές και καθοριστικό μήνυμα».

Κων. Μητσοτάκης

Πριν

«Απ' όσα έχουν πει, ο Στ. Νέστορας θα περάσει στο β' γύρο των δημοτικών εκλογών στη Θεσσαλονίκη».

Μετά

«Ήδη στην πολιτική ζωή της χώρας υπάρχει ένας ισχυρός αριστερός πόλος συσπείρωσης, ικανός στην πορεία να χτυπήσει το δικομματισμό».

Χαρ. Φλωράκης

Πριν

«... ήδη θεωρούμε νίκη μας την πλατεία διαδοχή του προγράμματος και των αρχών μας».

Μετά

«... ο συνδυασμός της ΑΔΗΚ συγκέντρωσε ποσοστό άνω του 4% που αποτελεί μια πρώτη συσπείρωση δυνάμεων γύρω από μια νέα αριστερή πολιτική».

Κώστας Φιλίνης

Πριν

«... δίνεται σ' όλους η ευκαιρία να καταδικάσουν τη σημερινή κατάσταση και να διαμαρτυρηθούν εναντίον εκείνων που την προκάλεσαν».

Μετά

«... τα αποτελέσματα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης υπήρξαν κατώτερα των προσδοκιών μας».

Κων. Στεφανόπουλος

Νομίζουμε πως δεν χρειάζονται σχόλια.

Η προεκλογική και εκλογική περίοδος για άλλους σήμαινε αδιαφορία και για άλλους άγχος, αγωνία, ένταση και «κυνηγήτο» του γεγονότος, της απόφασης, της είδησης.

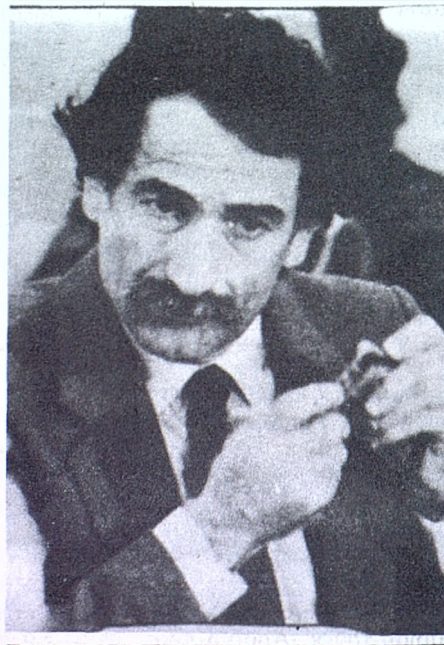
Εμείς βρισκόμαστε με τη δεύτερη κατηγορία. Τα βδομαδιατικά τεύχη συνιστούσαν μίαν απόφαση που θεωρούσε, προκαταβολικά, σαν σίγουρα μια σειρά πράγματα: τα αποτελέσματα του α' γύρου επιβεβαίωσαν κάπου την εκτίμηση αυτή, ενώ τα αναμενόμενα αποτελέσματα του β' γύρου μας καλούν σε άλλη μια έκτακτη έκδοση, αυτήν της 24ης Οκτωβρίου (που είναι, βέβαια, κανονική, αλλά για σας και για μας βδομαδιατική).

Ωστόσο η σημερινή —MONON— έκδοση, για λόγους τεχνικούς, κυκλοφορεί με μικρότερο αριθμό σελίδων. Ζητούμε κατανοήση. Το μεθεπόμενο τεύχος θα κυκλοφορήσει Παρασκευή 7 Νοεμβρίου όταν αυτή η φάση της αναταραχής θα έχει κατασταλάξει...

Οι επιστολές και οι πονοκέφαλοι του κ. Τρίτση

Η αποτυχία του υποστηριζόμενου από το ΠΑΣΟΚ κ. Σ. Μαντά, στο Αργοστόλι Κεφαλονιάς, να περάσει στο δεύτερο γύρο, δημιούργησε σοβαρά προβλήματα στο ΠΑΣΟΚ και επιπλέον πονοκεφάλους στον κ. Αντ. Τρίτση. Η περίπτωση έχει ενδιαφέρον γιατί στο δεύτερο γύρο αντίπαλος του κ. Μ. Βαγγελιάτου, που υποστηρίζει η Ν.Δ. θα είναι ο ανεξάρτητος Α. Καλαφάτης τωρινός δήμαρχος και πρώην μέλος της Ν.Ε. του ΠΑΣΟΚ. Η αποτυχία του κ. Σ. Μαντά χρεώνεται στον Αντ. Τρίτση, ο οποίος είναι και βουλευτής του νομού και του οποίου φέρεται ως προσωπική επιλογή και χειρισμός η υποψηφιότητα Μαντά.

Η υπόθεση έχει μια προϊστορία που ενδιαφέρει από πολλές πλευρές μιας και έχει αναμειχθεί μέχρι και ο Κουρής της «Αυριανής» προφανώς λόγω καταγωγής, αλλά και συναφούς προς τον κ. Τρίτση αντίληψης για το σοσιαλισμό. Πριν αρκετό καιρό ήρθαν στην επιφάνεια οι τεταμένες σχέσεις μεταξύ της Ν.Ε. του ΠΑΣΟΚ — από τις πλέον ισχυρές σε επαρχιακό επίπεδο — με τον τότε δήμαρχο του ΠΑΣΟΚ κ. Αντ. Τρίτση. Αυτές εντάθηκαν όταν φάνηκε ότι ο κ. Τρίτσης δεν επιθυμούσε να είναι πάλι υποψήφιος στις δημοτικές ο κ. Α. Καλαφάτης, μέλος τότε της Ν.Ε. και δήμαρχος Αργοστολίου. Τότε το Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ φαίνεται ότι δεν είχε αντιρρήσεις στην υποψηφιότητα Καλαφάτη. Η διαφωνία, ζητήθηκε από τη Ν.Ε. να συζητηθεί σε συνέλευση η οποία όμως δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ. Αυτό αποτέλεσε και την αφορμή να παραιτηθούν τα μέλη της Ν.Ε., να διορισθεί νέα και να συμβούν αποχωρήσεις από το ΠΑΣΟΚ. Στη «μάχη» μπήκε και η «Αυριανή» που στράφηκε εναντίον του κ. Καλαφάτη ο οποίος αποφάσισε να πάρει μέρος στις εκλογές ως ανεξάρτητος. Ο κ. Τρίτσης έπεισε το Καστρί να του αναθέσει το «ξεκαθάρισμα» των διαφωνιών που προέκυψαν, πρότεινε και επέ-

νεια οι τεταμένες σχέσεις μεταξύ της Ν.Ε. του ΠΑΣΟΚ — από τις πλέον ισχυρές σε επαρχιακό επίπεδο — με τον τότε δήμαρχο του ΠΑΣΟΚ κ. Αντ. Τρίτση. Αυτές εντάθηκαν όταν φάνηκε ότι ο κ. Τρίτσης δεν επιθυμούσε να είναι πάλι υποψήφιος στις δημοτικές ο κ. Α. Καλαφάτης, μέλος τότε της Ν.Ε. και δήμαρχος Αργοστολίου. Τότε το Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ φαίνεται ότι δεν είχε αντιρρήσεις στην υποψηφιότητα Καλαφάτη. Η διαφωνία, ζητήθηκε από τη Ν.Ε. να συζητηθεί σε συνέλευση η οποία όμως δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ. Αυτό αποτέλεσε και την αφορμή να παραιτηθούν τα μέλη της Ν.Ε., να διορισθεί νέα και να συμβούν αποχωρήσεις από το ΠΑΣΟΚ. Στη «μάχη» μπήκε και η «Αυριανή» που στράφηκε εναντίον του κ. Καλαφάτη ο οποίος αποφάσισε να πάρει μέρος στις εκλογές ως ανεξάρτητος. Ο κ. Τρίτσης έπεισε το Καστρί να του αναθέσει το «ξεκαθάρισμα» των διαφωνιών που προέκυψαν, πρότεινε και επέ-

Πραγματικά αδιέξοδα, όχι λάθη τακτικής

Σήμερα πλέον οι οπαδοί της γραμμής Κουτσόγιωργα – και ιδιαίτερα οι τοπικές Οργανώσεις της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και του Πειραιά – είναι πεισμένοι ότι κατέχουν το κλειδί της αποτυχίας. Ήδη ο Μένιος σπεύδει να υπενθυμίσει προς όλες τις κατευθύνσεις ότι ο ίδιος ήταν αντίθετος στην επιλογή του Δ. Μπέη από το 1982, ότι η ορθή γραμμή ήταν η γνωστή πολιτική της «αντιδεξιάς συσπείρωσης» και ότι τελικά εκάμφθη προ της επιμονής του Ανδρέα Παπανδρέου που ήθελε να περιοριστεί η μάχη γύρω από «το θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης». Παρότι η πλειοψηφία των μελών και των στελεχών του ΠΑΣΟΚ είναι πεισμένη ότι η πολιτική περίπου ισοδυναμεί με συνθηματολογία, με έναν κατάλληλο χειρισμό των μέσων μαζικής ενημέρωσης και με έναν ιδιοφυή χειρισμό της τελευταίας στιγμής – και με αυτό τον τρόπο αρνείται να αποδεχθεί το σαφέστατο πολιτικό μήνυμα των εκλογών – εντούτοις η γραμμή της αποπολιτικοποίησης δεν ήταν αυτόχρονα λανθασμένη. Μια άλλη γραμμή, που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο θα έθετε τη συνολική πολιτική της κυβέρνησης υπό κρίση, αντικειμενικά δεν είχε ευρύτερα περιθώρια επιτυχίας. Αντίθετα, θα οδηγούσε σε μια αδιέξοδη συγκυρία και ενδεχομένως θα εξανάγκαζε τον Ανδρέα Παπανδρέου να επισπεύσει τις βουλευτικές εκλογές. Κοντολογής, θα επικύρωνε την αρχική άστοχη τακτική του Κ. Μητσotάκη που αναδείκνυε τις Δημοτικές Εκλογές ως πρόκριμα για την έναρξη ενός νέου ανέκδοτου αγώνα.

Όμως η προσωπική πολιτική επιλογή του πρωθυπουργού είχε όλα τα χαρακτηριστικά μιας κουτοπόνηρης εκδοχής της τακτικής του «περίμενε και θα δούμε». Και τούτο, διότι η θεμελιώδης προϋπόθεση για να είναι αυτή η πολιτική αξιόπιστη, δεν υπήρχε. Τέσσερα χρόνια μετά τις Δημοτικές του 1982 οι πράσινοι δήμοι – πλην ελαχίστων εξαιρέσεων – δεν έχουν πείσει τους πολίτες ότι διαθέτουν τα εργαλεία, τη βούληση και το πρόγραμμα που θα τους επέτρεπαν μια ουσιαστική παρέμβαση στο πλέγμα σχέσεων που συγκροτεί μια πόλη.

Με δεδομένη, λοιπόν, την πεποίθηση των πολιτών ότι οι Οργανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν αποτελούν ουσιαστική ενδιάμεση βαθμίδα εξουσίας, όλη η εκλογική τακτική του Ανδρέα Παπανδρέου έμενε μετέωρη και εντέλει χωρίς αντικείμενο.

Με άλλα λόγια, αυτό σημαίνει ότι οι εκλογές δεν κρίνονται ποτέ από ένα σύνθημα· αλλά πάντα εκφράζουν διεργασίες βαθύτερες που συντελούνται με αργούς ρυθμούς μες στους ιστούς του κοινωνικού σχηματισμού.

βαλε υποψήφιο τον κ. Μαντά, πρώην στέλεχος της ΕΔΗΚ και αντιδήμαρχο Χολαργού, ο οποίος όμως, δεν ζούσε στο Αργοστόλι. Οι αντιθέσεις εξήνθησαν περισσότερο όταν κατά περίεργο τρόπο το ΚΚΕ εσ. υποστήριξε την υποψηφιότητα Μαντά και το ΚΚΕ τον κ. Δημουλά, παλιό συνεργάτη του κ. Τρίτση. Ο υπουργός Παιδείας δεν έπεισε τους Αργοστολίτες είχε όμως, φαίνεται κάνει τις απαραίτητες επαφές με τα Κ.Κ., στην Αθήνα.

Στη διάρκεια όμως, της προεκλογικής εκστρατείας, οι αντιθέσεις μεγάλωσαν μιας και ο πρώην υπουργός και επίσης Κεφαλλονίτης κ. Γεράσιμος Αρσένης υποστήριξε τον κ. Καλαφάτη, χωρίς ωστόσο να στραφεί εναντίον των δύο άλλων υποψηφίων – Μαντά και Δημουλά. Ο πρώην βουλευτής και τώρα διοικητής του ΟΤΕ κ. Μαντέλης και αυτός Κεφαλλονίτης, και προφανώς άμεσα ενδιαφερόμενος, απέφυγε να πάρει θέση πράγμα που έδειχνε ότι δεν ήταν ενθου-

σιασμένος με την επιλογή Μαντά στηρίζοντας έτσι σιωπηλά την υποψηφιότητα Καλαφάτη. Ο κ. Τρίτσης έμεινε έτσι μόνος του να υποστηρίζει μαζί με τη διορισμένη Ν.Ε. και τη βοήθεια των Κουρήδων την υποψηφιότητα Μαντά. Η ένταση μάλιστα στην προεκλογική περίοδο έφθασε σε τέτοιο σημείο ώστε να μοιρασθεί φυλλάδιο από τη Ν.Ε. του ΠΑΣΟΚ σε στίλ «Αυριανής» που μιλούσε μέχρι και για «πεμπτοφαλαγγίτες» και άλλα τέτοια που «ανεβάζουν» κατακόρυφα το ήθος του προεκλογικού αγώνα.

Το αποτέλεσμα δικαίωσε τους αποχωρήσαντες από το ΠΑΣΟΚ και ανάγκασε τον κ. Τρίτση, όπως μας πληροφορήθηκε η «Αυριανή» (14/10), να στείλει επιστολή στον πρωθυπουργό στην οποία εξηγεί τους λόγους της αποτυχίας του ΠΑΣΟΚ, οι οποίοι σύμφωνα με το δημοσίευμα της εφημερίδας αποδίδονται στη στάση του κ. Μαντέλη, την προτίμηση του κ. Αρσένη προς τον κ. Κα-

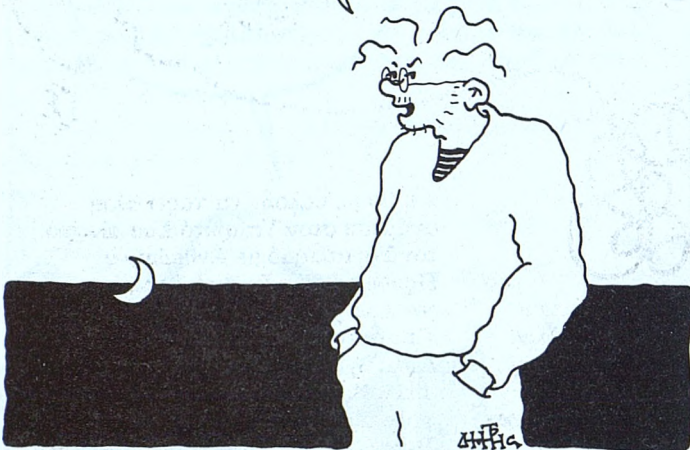
λαφάτη και στην «αντιπασοκική του εκστρατεία». Αλλά επίσης και στην μη παρέμβαση του Ε.Γ. για να λυθούν τα προβλήματα με τη Ν.Ε. του ΠΑΣΟΚ.

Τα αποτελέσματα του πρώτου γύρου δείχνουν ότι κανονικά πρέπει να εκλεγεί δήμαρχος ο κ. Καλαφάτης. Εάν δεν βγει και εκλεγεί ο κ. Βαγγελάτος, υποψήφιος της Ν.Δ., – μάλλον απίθανο – θα υπάρχουν πλέον σοβαρά πολιτικά προβλήματα. Για τον κ. Τρίτση πάντως ό,τι και να γίνει είναι «μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα». Βέβαια, η «Αυριανή» μπορεί να τα αποδώσει όλα στα Κ.Κ. και τους «αποστάτες». Άντε όμως, τώρα να εξηγήει ξανά ο κ. Τρίτσης με νέα επιστολή ποιои ευθύνονται για την αποτυχία του ΠΑΣΟΚ στην περιφέρειά του. Όχι τίποτε άλλο, αλλά πλησιάζουν ανασχηματισμοί και έρχονται νέες βουλευτικές εκλογές...

Λέτε ο κ. Τρίτσης να γράψει τώρα και προϊστορία;

□

ΟΙ ΕΡΛΟΓΕΣ ΕΙΝΑΙ
ΔΥΣΦΟΛΕΣ...
ΜΗ ΜΕΙΝΕΤΕ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ
ΜΕΙΝΕΤΕ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΑΡΑΒΑΝ
ΚΑΙ ΣΤΡΕΦΟΝΤΕ ΓΙΑ ΩΡΑ,
ΓΙΑ ΠΟΛΛΗ ΩΡΑ...
Ο ΝΟΜΟΣ ΔΕΝ ΟΡΙΖΕΙ
ΧΡΟΝΟ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΣΚΙΤΣΟΥ:
«ΜΕΣΑ Σ' ΕΝΑ ΠΑΡΑΒΑΝ ΞΕΧΝΙΕΜΑΙ»

Φέτος, τα λευκά απόκτησαν ενδιαφέρον...

Όπως «τυχαίως», τις τελευταίες ημέρες πριν την πρώτη Κυριακή των εκλογών, τότε που η κοινή γνώμη είχε αποκτήσει πεποίθηση ότι αρκετοί και κρίσιμοι ψηφοφόροι θα προτιμούσαν την επιλογή του «λευκού», το Υπουργείο Εσωτερικών αποφάσισε ότι τα λευκά ψηφοδέλτια δεν χορηγούνται στις δημοτικές εκλογές.

Η κινητοποίηση των δικαστικών αντιπροσώπων είχε σαν αποτέλεσμα να σταλεί ένα τελέξ από το Υπουργείο Εσωτερικών, λίγες ώρες πριν την ψηφοφορία (!), στο οποίο διευκρινιζόταν ότι όποιος ήθελε λευκή ψήφο μπορούσε να ρίξει το φάκελο κενό. Αυτή η αποσαφήνιση όμως... περιέπλεξε ακόμα περισσότερο το πρόβλημα: πρώτον, αν τα λευκά ψηφοδέλτια των βουλευτικών εκλογών χρησιμοποιούνται όχι για «λευκή ψήφο» αλλά για να χειρογράφονται οι συνδυασμοί των οποίων τα έντυπα ψηφοδέλτια έχουν τελειώσει, γιατί αυτό δεν ισχύει στις δημοτικές εκλογές; Μήπως σ' αυτές δεν τελειώνουν τα έντυπα ψηφοδέλτια; Δεύτερον, γιατί στο «ΠΡΑΚΤΙΚΟ Νο 2» υπάρχει θέση για ξεχωριστό υπολογισμό των λευκών ψηφοδελτίων και των άκυρων;

Βεβαίως, στην ερώτηση προς τον Έφορο Δικαστικών Αντιπροσώπων «πώς θα υπολογίσουμε τον κενό φάκελο στα άκυρα, αφού, πρώτον, μας λέτε να το δίνουμε ως λευκό ψηφοδέλτιο και, δεύτερον, αφού προβλέπεται ειδική στήλη για τα λευκά», η απάντηση ήταν «α, βέβαια, έχουμε και την ξεχωριστή θέση για τα λευκά, αυτό δεν το υπολογίσαμε...» (!) Αυτή η απάντηση ήταν δηλωτική των αντιφάσεων στις οποίες καταλήγει μια τέτοιου ήθους πολιτική απόφαση.

Υστερα, προέκυψε το πρόβλημα πως θα χορηγείται ο κενός φάκελος· η απάντηση ήταν «όταν θα ζητάνε λευκό ψηφοδέλτιο». Όταν, όμως, ζητάνε δημοσίως οι εκλογείς λευκό, τούτο σημαίνει απλούστατα κατάργηση της μυστικότητας της ψηφο-

φορίας ή απλούστερα, αντισυνταγματική πρακτική. Επιπρόσθετα, ακόμα κι αν δεν ζητηθεί δημοσίως το λευκό ψηφοδέλτιο, το πρόβλημα υπάρχει και πάλι, αφού ένας φάκελος χωρίς ψηφοδέλτιο φαίνεται σαφέστατα όταν ρίχνεται στη κάλπη, μια και το «μάτι» της Εφορευτικής Επιτροπής εθίζεται στον σημαντικά διογκωμένο —λόγω του μήκους των φετινών ψηφοδελτίων— φάκελο.

Αυτά και άλλα πολλά συνιστούν αντιφάσεις και παραβάσεις ευθέως συνδεδεμένες με το φόβο του λευκού που κατέλαβε τους κυβερνητικούς και με τη γνωστή πλέον συμπεριφορά τους, όταν θέλουν να λύσουν «άνετα» (βλέπε χονδροειδώς και αδαώς) τα προβλήματά τους.

Και πάνω απ' όλα υπάρχει ένα ουσιαστικό πολιτικό ζήτημα, που ανέκυψε φέτος με οξύτητα λόγω κάποιων τάσεων μερίδας του εκλογικού σώματος: με βάση ποιο κριτήριο και στο όνομα ποιας πανικόβλητα ψηφοθηρικής σκοπιμότητας *απαγορεύεται στους πολίτες να εκφράσουν τη γνώμη τους*, ως «κυρίαρχος λαός»; Διότι φάκελος κενός ψηφοδελτίου ισούται με έλλειψη ψήφου.

Αυτό το ερώτημα μένει αναπάντητο, μέσα στους στρεψοδικούς και δολιχοδρομικούς νομικισμούς κάποιων νεόπλουτων της πολιτικής, που προσφεύγουν στην κουτοπονηριά για την «επίλυση» των προβλημάτων τους.

ΜΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΗΣ Ε.Λ.Ε.

Δεν είναι είδηση· είναι υπενθύμιση. Ο κ. Γρηγόρης Κασιδόκωστας εξελέγη τελικώς δήμαρχος Βουλιαγμένης και μάλιστα με μεγάλη πλειοψηφία. Δήλωσε υπερκομματικός, είναι τύπος αθλητικός και κάνει όνειρα να μετατρέψει την... υποβαθμισμένη Βουλιαγμένη σε ακόμα περισσότερο «Κυανή Ακτή»: Θαλάσσια σκι, καμπάνες, ντισκοτέκ, παραρτήματα στον Αστέρα και όλα αυτά τα γνωστά. Άξιος ο μισθός του· άλλωστε φαίνεται ότι συναίνεσαν στα σχέδιά του και οι κάτοικοι της περιοχής —λόγος εμάς δεν μας πέφτει.

Άλλο θέλουμε να υπενθυμίσουμε:

Ο γαμπρός του κ. Λάτση —του γνωστού φιέλληνα εφοπλιστή— υποστηρίχθηκε από το ΠΑΣΟΚ και μάλιστα ο κ. Γ. Α. Παπανδρέου τίμησε με την παρουσία του συνεστίαση υποστήριξης του από την Τ.Ο. Βουλιαγμένης (καλά, τι άλλο θέλατε, μήπως λαϊκή συγκέντρωση με πλακάτ του τύπου «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ» κλπ.). Φυσικά και ο κ. Κ. Μητσοτάκης τίμησε άλλη συνεστίασή του που οργάνωσε η Τ.Ε. της Ν.Δ.: ο άνθρωπος είναι νεοδημοκράτης (καλά, που είναι το περιεργό;) και τον υποστήριξε το κόμμα, όπως άλλωστε διακήρυσσαν και οι σχετικές καταχωρήσεις στον αθηναϊκό Τύπο. Τόσο πο-

λύ νεοδημοκράτης που οικειοποιήθηκε και του κ. Έβερτ το σήμα της «Νέας Πνοής» και το τσωντάρησε στο πορτραίτο του.

Εμείς συγχαίρουμε όλους τους επιτυχόντες και μαζί τον κ. Κασιδόκωστα. Και τον συγχαίρουμε ως υποστηριζόμενο από τις φίλιες μας, δημοκρατικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ. Και επειδή πολύ της μόδας είναι οι αναφορές για «ανίερη συμμαχία», Ν.Δ. και Αριστεράς, ρωτούμε απλώς:

Πώς πρέπει να ονοματίσουμε αυτό το επίτευγμα της πασοκικής Ε.Λ.Ε. (Εθνική Λαϊκή Ενότητα);

Μήπως Ιερή Συμμαχία;

ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΑΕΔ

● Λόγω τεχνικών δυσκολιών, η επιστολή του Προέδρου του ΟΑΕΔ κ. Τ. Άμαλου, σχετικά με σημείωμα του προηγούμενου τεύχους, θα δημοσιευτεί στο επόμενο τεύχος.

ΖΑΧΑΡΙΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Η Προσευχή του Ταπεινού

Ελεύθερη απόδοση, προσαρμογή,
ανασκευή, αναδιάταξη,
αναδόμηση και λαζοπουλοποίηση
από τον ΓΙΩΡΓΗ Π. ΜΑΣΣΑΒΕΤΑ

Κατέβα λίγο πιο χαμηλά μεγαλοδύναμε. Τείνε ευήκοον το ους στο μεγάλο αίτημα της Αλλαγής που έχω να σου υποβάλλω. Ναι, θέλω ν' αλλάξω Κύριε.

Δε λέω, ωραίο είναι να είσαι Αριστερός. Κυρίως όταν γίνεται – γενικώς – δεύτερος γύρος. Νιώθεις ξαφνικά σαν μια βουτηγμένη, ως χθες, στις σκόνες και τις σαπουνάδες Σταχτοπούτα, που μπροστά σου γονατίζουν οι πιο λαμπροί πρίγκιπες του Γιουνανιστάν και οι αρχιερείς του Σαινσιμονισμού, ζητιανεύοντας την προτίμησή σου. Βγαίνεις από τη μοναξιά σου για μια βδομάδα κι ενώνεσαι με όλο τον καλό κόσμο που λέγεται «δημοκρατικές δυνάμεις». Μα τόσα χρόνια Σταχτοπούτα Κύριε, βαρέθηκα να μου την κοπανάνει την υστεραία των εκλογών ο τρομερός μου πρίγκιπας. Κι όχι μόνο να μου την κοπανάνει, αλλά και ν' απαγορεύει σε όλη τη γειτονιά να μου λείει έστω μια «καλημέρα». Κι όποιος τολμά να το κάνει να παραδίδεται, μαζί μου, στο πυρ τ'ο εξώτερον, επί συμπράξει ανιέρου συμμαχίας.

Γι' αυτό σε ικετεύω Κύριε. Το ξέρω πως δεν μπορείς τώρα πια να με κάνεις δεξιό. Όχι, δεν σου ζητάω τέτοιο δύσκολο θαύμα. Κάμε τουλάχιστον κάτι απλούστερο. Δώσε μου τουλάχιστον μια δυνατότητα. Κάνε με κι εμένα τον αμαρτωλό γελοιογράφο. Το βλέπεις Ύψιστε, – όλα τα βλέπεις Εσύ – πως μόνο οι γελοιογράφοι δεν κινδυνεύουν να χάσουν το ψωμί τους σ' αυτό τον τόπο.

Αχ, δίκιο είχε ο πατέρας μου, που στα λίγα χρόνια που βγήκε από τη φυλακή, μ' είχε ταράξει στις καρπαζιές, γιατί δεν ήξερα να σχεδιάζω ούτε... ευθεία γραμμή, ενώ εκείνος σου σκάρωνε με μια μονοκονδυλιά το Ποντικονήσι της Κέρκυρας. Αν ήμουν γελοιογράφος όλα θα ήταν απλούστερα. Ακόμη και την ώρα της ψηφοφορίας. Κι ας έχουν καταργηθεί τα λευκά ψηφοδέλτια. Θα μπορούσα να κάνω τη δουλειά μου και σε γαλάζια, κίτρινα, μουσταρδί,

ο,τιδήποτε. Άλλωστε όλα τους είναι όμορφα και ομοιόμορφα (Βλέπε Μιχ. Στεφανίδη «Επιτομή και Περιτομή Δημοκρατίας» σελ. 181). Ποιες αμαρτίες γονέων πληρώνω Κύριε; Εμ μ' έκανες αριστερό, εμ δεν με έκανες γελοιογράφο. Κι από μικρός παιδεύομαι πολύ Πολυεύσπλαχνε. Ο πατέρας μου ήθελε καλά και σώνει να του αναλύω το χρονογράφημα του Παπαπερικλή στην πρώτη σελίδα της «Αυγής». Κι ο Παπουτσάκης με παίρνει τηλέφωνο βράδυ για να μου ζητήσει ένα κείμενο – ανάλυση, κατά προτίμηση – αύριο το πρωί. Κουράστηκα με τις τόσες αναλύσεις μεγαλοδύναμε. Και να σκεφτείς ότι ήμουν και συμμαθητής με το Γιάννη Καλαϊτζή, από οκτώ χρονών. Γιατί αυτός να γίνει γελοιογράφος Πανάγαθε; Μήπως κι αυτουνού αριστερός δεν ήταν ο πατέρας του; Δεν θέλω να είμαι άδικος μαζί Σου Παντοδύναμε. Γνωρίζω ότι υπάρχουνε και χειρότερα. Θα μπορούσα, ας πούμε, να είχα γίνει ψυχαναλυτής, σαν άλλο φίλο μου, που διανυκτέρευε όλο το βράδυ του Σαββάτου, γιατί η πελατεία του προέρχεται κυρίως από το «Εσωτερικό» και γενικώς από το «χώρο». Όχι, δεν θα τον άντεχα τόσο πόνο ψυχής ξαπλωμένο στ' ανάκλυντρό μου.

Άσε που σκέφτομαι και τα μετά θάνατον. Που όλα τα αριστερά μακρονήσια μου θα έχονε κατακλύσει την Κόλαση, καθ' ότι η γλότη του παραδείσου Σου θα φιλοξενεί μόνον ελληνοχριστιανικά βοσειδή, μη ερευνώντα τας γραφάς, και τίποτε ροδόχρους ελληνοκομσομόλους, που τόσο ομοιάζουν προς τα παιδιά του Κατηχητικού. Κι όλα αυτά τα φιλαράκια θα έχονε κατακτήσει δημοκρατικές διαδικασίες αυτοδιαχείρισης των καζανιών και των βόθρων και πάλι θα στήνουν κάλπες

και θα με καλούν να πάρω θέση ανάμεσα στον Υπαρκτό Σοσιαλισμό, τον Σοσιαλισμό με Ανθρώπινο Πρόσωπο, τον Εφικτό Σοσιαλισμό και τον Επαναστατικό Σοσιαλισμό. Τα πάντα εν σοφία εποήσας Ύψιστε. Δηλαδή σχεδόν τα πάντα. Γιατί συμπάθαμε αλλά από τον καιρό της φυλακής μου έχει μείνει μια απορία: Τους κοριούς τι τους ήθελες; Και τώρα έχω άλλη μια, που σαν κοριός με βασανίζει: Τόσες πολλές «και άλλες δημοκρατικές δυνάμεις», τόσες πολλές «δυνάμεις της προόδου και της Αλλαγής», τι τις ήθελες; Εσύ, ο τα πάντα πληρών, δεν μπορούσες να με βολέψεις κι εμένα σε μια θεσούλα γελοιογράφου – μωρέ ας ήσουνα αιρετός και θα σου 'λεγα εγώ αν δε με διόριζες έστω κι επί συμβάσει, έστω και τριμηνίτης όπως στη ΔΕΗ ή τριωρίτη όπως στον ΟΤΕ. Τουλάχιστον μωρέ Θεέ, δεν με έκανες δεξιό; Τόσους και τόσους έκανες. Ήταν ανάγκη να με κάνεις και μένα αριστερό σαν τον Κατσιφάρα; Και τώρα να μου λένε ότι νίκησα, ότι ο λαός ψήφισε συνολικώς Αριστερά, κι εγώ να μην το βλέπω; Να με καλούν και πάλι σε «δεύτερο γύρο» και μια ζωή να μου λένε κάνε αυτό γιατί διαφορετικά θα σε φάει ο Έδερτ; Εν τω κεκραγένοι με προς Σε, εισάκουσόν μου Κύριε, εισάκουσον την φωνή της δεήσεώς μου και ξαναφέρε μου απέναντί μου κάποιους που νάναι και να το λένε πως είναι δεξιό. Να ξέρω τι μου γίνεται. Τον Δροσογιάννη Φουριεριστή, δεν τον αντέχω Ύψιστε.

Γ.Π. ΜΑΣΣΑΒΕΤΑΣ

Υ.Γ.:

Και τώρα μη μ' αρχίσετε τις ερωτήσεις, τι σχέση έχει αυτό το πράμα με την «Προσευχή του Ταπεινού» του Ζαχαρία Παπαντωνίου. Στο κάτω κάτω μήπως το πράμα του Βουτσινά είχε περισσότερη σχέση με τη «Λυσιστράτη» του Αριστοφάνη; Αφού μάθατε να καταπίνετε εκείνο, θα καταπιείτε κι αυτό.

Προσωπική ήττα του Ανδρέα

Τα αποτελέσματα
των εκλογών,
καταδίκη
του πατερναλισμού

του Ρεπόρτερ

Αν προκύπτουν δύο βασικά συμπεράσματα από τον πρώτο γύρο των δημοτικών εκλογών είναι ασφαλώς από τη μια μεριά οι διεργασίες που έχουν πραγματοποιηθεί στο κοινωνικό σώμα και από την άλλη η κρίση της αρχηγικής «χάρης» του κ. Ανδρέα Παπανδρέου.

Το πρώτο συμπέρασμα, το οποίο μάλιστα χαρακτηρίζει και όλη την εβδομάδα του δεύτερου γύρου των δημοτικών εκλογών είναι ασφαλώς η συντηρητικοποίηση μεγάλου μέρους του εκλογικού σώματος (η επόμενη Κυριακή θα δείξει αν είναι ψήφος δυσαρέσκειας ή κάτι μονιμώτερο) αλλά και η άρνηση των στελεχών και της λαϊκής βάσης της αριστεράς να εγκλωβισθεί στα παραπλανητικά διλήμματα «δεξιά-αριστερά» και θα καθορίσει τη στάση της με περισσότερο ώριμο τρόπο και στη βάση μιας πολιτικής προοπτικής, που ξεπερνά τη συγκυρία. Η αριστερά αρνήθηκε και φαίνεται να αρνηθεί έως και την Κυριακή να παραδώσει τις σημαίες της για χάρη των μικροπολιτικών σκοπιμοτήτων του ΠΑΣΟΚ (Μπέης ή Έδερτ) και να αντιμετωπίσει το «φαινόμενο ΠΑΣΟΚ», μετά μάλιστα πέντε χρόνια συνεχούς εμπειρίας, ως ένα κόμμα «νομής της εξουσίας» και μόνο. Γιατί πραγματικά η ποιότητα της πολιτικής συμπεριφοράς του ΠΑΣΟΚ και της Κυβέρνησής του είναι εκείνη που επέτρεψε στη Δεξιά όχι μόνο να αποπλύνει το αντιδημοκρατικό της παρελθόν, απώτερο και πρόσφατο, αλλά και να ταυτισθούν ορισμένοι τουλάχιστον εκπρόσωποί της με μια «λογική αντιπαλότητα», η οποία ταυτόχρονα έδινε στο ΠΑΣΟΚ το παλιό δεξιό στίγμα της αντιδημοκρατικότητας.

Γιατί πραγματικά οι προτάσεις του κ. Α. Ανδριανόπουλου και του κ. Μιλτ. Έδερτ από το άνοιγμα της τηλεόρασης στους υποψήφιους (με ταυτόχρονη αυτοκριτική για την πολιτική της παράταξής τους) για ισότιμο διάλογο με τους υποψήφιους της αριστεράς σε συνεντεύξεις Τύπου (που σνομπάρισαν οι κ. Μπέης, Παπασπύρου και Μανασής) για την καθιέρωση της

απλής αναλογικής στις δημοτικές εκλογές, για την καταπολέμηση της αφισορύπανσης και ηχορύπανσης ήταν ασφαλώς ένα «νέο δημοκρατικό προσώπειο» το οποίο δεν διέθεταν οι κυβερνητικοί υποψήφιοι.

Το επόμενο αποκαλυπτικό δεδομένο από τον πρώτο (και έως σήμερα δεύτερο) γύρο των δημοτικών εκλογών είναι η μείωση της χαρισματικής ιδιότητας του κ. Ανδρέα Παπανδρέου.

Μιας ιδιότητας, που είχε ταυτισθεί από το 1974 και έως την περασμένη Κυριακή μόνο με επιτυχείς εκλογικές αναμετρήσεις οι οποίες – όχι μόνο τόνωναν υπέρμετρα την αυτοπεποίθηση του κ. Α. Παπανδρέου σε στρατηγικές επιλογές και τακτικές κινήσεις αλλά συνέβαλαν στον εξωστραχισμό όσων αμφισβητούσαν τον διαρκώς ογκούμενο πατερναλισμό σε όλα τα επίπεδα του κρατικού μηχανισμού, του Κινήματος, της Κυβέρνησης και των θεσμών της ελληνικής κοινωνίας.

Ο κ. Ανδρέας Παπανδρέου ήταν όχι απλώς κύριος και αυθεντής ενός κινήματος και μιας κοινωνίας προς τον «τρίτο δρόμο προς το σοσιαλισμό» (χωρίς βέβαια το κύριο χαρακτηριστικό του σοσιαλισμού, που είναι η αποκέντρωση της εξουσίας) αλλά και ο θαυματοποιός, ο οποίος πέφαι είχε επιτύχει δύο αλληπάλληλες «νίκες» του ΠΑΣΟΚ εις βάρος της Δεξιάς. Εκείνες της αποπομπής του κ. Κ. Καραμανλή και εκείνες των βουλευτικών εκλογών του Ιουνίου. Σήμερα όμως γίνεται ολοφάνερο ότι οι «νίκες» εκείνες δεν ήταν παρά περιστασιακές επιφανειακές και πύρρειες, γιατί ενδυνάμωσαν όλα τα αρνητικά χαρακτηριστικά του ΠΑΣΟΚ και μάλιστα κατά τρόπο ώστε να εμφανισθούν ως αρετές του.

Το σπουδαιότερο από τα αρνητικά χαρακτηριστικά αυτά ήταν – όπως έχει επισημάνει επανειλημμένα «το ANTI» – η δημιουργία του μύθου «του πατέρα αφέντη» και ο ευνοχισμός κάθε συλλογικής δημοκρατικής λειτουργίας στην Κυβέ-

νηση, στο Κίνημα και τους θεσμούς για χάρη του λεγόμενου «οικοσυστήματος του Καστριού».

Δεν είναι τυχαίο έτσι το αποτέλεσμα των δημοτικών εκλογών, από την άποψη ότι όλες οι αποτυχημένες επιλογές (σε επίπεδο δημάρχων και κεντρικής στρατηγικής) ήταν απόφαση του ίδιου του κ. Α. Παπανδρέου αλλά και ότι ο πρώην «χαρισματικός ηγέτης» δεν συνέλαβε τις αδιόρατες κοινωνικές διεργασίες που αποκαλύφθηκαν την περασμένη Κυριακή, καθώς έως τότε διαβεβαίωνε δημόσια (πχ. λόγος και δηλώσεις στη Θεσσαλονίκη στις αρχές Σεπτεμβρίου) ότι ο σιωπών λαός επιδοκιμάζει τα οικονομικά μέτρα της Κυβέρνησης και συμπάρισται απόλυτα στο έργο της Αλλαγής. Συνηθισμένος να αποκεφαλίζει σταδιακά ο κ. Α. Παπανδρέου όχι μόνο κάθε αντιφρονούντα αλλά και κάθε απόλυτα πιστό ο οποίος έτυχε να έχει κάποια προσωπική πολιτική ταυτότητα και υπόσταση (τελευταία χαρακτηριστική περίπτωση ο παραγκωνισμός του κ. Μένιου Κουτσόγιωργα και του κ. Α. Τσοχατζόπουλου) βρέθηκε αντιμέτωπος την περασμένη Κυριακή με μια εικόνα την οποία δεν είχε υπολογίσει ποτέ. Το σπουδαιότερο ασφαλώς δεν είναι η έκπληξη του κ. Α. Παπανδρέου από τα εκλογικά αποτελέσματα (δεν είναι ο πρώτος χαρισματικός ηγέτης που το παθαίνει αυτό) αλλά η απόλυτη άρνησή του να εξαγάγει τα απαραίτητα συμπεράσματα. Έτσι, πιστός στην αντίληψη ότι ο ίδιος πρέπει να παραμείνει αλώβητος (και να επιμερίζει τις ευθύνες σε όλους τους άλλους με ανασχηματισμούς και διαγραφές) ο κ. Α. Παπανδρέου έκανε ένα δεύτερο λάθος, με την ανακοίνωσή του το βράδυ της περασμένης Κυριακής ότι «νικητής είναι ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης» (και ηττημένος άραγε ποιος;). Το λάθος να μην προδίδει σε μια ειλικρινή και θαρραλέα αυτοκριτική (που πιθανώς θα λειτουργούσε εκτονωτικά αλλά και συσπειρωτικά) ο κ. Α. Παπανδρέου συνέχισε με ένα τρίτο. Με τον πρωτοφανή πολιτικό εκδιασμό προς τα κόμματα και τους ψηφοφόρους των δύο κομμουνιστικών κομμάτων, που όσο αποδεικνύεται ατελέσφορος τόσο γίνεται περισσότερο πιεστικός. Η αδιαλλαξία αυτή απέναντι στην κομμουνιστική αριστερά και τις εγγυήσεις που ζητά για μια νέα πολιτική πορεία είναι βέβαιο ότι οδηγεί τον κ. Α. Παπανδρέου στο τέταρτο και αρκετά σοβαρό πολιτικό του λάθος, που θα εκδηλωθεί το βράδυ της ερχόμενης Κυριακής. Την επίρριψη κάθε πολιτικής ευθύνης στα κόμματα της αριστεράς για το γεγονός ότι δεν πρόκειται να εκλεγούν δήμαρχοι οι κ. Μπέης, Παπασπύρου, Μανασής και Καρέλης, χωρίς βεβαίως να προβληματισθεί πάνω στο ποιος και ποια πολιτική ευθύνεται για την άνδρωση της συντηρητικής παράταξης στο 47-48% και γιατί, ακόμα και αν τα δύο ΚΚΕ κατέληγαν σε θερμές ανακοινώσεις υποστήριξης για τους κυβερνητικούς υποψήφιους, είναι βέβαιο ότι δεν θα τους ακολουθούσε μεγάλος αριθμός από τους οπαδούς και ψηφοφόρους τους. Η εμπειρία της τελευταίας εβδομάδας αποκαλύπτει ασφαλώς ότι ο κ. Α. Παπανδρέου δεν ενήργησε ως ο παλιός χαρισματικός ηγέτης και ως ο θαυματοποιός ο οποίος κέρδιζε τις μάχες στο επίπεδο της πολιτικής αναμέτρησης, όσο η πολιτική του δεν είχε φθαρεί τόσο πολύ και όσο δεν είχαν συμβεί οι θαυμάσιες διεργασίες στο κοινωνικό σώμα, όπως απέδειξε το χρονικό διάστημα από την περασμένη Κυριακή μέχρι σήμερα. Ο κ. Α. Παπανδρέου αποδεικνύει στην περίπτωση αυτή όχι μόνο την «γύμνια» του από κάθε χαρισματικό στοιχείο (που πάντοτε ελαχιστοποιείται στις περιπτώσεις της πολιτικής ήττας), αλλά και τη γύμνια της πολιτικής του. Και ασφαλώς η γύμνια αυτή σχετίζεται με τη σταθερή απόφασή του να αποκομίζει μόνο αυτός και το στενό κυβερνητικό περιβάλλον κάθε κέρδος από κάθε εκλογική αναμέτρηση, χωρίς καμία παραχώρηση και χωρίς καμία διάθεση ισότιμης συνεργασίας.

Ο πατεριναλισμός, που καταδικάσθηκε πολύπλευρα στα εκλογικά αποτελέσματα της περασμένης Κυριακής, δεν μπορεί παρά να καταδικασθεί και πάλι.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ
Γ. Γενναδίου 3 - τηλ. 36.02.007

ΜΙΚΗΣ
ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ
ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ
ΤΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ

Αυτοβιογραφία

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΜΙΚΗΣ
ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ
ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ
ΤΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ

Αυτοβιογραφία

1
ΚΕΔΡΟΣ

ΜΙΚΗΣ
ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ
ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ
ΤΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ

Αυτοβιογραφία

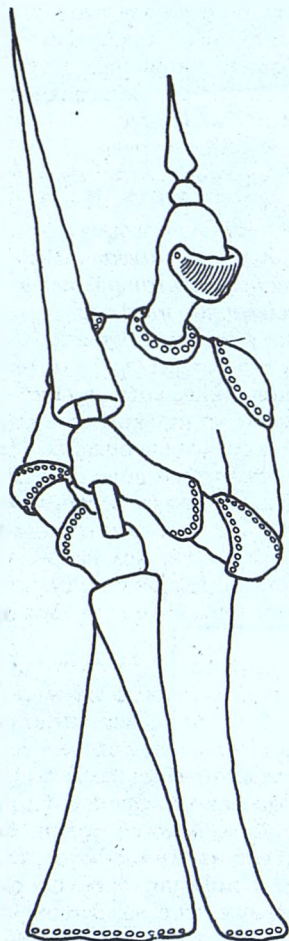
1
ΚΕΔΡΟΣ

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ
ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ

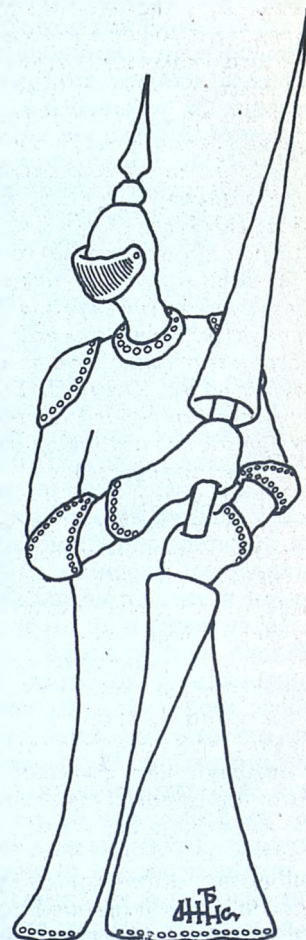
Ο Θεοδωράκης αυτοβιογραφείται.
Η πορεία του προς τη μουσική.
Μια συναρπαστική κατάδυση
στο χρόνο και στις μνήμες του.

ΟΙ ΔΥΟ ΜΟΝΟΜΑΧΟΙ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΜΙΛΑΝΕ ΣΤΟ ΑΝΤΙ:

Συνεντεύξεις
και του ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΠΕΗ
του ΜΙΛΤΙΑΔΗ ΕΒΕΡΤ
στον Άκη Κοσώνα

Τελικά φάνηκε αυτό που εξαρχής ήταν για πολλούς δεδομένο: Αυτές οι δημοτικές είναι κυρίως πολιτικές· ακόμη και ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ αναγκάστηκε ν' αλλάξει τις δηλώσεις του περί «νίκης της τοπικής αυτοδιοίκησης» και να καλέσει – για άλλη μια φορά – την αριστερά «να στηρίξει την αλλαγή». Πανστρατιές, δημοκρατικές δυνάμεις, κοινοί αγώνες, εθνική αντίσταση, όλα επιστρατεύτηκαν πάλι προκειμένου «να κλείσει ο δρόμος στη δεξιά». Και πρόκειται για δημοτικές εκλογές, αν είχαμε άραγε εθνικές, βουλευτικές εκλογές, τι άλλο θα χρησιμοποιούσε η κυβέρνηση; Απ' την άλλη μεριά, ο κ. Έβερετ, όπως θα δούμε στη συνέντευξη που ακολουθεί, θέλει να περάσει το μήνυμα ότι «ο πρώτος γύρος ήταν πολιτικός, ο δεύτερος έχει να κάνει με αντιπαράθεση προσώπων», ενώ ο κ. Μητσotάκης, φρονίμως ποιών, σιωπά. Είναι προφανές ότι οι σύμβουλοί του τον έπεισαν ότι δεν πρέπει να εμφανιστεί ειδικά στη συγκεκριμένη φάση θριαμβολογών υπό τις ιαχές αλλαλαζόντων γαλάζιων οπαδών... Το κλίμα των ημερών, τα πολιτικά μηνύματα, τα διλήμματα, όλα περιγράφονται μέσα στις συνεντεύξεις των δύο μονομάχων της Κυριακής. Συνεντεύξεις που ευχαρίστως παραχώρησαν στο ΑΝΤΙ ο Δ. Μπέης και ο Μ. Έβερετ...

A.K.

Δ. ΜΠΕΗΣ:

«Η Αθήνα να μείνει σε χέρια δημοκρατικά»

ΕΡ.: Υπήρχε περίπτωση κ. Μπέη να κατεβαίνατε αυτόνομα στις εκλογές εάν δεν σας πρότεινε το ΠΑΣΟΚ;

ΑΠ.: Έχω δηλώσει και στο παρελθόν πριν από ένα περίπου χρόνο, ότι στην περίπτωση που το ΠΑΣΟΚ δεν θα στήριζε την υποψηφιότητά μου δεν θα ήμουν υποψήφιος σ' αυτές τις εκλογές. Γι' αυτή μου τη στάση συνετέλεσαν πολλοί λόγοι. Κατ' αρχήν θεωρώ πολιτικό τυχοδιωκτισμό την απειλή μιας αυτόνομης υποψηφιότητας ώστε να υποχρεω-

θει ένας φορέας ή ένα κόμμα να στηρίξει μια υποψηφιότητα.

Από την άλλη πλευρά, αρνούμαι την ποδοσφαιροποίηση της πολικής, με τις πολιτικές μεταγραφές και μεταπηδήσεις που θυμίζουν περισσότερο ποδόσφαιρο. Και βεβαίως δεν προάγουν ούτε κατά κεραία το πολιτικό ήθος.

Κατά συνέπεια, δεν θα δεχόμουν αλλά και απέρριπτα τα διάφορα σενάρια τα οποία κυκλοφορούσαν πριν ένα χρόνο περίπου.

Παράλληλα, η εδώ και 32 χρόνια πορεία μου στο χώρο της Τ.Α., έχει ανα-

δείξει και έχει κάνει φανερό με ποιο χώρο είμαι συγγενής ιδεολογικά. Ήμουν συνεπής όλα αυτά τα 32 χρόνια και θα συνεχίσω να είμαι συνεπής.

ΕΡ.: Τι γίνεται με το δεύτερο γύρο, νομίζετε ότι είναι πιο πολιτικός από τον πρώτο; Γιατί πολλοί εκτιμούν ότι η κύρια πολιτική αντιπαράθεση έγινε την περασμένη Κυριακή, όταν καταμετρήθηκαν οι δυνάμεις των κομμάτων.

ΑΠ.: Είναι σαφέστατα πολιτικές οι εκλογές και στο δεύτερο γύρο. Γιατί πέρα από τις όποιες οριοθετήσεις και τις

ιδεολογικές παραλληλότητες, η προποιοήσεις ανάμεσα στις δυνάμεις της δημοκρατίας, δεν παύουν να υπάρχουν τα δύο μεγάλα ιδεολογικά μπλοκ, αυτό της δημοκρατίας και αυτό της αντίδρασης. Από τη μια οι δημοκρατικές δυνάμεις και από την άλλη οι δυνάμεις της αντίδρασης.

Συνεπώς ο αγώνας για να μην περάσει στα χέρια της αντίδρασης και της συντήρησης ο Δήμος της Αθήνας είναι σαφέστατα πολιτικός. Βέβαια, είναι ένας πολιτικός αγώνας ιδιαίτερα συσκόλος και επίπονος, ιδιαίτερα σ' αυτή τη συγκυρία που η αντίδραση προσπαθεί να αποκτήσει ένα ψεύτικο προσωπείο που ασφαλώς θα ρίξει τη Δευτέρα μετά τις εκλογές.

ΕΡ.: Είναι πιθανό, οι φίλοι του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσ. να σας κατηγορούν ήδη ότι θυμίζετε την έκφραση «δημοκρατικές δυνάμεις» και προστρέχετε σ' αυτές μόνο σε κρίσιμες εκλογικές μάχες. Ότι το ΠΑΣΟΚ χρησιμοποιεί τη γνωστή καραμέλα ποντάροντας στο συναίσθημα και τα δилήματα της αριστεράς.

ΑΠ.: Αν θεωρείται καραμέλα το πολιτικό επιχείρημα ότι ο πρώτος δήμος της χώρας δεν πρέπει να περάσει στα χέρια της δεξιάς και ειδικότερα του κ. Έβερτ, ο οποίος είναι γνωστό ότι θέλει να χρησιμοποιήσει το Δήμο σαν εφαλτήριο για την προσωπική του ανέλιξη μέσα στο κόμμα του, τότε εμείς δεν έχουμε τίποτα να πούμε.

Βέβαια, εδώ πρέπει να επιστημονομήσουμε την πολιτική μας πρακτική τα οκτώ χρόνια που είμασταν δημοτική αρχή: το 90% των αποφάσεων μας πάρθηκαν ομόφωνα από όλους τους δημοτικούς συμβούλους και ένα ποσοστό μεγαλύτερο του 95% των αποφάσεων ψηφίστηκε από τους συμβούλους των δημοκρατικών δυνάμεων. Αυτό σημαίνει ότι την κοινή πορεία των δημοκρατικών δυνάμεων δεν τη θυμόμαστε τώρα, αλλά την είχαμε διαμορφώσει μέσα από ένα κοινό πλαίσιο δράσης και προγράμματος μέσα στο Δήμο. Με την ίδια λογική θα κινηθούμε και την τρίτη τετραετία που θα είμαστε Δημοτική αρχή.

Από την άλλη μεριά είμαστε έτοιμοι να προχωρήσουμε σε έναν ειλικρινή διάλογο με τους άλλους δημοκρατικούς συνδυασμούς, εάν και εφόσον το θέλουν, για τη διαμόρφωση μιας συνολικής πολιτικής πλατφόρμας, στην οποία θα κινηθούμε σαν Δημοτική αρχή στην Αθήνα.

ΕΡ.: Δηλαδή δεν μιλάτε για συμμαχία πρόσκαιρη...

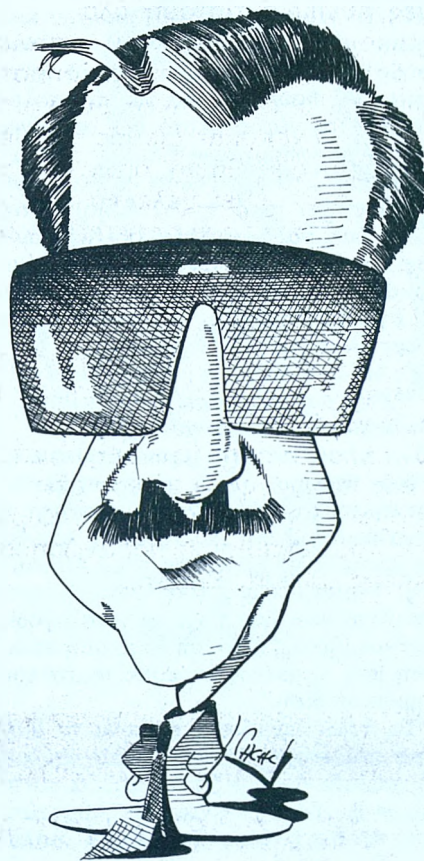
ΑΠ.: Να διευκρινίσω κάτι. Δε μιλάω για συμμαχία. Αλλά για διαμόρφωση ενός κοινού προγράμματος δράσης της Δημοτικής αρχής.

Βέβαια, εδώ ακριβώς πρέπει να τονίσω μια ποιοτική διαφορά ανάμεσα σ' εμάς και τον κ. Έβερτ. Δεν πρόκειται

να χρησιμοποιήσουμε προεκλογικά τεχνίδια, ανάλογα με αυτό της υπόσχεσης για κατανομή των θέσεων των αντιδημάρχων και στη μειοψηφία. Πρόκειται για ένα καθαρά προεκλογικό τερίτι του κ. Έβερτ. Όφειλε να ξέρει, αν και πιστεύουμε ότι μπορεί να μην το ξέρει, ότι οι θέσεις των αντιδημάρχων, βάσει του νόμου, κατανέμονται μόνο στους δημοτικούς συμβούλους της πλειοψηφίας.

Παρ' όλα αυτά για μας δεν είναι το καθοριστικό, το μοίρασμα μιας καρέκλας.

Για μας το καθοριστικό είναι η διαμόρφωση μιας συνολικής πολιτικής πλατφόρμας, για να προχωρήσουμε στην από κοινού διαχείριση των δημοτικών θεμάτων.

ΕΡ.: Τι λέτε για την απλή αναλογική που έθιξε ο κ. Έβερτ; Ποια είναι η δική σας θέση;

ΑΠ.: Το έχω δηλώσει πολλές φορές και στο παρελθόν αλλά και πρόσφατα. Για μας το εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής είναι το ιδανικό. Πρέπει όμως να προβληματιστούμε για τις τυχόν αδυναμίες που πιθανόν να παρουσιάζονται κατά την εφαρμογή του συστήματος αυτού.

Βέβαια δεν πρόκειται να καταφύγουμε σε πολιτικό τυχροδικτισμό, πιστεύ-

ουμε ότι υπάρχουν τα αρμόδια όργανα και μέσα από αυτά μπορούμε να παλαίψουμε την καθιέρωση της απλής αναλογικής. Θεωρούμε ότι μόνο έτσι μπορεί να υπάρξει αποτέλεσμα.

Σαφέστατα λοιπόν η απλή αναλογική είναι ένα ιδανικό εκλογικό σύστημα και γι' αυτό σκοπεύουμε να το κινήσουμε σαν θέμα τόσο στις ΤΕΔΚ όσο και στην ΚΕΔΚΕ, με τη διοργάνωση ενός συνεδριου π.χ., με το θέμα αυτό, ώστε να μελετηθεί ο τρόπος εφαρμογής της.

ΕΡ.: Υπάρχει ο προβληματισμός για την στάση του δημάρχου και της πλειοψηφίας που θα προκύψει, απέναντι στην αριστερά, στο βαθμό που η νέα πλειοψηφία θα βγει με τις ψήφους της αριστεράς. Μήπως δεν αρκεί δηλαδή πια μόνον η συναίνεση αλλά χρειάζεται αναβάθμιση του ρόλου των δυνάμεων εκείνων που ίσως σας οδηγήσουν στη δημοτική αρχή και επίσης μήπως η αριστερά ζητάει αυτή την αναβάθμιση κάπως καθυστερημένα;

ΑΠ.: Η απόφαση να μην κατέβουν ενωμένες οι δημοκρατικές δυνάμεις δεν βαρύνει εμάς ή δεν βαρύνει μόνο εμάς. Βέβαια θεωρούμε θεμιτό, ότι κάποιοι πολιτικοί φορείς, είτε για αυτονομία είτε για αυτοπροστασία του πολιτικού τους λόγου, είτε για άλλους λόγους, θέλησαν να διεκδικήσουν μόνοι τους τη Δημαρχία.

Αλλά τα 8 χρόνια που είμασταν δημοτική αρχή, και εδώ θα διαφωνήσω μαζί σου, απέδειξαν ότι στο Δήμο δεν υπήρχε συναίνεση αλλά κοινή πολιτική δράση. Και πιστεύω ότι είναι πολύ διαφορετική η συναίνεση από την κοινή πολιτική δράση. Αυτή η κοινή δράση, δεν υπάρχει κανένας απολύτως λόγος, ίσως υπάρχει η πολιτική βούληση από μας να συνεχιστεί και να διευρυνθεί. Επομένως δεν συζητούμε για συναίνεση μετά τις εκλογές αλλά για κοινό πρόγραμμα δράσης.

ΕΡ.: Τι κάνουμε αυτή την Κυριακή κ. Μπέη; Επιλέγουμε ανάμεσα σε δυο υποψήφιους ή κινητοποιούνται ιδεολογικά οπλοστάσια για να μας θυμίσουν την πολιτική καταγωγή, τις ρίζες μας κ.λπ.;

ΑΠ.: Πρέπει να τονίσω ότι εμείς δεν εκδιάζουμε τον αριστερό ψηφοφόρο, δεν του λέμε ψήφισέ μας τη δεύτερη Κυριακή και αλλοτρίωσε τις απόψεις σου, την κριτική σου, τη θέλησή του για μια πιθανόν διαφορετική πολιτική. Εμείς λέμε τούτο:

Λέμε πως όλοι έχουμε τις απόψεις μας, έχουμε την κριτική μας στάση και πιθανόν όλοι έχουμε τις διαφωνίες μας. Όμως και αυτό πιστεύω ότι είναι πρόκληση, ζητάμε από κάθε Δημοκράτη να μείνει σε χέρια δημοκρατικά η Αθήνα. Γιατί δεν μπορεί κανείς να διαφωνήσει με το γεγονός ότι υπάρχουν πολιτικές συγγένειες, ιδεολογικές καταβολές, κοινοί αγώνες, κοινές μνήμες. Και

αυτές υπάρχουν ανάμεσα στις δυνάμεις της δημοκρατίας, της αλλαγής και της προόδου και βέβαια δεν μπορεί να ξεχάσει κανείς ότι ο κ. Έβερτ ήταν πάντα στην άλλη πλευρά του λόφου.

ΕΡ.: *Εδώ βέβαια μπαίνει ένα πρόβλημα. Τι εννοείτε όταν λέτε δημοκρατικές δυνάμεις;*

ΑΠ.: Ο όρος δημοκρατικές δυνάμεις έχει κατοχυρωθεί ιστορικά. Δημοκρατικές δυνάμεις ήταν και είναι πάντα αυτές που πάλεψαν ενάντια στη δεξιά που ποτέ δεν ήταν δημοκρατική και βέβαια ούτε είναι, ανεξάρτητα από τα προσωπεία που χρησιμοποιεί. Γι' αυτό και εμείς λέμε ότι από τη Δευτέρα η Δεξιά δεν θα είναι αυτή που φαίνεται σήμερα.

Δημοκρατικές δυνάμεις λοιπόν είναι αυτές που πάντα αγωνίστηκαν ενάντια στη Δεξιά σε κοινούς αγώνες από την εθνική αντίσταση μέχρι σήμερα.

ΕΡ.: *Το 29% που πήρατε δείχνει κατά τη γνώμη μου μια δυσφορία και μια δυσανεμία του κόσμου, των Αθηναίων πολιτών κατά τον ΠΑΣΟΚ, κατά της κυβέρνησης, η οποία δυσφορία, εκφράστηκε με την ευκαιρία των δημοτικών εκλογών.*

ΑΠ.: Δεν είναι του χαρακτήρα μου να αποποιούμαι τις ευθύνες. Πιστεύω, λοιπόν, πως πολλοί πρέπει να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Επίσης επειδή εμείς δε θέλουμε να κρυβόμαστε πίσω από το δάκτυλό μας, αλλά θέλουμε να αντιμετωπίσουμε την πραγματικότητα όπως είναι, θεωρούμε ότι από τις εκλογές της πρώτης Κυριακής δόθηκε και καταγράφηκε ένα πολιτικό μήνυμα. Η ανάλυση των δεδομένων είναι υπόθεση μιας άλλης και όχι σημερινής κουβέντας. Ωστόσο, μπορούμε να διαβεβαιώσουμε πως το μήνυμα και σαν δημοτική αρχή και σαν χώρος γενικότερα, το πήραμε και θα 'λεγα ότι είμαστε πιο ώριμοι για μια νέα τετραετία, με νέες ελπίδες, νέες προοπτικές και χωρίς τα όποια λάθη του παρελθόντος.

ΕΡ.: *Πολλοί λένε και σας κατηγορούν γι' αυτό ότι ενώ μέχρι το 1982, είσαταν μαχητικός και πολλές φορές διαφωνήσατε με την κυβέρνηση ή ήρθατε σε ρήξη με τις επιλογές της, όπως π.χ. στο θέμα του νέφους, μετά ακολουθήσατε μια τακτική που σας ταύτισε σε όλα τα επίπεδα μαζί της. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι ο κ. Κατριδάνος βασίζομενος σ' αυτό έβγαλε την αφίσα με την έκφραση κυβερνητικός υπάλληλος μιλάοντας για τον Μπέη. Τι λέτε γι' αυτό;*

ΑΠ.: Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε μερικά πράγματα. Ανεξάρτητα από τα όποια λάθη, τις ενδεχόμενες παλιωνιές ή όχι και τις όποιες επιλογές οι οποίες δεν ήταν αρεστές είτε αυτό ήταν αντικειμενικό είτε υποκειμενικό, δεν μπορούμε ν' αρνηθούμε ότι στη διακυβέρνηση της χώρας κάτι άλλαξε από το '81 και μετά, πολλά άλλαξαν. Συνεπώς η όποια στά-

ση μας, η όποια πρακτική, η όποια πολιτική μας αν το θέλετε, σαν Δημοτική Αρχή της Αθήνας δεν μπορούσε παρά να είναι διαφορετική από το '78 μέχρι το '81 και από το '81 μέχρι σήμερα. **Αυτό βέβαια δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι είμασταν υπάλληλοι της κυβέρνησης ή είμασταν εξαρτημένοι από την κεντρική εξουσία.** Πιστεύουμε ότι **άλλο πράγμα είναι ο Δήμος και άλλο είναι η κυβέρνηση.** Είμασταν υποχρεωμένοι εκ των πραγμάτων να κινητοποιηθούμε μ' άλλες μορφές δράσης μέχρι το 1981. Μετά χωρίς αυτό να σημαίνει ότι υπήρχε υποταγή είδαμε σ' αρκετά ζητήματα ότι υπήρχαν κάποια στοιχεία στην πολιτική δούληση της κυβέρνησης να δουλέψει κάποιες κατευθύνσεις. Αυτό επίσης δε σημαίνει ότι θεωρούμε ότι τα προβλήματα της Αθήνας λύθηκαν.

ΕΡ.: *Δηλαδή, το νέφος υπάρχει πάντα...*

ΑΠ.: Το νέφος σαφέστατα υπάρχει και πρέπει ν' αντιμετωπιστεί άμεσα· θεωρούμε όμως ότι υπάρχουν κάποια δείγματα μιας βούλησης για να καταπολεμήσουμε το νέφος. Αυτό δεν σημαίνει ότι έχουμε εφησυχάσει. Είμαστε σε επαγρύπνηση. Στα όργανα τα οποία έχουν θεσμοθετηθεί μετά το '81 δάξουμε τις θέσεις μας, δάξουμε τον προβληματισμό μας και είμαστε έτοιμοι ν' αγωνιστούμε με κάθε τρόπο όταν κρίνουμε ότι πρέπει να αγωνιστούμε. Και όχι μόνο για το νέφος αλλά για κάθε πρόβλημα.

ΕΡ.: *Με το διάλογο τι γίνεται; Γιατί ο κ. Έβερτ σας κατηγορεί ότι αρνείστε τον διάλογο; Σας λέει αυταρχικό...*

ΑΠ.: Όπως είπα και προηγουμένα ο κ. Έβερτ θεώρησε ότι με κάποιους Σωγερόπληκτους φαναρισμούς υπήρχε η δυνατότητα με ένα νέο πρόσωπο που θα παρουσίαζε να ξεγελάσει τους Αθηναίους. Είμαστε όμως τόσο παλιοί όλοι, και τόσο νέοι όσο είναι οι ιδεολογικές μας καταβολές, η δράση μας και η πολιτική μας πρακτική σε κάθε τομέα του Δημόσιου βίου.

Το ποιος αρνιόταν επίμονα το διάλογο πολλά χρόνια τώρα, είναι και αυτό γνωστό. Δε νομίζω ότι πρέπει να το πω εγώ. Το θυμούνται οι Αθηναίοι. Από την αρχή είμασταν υπέρ του διαλόγου. Σαν πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ, με απόφαση που πήραμε, συστήσαμε το άνοιγμα της τηλεόρασης αναλογικά για όλους τους Δήμους σ' όλη τη χώρα. Ζητήσαμε το διάλογο. Υπήρξαν όμως διαφορετικές κυβερνητικές επιλογές. Από και πέρα πήγαμε και σε κοινή συνέντευξη Τύπου αλλά αυτό το οποίο ζητήσαμε, ζητούμε και θα ζητήσουμε είναι να μιλήσουμε «**επί της ύλης**». Επί της ουσίας. Όχι μέσα σ' ένα κλειστό χώρο ενός ξενοδοχείου, να μιλήσουμε για τον λαό το λαό. Ο κ. Έβερτ να μη θεωρεί ότι με τους φαναρισμούς του περιελάττει διαλόγου μπαίνει σε κάποια κολυμβήθρα του Σιλβάμ και εξαγνίζεται από

το παρελθόν του. Το ποιος είναι ενάντια στο διάλογο είναι γνωστό εδώ και πολλά χρόνια.

ΕΡ.: *Ναι, αλλά ακόμα κι αν συμφωνεί κανείς μαζί σας πρέπει να πούμε ότι όλοι έχουν το δικαίωμα κάποτε ν' αλλάξουν...*

ΑΠ.: Σαφέστατα. Και είμαστε υπέρ της αλλαγής των απόψεων αρκεί αυτές να γίνονται με αγγές προθέσεις. Ο κ. Έβερτ πριν από λίγους μήνες, είχε δηλώσει σε συνέντευξή του σε εβδομαδιαίο περιοδικό ότι δεν τον ενδιαφέρει ο δήμος της Αθήνας. Επίσης είχε δηλώσει ότι όπως ο ανθυπολοχαγός στο στρατεύμα του θέλει να γίνει στρατηγός, έτσι κι αυτός θέλει να γίνει στρατηγός στο κόμμα της Ν.Δ. Σαφηνικά τον είδαμε να είναι υποψήφιος δήμαρχος της Αθήνας. Μπαίνει αυτόματα ένα ερώτημα: Με ποιό βαθμό στην ιεραρχία του στρατεύματος ισοδυναμεί το αξίωμα του δημάρχου Αθήνας; Ή ακόμα πόσο θεωρεί ότι πλησιάζει στο αξίωμα του στρατηγού μ' αυτές τις εκλογές, όταν ο ίδιος δηλώνει ότι θέλει να γίνει αρχηγός. Και σαφώς είναι θεμιτό να θέλει να γίνει αρχηγός στο κόμμα του. Αθέμιτο είναι να παίζει στις πλάτες των Αθηναίων για να πετύχει το σκοπό του. Ας το κάνει αυτό με τις πλάτες των οπαδών του ή των συσχετισμών του κόμματός του.

Όπως επίσης αθέμιτο είναι να δηλώνει ότι δεν τον ενδιαφέρουν τα προβλήματα της Αθήνας και να κατεβαίνει υποψήφιος δήμαρχος.

Αθέμιτο είναι επίσης να δηλώνει ότι σε 30 μέρες έμαθε όλα τα προβλήματα της Αθήνας. Είναι όμως βουλευτής της Αθήνας από το 1974. Δεν θα σταθώ στο ότι 30 μέρες είναι ελάχιστες όταν για μας δεν έφθασαν 2.960 μέρες.

Τέλος καλούμε τον κ. Έβερτ να δεσμευθεί αν θα καθίσει στο Δήμο της Αθήνας για να υλοποιήσει το πρόγραμμα που εξαγγέλλει - το οποίο σημειώνω πως είναι ανεδαφικό - και για το οποίο ισχυρίζεται ότι χρειάζονται 7 χρόνια. Δηλαδή δυο θητείες. Μπορεί να δεσμευθεί ότι θα παραμείνει τουλάχιστον για την εφαρμογή του μίνιμουμ του προγράμματός του;

ΕΡ.: *Αν δεν βγείτε δήμαρχος τι θα κάνετε;*

ΑΠ.: Θεωρώ δύσκολο να μην βγω δήμαρχος.

Οι δημοκρατικές δυνάμεις έχουν αποδείξει ότι έχουν τη γνώση, την πείρα αλλά και τη βούληση να κερδίζουν όλες τις μάχες. Να μην επαναλαμβάνουν τα λάθη του παρελθόντος. Και πιστεύω ότι και τώρα οι ενωμένες δημοκρατικές δυνάμεις θα νικήσουν.

Μια και κάνετε όμως αυτή την ερώτηση θα σας απαντήσω. Θα ασχοληθώ μ' αυτό που ασχολούμαι από το 1954, εδώ και 32 χρόνια, δηλαδή.

Με την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

«Πρώτα η δημαρχία, μετά η ηγεσία»

ΕΡ.: Τι πολιτικό συμπέρασμα βγαίνει κατά τη γνώμη σας από το εκλογικό αποτέλεσμα του πρώτου γύρου;

ΑΠ.: Πανελλαδικά, όπου οι υποψήφιοι του ΠΑΣΟΚ εμφανίστηκαν μόνοι, χωρίς δηλαδή τη συνεργασία των ΚΚ καταποντίστηκαν κι αυτό ασφαλώς αποτελεί ένα πολιτικό μήνυμα. Ένα πολιτικό μήνυμα εναντίον της ακριβείας, της ανεργίας, της ασυνέπειας, του ψεύδους, του αυταρχικού συστήματος, της υποβάθμισης της δημοκρατίας, αλλά και της υποβάθμισης της προεκλογικής περιόδου. Νομίζω ότι αυτά που προσπάθησε η κυβέρνηση να χρησιμοποιήσει σαν όπλα της στράφηκαν εναντίον της, όπως οι σεισμοί, ή η υπόθεση Ρωχάμη...

ΕΡ.: Θεωρείται ότι ήταν προκάτ η υπόθεση Ρωχάμη;

ΑΠ.: Α, βέβαια, και το λέω ευθέως. Ακόμη κι αν δεχόμουν ότι δεν ήταν προκατασκευασμένη αυτή η ιστορία, ο τρόπος χρησιμοποίησης κι εκμετάλλευσής της στόχευε καθαρά στον αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης. Τι σημαίνει αραγε σέβομαι την τοπική αυτοδιοίκηση κι αγωνίζομαι γι' αυτήν, όταν την ώρα ακριβώς που ο λαός καλείται να εκφραστεί για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, παρουσιάζεις στο λαό έναν κοινό εγκληματία προκειμένου να επηρεάσεις τη βούλησή του και τις επιλογές του.

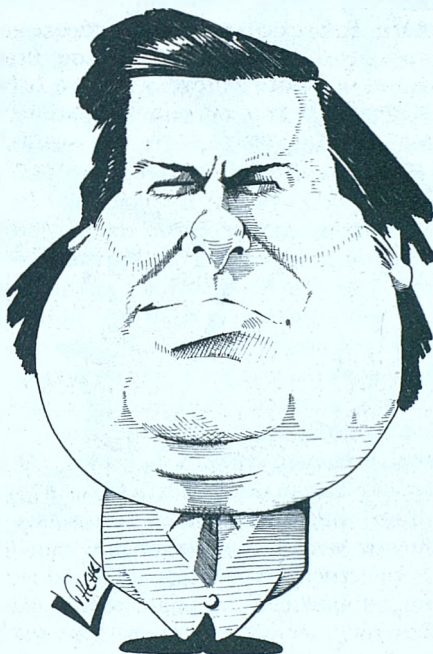
ΕΡ.: Οι αριθμοί, τα ποσοστά κ. Έβερετ, τι σημαίνουν;

ΑΠ.: Μιλώντας για την Αθήνα, νομίζω ότι πρόκειται και για μια προσωπική αποτυχία του ίδιου του κ. Μπέη. Γιατί αν πράγματι, ο Μπέης ήταν ένας ικανός Δήμαρχος, αν είχε να επιδείξει κάποιο έργο, θα επαιρνε ένα πιο αξιοπρεπές ποσοστό από το 28%· δεν θα περνούσε βέβαια σε καμιά περίπτωση το φράγμα του 36%, αλλά δεν θα καταποντιζόταν.

Πρέπει να πω ότι μου έκανε εντύπωση η αυτοκρατορική του διάθεση που φαίνεται μέσα από τα φυλλάδιά του, από τα συνθήματα: ο Μπέης έδωξε το Γκάζι, ο Μπέης φύτεψε, ο Μπέης έφτιαξε, κτλ. Τι ήθελε να πει, ότι σε ολόκληρο δημοτικό συμβούλιο δεν υπήρξαν άλλοι που δούλεψαν; Ποτέ δεν είπα «εγώ», λέω οι συνεργάτες μου κι εγώ, αλλά κάτι τέτοια δείχνουν και το μέγεθος του αυταρχισμού του υποψήφιου του ΠΑΣΟΚ.

Μια άλλη επισήμανση που θέλω να κάνω έχει σχέση με το μικρό ποσοστό που πήρε ο κ. Αβέρωφ. Πιστεύω ότι ο κ. Αβέρωφ κατεδίκασε πολιτικά και τον ε-

αυτό του, αλλά και όλη τη ΔΗ.ΑΝΑ με τη συγκεκριμένη του στάση. Όλες αυτές οι δήθεν αποκαλύψεις και του ίδιου αλλά και του Λιβανού, με τις παράλληλες εμφανίσεις μαγνητοταινιών —που είναι προφανές ότι προέρχονται από κρατικές υπηρεσίες— έδειχναν κάτι το φτιαχτό, το στημένο, όλ' αυτά θύμιζαν κακής μορφής μεθόδους ασφαλίτη. Έτσι, έκανε ζημιά και στη ΔΗ.ΑΝΑ· θα μπορούσε το ποσοστό του Στεφανόπουλου να ήταν

μεγαλύτερο, όχι πολύ, αλλά λίγο μεγαλύτερο αν δεν υπήρχαν όλα αυτά. Τώρα, όσο για τα υπόλοιπα ποσοστά, νομίζω ότι είναι αποτέλεσμα της μορφής του αγώνα που έδωσε η *Νέα Δημοκρατία* στο σύνολό της, αφού την πολιτική της Αθήνας υποχρεώθηκαν να την ακολουθήσουν κι όλες οι κοινότητες και οι δήμοι. Είχα την πληροφορία ότι το ΠΑΣΟΚ ήταν έτοιμο να κατεβάσει τις υπάρχουσες αφίσες και να το γυρίσει στην οξύτητα την ίδια ώρα που το πληροφορήθηκα πήγα στο εκλογικό κέντρο του Μπέη και τους έσφιξα το χέρι, εν γνώσει μου ότι θα έβγαιναν την επόμενη μέρα ν' αρχίσουν την παρελθοντολογία και την προσπάθεια εγκλωβισμού της κοινής γνώμης στα στεγανά τους. Αυτή μου η κίνηση τους τρομοκράτησε και τους υποχρέ-

ωσε ν' αλλάξουν και πάλι την τακτική τους.

ΕΡ.: Λίγο - πολύ υποχρεώθηκε και η ίδια η ΝΔ ν' ακολουθήσει τη δική σας επιλογή ή όχι;

ΑΠ.: Πράγματι, η ΝΔ άλλαξε τον αρχικό της αντικειμενικό στόχο, που ήταν ότι το εκλογικό αποτέλεσμα θα δώσει ένα μήνυμα υπέρ της ΝΔ. Στη συνέχεια αυτό το μήνυμα άλλαξε κι έγινε ότι το εκλογικό αποτέλεσμα θ' αποτελέσει μια αποδοκιμασία της κυβερνητικής πολιτικής. Βέβαια, οι αριθμοί της πρώτης Κυριακής δείχνουν άνοδο της ΝΔ κι αυτό είναι ένα πολιτικό μήνυμα...

ΕΡ.: Δηλαδή την πρώτη Κυριακή έχουμε την καταγραφή των πολιτικών δυνάμεων, ενώ την δεύτερη... Αλήθεια, τι είναι για σας η δεύτερη Κυριακή, είναι διαδικαστική;

ΑΠ.: Δεν είναι διαδικαστική. Πρόκειται για αναμέτρηση προσώπων. Ο αθηναϊκός λαός καλείται να κρίνει μεταξύ του Μπέη και του Έβερετ, τι μπορεί να προσφέρει ο ένας και τι ο άλλος, τι έχει υποσχεθεί ο ένας και τι ο άλλος, κι αν η προϊστορία τους είναι προϊστορία ειλικρίνειας και συνέπειας. Κι όλα αυτά, ο δεύτερος γύρος δηλαδή, τα μέτωπα κτλ. οφείλονται στο κακό εκλογικό σύστημα. Γιατί από τη στιγμή που αρνείσαι στο 21% το δικαίωμα να εκφραστεί πολιτικά, η πολιτική ισορροπία χάνεται και δεν μπορείς να βγάλεις πολιτικά συμπεράσματα. Τι σημαίνει από δω μπλοκ κι από κει μπλοκ; Εγώ δεν πιστεύω στα μπλοκ και στα μέτωπα. Πες μου ποια είναι τα κριτήρια του μετώπου; είναι η φιλολαϊκή ή η αντιλαϊκή πολιτική, είναι η εξωτερική πολιτική, είναι η πίστη στη δημοκρατία; Αν βάλουμε αυτούς τους συντελεστές και τους μετρήσουμε θα δεις ότι θα υπάρξει τεράστια σύγκριση για το ποιος είναι πιο προοδευτικός και πιο συντηρητικός.

Ας δούμε λιγάκι αυτόν τον εκλογικό νόμο. Πήραμε 44,7% κι ο Μπέης 29. Υποθέτουμε ότι εγώ φθάνω στο δεύτερο γύρο το 49% κι εκείνος με τη βοήθεια της Αριστέρας το 51%. Ξέρεις τι γίνεται; Το 29% της πρώτης Κυριακής παίρνει το 60% των εδρών, το 49% το 35% και το 21% που βοήθησε το 29% θα πάρει μόνο το 5% των εδρών. Αυτή είναι η αλήθεια για τον εκλογικό νόμο που έφτιαξε η ΝΔ και σήμερα με ανδρισμό είμαι σε θέση να πω, ναι κάναμε λάθος. Γι' αυτό κι έχω αναλάβει τη ρητή δέσμευση να ε-

φαρμόσω την απλή αναλογική στην ουσία, μέσα στο δήμο. Και με τους αντιδημάρχους αλλά και στα διοικητικά όργανα θα συνεργαστώ με όλες τις πολιτικές δυνάμεις. **Το ΚΚΕ εσ. πήρε ένα 4% και δεν εκπροσωπείται. Είναι σωστό, αυτό το 4% να μην εκπροσωπηθεί; Όχι, και εγώ θα φωνάξω τον κ. Φιλίνη και θα του πω στο τάδε όργανο του δήμου, ελάτε να συμμετάσχετε. Κι αυτό όχι μόνο για λόγους δικαιοσύνης, αλλά γιατί όταν αύριο πάρουμε μια θέση, θέλω να ξέρει η κυβέρνηση ότι σ' αυτήν συμμετέχει όλος ο αθηναϊκός λαός, όλες οι τάξεις που τον εκπροσωπούν κι όχι μόνο μια παράταξη. Δηλαδή δεν πιστεύω ότι υπάρχει μετρώ πράσινο, κόκκινο και γαλάζιο, το μετρώ είναι υπόθεση όλου του αθηναϊκού λαού, όπως και το πράσινο, οι συγκοινωνίες, το νέφος, όλα.**

ΕΡ.: Καλά όλα αυτά κ. Έμπερτ, αλλά ξέρετε, όπως όλοι ξέρουμε, ότι μέχρι τώρα τουλάχιστον, όταν οι φίλοι των δύο ΚΚ είχαν μπροστά τους το δίλημμα «ΠΑΣΟΚ ή Δεξιά», για μια σειρά από λόγους που δεν είναι του παρόντος να εξηγήσουμε, επέλεξαν το ΠΑΣΟΚ. Τι έχει αλλάξει σήμερα, ποιες είναι οι διαφορετικές συνθήκες που δεν θα ξαναβάλουν τους αριστερούς πολίτες στο ίδιο δίλημμα;

ΑΠ.: Πρώτα - πρώτα, δεν θα πω εγώ σε καμιά περίπτωση στην Αριστερά τι πρέπει να κάνει και τούτο γιατί δεν υποτιμώ τη νοημοσύνη κανενός. Θα τοποθετηθώ στο δίλημμα «ο Έμπερτ είναι η Δεξιά και η συντήρηση, ο Μπέης είναι η αλλαγή και η πρόοδος». Πιστεύω ότι σε σχέση με τον Μπέη, κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, αγωνίστηκε πολύ περισσότερο, έκανα πράγματα που ούτε κατά διάνοια θα τα 'κανε ο κ. Μπέης. Ύστερα, εγώ δεν συμμετείχα, δεν ήμουν εκφραστής καμιάς κυβέρνησης που να πάγωσε μισθούς και ημερομίσθια. Δεν λέω ότι είμασταν η φιλολαϊκή κυβέρνηση που άνοιξε σε όλους τις αγκάλες της, η ακολούθησε στα συνδικαλιστικά ζητήματα άριστη πολιτική. Κάναμε όμως εν πάση περιπτώσει κοινωνική πολιτική, πήραμε τις 48 ώρες δουλειάς τη βδομάδα και τις κάναμε 42, κι εκεί έμειναν. Ποιο είναι το κριτήριο που σε κατατάσσει στη μια πλευρά ή στην άλλη; Ήρθε η κυβέρνηση Καραμανλή και σε μια δεδομένη στιγμή, σε μια περίοδο μεγάλης κρίσης, είπε έξω από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ: πόσο βγήκε, πόσο δεν βγήκε είναι άλλη υπόθεση. Από τη άλλη πλευρά υπάρχει μια υπόσχεση, που λέει έξω κι από το πολιτικό κι από το

στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, που λέει έξω από την ΕΟΚ, κι αντί γι' αυτά μπήκαμε ακόμη πιο μέσα. Ή δεν ήταν αυτά τα συνθήματα, που έφεραν το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία; Όλοι εξαπατήθηκαν από το ΠΑΣΟΚ και τον κ. Παπανδρέου, οι πλέον εξαπατημένοι όμως είναι οι Αριστεροί, γιατί δεν υποσχέθηκε σε μας έξοδο από το ΝΑΤΟ κι απ' την ΕΟΚ, στην αριστερά το υποσχέθηκε. Κοίταξε, εκτιμώ την πολιτική της συνέπειας, ακόμη κι αν διαφωνώ μ' αυτήν: αυτό που δεν ανέχομαι είναι η απάτη του «εντός και επί τα αυτά». Αυτό δεν είναι ούτε πρόσοδος, ούτε αλλαγή.

ΕΡ.: Τι αλλάζει δηλαδή, νιώθετε ν' αλλάζει κάτι στο συντηρητικό χώρο, αλλά και το γενικότερο πολιτικό σκηνικό;

ΑΠ.: Δεν θέλω να προκαταλάβω, αλλά διαισθάνομαι ότι έχει συνειδητοποιηθεί ο εμπαιγμός και αντιλαμβάνομαι ότι θα είναι για πολύ - πολύ δύσκολη η θέση του «υποστηρίζω το ΠΑΣΟΚ χωρίς να πιστεύω στο ΠΑΣΟΚ» γιατί ο εκφραστής αυτής της θέσης θα ξέρει ότι την επομένη των εκλογών δεν θα μπορεί να λέει «κοίταξε τι κάναμε»· ο οποιοσδήποτε καλοπροαίρετος θα έρθει να του πει «μα το ψήφισες, τι έρχεσαι και ξαναφωνάζεις;». Πιστεύω ότι σε τέτοιες καταστάσεις, τα κομμάτια κι οι πολιτικές ομάδες έχουν υποχρέωση να δίνουν διέξοδο στο λαό —όταν βλέπεις μια τεράστια δυσφορία έχεις υποχρέωση ως πολιτική, κοινωνική ομάδα, ως κομματικός σχηματισμός να δώσεις εναλλακτική λύση. Όταν δεν δίνεις, αλλά αντίθετα εν ονόματι κάποιου βραχυπρόθεσμου αντικειμενικού σου στόχου συναλάσσεσαι, εντείνεις την γενική απογοήτευση η οποία τελικά υποβαθμίζει τη δημοκρατία. Το χειρότερο πράγμα που μπορείς να κάνεις σ' ένα πολίτη αλλά και στο ίδιο το δημοκρατικό σύστημα είναι το να του δημιουργείς αδιέξοδα: δεν μπορώ να φύγω από δω διότι αν πάω εκεί συμβαίνει αυτό, δεν μπορώ να φύγω από εκεί γιατί θα συμβεί το άλλο, κτλ.

Και θέλω να σου πω και τούτο για μένα: είναι η πρώτη φορά που ο Έμπερτ μίλησε αυθύπαρκτος, όλες τις άλλες φορές μιλούσε ως στέλεχος συγκεκριμένης παράταξης. Ο Έμπερτ αποδεσμεύτηκε απ' οποιαδήποτε υποχρέωση και μίλησε αυθύπαρκτος: πρώτη φορά μίλησε ως Έμπερτ.

ΕΡ.: Μπορεί να ξέρετε ότι προβάλλεται ένα διττό αντεπιχείρημα στην εκλογή σας: «Ψηφίζοντας τον Έμπερτ ανοίγετε την πόρτα για να ξαναγυρίσει η ΝΔ

στην εξουσία» και «ψηφίζοντας τον Έμπερτ του ανοίγετε το δρόμο για την ηγεσία της ΝΔ και για την πρωθυπουργία»...

ΑΠ.: Θα απαντήσω και στα δυο. Το πρώτο έγινε στην εκλογή της περασμένης Κυριακής: η πολιτική καταμέτρηση έγινε στον πρώτο γύρο και το 45% ήταν, νομίζω, καθαρό. Παράλληλα το αποτέλεσμα που είναι περίπου το ίδιο σε όλη τη χώρα, δείχνει τη σταθερότητα και την ενότητα του χώρου της ΝΔ. Για το δεύτερο έχω να σου πω, ότι δεν μπορώ εγώ εκλεγόμενος ως δήμαρχος να γυρίσω σε 3-4 μήνες πίσω στο κόμμα και να διεκδικήσω κάτι, γιατί για να το κάνω, για να διεκδικήσω δηλαδή μέσα στο χώρο της ΝΔ κάτι περισσότερο απ' αυτό που είμαι σήμερα, πρέπει πρώτα ν' αποδείξω εμπράκτως στον ελληνικό λαό ότι αξίζω. Κι αυτό θα το αποδείξω μέσα από το έργο που θα προσφέρω ως δήμαρχος. Συνεπώς, υπάρχει πλέον για μένα ένας μονόδρομος που επιβάλλει έργο μέσα σε συγκεκριμένο χρόνο, συγκεκριμένο αποτέλεσμα το οποίο θα παρουσιάσω στο λαό. Αν δεν κάνω αυτήν την προεργασία, πώς θα εμφανιστώ αύριο και τι θα πω; Να πω «σας κοροΐδεψα και στο όνομα αυτής της κοροΐδίας σας ζητώ κάτω από μια άλλη ιδιότητα την ψήφο σας;»

ΕΡ.: Δηλαδή επί του παρόντος δεν τίθεται θέμα ηγεσίας στη ΝΔ;

ΑΠ.: Με το αποτέλεσμα των εκλογών επιβεβαιώθηκε ότι δεν υπάρχει τέτοιο θέμα. Υπήρχαν βέβαια διάφοροι ψιθυροί, τους οποίους εγώ δεν πιστεύα, ότι αν το αποτέλεσμα ήταν έτσι ή αλλιώς θα γινόταν εκείνο ή το άλλο... Αυτά είναι κουβέντες των σαλονιών στις οποίες αρέσκονται οι πολιτικολογούντες αλλά όταν πρόκειται να τα κάνουν στην πράξη... Γιατί ξέρεις, υπάρχουν κι οι πολιτικοί του πεζοδρομίου, όπως είμαι εγώ, υπάρχουν κι οι σαλονάκηδες. Ακούγεται συχνά ότι θα σηκωθούν να φύγουν 20-30 βουλευτές, θα σχηματίσουν το τάδε κόμμα: αυτά ούτε μπρούσαν να γίνουν, ούτε πρόκειται να γίνουν, ο κόσμος της ΝΔ έχει κουραστεί από τέτοιες καταστάσεις.

ΕΡ.: Αν ερχόταν κάποιος πολίτης, όχι δημοσιογράφος, και σας ρωτούσε καλόπιστα «ποιο είναι το χρονικό όριο για να κάνετε κάτι παραπάνω απ' αυτό που είστε σήμερα;», τι θα απαντούσατε; Ότι αυτό είναι όσο και η δημαρχιακή θητεία;

ΑΠ.: Ναι, όσο είναι η δημαρχιακή θητεία.

**Κυκλοφορεί ο 21ος τόμος του ΑΝΤΙ
που περιλαμβάνει τα τεύχη του Β' εξαμήνου 1984 (265-277)**

ΚΑΙ ΑΝ
ΓΙΑ ΜΙΑ ΦΟΡΑ
ΨΗΦΙΖΑΜΕ
Ο,ΤΙ ΗΘΕΛΕ
Ο ΚΑΘΕΝΑΣ;

ΚΡΑΝ

ΕΝΤΑΞΕΙ
ΕΝΤΑΞΕΙ...
ΜΙΑ ΣΚΕΨΗ
ΕΚΑΝΑ
ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ.

14.10.86
ΤΑΝΟΥ

Η αξιοπιστία του πομπού και η αποτελεσματικότητα του μηνύματος

ΒΟΜΒΑ στο Δημαρχείο

ΠΙΑΣΤΗΚΕ Ο ΥΠΑΡΧΗΓΟΣ

«Προεξοφλεί την ήττα της Δεξιάς!» «Η Δεξιά επί θύραις!» Αντίθετα από ότι θα πίστευε κανείς, το χρονικό διάστημα που χωρίζει αυτούς τους τεράστιους πρωτοσέλιδους τίτλους της ίδιας εφημερίδας δεν μετρίεται ούτε σε μήνες ούτε καν σε βδομάδες. Απλώς, ο πρώτος είναι ο τίτλος της Κυριακής ('Εθνος 12/10) και ο δεύτερος ο τίτλος της Δευτέρας ('Εθνος 13/10). Όπως είναι φανερό, αναφέρονται και οι δύο στις Δημοτικές Εκλογές.

Θα ήταν λάθος, ωστόσο, να αποδώσει κανείς αυτά τα αντιφατικά μηνύματα είτε στην αμβλύνοια του ηγετικού πυρήνα της εφημερίδας είτε στο εντελώς απροσδόκητο του αποτελέσματος. Αντίθετα, μέσα ακριβώς από την αντιφατικότητα τους, αποκαλύπτουν με σαφήνεια μια πτυχή της λειτουργίας του Τύπου: την εξάρτησή του από την κυβέρνηση και την πειθαρχία του στις εντολές που εκπορεύονται μέσω Ζαλοκώστα από το ίδιο το Καστρί. Κοντολογίς, ένας από τους πλέον ασφαλείς δείκτες με τους οποίους μπορεί να μετρηθεί η εγκυρότητα και η σχετική ανεξαρτησία του φιλοκυβερνητικού Τύπου, είναι ο τρόπος που χειρίστηκε το θέμα των Δημοτικών Εκλογών όλη την προηγούμενη βδομάδα.

Η γραμμή ήταν γνωστή και δεδομένη: οι εκλογές αφορούν μόνο το θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και συνεπώς έχουν περιορισμένο ενδιαφέρον. Η μέθοδος για να αποτυπωθεί αυτή η πολιτική επιδίωξη στον Τύπο δεν ήταν άλλη από το γνωστό θάψιμο. Ματαιώς, λοιπόν, θα αναζητήσει κάποιος τα σημάδια αυτού που εγκυμονούνταν στο φιλοκυβερνητικό Τύπο. Τη θέση του στα πρωτοσέλιδα την είχαν καταλάβει δύο ειδήσεις που, από τη μια σκοπιά, ανήκουν στο αστυνομικό δελτίο: η σύλληψη του Ρωχαμη και οι βομβιστικές ενέργειες του ΕΛΑ.

Και για τα δύο θέματα έχει χυθεί αρκετό μελάνι, ώστε να περιττεύει κάθε σχολιασμός. Όμως, το θέμα που αναδεικνύεται, αποκτά έτσι μεγαλύτερη σημασία και το σενάριο γίνεται πιο διαφανές.

Ο Ρωχάμης συλλαμβάνεται την κρίσιμη ώρα και δίνει 2 ως 4 πρωτοσέλιδα, (ανάλογα με την εφημερίδα) που συνοδεύονται από τις απαραίτητες εσωτερικές σελίδες. Η αναλογία κάλυψης του θέματος σε σύγκριση με τις Δημοτικές κυμαίνεται στις τρεις μεγάλες εφημερίδες που υποστηρίζουν την κυβέρνηση (Νέα, Έθνος, Ελευθεροτυπία) από 6 προς 1 μέχρι 4 προς 1.

Με όμοιο τρόπο, καλύπτονται και οι βόμβες του ΕΛΑ, συνδυασμένες με το απαραίτητο πλέον καρίκευμα: ολίγη 17η Νοέμβρη, ολίγος Αλεξάκης και μια πρόζα Κρυστάλλης. Το γεύμα, βέβαια, είναι ξαναζεσταμένο, όμως εντέλει τρώγεται. Όλη τη βδομάδα, λοιπόν, οι Δημοτικές Εκλογές δεν αξιώνονται ενός πρωτοσέλιδου τίτλου και μόνο την Κυριακή (12/10), ίσως για να υπενθυμίσουν στους αναγνώστες τους ότι προβλέπεται «Νίκη της Δημοκρατίας» (Βήμα 12/10), ακολουθούν κατά πόδας την «Εξόρμηση» (12/10) που τιτλοφορείται «Νέα Νίκη της Αυτοδιοίκησης και της Δημοκρατίας».

Πάντα καλύτερα πληροφορημένη, η «Αυριανή» (12/10) εκλιπαρούσε: «Αξίζει να δώσουμε άλλο ένα... συγχωροχάρτι στον Ανδρέα». Με τον τρόπο της υπογράμμιζε πως από τον ισχυρισμό της εγκυρότητας και της ανεξαρτησίας, προτιμάει το μείγμα δουλικότητας και αθυροστομίας που χαρακτηρίζει τους υπηρέτες στην Κομέντια Ντελ Άρτε.

Βέβαια υπάρχει πάντα το γνωστό επιχείρημα: την ώρα της μάχης δεν έχουν θέση οι νηφάλιες και σταθμισμένες εξηγήσεις, ούτε είναι η πιο κατάλληλη στιγμή

μη για να ευδοκιμήσει η κριτική και να ανθίσει αφηνίδα ο δημόσιος διάλογος. Ωστόσο, αυτό το επιχείρημα δεν ισχύει ακριβώς για εκείνη τη μερίδα του Τύπου που διατείνεται ότι —δίχως να εγκαταλείπει την ανεξαρτησία του— υποστηρίζει κριτικά την κυβέρνηση. Διότι ακριβώς σ' αυτή την περίπτωση αποκτά πλήρως την πρωταρχική, τη θεμελιώδη σημασία της η σχέση του εντύπου με τον αναγνώστη. Διότι είναι ακριβώς γύρω από αυτή τη σχέση που συγγροτείται και επαληθεύεται καθημερινά η εγκυρότητα ως συστατικό στοιχείο της φυσιογνωμίας του εντύπου και η σχετική ανεξαρτησία ως σύμβολο τιμής ανάμεσα στην εφημερίδα και το κοινό της.

Υπερβολικές απαιτήσεις ενός αθεράπευτου μοραλιστή; Αξιώματα χωρίς αντικρουσμα στην πραγματικότητα ενός ουτοπικού σοσιαλιστή; Πιθανόν και τα δύο μαζί. Αλλά παράλληλα και μια υπενθύμιση προς όλες τις κατευθύνσεις μιας απλής αλήθειας: δεν έχει ακόμα βρεθεί καλύτερη μέθοδος για την εμπέδωση της πολιτικής δημοκρατίας από τους ενημερωμένους πολίτες.

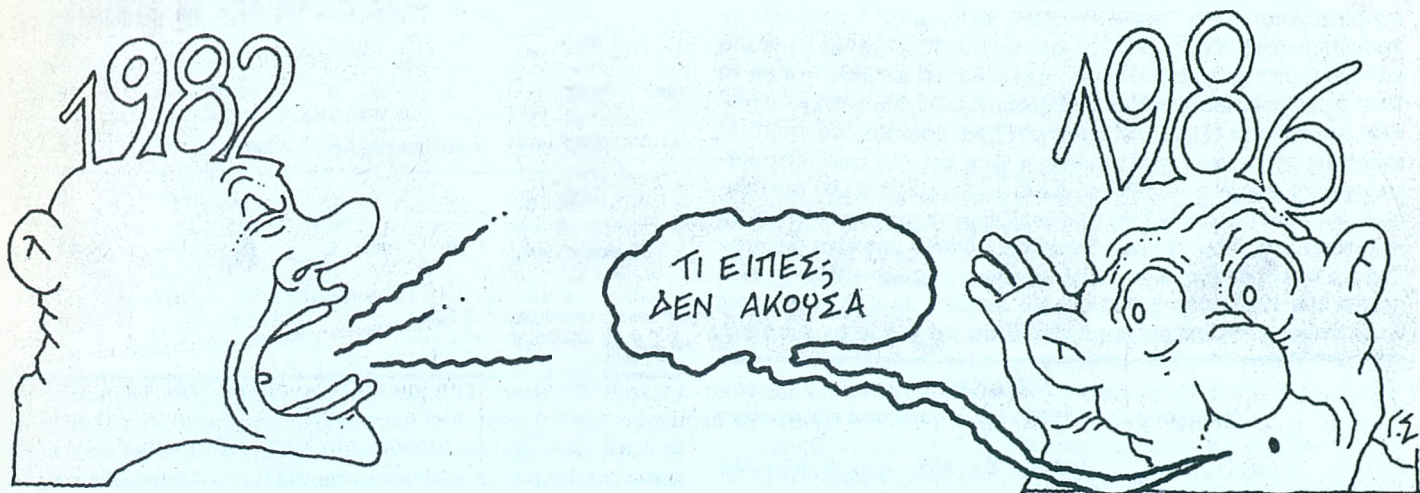
Κι όσο αυτή η αρχή θα υποχωρεί ή θα υποκαθίσταται από ποικίλες σκοπιμότητες —οικονομικές, κυκλοφοριακές ή πολιτικές— η Δεξιά δεν θα είναι απλώς «επί θύραις», ανεπαισθήτως θα είναι εκείνη που κυβερνά ακόμα κι όταν τυπικά έχει χάσει την εξουσία.

Τώρα που το μήνυμα για «Αντιδεξιά συσπείρωση» έχει αντικαταστήσει την εμπρόθετη υποβάθμιση που χαρακτήρισε την προηγούμενη βδομάδα, ας υπενθυμίσουμε πως η αποτελεσματικότητά του είναι πάντα συνάρτηση της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας του πομπού. Κοντολογίς, όλοι ξέρουμε την ιστορία του βοσκού, του λύκου και των προβάτων.

X.G.A

Το μήνυμα του 1982 και τα θλιβερά μαντάτα του 1986

του Αντιδημοτικού

Οι δημοτικές και κοινοτικές εκλογές δεν προσφέρονται για τις, προσφιλείς στους εκλογολόγους, ποσοτικές αναλύσεις σχετικά με τη δύναμη των κομμάτων και των πολιτευτών ή τις μετακινήσεις των ψηφοφόρων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Πρώτο, γιατί σ' αυτές οι συνδυασμοί και τα άτομα που διεκδικούν τις τοπικές εξουσίες (αυτές που η κεντρική τους παραχωρεί κι όσες την αφήνουν αδιάφορη) είναι πολύ περισσότερα: αν οι υποψήφιοι για τις 300 θέσεις της Βουλής κυμαίνονται στους 1.500-2.000, οι αντίστοιχοι για τις περισσότερες από 6.000 κοινότητες και δήμους ξεπερνούν τις 100.000. Δεύτερο, γιατί αυτές οι τοπικές αναμετρήσεις δεν είναι εύκολο να ενταχθούν στο καλοκατασκευασμένο καλούπι της αντιπαράθεσης τεσσάρων, πέντε ή και περισσότερων κομμάτων που εμφανίζουν διαχρονική συνέπεια και συνέχεια τόσο ως προς το πολιτικό προσωπικό που χρησιμοποιούν όσο και ως προς τις μεταξύ τους σχέσεις: στις δημοτικές / κοινοτικές εκλογές οι υποψήφιοι πρόεδροι / δήμαρχοι και οι σύμβουλοί τους αλλάζουν σε πολύ μεγάλη έκταση από αναμέτρηση σε αναμέτρηση αλλά, το σημαντικότερο, αλλάζουν και οι κομματικές συμμαχίες που πραγματοποιούνται σε τοπικό επίπεδο. Πώς να υπολογίσει κανείς τι αλλαγές έγιναν στη δύναμη των κομμάτων σε μια πόλη όπου το 1982 είχαμε το σχήμα (ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ εσωτερικού) συν ΝΔ συν ΚΚΕ και το 1986 έχουμε ΠΑΣΟΚ συν (ΚΚΕ και ΚΚΕ εσωτερικού και ΔΗΑΝΑ) συν ΝΔ;

Πώς να υπολογίσει κανείς τις μετακινήσεις των ψηφοφόρων όταν, όπως έγινε π.χ. στη Γλυφάδα, ο υποψήφιος του 1982 του ΚΚΕ γίνεται το 1986 εκλεκτός του ΠΑΣΟΚ και, αντιστρόφως, ο πρώην υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ υποστηρίζεται το 1986 από το ΚΚΕ και το Εσωτερικό - ενώ στη δεξιά εμφανίζονται και τις δύο φορές δύο υποψήφιοι που ένας από τους δύο όμως αλλάζει; Στα προβλήματα που δημιουργεί η συνδυαστική ατόμων και κομμάτων πρέπει να προσθέσουμε κι αυτά που προέρχονται από το γεγονός ότι στις μικρότερες πόλεις και στα χωριά στις τοπικές εκλογές παίζονται και οικογενειακά συμφέροντα που συνήθως παραμερίζονται στις εθνικές. Και ακόμη, αυτά που δημιουργεί η κατά παράδοση (μέχρι σήμερα) «αριστερότερη» ψήφος στις εκλογές αυτές — γεγονός που δίνει στην αριστερά το δικαίωμα να απαιτεί τις ψήφους που εκβιαστικά της «κλέβει» το ισχύον εκλογικό σύστημα των βουλευτικών εκλογών.

Με όλες αυτές τις επιφυλάξεις κατά νου θα επιχειρηθεί, παρ' όλα αυτά, μια εκτίμηση των τάσεων που προκύπτουν από τα εκλογικά αποτελέσματα της περασμένης Κυριακής. Που, επιπλέον, η εμβέλειά της γίνεται ακόμη πιο περιορισμένη από το γεγονός ότι μόνο για τους δήμους της χώρας έχουν δημοσιευτεί αποτελέσματα.

Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι, παρά το γεγονός ότι οι δήμοι συγκεντρώνουν περίπου το 50% του εκλογικού σώματος, τα συμπεράσματα που βγαίνουν εδώ δεν γενικεύονται αναγκαστικά και στις κοινότητες. Γιατί ενώ στους δήμους κυριαρχεί κατά κανόνα η τριπολική αναμέτρηση ΠΑΣΟΚ - ΝΔ - ΚΚΕ (με το ΚΚΕ εσωτερικού σύμμαχο πότε του ΠΑΣΟΚ και πότε του ΚΚΕ) στις κοινότητες το συνηθέστερο σχήμα είναι «δημοκρατικές δυνάμεις» - δεξιά και οι όροι της αντιπαράθεσης αλλάζουν εντελώς, δεδομένου ότι οι λεγόμενες «δημοκρατικές δυνάμεις» εξακολουθούν να έχουν (ακόμη) την πλειοψηφία του εκλογικού σώματος στη χώρα. Πρέπει τέλος να σημειωθεί ότι η ανάλυση αυτή δεν μπορεί να είναι καλύτερης ποιότητας από τα στοιχεία στα οποία στηρίζεται, στα αποτελέσματα δηλαδή που κατέγραψαν και τις κομματικές συγγένειες που ανέφεραν για κάθε συνδυασμό οι εφημερίδες, κυρίως η *Αυγή*, η *Ελευθεροτυπία*, η *Απογευματινή*, τα *Νέα* και το *Ποντίκι*. Πού να κατατάξει κανείς το συνδυασμό που η *Ελευθεροτυπία* δεν αναφέρει ποιος τον υποστηρίζει, τα *Νέα* τον δηλώνουν ανεξάρτητο και η *Απογευματινή* τον διεκδικεί για τη ΝΔ; Και σε πόσες από τις περιπτώσεις που η ένδειξη αναφέρει απλώς ΠΑΣΟΚ δεν βρίσκονται από πίσω, ειδικά στους μικρούς δήμους, το ΚΚΕ και το Εσωτερικό; Είναι πιθανό οι πίνακες που δημοσιεύουμε να έχουν αρκετά λάθη, ο χρόνος όμως δεν επέτρεπε καλύτερο έλεγχο. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι πίνακες δεν αναφέρονται στην κομματική ένταξη των δημάρχων αλλά στο ποιές είναι οι κύριες δυνάμεις που τους στηρίζουν. Επομένως, οι δήμαρχοι που ανήκουν κομματικά στο ΚΚΕ εσωτερικού, έχουν μετρηθεί είτε στο ΠΑΣΟΚ (π.χ. Μπεχλιβανίδης), είτε στις περιώνυμες «Δημοκρατικές Δυνάμεις» (π.χ. Κλάδος).

ΟΙ ΝΙΚΗΤΕΣ ΤΟΥ Α' ΓΥΡΟΥ

Ο Πίνακας I μας δίνει μια πρώτη γεύση για τις ανατροπές που σημειώθηκαν σ' αυτόν τις τελευταίες δημοτικές εκλογές.

Παραθέτουμε σ' αυτές τις κομματικές συγγένειες των δημάρχων που εξελέγησαν από τον πρώτο κιόλας γύρο σε συνδυασμό με το ποιοι είχαν κερδίσει τους ίδιους δήμους στις εκλογές του 1982. Από τους 87 που συνολικά κέρδισαν την πρώτη Κυριακή παραλείπουμε 3 αλλοπρόσαλλης (ΝΔ και ΠΑΣΟΚ) ή άγνωστης κομματικής στήριξης. Η ΝΔ έχει τη μερίδα του λέοντος, 45% αυτών των ισχυρών τοπαρχών.

Το 1982 διοικούσε μόλις το 32% - και δεν τους είχε όλους κερδίσει από τον α' γύρο. Αποσπά τη νίκη σε 7 δήμους που προηγουμένως τους είχε κερδίσει το ΠΑΣΟΚ (σε συνεργασία κατά κανόνα με το Εσωτερικό) αλλά και σε άλλους 7 όπου το 1982 είχαν κερδίσει συνδυασμοί συνεργασίας των «Δημοκρατικών Δυνάμεων» (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ και ΚΚΕ εσωτερικού μαζί). Σ' αυτές τις τελευταίες περιπτώσεις η νίκη της ΝΔ οφείλεται κατά κανόνα στο ότι το 1986 το ΚΚΕ υποστηρίζει άλλο συνδυασμό και επομένως η ΝΔ αντιμετωπίζει μόνο του το ΠΑΣΟΚ (ή και με το Εσωτερικό) και το κερδίζει. Όπως φαίνεται από τον πίνακα από τις 20 συμπαρατάξεις των «Δημοκρατικών Δυνάμεων» του 1982 μόνο 9 επιβιώνουν το 1986. Το ΠΑΣΟΚ όμως θα καταφέρει να υπερिσχύσει έστω και μόνο του σε τέσσερις

ΠΙΝΑΚΑΣ I

Δήμαρχοι που το 1986 εξελέγησαν από τον α' γύρο

	ΠΑΣΟΚ	ΝΔ	ΚΚΕ	«ΔΔ»	Σύνολο 1982	
Το 1982 δήμαρχοι στις αντίστοιχες πόλεις ήταν:	ΠΑΣΟΚ	19	7	1	3	30
	ΝΔ	2	23	1	1	27
	ΚΚΕ	0	2	3	2	7
	«ΔΔ»	4	7	0	9	20
	Σύνολο 1986	25	39	5	15	84

Με «ΔΔ» σημειώνονται οι συνασπισμοί ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ και ΚΚΕ Εσωτ.

περιπτώσεις (σ' άλλες 7 είπαμε ότι χάνει) ενώ το ΚΚΕ δεν βγαίνει σε καμιά περίπτωση κερδισμένο απ' αυτή τη διάσπαση των «ΔΔ». Επιπλέον, το ΚΚΕ, δεν καταφέρνει ν' αντισταθεί στην επίθεση της ΝΔ καλύτερα από το ΠΑΣΟΚ αφού χάνει, από τον πρώτο γύρο κιόλας, 2 από τους 7 δήμαρχους που στήριζε στις πόλεις αυτές. Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε πως από τον Πίνακα I προκύπτει μία σαφής άνοδος της ΝΔ, άσχετα με το αν έχει αντίπαλο το ΠΑΣΟΚ ή το ΚΚΕ, και επιπλέον ότι οι συνδυασμοί που υποστηρίζει επωφελούνται από τη διάσπαση του σχήματος «ΔΔ».

ΑΤΤΙΚΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ Η ΑΘΗΝΑ

Στον Πίνακα II καταγράφεται ποιοι συνδυασμοί ήρθαν πρώτοι (με απόλυτη ή σχετική πλειοψηφία) στους Δήμους της Αττικής, σε σύγκριση με το ποιος είχε έρθει πρώτος κατά τις εκλογές του 1982. Η ΝΔ, διπλασιάζοντας σχεδόν τις πρωτιές της, πετυχαίνει το ίδιο σκορ που το 1982 είχε πετύχει το ΠΑΣΟΚ. Μόνο σε μια περίπτωση χάνει την πρωτιά της (στο Πέραμα), και μάλιστα χάριν του ΚΚΕ, από το οποίο όμως αποσπά την πρωτιά σε 2 άλλους Δήμους. Το ΠΑΣΟΚ χάνει κυρίως απέναντι στη ΝΔ αλλά και απέναντι στο συνασπισμό του ΚΚΕ με τον πρώην σύμμαχό του ΚΚΕ εσ., απέναντι δηλαδή στις «δημοκρατικές συμπαρατάξεις» που προώθησε το ΚΚΕ. Η διάσπαση των αλήστου μνήμης «ΔΔ» του 1982 δίνει στη ΝΔ 3 πρωτιές κι άλλες τόσες στο ΠΑΣΟΚ —και καμιά στα 2 ΚΚ. Προκύπτει αμέσως από τον Πίνακα πως η ενωτική επίθεση του ΚΚΕ απέδωσε: χάρις στη συμμαχία του με το Εσωτερικό κτλ. καταφέρνει ν' αποσπάσει 3 πρωτιές από το ΠΑΣΟΚ και συνολικά (γιατί παντού σχεδόν γηγόνται δικοί του δήμαρχοι) να έ-

ΠΙΝΑΚΑΣ II ΑΤΤΙΚΗ (επί 67 δήμων από τους 70) «Πρωτιές» των κομμάτων και συνασπισμών

	1986					Σύνολο 1982	
	ΠΑΣΟΚ	ΝΔ	ΚΚΕ	ΚΚΕ + ΕΣ	«ΔΔ»		
1982	ΠΑΣΟΚ	16	9	1	3	—	29
	ΝΔ	—	15	1	—	—	16
	ΚΚΕ	1	2	4	9	—	16
	ΚΚΕ + ΕΣ	—	—	—	—	—	0
	«ΔΔ»	3	3	—	—	—	0
	Σύνολο 1986	20	29	6	12	—	67

ΠΑΣΟΚ: περιλαμβάνονται και οι συμμαχίες ΠΑΣΟΚ με ΚΚΕ Εσωτ.
ΚΚΕ + ΕΣ: ΚΚΕ με ΚΚΕ Εσωτ.
«ΔΔ»: ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΚΚΕ Εσωτ.
ΚΚΕ: σε συμμαχία με ΣΣΕΚ, ΛΑΕ, κτλ.

χει έρθει πρώτο σε 18 δήμους έναντι 16 του 1982. Πέρα από την άνοδο της ΝΔ αυτό που προκύπτει από τον Πίνακα II είναι ότι το ΚΚΕ εσωτερικού βοήθησε το ΚΚΕ να «σταθεί στα πόδια του» —με τον ίδιο τρόπο που το 1982 είχαν βοηθήσει το ΠΑΣΟΚ οι πλατειές «δημοκρατικές συνεργασίες». Εκτός κι αν μια πιο ενδελεχής μελέτη των αποτελεσμάτων αποδείξει ότι το ΚΚΕ εσωτερικού προτίμησε τη συνεργασία με το ΚΚΕ κι όχι με το ΠΑΣΟΚ στους δήμους εκείνους που το ΚΚΕ είχε μεγάλη πιθανότητα να έρθει πρώτο... Πάντως, επειδή Αττική δεν είναι μόνο η Αθήνα, βασικό πολιτικό χαρακτηριστικό αυτής της αναμέτρησης είναι και η απουσία συμμαχιών τύπου «ΔΔ» το 1986 και η εμφάνιση συμμαχιών «ΚΚΕ συν ΕΣ».

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΟΥΤΕ ΤΟ ΚΚΕ ΠΑΕΙ ΚΑΛΑ...

Ο Πίνακας III είναι ο αντίστοιχος του II για τον νομό Θεσσαλονίκης: Η ΝΔ τριπλασιάζει τις «πρωτιές» της σε σχέση με το 1982, το ΠΑΣΟΚ ανθιστάται γενναία, και κερδίζει 1 πόντο —τη νύφη την πληρώνει το ΚΚΕ που χάνει την πρωτιά σε 5 από τους 8 δήμους του νομού, διατηρώντας την στους άλλους 3 χάρις και στην παρουσία του ΚΚΕ Εσωτερικού. Αν η Αθήνα μετρά την πτώση του ΠΑΣΟΚ, τότε σίγουρα η Θεσσαλονίκη μετρά την αντίστοιχη του ΚΚΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ III ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

«Πρωτιές» των κομμάτων και συνασπισμών

	1986					Σύνολο 1982	
	ΠΑΣΟΚ	ΝΔ	ΚΚΕ	ΚΚΕ + ΕΣ	«ΔΔ»		
1982	ΠΑΣΟΚ	2	—	—	—	—	2
	ΝΔ	1	2	—	—	—	3
	ΚΚΕ	—	5	—	3	—	8
	ΚΚΕ + ΕΣ	—	—	—	—	—	—
	«ΔΔ»	—	2	—	—	—	2
	Σύνολο 1986	3	9	—	3	—	15

Ισχύουν οι παρατηρήσεις του Πίνακα II

Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΑΘΗΝΑ

Ο Πίνακας IV δείχνει τις πρωτιές σ' όλη την Ελλάδα, κατά γεωγραφικά διαμερίσματα, για τους δήμους που πρώτα ήρθαν

ΠΙΝΑΚΑΣ IV
«Πρωτιές» ΠΑΣΟΚ και ΝΔ

		ΠΑΣΟΚ	ΝΔ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ (Σύνολο Δήμων 36)	1982	19	15
	1986	9	25
ΣΤΕΡΕΑ (πλην Αττικής) (Σύνολο Δήμων 35)	1982	13	7
	1986	16	14
ΘΕΣΣΑΛΙΑ (Σύνολο Δήμων 18)	1982	10	3
	1986	3	9
ΗΠΕΙΡΟΣ (Σύνολο Δήμων 15)	1982	10	5
	1986	8	6
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (πλην Θεσ/νίκης) (Σύνολο Δήμων 44)	1982	15	17
	1986	8	29
ΘΡΑΚΗ (Σύνολο Δήμων 11)	1982	3	3
	1986	4	6
ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (Σύνολο Δήμων 36)	1982	18	
	1986	17	
ΕΠΤΑΝΗΣΑ (Σύνολο Δήμων 7)	1982	6	1
	1986	4	2
ΚΡΗΤΗ (Σύνολο Δήμων 13)	1982	10	1
	1986	9	3
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (215 Δήμοι)	1982	104	59
	1986	78	104

το ΠΑΣΟΚ ή η ΝΔ. Λείπουν αρκετοί δήμοι, κυρίως για το 1982, είτε γιατί τα στοιχεία δεν ήταν επαρκή, είτε γιατί πρώτευαν ανεξάρτητοι, ή και, λίγες φορές, το ΚΚΕ. Η ΝΔ έχει διπλασιάσει στο σύνολο της χώρας τις πρωτιές της κι έχει επιτύχει (όπως και στην Αθήνα) το σκορ του ΠΑΣΟΚ το 1982. Το ΠΑΣΟΚ, χάνοντας στο 25% των περιπτώσεων τα πρωτεια, έχει μόλις το 75% από τις πρωτιές της ΝΔ. Και χάνει μάλιστα στα μεγάλα και πυκνοκατοικημένα διαμερίσματα (Πελοπόννησο, Θεσσαλία, Μακεδονία) —εκει ακριβώς που ενισχύεται η Ν.Δ...

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΠΡΩΤΟ ΚΟΜΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ;

Από τους προηγούμενους πίνακες δεν πρέπει κανείς να βιαστεί να βγάλει συμπεράσματα. Κατ' αρχήν, μόνο χάριν ευκολίας είναι ανεκτές οι διατυπώσεις «πρώτη η ΝΔ» ή «πρώτο το ΠΑΣΟΚ» —γιατί οι ιδιομορφίες των τοπικών εκλογών δεν επι-

τρέπουν τέτοιες ταυτίσεις. Δεύτερο, γιατί οι μονάδες στις οποίες αναφερόμαστε (οι δήμοι) είναι εντελώς άνισες σε μέγεθος. Ο Δήμος Αθηναίων έχει περίπου 450.000 ψηφοφόρους και ο Δήμος Ψαριανών ακριβώς 313. Όμως στην ανάλυση που προηγήθηκε Αθηναίοι και Ψαριανοί μπήκαν σε ίση μοίρα. Τρίτο, γιατί υπάρχει ακόμη και ο δεύτερος γύρος: αν υπάρξει απόφαση των δύο ΚΚ για υποστήριξη των πασοκικών υποψηφίων και αντιστρόφως, τότε, παρά τις πρωτιές της, λίγους ακόμη δήμους θα κερδίσει η ΝΔ. Την ώρα πάντως που γράφονται αυτές οι γραμμές φαίνεται απίθανο να δεχθούν τα ΚΚ να βγάλουν το φίδι από την τρύπα χάριν του ΠΑΣΟΚ —κι ακόμη πιο απίθανο φαίνεται το να τα ακολουθήσουν οι ψηφοφόροι τους, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Η άνοδος των συνδυασμών που στηρίζει η ΝΔ σε βάρος τόσο του ΠΑΣΟΚ όσο και του ΚΚΕ είναι εμφανής. Χρειάζεται όμως αναλυτική εξέταση με βάση τις ακριβείς ψήφους των συνδυασμών για να εντοπίσει κανείς το μέγεθος των μετατοπίσεων. Αν θυμηθούμε όμως ότι στις εκλογές του 1985 τα δύο κόμματα είχαν μια διαφορά 5% και ότι επομένως αρκεί μια μετατόπιση από το ΠΑΣΟΚ προς τη ΝΔ της τάξεως του 2-3% για να ανατρέψει τους συσχετισμούς, τότε μπορούμε λογικά να υποθέσουμε με βάση τα στοιχεία που παρουσιάζουμε ότι αυτή η μετατόπιση ήδη έγινε.

Από τη φθορά του ΠΑΣΟΚ ωφελήθηκαν οι εκ δεξιών κι όχι οι εξ ευωνύμων. Φυσικά, το μεγάλο ερώτημα είναι αν πρόκειται για μόνιμη μετατόπιση ή για συγκυριακή. Αν πρόκειται για ψήφο διαμαρτυρίας ή για επαναπατρισμό κοψοχέρηδων συντηρητικών στην κομματική τους μήτρα. Το γεγονός είναι πάντως πως η ΝΔ είναι κόμμα εξουσίας —και αυτά τα κόμματα δεν εισπράττουν «ψήφους διαμαρτυρίας» αλλά ψήφους οπαδών. Αντίθετα, τα κέρδη των δύο ΚΚ, σε σχέση με τις εθνικές εκλογές του 1985, θα πρέπει να θεωρηθούν ίσως φωνές διαμαρτυρομένων.

Πάντως, το ερώτημα του τι θα είχε γίνει αν αυτές οι εκλογές ήταν βουλευτικές και όχι δημοτικές θα το απαντήσουν οι επόμενες εκλογές.

Το 1982, όταν οι τότε δημοτικές εκλογές είχαν δείξει μια πρώτη κάμψη του ΠΑΣΟΚ, ο κ. Πρωθυπουργός είχε δηλώσει ότι «πήρε το μήνυμα». Ίσως, αλλά φαίνεται πως δεν το διάβασε. Το τωρινό άραγε μήνυμα θα μπει στον κόπο να το κοιτάξει; Και θα μας πει και μας τι λένε τα θλιβερά μαντάτα;

ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Για τον Γκράμσι

Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΣΕΙΡΑ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ • ΑΘΗΝΑ 1984

ΔΟΥΓΛ ΑΛΤΟΥΣΕΡ

Στοιχεία αυτοκριτικής

ΣΕΙΡΑ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ • ΑΘΗΝΑ 1984

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΣΕΙΡΑ: «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ», Δεινοκράτους 131
τηλ. 72.29.237

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ και Σία, Τσιμισκή 78.
τηλ. 279 720

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΓΥΡΟ

Το «μεγάλο άλμα» του ΚΚΕ και η «πολυσυλλεκτικότητα» του ΚΚΕ εσ.

του Αρ. Ψάλτη

Παρά την «χλιαρή» υποστήριξη του ΚΚΕ εσ. για τον δεύτερο γύρο, έχουν μειωθεί στο ελάχιστο οι πιθανότητες επανεκλογής του κ. Μπέη στο αξίωμα του δημάρχου της Αθήνας. Αυτό το συμπέρασμα προκύπτει από την απόφαση της ΚΕ του ΚΚΕ και τις μέχρι τώρα αντιδράσεις των δημοτικών συνδυασμών της αριστεράς —γεγονότα που πιστοποιούσαν το αδιέξοδο στο οποίο είχαν φθάσει το βράδυ της Τετάρτης, οι διαπραγματεύσεις μεταξύ του ΠΑΣΟΚ και των δύο Κ.Κ για το δεύτερο γύρο.

Πριν τη συνεδρίαση του Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ το βράδυ της Τρίτης (14-10) ο κ. Άκης Τσοχατζόπουλος συναντήθηκε με τους κ. Ν. Καλούδη (ΚΚΕ) και Αντ. Μριλλάκη (ΚΚΕ εσ.) σε μια διερηνητική κυρίως επαφή για τη στάση που θα κρατήσουν τα δύο κόμματα στο δεύτερο γύρο. Η συνάντηση δεν είχε κανένα πρακτικό αποτέλεσμα γιατί ο κ. Τσοχατζόπουλος επιφυλάχθηκε να απαντήσει στις απόψεις που διατύπωσαν οι συνομιλητές του (περιλαμβάνονται στις ανακοινώσεις των δύο ΚΚ) και το Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ με ανακοίνωσή του την ίδια μέρα δεσμευόταν ότι στο δεύτερο γύρο θα υποστηρίξει «τους δημοκρατικούς υποψηφίους στην αναμέτρηση με την αντίδραση και την οπισθοδρόμηση». Στελέχη του ΠΑΣΟΚ τόνιζαν ότι δεν υπάρχει θέμα να συζητηθεί η απλή αναλογική, ενώ ο κυβερνητικός εκπρόσωπος διευκρίνιζε ότι «η αυτοδυναμία του ΠΑΣΟΚ αποτελεί πραγματικότητα» και συνεπώς «δεν υπάρχει θέμα αλλαγής του εκλογικού νόμου, σε συνάρτηση με το αποτέλεσμα των δημοτικών εκλογών». Από την άλλη, σχετικά με τα δημοσιεύματα και τις πληροφορίες που δημοσιεύθηκαν στον Τύπο της Τετάρτης (15/10) σύμφωνα με τις οποίες ετέθη θέμα αλλαγής των υποψηφίων του ΠΑΣΟΚ στην Αθήνα και το Ηράκλειο από το ΚΚΕ τα ίδια στελέχη έλεγαν ότι πρόκειται «για εκβιασμό», δεν ετέθη τέτοιο θέμα επίσημα και προφανώς είναι «αδιανόητο για το ΠΑΣΟΚ» να υποθέτσει κάτι παρόμοιο. Το πρόβλημα «τι θα κάνουν τα δύο ΚΚ στο δεύτερο γύρο», τόνιζαν, «αφορά τα ίδια και ανάλογα θα κριθούν από το λαό. Εμείς ξεκαθαρίσαμε τη στάση μας και δεσμευτήκαμε να ψηφίσουμε τους δημοκρατικούς υποψηφίους σε όλες τις περιπτώ-

σεις που συγκροούνται με τη Δεξιά». Από αυτή την άποψη είναι χαρακτηριστική η στάση της «Αυριανής» που την Τετάρτη (15/10), ο τίτλος της ήταν ενδεικτικός: «Ξεκαθάρισε τη θέση σου Φλωράκη» με υπότιτλο «Κοίταξε Χαρίλαε μη μας πάρεις στο λαιμό σου». Και προειδοποιούσε «η εφημερίδα που γκρέμισε τον Καραμανλισμό», προφανώς τους αριστερούς: «Όποιος δεν ψηφίσει η ρίξει λευκό είναι προδότης της Δημοκρατίας». Ταυτόχρονα πληροφορούσε το νόημα κοινό της ότι καταλήψεις κτιρίων υπουργείων ετοιμάζουν τραμπούκοι για το βράδυ της Κυριακής, αν κερδίσουν τις εκλογές οι δήμαρχοι της Δεξιάς. Στο ίδιο κλίμα το «Έθνος» της ίδιας μέρας μετέθετε κατά μία ημέρα την «αντεπανόσταση» και υποστήριζε ότι υπάρχει «σχέδιο της ΝΔ για πολιτική αναταραχή από τη Δευτέρα».

Πάντως ήταν ήδη γνωστό πριν τις αποφάσεις των δύο ΚΚ ότι μια μεγάλη μερίδα οπαδών τους, αλλά και στελεχών τους δεν επρόκειτο να ψηφίσουν Μπέη και θα προτιμήσουν το λευκό, το άκυρο ή την αποχή ανεξάρτητα από την απόφαση της καθοδήγησης των κομμάτων τους.

Αυτό το ε γνώριζε και το ΠΑΣΟΚ, αλλά εκτιμούσε —και σ' αυτό οφειλόταν η «ψύχραιμη και ήρεμη» στάση του κ. Τσοχατζόπουλου στη συνεδρίαση του Ε.Γ.— ότι το μεγαλύτερο ποσοστό της αποχής του πρώτου γύρου είναι οπαδοί του ΠΑΣΟΚ και συνεπώς θα ψηφίσουν Μπέη στο δεύτερο γύρο. Αν το ποσοστό

αποχής μειωθεί τόνιζαν στελέχη του ΠΑΣΟΚ αυτό είναι υπέρ του κ. Μπέη. Δεύτερο. Εκτιμούσαν ότι μια σημαντική μερίδα των ψηφοφόρων της Αριστεράς θα ψηφίσει, ανεξάρτητα από την απόφαση των δύο ΚΚ, τον κ. Μπέη και αυτό το ποσοστό θα είναι ιδιαίτερα υψηλό. Αν σ' αυτούς προστεθούν και οπαδοί του Μιχαλού, της ΔΗΑΝΑ και γιατί όχι του κ. Έβερτ υπολόγιζαν ότι ο κ. Μπέης θα συγκέντρωνε το αναγκαίο 51%.

Το βράδυ της Κυριακής θα γνωρίζουμε κατά πόσο ήταν δικαιολογημένη η αισιοδοξία των στελεχών του ΠΑΣΟΚ.

Η ετεροδύναμη αυτοδυναμία του ΠΑΣΟΚ

Στα ποσοστά του ΠΑΣΟΚ στη Θεσσαλονίκη και τον Πειραιά αν προστεθούν και αυτά «των άλλων δημοκρατικών δυνάμεων» του '82, ισχυρίζονται, δείχνουν ότι το ΠΑΣΟΚ διατηρεί τις δυνάμεις του. Το γεγονός όμως ότι στην Αθήνα, στον Πειραιά και τη Θεσσαλονίκη κρίνεται από την αριστερά τι θα επιτύχουν οι υποψήφιοι του ΠΑΣΟΚ είναι χαρακτηριστικό για το που στηρίζεται αυτή η αυτοδυναμία. Θα πρέπει να ομιλούμε πλέον για το φαινόμενο της «ετεροδύναμης αυτοδυναμίας». Ίσως αυτό εξηγεί την έπαρση όσων μέσα στο ΠΑΣΟΚ εκτιμούν ότι «αν και τώρα τα ΚΚ αποδεχθούν ανιστόρητα θα πάνε στο 6%», αλλά δεν εξηγούν την πολιτική στάση του ΠΑΣΟΚ απέναντι στα πολιτικά ζητήματα μείζονος σημασίας που αναδεικνύονται εκ των πραγμάτων από το εκλογικό αποτέλεσμα.

Η συμπαράταξη δεν πήγε καλά και το ΚΚΕ εσ. δεν έφτασε στην Αθήνα το ποσοστό του '85. Αυτό θα πρέπει να προβληματίσει ιδιαίτερα την ηγεσία της Αριστεράς ισχυρίζονται στελέχη του ΠΑΣΟΚ. Είναι σαφές τι υπονοείται. Αυτό όμως, δεν εξηγεί ούτε γιατί το ΠΑΣΟΚ δεν δεσμεύεται έστω έμμεσα, έστω με ελάχιστη «νύξη» για την απλή αναλογική (ίσως ζήτησε ο κ. Καλούδης στην πρώτη του συνάντηση με τον κ. Τσοχατζόπουλο τη Δευτέρα 13-10), ούτε γιατί επέλεξε τη συγκεκριμένη πολιτική που ακολουθήσει στις δημοτικές εκλογές, ούτε με ποιους όρους θα προωθηθεί μια - αλλη - πολιτική, διαφορετική απ' αυτή που αποδοκιμασθηκε την περασμένη Κυρια-

κή. Αυτή η στάση, τονίζουν στελέχη των δύο ΚΚ., είναι αλλαζονική, «πρωχοπδρομική» και αδυνατεί να κατανοήσει τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τις δημοτικές.

Η στάση του ΚΚΕ.

Αίσθηση προκάλεσε η απόφαση της Κ.Ε. του ΚΚΕ το βράδυ της Τετάρτης, ιδιαίτερα στο σημείο εκείνο με το οποίο, καλούσε τους οπαδούς και τους φίλους του κόμματος, να στείλουν στο ΠΑΣΟΚ «κατηγορηματικό μήνυμα αντίθεσης στα ουσιαστικά διλήμματα στον πρώτο δήμο της χώρας που έχει τη μεγαλύτερη πολιτική σημασία». Γι' αυτό το ΚΚΕ «αποδεδειγμένα τους οπαδούς και φίλους του κόμματος και τους καλεί να εκφράσουν την αντίθεσή τους αυτή με την ψήφο τους στο δεύτερο γύρο των εκλογών στο δήμο της Αθήνας, με όποιο τρόπο θεωρούν πιο πρόσφορο». Αν συνδυασθεί αυτό με το σημείο της απόφασης που αναφέρει ότι η βασισμένη στην αρχή της αμοιβαιότητας υπερψήφιση των υποψηφίων του ΠΑΣΟΚ «δεν είναι ψήφος αντιδεξιάς αλληλεγγύης... αλλά ψήφος που εμποδίζει την μειοψηφία της συντηρητικής παράταξης να καταλάβει δήμους δυσανάλογους με το μέγεθός της» συνάγεται ότι «πρόσφοροι τρόποι» είναι το λευκό και το άκυρο, ή ακόμα και η υπερψήφιση στην Αθήνα του κ. Έβερετ. Αξίζει να επισημανθεί ακόμη, ότι η υποστήριξη των υποψηφίων του ΠΑΣΟΚ στις άλλες πόλεις, γίνεται στη βάση της «αμοιβαίας υποστήριξης», και «δεν είναι ψήφος ανοχής ή αναγνώρισης της κυβερνητικής πολιτικής ή του συγκεκριμένου υποψηφίου σαν το μικρότερο κακό».

Η απόφαση αυτή του ΚΚΕ δείχνει μια συνολική πολιτική στροφή στον τρόπο αντιμετώπισης των δύο μεγάλων κομμάτων. Εκφράζει μια τάση αντιμετώπισης με διαφορετικούς όρους της αντιπαράθεσης «δεξιών - αντιδημοκρατικών δυνάμεων» και δεν αποτελεί απλώς μια «συγκυριακή τακτική» επιλογή των

ΚΚΕ. Πρακτικά βέβαια μπορεί η απόφαση αυτή να έχει επιπτώσεις και σε πανελλαδικό επίπεδο και όχι μόνο στην Αθήνα, αλλά αυτό δεν αποτελεί το κύριο σημείο της απόφασης.

Είναι ωστόσο νωρίς να εκτιμηθούν οι ευρύτερες επιπτώσεις της για την στρατηγική και πολιτική του ΚΚΕ. Ωστόσο το βράδυ της Τετάρτης προκάλεσε ποικίλα και αντιπατικά σχόλια. Χαρακτηριστική, μεταξύ άλλων, ήταν η πρώτη αντίδραση του ΠΑΣΟΚ —ιδιαίτερα προσεκτική— που εκφράστηκε με τη μορφή σχολίου «εγκύρων κύκλων του ΠΑΣΟΚ», το ίδιο βράδυ. Στην ανακοίνωση αυτή σχολιασμού της απόφασης της ΚΕ του ΚΚΕ τονίζονταν: «Η εξαίρεση της Αθήνας από την πανελλαδική δημοκρατι-

κή συνεργασία προκαλεί τουλάχιστο κατάπληξη, βρίσκεται σε αντίθεση με το δημοκρατικό αίσθημα του λαού της Αθήνας που εδώ και δεκαετίες με την ψήφο όλων των δημοκρατικών δυνάμεων —του ΚΚΕ πάντοτε συμπεριλαμβανομένου— εξέλεγε δημοκράτη δήμαρχο. Η δημοκρατία στο δήμο της Αθήνας έχει μια ιστορία που δεν μπορεί να καταλυθεί. Η δημοκρατία δεν τεμαχίζεται κατά πόλεις. Απαιτεί ενιαία στήριξη και συμπόρευση όλων των δημοκρατικών δυνάμεων».

Πάντως, αντίθετα από την προηγούμενη εκτίμηση του ΠΑΣΟΚ, πολλοί θεωρούν τομή την απόφαση του ΚΚΕ από την άποψη ότι εγκαινιάζει ένα δύσκολο εγχείρημα ριζικής αλλαγής της πολιτικής και στρατηγικής του.

Η ΔΗΛΩΣΗ 16 ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΤΗΣ ΑΔΗΚ

Οι υπογεγραμμένοι υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι της Α.Δ.Η.Κ. υποστηρίζουμε τη λευκή ψήφο στο δεύτερο γύρο των δημοτικών εκλογών.

Είναι καιρός οι αριστεροί πολίτες να αρνηθούν έμπρακτα τα εκβιαστικά διλήμματα που θέτει το εκλογικό σύστημα της ενισχυμένης και για τούτο δεύτερου γύρου των δημοτικών εκλογών. Η κυβέρνηση που μετά πέντε χρόνια εξουσίας αρνείται να θεσπίσει την απλή αναλογική, θα πρέπει τώρα να αντιμετωπίσει μόνη της τον δεύτερο γύρο των δημοτικών εκλογών. Με αφετηρία το ιδεολόγημα της αντιδεξιάς συσπείρωσης που συντηρεί το διπολισμό, θεωρήθηκε αυτονόητο ότι θα παραχωρούσαμε στους χθεσινούς μας αντιπάλους, το δικαίωμα της εκ-

προσωπικής μας. Αρνούμαστε αυτή τη λογική, επειδή οι κυβερνητικοί υποψήφιοι δεν μπορούν να εκπροσωπήσουν τις δικές μας πολιτικές θέσεις. Μαζί με την Κυβέρνηση είναι υπεύθυνοι για την ενδεχόμενη νίκη δεξιών υποψηφίων.

Οι δυνάμεις της αριστεράς πρέπει επιτέλους να αυτονομηθούν και να αποκρούσουν τα ολέθρια γι' αυτές διλήμματα με τα οποία κατάφερε μέχρι σήμερα να τις περιθωριοποιεί η κυβερνητική προπαγάνδα. Η λευκή ψήφος που υποστηρίζουμε αποτελεί πολιτική θέση που δηλώνει την αυτονομία των στόχων, των μέσων και των επιδιώξεων της αριστεράς, καθώς και την αντίθεση μας στην πολιτική της κυβέρνησης. Αρνούμαστε να εκχωρήσουμε το δικαίωμα

εκπροσώπησης των αποψεών μας σε αντιπαλές πολιτικές δυνάμεις. Πιστεύουμε ότι η ενεργός ή και παθητική συμμετοχή στα χρεωκοπημένα σχήματα της «αλλαγής» αποπροσανατολίζει την προσπάθεια επαναπροσδιορισμού της αριστεράς.

Εμείς θα συνεχίσουμε και μετά τις εκλογές, με την Α.Δ.Η.Κ., να δίνουμε την μάχη για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Άννη Βρυχέα, Β. Ζουναλής, Νίκη Κουλουμπή, Στ. Λιβαδάς, Α. Λουλουδής, Μ. Μοδινός, Μ. Μπαλαούρας, Φανή Μπίθαρη, Μ. Παπαγιαννάκης, Π. Πιζάνιας, Δ. Παπαϊωάννου, Κ. Πετρογιάννης, Ελένη Πορτάλιου, Γ. Σκούρτης, Ασημίνα Σταματοπούλου, Ν. Τσιγώνιας.

Η στάση του ΚΚΕ εσ.

Στο χώρο της ανανεωτικής Αριστεράς υπήρξε πλουραλισμός απόψεων. Στη συνεδρίαση της Κ.Ε. του ΚΚΕ εσ. το βράδυ της Τετάρτης πλειοψήφισε η πρόταση του Α. Κύρκου. Στην απόφαση διατυπώνεται η επιμονή «στην αξίωση να προχωρήσει η κυβέρνηση σε δεσμεύσεις που θα μπορούσαν να διευκολύνουν τους δημοκρατικούς και αριστερούς ψηφοφόρους στο δεύτερο γύρο των εκλογών». Επισημαίνεται ότι «η Δεξιά θα χρησιμοποιήσει μια ενδεχόμενη επιτυχία της στο δεύτερο γύρο στους μεγάλους δήμους σαν σκαλοπάτι στην εξόρμηση για επάνοδο στην εξουσία. Και αυτή η επιτυχία θα σημειώνει μια παραπέρα στροφή προς τα δεξιά του άξονα της πολιτικής μας ζωής». Προτείνεται στους ψηφοφόρους «να εμποδίσουν με την ψήφο τους να μετατοπιστούν ακόμα πιο συντηρητικά οι άξονες της πολιτικής μας ζωής, ιδιαίτερα στο χώρο της Αυτοδιοίκησης». Η απόφαση δεν «συστήνει» τη στάση του λευκού ή της αποχής, γιατί δεν συμβάλλουν «θετικά στην αλλαγή της σημερινής πραγματικότητας» και ερμηνεύοντας από τώρα «τα ενδεχόμενα λευκά —που αποτελούν έναν τρόπο αντίδρασης των ψηφοφόρων στην απαράδεκτη για μας πολιτική της κυβέρνησης— θεωρούμε υπεύθυνο το ίδιο το ΠΑΣΟΚ». Πρακτικά η εισήγηση του Α. Κύρκου, που εγκρίθηκε με 43 ψήφους στους 77 παρόντες, σημαίνει υπερψηφίση των αντιδεξιών υποψηφίων σε όλη τη χώρα.

Το διαφορετικό σχέδιο απόφασης που

παρουσίασε ο πρώην γραμματέας του ΚΚΕ εσ. Γ. Μπανιάς κατέληγε ως εξής:

«Η ψήφος των πολιτών δεν είναι "αυτονόητη" και "προκαθορισμένη". Μετά και τα αποτελέσματα των εκλογών στον πρώτο γύρο το αίτημα για αλλαγή πολιτικής και νοοτροπίας είναι περισσότερο επικαιρο από κάθε άλλη φορά.

Οι προοδευτικοί και αριστεροί ψηφοφόροι σταθμίζοντας με πολιτικά κριτήρια και με συγκεκριμένα κατά περίπτωση δεδομένα, θα αποφασίσουν με γνώμη και ωριμότητα και θα δώσουν κατά συνείδηση την ψήφο τους στο δεύτερο γύρο».

Η πρόταση αυτή που πρακτικά σημαίνει «ψήφο κατά συνείδηση» συγκέντρωσε 27 ψήφους.

Παράλληλα όμως, 16 υποψήφιοι του συνδυασμού του κ. Φιλίνη (ΑΔΗΚ) έδωσαν στη δημοσιότητα κείμενο υπέρ του λευκού (δες διπλανή στήλη) ενώ η ΑΔΗΚ δεν κατέληξε σε ενιαία στάση. Στην ανακοίνωσή της για το δεύτερο γύρο, μεταξύ άλλων, υπογράμμιζε τα εξής: «Η στάση των αριστερών στο β' γύρο των δημοτικών εκλογών θα καθορίσει πολιτικά, από την ωριμότητα που αποκλήθηκε μέσα από τις πολιτικές εξελίξεις από τη μεταπολίτευση ως σήμερα. Θεωρούμε ότι στην κρίση τους θα βαρύνει η ανάγκη για την αναβάθμιση του θεσμού της Τ.Α., η καταπολέμηση των δικομματισμού με στόχο σήμερα την κατάκτηση της απλής αναλογικής κι η απόκρουση των συντηρητικών πολιτικών απ' όπου κι αν προέρχονται, με στόχο την αυτόνομη παρέμβαση της αριστεράς στις πολιτικές εξελίξεις.

Σύμφωνα με την πρακτική της ΑΔΗΚ οι βασικές αποφάσεις της λαμβάνονται με κοινή συναίνεση. Σε ότι αφορά τη στάση μας στο β' γύρο, διατυπώθηκαν διαφορετικές απόψεις, αμοιβαία σεβαστές, που δεν εκάναν όμως εφικτή την εννιαία στάση της Κίνησης στο θέμα αυτό.

Χαρακτηριστική τέλος της στάσης των παδών και μελών του ΚΚΕ εσ. αλλά και των ανεξάρτητων, είναι η ανακοίνωση της δημοτικής κίνησης «Πολίτες του Πειραιά» για το δεύτερο γύρο που κατέληγε: «εμείς απορρίπτουμε τη λογική των εκβιασμών του εκλογικού συστήματος και των διακανονισμών χωρίς αρχές. Αναγνωρίζουμε το πολιτικό κριτήριο όλων όσων μας ψήφισαν και σεβόμαστε τη θέλησή τους όπως αυτή θα εκφραστεί στις κάλπες τη δεύτερη Κυριακή» που πρακτικά σημαίνει «ψήφο κατά συνείδηση». Τα προηγούμενα δείχνουν ότι η κατά πλειοψηφία απόφαση του ΚΚΕ εσ. με τις λεπτές ισορροπίες και τις «χαλαρές» διατυπώσεις δύσκολα πείθει να μην ψηφίσουν τον κ. Μπέν να πράξουν τώρα το αντίθετο.

Ο Έβερτ προ των πυλών;

Το βέβαιο είναι τώρα —το αντίθετο θα είναι έκπληξη— να εκλεγεί δήμαρχος ο κ. Έβερτ. Κίνδυνοι όμως υπάρχουν —λιγώτεροι βεβαίως— και για τη Θεσσαλονίκη και για τον Πειραιά να μην εκλεγούν οι υποψήφιοι του ΠΑΣΟΚ. Η αναμέτρηση συνεπώς της δεύτερης Κυριακής έχει διπλό ενδιαφέρον: Και για το πολιτικό σκηνικό που θα διαμορφωθεί τη Δευτέρα και για τις επιπτώσεις που θα υπάρξουν και στο ΠΑΣΟΚ και στην Αριστερά. Είναι η πρώτη φορά «μετά την αλλαγή» που οι «δημοκρατικές δυνάμεις» βρίσκονται μπροστά σε πλέον σύνθετα πολιτικά προβλήματα από τη μάχη «του ήλιου και του σκότους». Και είναι η πρώτη φορά που διαμορφώνονται τάσεις στο χώρο της αριστεράς υπέρβασης του «δημοκρατικού παρατάξισμου» και απόψεις διαφορετικής τοποθέτησης των ιδεολογικών και πολιτικών προβλημάτων από το παραδοσιακό «Δεξιά — δημοκρατικές δυνάμεις» — εγχείρημα δύσκολο και σοβαρό για το ίδιο το μέλλον της Αριστεράς.

Ότι και να συμβεί σε επίπεδο εκλογικών ποσοστών την Κυριακή διαμορφώνεται πραγματικά ένα νέο πολιτικό σκηνικό: η «αντιδεξιά συσπείρωση» φαίνεται να αποτελεί παρελθόν, όπως εκφράσθηκε τουλάχιστο έως τώρα, και εάν αυτό επιβεβαιωθεί από τις μετέπειτα πολιτικές εξελίξεις καλούνται όλες οι πολιτικές δυνάμεις να τοποθετηθούν στις νέες πραγματικότητες που διαμορφώνονται. Για την Αριστερά, το ζητούμενο παραμένει ο επαναπροσδιορισμός της στην πρόκληση που η ίδια διατύπωσε. Το «μεγάλο άλμα» του ΚΚΕ και η «πολυσυλλεκτική» απόφαση του ΚΚΕ εσ. —σε συνδυασμό με την προοπτική του νέου φορέα— απαιτούν διευκρινήσεις πέραν της συμπεριφοράς στις εκλογές και απαντήσεις στα σύνθετα πολιτικά προβλήματα που το εγχείρημα των «τομών» στην πολιτική και στρατηγική τους αναδεικνύει.

ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ουδέτερο εκλογικό αποτέλεσμα...

του Γιάννη Φλώρου

Το ΚΚΕ εσ. επιλέγοντας την αυτόνομη κάθοδο στην Αθήνα και τον Πειραιά και τη συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ ή με το ΚΚΕ στους περισσότερους δήμους με τη μορφή των «συμπαρατάξεων» επιβεβαίωσε την τάση σταθεροποίησης του εκλογικού του σώματος τάση η οποία είχε φανεί και στις βουλευτικές εκλογές του 1985. Η στρατηγική που διαμόρφωσε για τις δημοτικές εκλογές στηρίχθηκε περισσότερο σε μια πολιτική ισορροπιών η οποία του επέτρεψε να μην έχει σοβαρές απώλειες σε δημοτικούς συμβούλους και δημάρχους, παρά σε μια ανοιχτή πολιτική που θα πρόσβαλλε μια αριστερή, ριζοσπαστική θέση για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τις κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις, η οποία πιθανόν να είχε απώλειες σε δημοτικούς συμβούλους ή και δημάρχους – στην Αθήνα και τον Πειραιά δεν εκλέγει και τώρα δημοτικό σύμβουλο – αλλά θα επέτρεπε μια διαφορετική πολιτική παρέμβαση της ανανεωτικής αριστεράς με ευνοϊκές ίσως επιπτώσεις και στα εκλογικά ποσοστά. Αντίθετα, σύμφωνα με άλλες εκτιμήσεις η αυτόνομη κάθοδος του ΚΚΕ εσ. δεν επέτρεψε να διαμορφωθεί μια ευρύτερη συμπαρατάξη όλων των δυνάμεων της αριστεράς η οποία αν μη τι άλλο θα διαμόρφωνε ένα σοβαρό εκλογικό αποτέλεσμα υπέρ της αριστεράς και θα επέτρεπε στο ΚΚΕ εσ. να διαμορφώσει πολιτικές σχέσεις με χώρους στους οποίους έως τώρα αδυνατεί να έχει προσβάσεις.

Είναι γεγονός πάντως ότι το ΚΚΕ εσ. στην Αθήνα και τον Πειραιά, όπου επέλεξε να δώσει αυτόνομα «πολιτική μάχη», αντιμετώπισε προβλήματα και οι συνθήκες δεν ήταν οι καλύτερες δυνατές. Υπήρχε μια σοβαρή πίεση από το ΚΚΕ και όσες δυνάμεις υποστήριξαν τη συμπαρατάξη η οποία απέδιδε ευρύτερες πολιτικές ευθύνες στην ηγεσία του ΚΚΕ εσ. για την επιλογή της και την κατηγορούσε ότι στηρίζει με αυτό τον τρόπο το ΠΑΣΟΚ, αλλά επιπλέον δεν συνεισφέρει θετικά στην υπόθεση του νέου φορέα. Αυτή η διάσταση απόψεων, η οποία δεν υπήρξε μόνο στον εκτός ΚΚΕ εσ. χώρο, αλλά και στις οργανώσεις του πρόσθεσε προβλήματα στην όλη προεκλογική εκστρατεία η οποία έπρεπε σε κάθε καθοριστικό σημείο να λαμβάνει υπόψη την εσωτερική κατάσταση στο ΚΚΕ εσ. Παράλληλα μια ιδιαίτερα σημαντική μερίδα στελεχών της ευρύτερης αριστεράς, οι οποίοι κάθε άλλο παρά έχουν κοινές στρατηγικές επιλογές με το ΚΚΕ, θεωρούσαν και θεωρούν σοβαρό πολιτικό λάθος την επιλογή της αυτόνομης καθόδου στην Αθήνα τη στιγμή που το ΚΚΕ εσ. στη Θεσσαλονίκη υπήρξε βασικός συντελεστής της συμπαρατάξης της Αριστεράς με τον Στ. Νέστωρα. Όλο αυτό το κλίμα δημιούργησε αρνητικά στοιχεία στην προεκλογική εκστρατεία του κ. Κ. Φιλίνη. Βέβαια, οι αντίθετες εκτιμήσεις για τις δημοτικές εκλογές αφορούσαν και πο-

λιτικές επιλογές, οι οποίες απ' ό,τι φαίνεται θα εμφανισθούν και στη συνέχεια, αφού το ΚΚΕ εσ. θα έχει να αντιμετωπίσει το ουσιαστικό ζήτημα της μετέπειτα πορείας του στο συνέδριό του την άνοιξη του 1987.

Το «ουδέτερο» ποσοστό

Τα εκλογικά αποτελέσματα ωστόσο δεν έδειξαν ότι τη «δυσανεμία» από το ΠΑΣΟΚ μπορεί να την καρπωθεί η αριστερά. Επιβεβαίωσαν θέβαια μία συνοχή του εκλογικού σώματος που υποστηρίζει το ΚΚΕ εσ. σε πανελλαδικό επίπεδο. Σε ό,τι αφορά τους δήμους στους οποίους το ΚΚΕ εσ. «κατέθηκε αυτόνομα» υπάρχει μία θετική τάση των ποσοστών του. Τούτο δεν ισχύει όμως για την Αθήνα. Στην Αθήνα μειώθηκε σε σχέση με τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές το ποσοστό κατά μισή περίπου μονάδα. Μείωση επίσης υπήρξε στον Υμητό (από 3,43 στο 3,02) και στη Νίκαια (από 2,88 στο 2,59). Αντίθετα το ΚΚΕ εσ. θελώθηκε τα ποσοστά του στον Πειραιά (από 2,87 στο 3,28), Καισαριανή (από 5,22 στο 5,54) Κερατσίνι (από 2,74 στο 4,59) Μαρούσι (από 3,46 στο 4,44) Ν. Ερυθραία (από 2,78 στο 3,16) Χανιά (από 2,05 στο 5,13) Άρτα (από 2,96 στο 4,47) Βέροια (από 1,92 στο 3,41) Λάρισα (από 2,28 στο 5,30). Τα προηγούμενα, με δεδομένο ότι οι εκλογές αυτές είναι διαφορετικές από τις βουλευτικές, δεν σημαίνουν μία ανοδική πορεία, αλλά πιστοποιούν μια τάση ομογενοποίησης του εκλογικού ποσοστού του ΚΚΕ εσ. και δείχνουν τάσεις έκφρασης ορισμένων κοινωνικών στρωμάτων. Αυτό θέβαια δεν σημαίνει ότι στις επόμενες βουλευτικές εκλογές δε θα υπάρξουν και οι διαφοροποιήσεις μεταξύ Αθήνας και επαρχιών, που συνήθως παρατηρούνται στο ΚΚΕ εσ.

Στους δήμους όπου το ΚΚΕ εσ. συνεργάστηκε είτε με το ΠΑΣΟΚ, είτε με το ΚΚΕ πρόσθεσε τη δύναμή του για να μη φανούν οι απώλειες του ΠΑΣΟΚ ή του ΚΚΕ – στις λιγότερες περιπτώσεις – και θέβαια είχε θετικά αποτελέσματα στον αριθμό των δημοτικών συμβούλων.

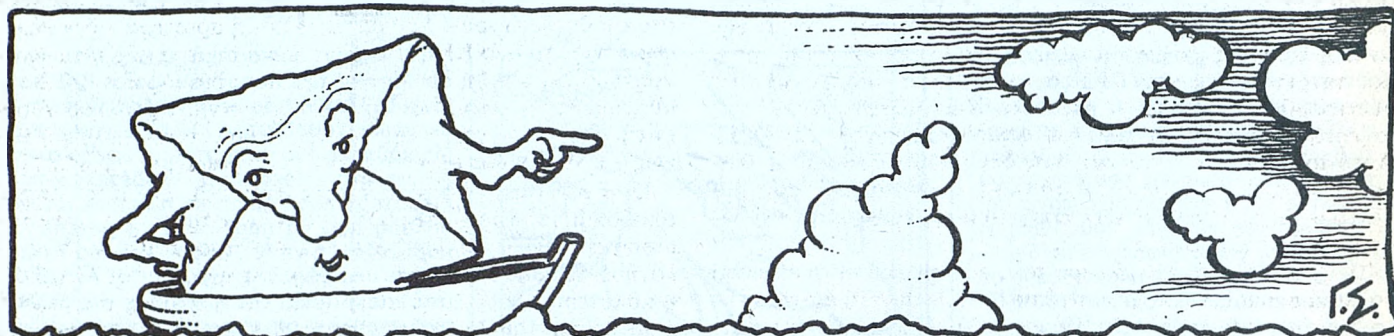
Το πλέον ουσιαστικό όμως από την αριθμητική των ποσοστών για το ΚΚΕ εσ. είναι ότι δεν κατόρθωσε να διευρύνει την εκλογική του δύναμη. Περιορίστηκε και συγκράτησε ένα ποσοστό και έφερε στην Αθήνα ένα αποτέλεσμα «ουδέτερο» περισσότερο παρά αρνητικό ή θετικό τέτοιο δηλαδή που να προδικάζει τη μετέπειτα πορεία του, ή να δημιουργεί μια νέα κατάσταση στο χώρο της αριστεράς. Αν μάλιστα υπολογισθεί ότι το ΚΚΕ εσ. σε άλλες αναμετρήσεις όπως π.χ. οι Ευρωεκλογές, ή ακόμα και οι προηγούμενες βουλευτικές στις οποίες είχε επικρατήσει η πώληση, σε συνθήκες δηλαδή άλλες απ' ό,τι των δημοτικών εκλογών είχε μια αξιολογηθεί παρουσία αυτές οι εκλογές έδειξαν ότι το εκλογικό του ποσοστό είναι οριακό. Γιατί και η αποχή τώρα ήταν μεγαλύτερη και το αριθμητικό αποτέλεσμα στην Α' Αθήνας σε σύγκριση με τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές είναι χαμηλότερο περίπου γύρω στις 6.000 ψήφους.

Το γεγονός ωστόσο ότι το ΚΚΕ εσ. συγκράτησε το ποσοστό του στην Α' Αθήνας με το «ουδέτερο» αποτέλεσμα του 3,89% δεν προδικάζει τη μετέπειτα πορεία του. Στο βαθμό που δεν ισχύει – και όπως φαίνεται αποτελεί πραγματικότητα – ότι η «διαμαρτυρία» προς το ΠΑΣΟΚ και την κυβερνητική πολιτική δεν οδηγεί αναγκαστικά προς την αριστερά, το ΚΚΕ εσ. – και όχι μόνο αυτό – θα πρέπει να επανεκτιμήσει την πολιτική του και να αντλήσει τα αναγκαία συμπεράσματα από τις δημοτικές. Ιδιαίτερα όταν η «ψήφος διαμαρτυρίας» προς το ΠΑΣΟΚ συνοδεύεται και με την άνοδο της Δεξιάς, τάση που εκφράζει μια συντηρητική στροφή, όταν προστίθενται νέοι ψηφοφόροι, που αποτελούν μία συνιστώσα – όχι στο σύνολό τους – αυτού του ρεύματος, και η Αριστερά απλά διατηρεί ποσοστά ή αυξάνει τις επιρροές της (σε περιοχές που έως τώρα είχε χαμηλό ποσοστό) θα πρέπει να προβληματιστεί η ίδια όχι απλά και μόνο για το εκλογικό αποτέλεσμα, αλλά για τις δυνατότητες και την πολιτική που έχει και με την οποία θέλει να εκφράσει κοινωνικές δυνάμεις και να διαμορφώσει πειστικό πολιτικό λόγο.

Μπορεί θέβαια το ΚΚΕ εσ. να διατηρεί – ή να αυξομειώνεται – ένα ποσοστό του, που θα του επιτρέπει να εκφράζεται στη Βουλή ή στο Ευρωκοινοβούλιο, αυτό όμως δεν του επιτρέπει ούτε να έχει αποφασιστικό ρόλο, ούτε να διαμορφώσει άλλες συνθήκες που να οδηγήσουν την αριστερά να γίνει εκφραστής των σύγχρονων κοινωνικών και πολιτικών αναζητήσεων. Οι δημοτικές εκλογές συνεπώς δεν έκλεισαν κανένα θέμα για το ΚΚΕ εσ. Αντίθετα, πολλαπλασίασαν τα ερωτηματικά και θέτουν τα ουσιαστικά ζητήματα πολιτικής της αριστεράς που δεν έχουν να κάμουν μόνο με το εκλογικό αποτέλεσμα, αλλά με την προοπτική της.

Κι όμως το ποτάμι γυρίζει και πίσω

του Στέλιου Κούλογλου

«Η δική μας η δεξιά», έλεγε ο κ. Α. Παπανδρέου στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΠΑΣΟΚ, μετά τις εκλογές του '85, «δεν είναι ίδια με τους Χριστιανοδημοκράτες της Ιταλίας, με τους συντηρητικούς Τόρνδες της Βρετανίας... τα αποτελέσματα των εκλογών έδωσαν ένα στρατηγικό χτύπημα στη δεξιά» και δεν έμεναν παρά λίγα πράγματα, «για να κλείσει οριστικά το θέμα της Δεξιάς ελληνικού τύπου». «Κάποια συντηρητική παράταξη φυσικά θα υπάρχει», συνέχισε, «αλλά όχι με τη σημερινή της μορφή». Ένα χρόνο και τέσσερις μήνες μετά, η ίδια Νέα Δημοκρατία, έχοντας υποστεί εν τω μεταξύ μια διάσπαση που θα οδηγήσει το Σεπτέμβριο του 1985 στη δημιουργία της ΔΗΑΝΑ και με αμφισβητούμενη ηγεσία μέχρι την παραμονή του πρώτου γύρου των δημοτικών του '86, κατάφερε να αποδείξει ότι υπάρχουν και ποτάμια που γυρνούν προς τα πίσω: η ελληνική Δεξιά, — μια από τις λίγες φορές στην ιστορία της και σίγουρα για πρώτη φορά μετά τη μεταπολίτευση — επετύγχανε να διεκδικεί με αξιώσεις την Δημαρχία στους τρεις μεγαλύτερους δήμους της χώρας, κι ακόμη να ανεβάσει τα ποσοστά της ιδιαίτερα στην επαρχία φτάνοντας σε ένα εθνικό ποσοστό παραπλήσιο με αυτό του ΠΑΣΟΚ, να καρπώνεται το σύνολο σχεδόν της κυβερνητικής φθοράς, και να

ατενίζει με αισιοδοξία το μέλλον.

Η ΣΤΑΣΙΜΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Είναι λίγο παράδοξο, αλλά ο κ. Χ. Φλωράκης είχε εκτιμήσει σωστά, για το χαστούκι που θα έπρεπε να δοθεί στην κυβέρνηση, με αφορμή τις δημοτικές εκλογές: το λάθος που είχε κάνει, ήταν ότι το χαστούκι αυτό δεν το έδωσε η κομμουνιστική αριστερά, αλλά η δεξιά. Παρά τη «συντηρητική στροφή» του ΠΑΣΟΚ, τόσο το ΚΚΕ, όσο και το ΚΚΕ εσ. βγήκαν ελάχιστα, ή και καθόλου ωφελημένα, από τον πρώτο γύρο των εκλογών. Το πρώτο, αυτό που ουσιαστικά κατάφερε, ήταν να περιορίσει την πτωτική του τάση στις μεγάλες πόλεις (όπου ο «συμπαραταξιακός» κ. Κατριβάνος υπολείπεται μόλις κατά 1% του κομματικού κ. Ευφραιμίδη, ενώ αντιστοίχως ο κ. Νικολινάκος κατά 3% του κ. Σαλπέα στον Πειραιά) ενώ τα αποτελέσματα του στην υπόλοιπη χώρα, ακολουθούν τη μονιμότερη εκλογική συμπεριφορά του ΚΚΕ: άνοδος στις παλιότερα αντικομμουνιστικές «άγονες» περιφέρειες, και πτώση στις παραδοσιακά «κόκκινες» περιοχές, ακόμη και σε πόλεις όπως η Μυτιλήνη, όπου ένας επιτυχημένος δήμαρχος του

ΠΑΣΟΚ: ή το καράβι πάει ατραβά, ή η θάλασσα

Η νύχτα των αποτελεσμάτων, βρήκε το ΠΑΣΟΚ και την κυβέρνηση σε πλήρη σύγχυση: ο πρωθυπουργός αποσύρθηκε στο Καστρί, αποδιώχνοντας όλους αυτούς που ήθελαν να τον ενημερώσουν για την πορεία των αποτελεσμάτων, αφού είχε βγάλει από νωρίς τα συμπεράσματά του. Σε επίμονες ερωτήσεις δημοσιογράφων, ο Κούρτης παρέπεμπε στον Παπαϊωάννου, αυτός στον Κουτσόγιωργα, ο τελευταίος στο Καστρί και η Κοκκόλα πέταγε ξανά το μπαλάκι στον Παπαϊωάννου.

Ο αιφνιδιασμός ήταν πολύ μεγάλος, γιατί η ευφορία ενός μηχανισμού, που ως γνωστόν μεταδίδει μόνο τα ευχάρια στα μηνύματα στους ανώτερους για να δικαιώσει τη θέση του, είχε επεκταθεί στα υψηλότερα επίπεδα. Δέκα μέρες πριν τις εκλογές, ο πρωθυπουργός είχε παρουσιάσει στο Εκτελεστικό Γραφείο μια «σφυγμομέτρηση» με την οποία ο κ. Μπέης κέρδιζε ένα ποσοστό, μεγαλύτερο απ' αυτό των δημοτικών εκλογών του '82. Με τη σειρά τους, τα μέλη του

οργάνου, μετά από σχετικό αίτημα του κ. Παπανδρέου εξέφρασαν παρόμοιες θετικές εκτιμήσεις, ενώ ο κ. Σωτηρήλης που ανέφερε τους προβληματισμούς του για την εκλογική συμπεριφορά των «σιωπηλών», θα κατηγορηθεί μετά από τη λήξη της συνεδρίασης από άλλα μέλη «ότι τους υπονομεύει». Αυτή η διακρίση του Τζωρτζ Όργουελ, θα επαναληφθεί όταν στο ΕΓ θα μεταφερθούν οι εκτιμήσεις του επιτελείου του κ. Μπέη, σύμφωνα με τις οποίες γίνεται λόγος, για ένα ποσοστό γύρω στο 32%: «είστε απαισιόδοξοι», θα πουν τα μέλη του ΕΓ, στους έκπληκτους «ανθρώπους του δημάρχου».

Ο δήμαρχος, πιο κοντά στο λαό από τον πρωθυπουργό («θα έχουμε καλύτερα αποτελέσματα από το '82», έλεγε ο Α. Παπανδρέου στην κοινοβουλευτική ομάδα), θα πάρει πιο σύντομα, πολύ καθαρότερη θέση, διαπιστώνοντας ήδη από το βράδυ της Κυριακής ότι τα αποτελέσματα «περιέχουν ένα μήνυμα, που πρέπει να εκτιμηθεί ανάλογα». Αντίθε-

τα ο κ. Παπανδρέου θέλει το ίδιο βράδυ τα αποτελέσματα να αποτελούν «νίκη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης» (ενάντια σε ποιον άραγε;) και ακόμη χειρότερα, η ανακοίνωση του Εκτελεστικού Γραφείου της Δευτέρας μοιάζει με πολεμικό ανακοινωθέν της εποχής του '82. Ορισμένα μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου δεν έχουν καταλάβει — ή δεν θέλουν να καταλάβουν — τίποτα.

Έτσι το βράδυ της Δευτέρας, σε σύσκεψη στελεχών στη Χαριλάου Τρικούπη, για τον κ. Τσοχατζόπουλο και ιδίως τον κ. Σουλαδάκη που κάνει και την «εισήγηση» όλα είναι μέλι-γάλα: η «μικρή» πτώση του ΠΑΣΟΚ, οφείλεται στα ποσοστά που πήρε «η διάσπαση» (εννοείται εδώ η ΣΣΕΚ) στην μη πολιτικοποίηση των εκλογών που «αδρανοποίησε την οργάνωση» (είναι αμφίβολο όμως αν και στην αντίθετη περίπτωση θα κινητοποιείτο) στην αποχή και στο «πρόβλημα των ενοκίων». Συμπέρασμα; Αν αλλάξει λίγο η πολιτική στα ενοίκια («οι ιδιοκτήτες είναι έτσι κι αλλιώς εναντίον

ΚΚΕ έφευγε από το 40% στο 32%, έστω κι αν αυτή τη φορά υποστηρίζονταν από το ΚΚΕ εσ. και τους - δημοφιλείς - διαγραμμένους του ΠΑΣΟΚ. Όταν λοιπόν το ΚΚΕ κάνει λόγο για «νίκη της αριστεράς», αγνοώντας σκανδαλωδώς την άνοδο της δεξιάς που ούτε καν αναφέρεται στις ανακοινώσεις του ΠΓ, δεν μπορεί παρά να εννοεί τρία πράγματα: την αναστολή των εκλογικών διαρροών, την αποφυγή μιας ενδοκομματικής σύγκρουσης που θα ξεκινούσε από τους «σκληρούς» αν η γραμμή της «συμπαρατάξης» κατέληγε σε εκλογική ήττα, και τη μετατροπή του ΚΚΕ σε ρυθμιστικό παράγοντα στις δευτεροβάθμιες ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων, μεταξυ της ισχυροποιηθείσας ΝΔ και του αποδυναμωθέντος ΠΑΣΟΚ. Αυτό το τελευταίο είναι κάτι που δεν μπορεί φυσικά να ανακοινωθεί από το ΚΚΕ αλλά μένει να επιβεβαιωθεί, από μια λεπτομερέστερη μελέτη των συσχετισμών στους μικρούς δήμους και τις Κοινότητες.

Το ΚΚΕ εσ. από την πλευρά του, κατόρθωσε αυτό που στα γαλλικά ονομάζεται «σώζω τα έπιπλα»: σε συνεχή άμυνα μετά το Συνέδριο και τις λεπτές του ισορροπίες, με αμφισβητούμενη την εκλογική του τακτική και από τους μεν και από τους δε, κατόρθωσε τελικώς να μην υπoστεί μια καταστρεπτική ήττα, αλλά ούτε και να σημειώσει μια νίκη: μετά από μια ολόκληρη εκλογική περιπέτεια, το ΚΚΕ εσ. βρίσκεται πάντα στην αφετηρία του παιχνιδιού «ενιαίος φορέας», που ξεκίνησε τον περασμένο Μάιο.

Τέλος η «συμπαρατάξη της αριστεράς», φαίνεται να αποδίδει κατώτερα αποτελέσματα από τα αναμενόμενα. Εκτός από την Μυτιλήνη ή τον Χολαργό, τα αποτελέσματα εμφανίζονται μέτρια για το Ηράκλειο, αρνητικά για την Πάτρα, ενώ αυτά της Θεσσαλονίκης δείχνουν και τα όρια της αριστεράς, κάτω μάλιστα από θαυμάσιες συνθήκες: ένας φθαρμένος δήμαρχος του ΠΑΣΟΚ, μια ρεβανσιστική παρουσία της ΝΔ, και ο ιδανικός υποψήφιος της συμπαρατάξης, από πλευράς κύρους και προσωπικότητας. Η εικόνα της αριστεράς του 1986 είναι όχι μόνο χειρότερη απ' αυτήν πριν την δικτατορία, όταν διεκδικούσε ή και καταλάμβανε τους μεγάλους δήμους, αλλά και αποκαρδιωτική σήμερα, σε σύγκριση με τις εκλογές του '82, τότε που το ΠΑΣΟΚ ήταν στην επίθεση, και οι υποψήφιοι του ΚΚΕ κομματικοί. Παράλληλα, τα πλαστά διλήμματα - μόνιμη επωδός των εκλογικών πτώσεων - έλλειψαν παντελώς από την φειτηνή αναμέτρηση.

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΥ: Η ΕΞΟΥΣΙΑ

Η «παράνοια» αυτή του εκλογικού αποτελέσματος, όπου ένα αριστερό - στην προπαγάνδα του τουλάχιστον, αλλά και στην εκλογική του βάση - κόμμα στρέφεται δεξιά, και απ' αυτό δεν κερδίζει πάντα η αριστερά, παραπέμπει στο ίδιο το νόημα της ψήφου της 12ης Οκτωβρίου. Ο λαός με το αλάνθαστο αισθητήριό του - που θα 'λεγε και η αριστερά - δεν στράφηκε προς τα δυο ΚΚΕ, τα οποία είναι σήμερα κόμματα «διαμαρτυρίας», επειδή δεν θέλησε απλά να διαμαρτυρηθεί: διαισθανόμενος ότι το πρόβλημα σήμερα είναι πρόβλημα εξουσίας, έδωσε την ψήφο του σε ένα κόμμα, που - καλώς ή κακώς - είναι κόμμα εξουσίας, και σκιαγραφεί μια άλλη λύση.

Στην πραγματικότητα, η ψήφος στην ΝΔ, δεν είναι ψήφος αποδοκιμασίας μόνο των οικονομικών μέτρων, και πολύ περισσότερο των ενοικίων, όπως γελοία προσπαθεί να δικαιολογήσει τα αποτελέσματα ένα μέρος της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ: η καλύτερη απόδειξη γι' αυτό είναι ότι η άνοδος της δεξιάς, σημειώνεται ιδιαίτερα στην επαρχία, η οποία αποτελούσε και το αδύνατό της σημείο στις προηγούμενες εκλογικές αναμετρήσεις και όπου τα οικονομικά μέτρα και πολύ λιγότερο αισθητά είναι και ελαφρότερες επιπτώσεις έχουν από τις συνοικίες ή τα περίχωρα της Αθήνας. Είναι και ψήφος αποδοκιμασίας της αλαζονείας, του αυταρχισμού, των σκανδάλων που αποκρύπτονται, του ύφους τελικά και του ήθους της εξουσίας.

Πρόκειται ουσιαστικά για μια κρίση νομιμοποίησης της κυβέρνησης, η οποία, λανθάνουσα τόσο καιρό, δρῆκε την ευκαιρία να εκφραστεί. Όσοι εγκέφαλοι του ΠΑΣΟΚ προβληματίζονται ακόμη πάνω στο νόημα της ψήφου της 12ης Οκτωβρίου, δεν έχουν παρά να ρίξουν μια ματιά στο προεκλογικό πρόγραμμα του κόμματός τους για τις εκλογές του 1985: δεν θα βρουν να έχει πραγματοποιηθεί έστω και μια από τις υποσχέσεις και τις εξαγγελίες του προγράμματος, την ώρα που στην πράξη γίνονται τα ακριβώς αντίθετα, χωρίς και να ομολογούνται. Ο τρόπος εξαγγελίας των οικονομικών μέτρων, η ίδια η προσπάθεια επιβολής τους χωρίς υπαινιγμό αυτοκριτικής, η αντίστοιχη στάση για μείζονα θέματα της πασοκικής προπαγάνδας, όπως οι δάσεις ή η ΕΟΚ για την οποία οι τηλεθεατές μαθαίνουν ότι χρηματοδοτεί τα μισά έργα για την ανοικοδόμηση της Καλαμάτας, δημιουργούν όχι μόνον αντί-

μας») όλα πάνε πρίμα. Στο ερώτημα αν είναι στραβιά η «θάλασσα» ή πάει στραβά το σκάφος, ορισμένα μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου, ιδίως αυτοί που είχαν χρεωθεί την εκλογική εκστρατεία, απαντούν χωρίς «ταλαντεύσεις»: «είναι στραβιά η θάλασσα». Η εκλογή κι ενός άλλου λαού, δεν πρέπει πιθανώς να αποκλείεται.

Στη συνεδρίαση του ΕΓ της Τρίτης, η ατμόσφαιρα είναι παγερή, αφού συμμετέχει ο πρωθυπουργός και ο κ. Κουτσόγιωργας. Ο τελευταίος αρνείται να πάρει κάποια θέση, επί της ουσίας των αποτελεσμάτων, δίνει λεπτομερέστερα στοιχεία για τους δήμους και τις κοινότητες και αποχωρεί. Από την πλευρά του ο κ. Αλευράς, μοιάζει να θεωρεί ότι την ευθύνη φέρει η οργάνωση, αν και άλλα μέλη του ΕΓ, πιστεύουν ότι η πρόωπη συγκεκριμένων δημάρχων, από τον πρόεδρο της Βουλής, όπως οι κ. Μανابهής και Καρέλλης, έπαιξε κι αυτή ρόλο στα τελικά εκλογικά ποσοστά του ΠΑΣΟΚ. Η συζήτηση πάντως για το νόη-

μα της ψήφου αναβάλλεται για την επόμενη εβδομάδα όταν θα έχουν μελετηθεί «τα μνημόνια» που κατέθεσαν στον Πρόεδρο, τα μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου αλλά και άλλα στελέχη,

όπως ο κ. Γεννηματάς, που φέρεται μάλιστα και ως συντάκτης, της πρώτης ανακοίνωσης του πρωθυπουργού, την Κυριακή το βράδυ.

Η συζήτηση επικεντρώνεται στον δεύτερο γύρο, όπου και η απλή άθροιση των ποσοστών, χωρίς να παίρνεται υπόψη η πιθανή ανυπακοή των ψηφοφόρων της «παραδοσιακής αριστεράς», και η επίσημη θέση των φορέων της οδηγεί σε προβλέψεις, κάθε άλλο παρά ενθαρρυντικές. Μέσα στο κόμμα, αντίθετα με τους «αισιόδοξους» που δεν βλέπουν κανένα πρόβλημα, μια μερίδα στελεχών κάνει λόγο για «αφύπνιση συνειδήσεων». Ο ίδιος ο πρωθυπουργός είπε σε στενούς του συνεργάτες, ότι «πρόκειται για καθαρή πολιτική ήττα», και σε άλλους ότι θα «δείτε σε δέκα μέρες». Για τον ίδιο τον κ. Παπανδρέου, δεν πάει η θάλασσα στραβά, αλλά το σκάφος. Το ερώτημα είναι, σε αυτή την περίπτωση αν φταίει μόνο το πλήρωμα, ή κάπου και ο καπετάνιος....

Κ.Σ.

θεση για την ίδια την ακολουθούμενη πολιτική, αλλά και το αίσθημα ότι οι ψηφοφόροι εμπαιζονται συστηματικά από μια κυβέρνηση που δεν εννοεί να παραδεχθεί κάποιο λάθος της. Η μείωση του «κράτους προνοίας», το οποίο ουσιαστικά αποτέλεσε την μόνη απτή πολιτική της πρώτης τετραετίας του ΠΑΣΟΚ, αποδιαρθρώνει την κομματική αλλά και την εκλογική βάση του κυβερνώντος κόμματος. Βλέποντας, κοντά σε όλα αυτά, ότι το κόμμα υπολείπεται, το κράτος επιδίδεται σε ρεμούλες, η κυβέρνηση σπαράσσεται από τέτοιες αντιθέσεις που αδρανοποιούν κυριολεκτικά τη διοίκηση, σε σημείο ώστε ο πρεσβευτής να οπλοφορεί στην πρεσβεία, οι ψηφοφόροι πολύ απλά σκέφτηκαν ότι υπάρχουν διαχειριστές της εξουσίας ικανότεροι από τους σημερινούς, έστω κι αν το παρελθόν τους – περισσότερο στο επίπεδο των δημοκρατικών ελευθεριών και λιγότερο της οικονομικής διαχείρισης – είναι πιο βεβαρμένο απ' αυτό των σημερινών. Αυτή η «διαχειριστική» επιλογή είναι και η αφετηρία στο ερώτημα που οι ηγετικοί κύκλοι του ΠΑΣΟΚ εξετάζουν σήμερα, αν δηλαδή η τάση προς την ΝΔ είναι αναστρέψιμη. Αλλά η απάντηση στο ερώτημα πάει αρκετά πιο μακριά.

ΚΑΙ ΟΜΩΣ... ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΖΕΤΑΙ

Είναι λυπηρό να το ομολογεί κανείς, αλλά και απαραίτητο ώστε και να το αντιμετωπίσει: η δεξιά έχει εκσυγχρονισθεί περισσότερο από την αριστερά, του ΠΑΣΟΚ συμπεριλαμβανομένου, έστω κι αν επικεφαλής της ΝΔ βρίσκεται ένας κλασικός παλαιοκομματικός πολιτικός με βεβαρμένο παρελθόν, όπως ο κ. Μητσοτάκης. Τα νέα πρόσωπα που ο τελευταίος επιλέγει ως υποψήφιους δημάρχους στην Αθήνα και τον Πειραιά, δίνουν και μια νέα εικόνα στην παράταξή τους, προσπαθώντας να διαφοροποιηθούν από το παρελθόν. Ο κ. Έβερτ δηλώνει δημοσίως στην συζήτηση στο κανάλι 15, ότι «ανένδοτος αγώνας δεν χρειάζεται σήμερα για την χώρα, έγινε στο παρελθόν και πέτυχε, κι έχει σημασία που το παραδέχομαι εγώ», ενώ εγκαινιάζεται και μια νέα πολιτική συμπεριφορά: διαφοροποίηση πολιτική από τον αρχηγό του κόμματος (κάτι που ένας υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ δεν θα διανοείτο να σκεφθεί), επισκέψεις στα γραφεία των αντιπάλων συνδυασμών, συνεχείς προτάσεις για διάλογο (ναι, από την δεξιά) την οποία αρνούνται οι σοσιαλιστές (γεγονός διεθνώς μοναδικό), μοίρασμα των προεκλογικών φυλλαδίων των αντιπάλων από τα «κίόσκια» του συνδυασμού της δεξιάς, υπογράμμιση του διαλόγου αντί της κουλτούρας της ντουντούκας.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτό το εκσυγχρονισμένο πρόσωπο και η διαφοροποίηση από το παρελθόν αποτελεί για τον κ. Έβερτ ή τον κ. Ανδριανόπουλο απαραίτητο όρο για την κατάκτηση της εξουσίας. Δεν υπάρχει επίσης αμφιβολία, ότι στην ενδεχόμενη επικράτηση της ΝΔ, σε γενικές εκλογές, τα στοιχεία αυτά θα υποχωρούσαν μπροστά στον ρεβανσισμό της κοινωνικής και κομματικής βάσης. Όμως, πέρα από τις μακροπρόθεσμα θετικές συνέπειες που αυτές οι – έστω υστερόβουλες – πρακτικές έχουν για το πολιτικό σύστημα, η ίδια η υιοθέτησή τους δείχνει ότι μπροστά στην ανάγκη να κερδίσει το παιχνίδι, η δεξιά κατανοεί ορισμένα σημεία των καιρών. Προσαρμόζεται, και αυτό είναι το πραγματικά επικίνδυνο.

ΘΑ ΧΑΣΕΙ Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑ;

Την ίδια στιγμή, τι έχει να αντιπαρατάξει η αριστερά, θεωρητικά φορέας της προόδου και των αλλαγών; Το ΚΚΕ επιμένει στην δικτατορία του προλεταριάτου και το Τσερνομπίλ, όταν ακόμη και ο Γκορμπατόφ αποδεικνύεται «αναθεωρητής». Το ΚΚΕ εσ. συσκέπτεται γύρω από την ανάγκη του νεου φορέα ή της διατήρησης του κομμουνιστικού του χαρακτήρα, τον οποίο στην πράξη έχει αποβάλει από καιρό, ενώ απέναντι στη δεξιά το ΠΑΣΟΚ είχε να αντιτάξει: δημάρχους γερασμένους και φθαρμένους από την εξουσία, και απόλυτα εξαρτημένους, έστω και χωρίς την θέλησή τους, από το κόμ-

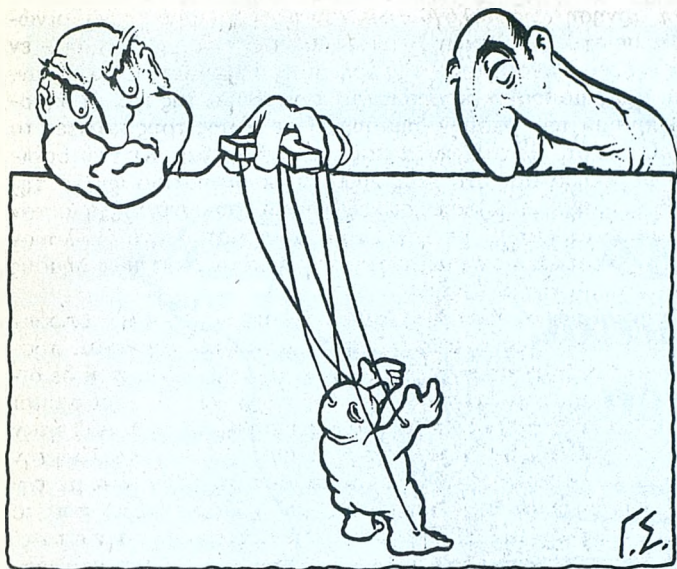
μα: άρνηση του διαλόγου και του πλουραλισμού: ανακοινώσεις σε στιλ πολεμικών ανακοινωθέντων: πλήρη άρνηση – εν είδει στρουθοκαμήλου – της πολιτικής σημασίας των εκλογών, και χρησιμοποίηση κασετών για την φθορά της ΝΔ, η δημοσιοποίηση των οποίων δημιουργεί σε όλους τους πολίτες το αίσθημα ότι τα τηλέφωνα παρακολουθούνται. Κι ενώ βαδίζουμε πλησιέστεροι στο έτος 2000, το κυριακάτικο φύλλο της «Εξόρμησης», δημοσίευσε στο εξώφυλλό του συνέντευξη με τον Μάρκο Βαφειάδη, με την οποία ο αρχιστρατήγος καλούσε τους ψηφοφόρους να μετατρέψουν την ίδια μέρα τους δήμους σε φρούρια της αλλαγής.

Την ίδια ώρα, 700.000 χιλιάδες νέοι ψηφοφόροι των οποίων ακόμη και οι γονείς ανήκουν στην μετεμφυλιακή γενιά, προσέρχονταν στις κάλπες. Επτακόσιες χιλιάδες νέοι, που δε δίνουν δεκάρα για τον εμφύλιο – και καλά κάνουν –, οι οποίοι όταν το 1976 η Νέα Δημοκρατία χτυπούσε με τα ΜΑΤ, ήταν μόλις 8 χρονών, και άρα αν τους μιλήσει κανείς για εκείνη την περίοδο, το πολύ-πολύ να καταλάβουν ότι ήταν ίδια με την σημερινή εποχή του Αρκουδέα. 700 χιλιάδες νέοι, που το 1963, όταν επί δεξιάς δολοφονείτο ο Λαμπράκης, δεν αποτελούσαν παρά ένα μέρος άλλων εκατομμυρίων σπερματοζωαρίων του πατέρα τους. Ε λοιπόν, όλοι αυτοί τους οποίους η αριστερά θυμάται μετά από κάθε άνοδο της ΟΝΝΕΔ στις φοιτητικές εκλογές δεν μπορούν να συσπειρωθούν με το κακό παρελθόν της δεξιάς, και αντίθετα (αν και δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία), φαίνεται τίμησαν για τα καλά τα ψηφοδέλτια των υποψηφίων της, και αν κάτι δεν αλλάξει, θα το κάνουν σε ακόμη μεγαλύτερη έκταση και ποσότητα στις ερχόμενες αναμετρήσεις.

Τα νέα αυτά μερίδια του εκλογικού σώματος απαιτούν διαφορετική προσέγγιση των προβλημάτων τους, περισσότερο ειλικρινή διάλογο, διευρυμένη αντίληψη της πολιτικής, πολιτικούς και υποψηφίους που να μην τους θυμίζουν τους παππούδες τους, κόμματα που να καταλαβαίνουν την γλώσσα τους. Και το πρόβλημα δεν είναι μόνο με τους νέους: στην πραγματικότητα ολόκληρη η ελληνική κοινωνία γνωρίζει, με την γνώριμη χρόνια καθυστέρηση, τις διεργασίες των δυτικών κοινωνιών. Διεργασίες που σχετίζονται με την αναθεώρηση του κρατισμού και της λατρείας του κράτους, από την οποία πάσχει η ελληνική κοινωνία και ιδίως η αριστερά, με την ποιότητα ζωής, την κυριαρχία της εικόνας και της τηλεόρασης (η Ελλάδα έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά κατόχων βίντεο στην Ευρώπη), τον πλουραλισμό στην κοινωνία και τα μέσα ενημέρωσης, την επικράτηση της πληροφορικής και των κομπιούτερς, την αναζήτηση μιας πιο ανθρώπινης σχέσης με αυτό που αποκαλείται πολιτική. Η «απάθεια» που σημειώθηκε σε αυτές τις εκλογές, είναι η καλύτερη απόδειξη. Διεργασίες, που μπορεί να θεωρηθούν συντηρητικές, αν κριθούν με τα κριτήρια δεξιάς-αριστεράς, αλλά που στην πραγματικότητα ξεπερνούν τους παραδοσιακούς διαχωρισμούς, και σε κάθε περίπτωση, απαιτούν μια νέα ριζοσπαστική στρατηγική.

ΠΑΣΟΚ: ΕΛΛΕΙΨΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Με αυτήν την έννοια, τα αποτελέσματα των εκλογών δεν αποτελούν μόνο καταβράθρωση της εκλογικής πολιτικής που ακολούθησε το ΠΑΣΟΚ: είναι βέβαια η πρώτη φορά που ο πρωθυπουργός πέφτει τόσο έξω στις εκτιμήσεις του, υποθετώντας μια τακτική που θα διαψευσθεί πανηγυρικά από τα αποτελέσματα, στην οποία δεν θα τον ακολουθήσει την επομένη των εκλογών καμιά από τις συμπολιτευόμενες εφημερίδες, και η οποία θα λειτουργήσει τελικά ως «μπούμεραγκ», αφού θα διευκολύνει τους ταλαντευόμενους ψηφοφόρους να αποσκιρτήσουν, χωρίς πολιτικές ενοχές. Όμως αυτή η λαθεμένη επιλογή, δεν αποτελεί παρά συνέχεια και φυσική ακολούθια της συνολικής στρατηγικής του ΠΑΣΟΚ, από την αγαγγελία των οικονομικών μέτρων του Οκτωβρίου του '85, ή καλύτερα της έλλειψης στρατηγικής. Αυτό που από τότε φαίνεται να πιστεύει ο κ. Παπανδρέου, είναι ότι μπορεί να «τα

βγάλει πέρα», με μια πιο συντηρητική οικονομική διαχείριση, με την χρησιμοποίηση του κράτους για την απόσβεση τόσο των συνδικαλιστικών, όσο και των κομματικών αντιδράσεων: επεμβάσεις στο συνδικαλιστικό κίνημα, διαγραφές των διαφωνούντων, υποχωρήσεις στο άνοιγμα της ραδιοηλεκτρονίας, υποδάμηση του κόμματος. Οι μετέπειτα εξελίξεις θα αποδείξουν το μάταιον της επιλογής. Η ανάγκη πρόσθετων οικονομικών μέτρων και η περιστολή των κρατικών δαπανών, οι αυξανόμενες αντιθέσεις του κυβερνητικού στρατόπεδου που μεταβάλλουν και την στοιχειωδώς ευπρεπή διαχείριση σε πολυτέλεια, η αποκάλυψη σκανδάλων, η πλήρης καθίζηση του κομματικού μηχανισμού, θα την οδηγήσουν σε αποτυχία.

Έχοντας απεμπολήσει τον «τρίτο δρόμο», αλλά και αδυνατώντας να κυβερνήσει με τη σημερινή κατάσταση, όταν η κοινωνική συναίνεση μειώνεται όλο και περισσότερο και το όραμα που θα μπορούσε να κινητοποιήσει και την κοινωνία και το κόμμα απουσιάζει, το ΠΑΣΟΚ περιορίζεται αποκλειστικά στη διαχείριση της εξουσίας, χωρίς στρατηγική και απλώς ελπίζοντας ότι μια οικονομική ανάκαμψη θα οδηγήσει στην επανάληψη μιας εκλογικής νίκης στο μέλλον. Τα αποτελέσματα της περασμένης Κυριακής, η απόφαση των μέχρι σήμερα «μουγγών» να ξεφωνίσουν κάνουν κι αυτή την τελευταία υπόθεση εξαιρετικά παρακινδυνευμένη: η δεξιά αυξάνεται συνεχώς από το 36% του 1981. Άνοδος στις δημοτικές του '82, ποσοστό 39% μάλιστα στις ευρωεκλογές του 84,41% στις βουλευτικές του '85, νέα άνοδος και μάλιστα στην επαρχία στις δημοτικές του '86, με μια ηγεσία, η οποία, αμφισβητούμενη μέχρι τώρα, παίρνει παράταση ζωής χωρίς πολλά προβλήματα, μέχρι την επόμενη εκλογική αναμέτρηση. Η «ελληνικού τύπου» δεξιά, όχι μόνο δεν αντικαταστάθηκε από ένα άλλο πολιτικό σχήμα, αλλά διεκδικεί την εξουσία με επικεφαλής τον «Εφιάλτη» και, ίσως το κυριότερο, με τον αέρα της νίκης. Ο κ. Α. Παπανδρέου, βρίσκεται μπροστά σε ένα κρίσιμο δίλημμα. Ή μάλλον, τρίλημμα...

ΤΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΤΟΥ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Η πρώτη λύση που θα μπορούσε να ακολουθήσει, είναι η ριζική αναδιάταξη του πολιτικού και του κομματικού παιχνιδιού. Αν ο πρωθυπουργός εκτιμήσει ότι μπορεί να ξανακερδίσει αυτούς που φεύγουν προς τα δεξιά, τότε θα πρέπει να αντιμετωπίσει τη «Νέα Δημοκρατία» με νέους όρους και νέα όπλα, διαφορετικά απ' αυτά του παρελθόντος. Το τελευταίο, μακριά από το να περιορίζεται στην απομάκρυνση κυβερνητικών στελεχών που έπαιξαν αποφασιστικό ρόλο και στη συσπείρωση της δεξιάς και στη φθορά του ήθους και του ύφους της κυβέρνησης, όπως ο κ. Κουτσόγιωργας ή τα άλλα στελέχη της «κυβέρνησης του '65», - απαιτεί για την επιτυχία του κυ-

ρίως πολιτικά μέτρα: εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος, άνοιγμα της ραδιοηλεκτρονίας και του πλουραλισμού με απώτερο σκοπό την καθιέρωση της απλής αναλογικής, νέα πρόσωπα που θα έδιναν νέα εικόνα και θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τη δεξιά με πολιτικούς και ιδεολογικούς όρους και με διάλογο, νέο συμβόλαιο με το κόμμα, σε μια νέα πολιτική πλατφόρμα που θα αντικαθιστούσε αυτή της 3ης του Σεπτέμβρη.

Πρόκειται ουσιαστικά για την επανάληψη του γαλλικού μοντέλου, με το οποίο ο Φρ. Μιττεράν κατάφερε, με την στρατηγική του «εκμοντερνισμού», όχι μόνο να ανακόψει την καθοδική πορεία των σοσιαλιστών, αλλά να κερδίσει τα 40% της νεολαίας στις τελευταίες εκλογές (με εθνικό αποτέλεσμα 30% περίπου), και να καταστήσει το κόμμα του αποφασιστικό παράγοντα και βασικό διεκδικητή της εξουσίας.

Το πρόβλημα είναι ότι αυτή η γαλλική συνταγή κολλάει στις ελληνικές ιδιομορφίες: σε αυτή την περίπτωση, ο ίδιος ο ιδρυτής του ΠΑΣΟΚ θα έπρεπε να παραχωρήσει εξουσίες και στα κυβερνητικά στελέχη και στο κόμμα, αναδιατάσσοντας εντελώς το πλέγμα εξουσίας που έχει διαμορφωθεί γύρω από τον ίδιο, δίνοντας περιθώρια αυτόνομης δράσης, και στα κυβερνητικά, και στα κομματικά στελέχη. Την ίδια στιγμή θα πρέπει να υπάρχει και μια αφύπνιση συνειδήσεων μέσα σ' ένα ΠΑΣΟΚ, του οποίου μια μερίδα αρνείται να «αναγνώσει» ακόμη και το εκλογικό αποτέλεσμα, αφού κάτι τέτοιο ίσως οδηγούσε στην αμφισβήτηση των κομματικών ή των κρατικών προνομίων. Πρόκειται για την λύση που, αν και η πιο ενδεδειγμένη, απαιτεί συγκρούσεις, τόλμη και προσωπική αυτοκριτική.

Όμως η «χαμένη τιμή» του ΠΑΣΟΚ, και η χαμένη κοινωνική συναίνεση, θα μπορούσαν να ξαναβρεθούν, μέσα από μια κίνηση πανεθνικού περιεχομένου, αντίστοιχη με αυτήν της αποπομπής Καραμανλή. Είναι κάτι που ταιριάζει και με την προσωπικότητα του αρχηγού του και την ιδιόμορφη σχέση του με τις μάζες, όσο και με την ιδιομορφία του ΠΑΣΟΚ, που κινητοποιείται καλύτερα σε έκτακτες, παρά σε κανονικές συνθήκες. Το πρόβλημα εδώ είναι ότι ελλείψει παρομοίων θεμάτων στο εσωτερικό, μια λίγο-πολύ τεχνητή κρίση θα μπορούσε να δημιουργηθεί γύρω από το θέμα των αμερικανικών δάσεων, κίνηση που θα περιόριζε ακόμη περισσότερο το εκλογικό ποσοστό αυτών που εξακολουθούν να θεωρούν τις βάσεις σαν τη «λυδία λίθο» της εθνικής ανεξαρτησίας, καταγγέλλοντας το ΠΑΣΟΚ για ασυνέπεια. Οι Αμερικάνοι φίλοι όμως, σε αντίθεση με την περίπτωση της 9ης Μαρτίου, μάλλον θα προτιμήσουν να παΐξουν «τη γάτα με το ποντίκι», με μια κυβέρνηση η οποία τώρα πια, όχι μόνο τους χρειάζεται οικονομικά, αλλά δεν διαθέτει ως διαπραγματευτικό ατού, αυτό που διέθετε πριν ένα ή δυο χρόνια: την ανυποληψία της αξιωματικής αντιπολίτευσης, την πολιτική και κοινωνική συναίνεση της απόλυτης πλειοψηφίας, με δεδομένη την στάση της κομμουνιστικής αριστεράς στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις.

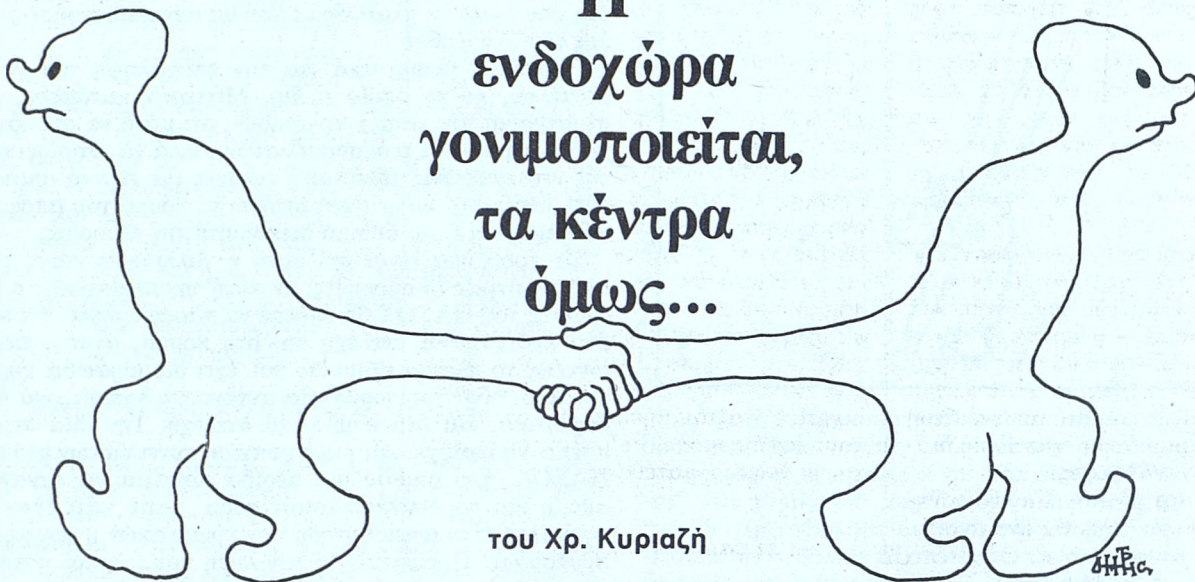
Ο «τρίτος δρόμος», η τρίτη λύση, θα μπορούσε να είναι η απόδραση: πολλοί θεωρούν ότι η αποδυνάμωση του ΠΑΣΟΚ χαροποίησε το προεδρικό μέγαρο, αλλά άλλοι υποστηρίζουν ότι συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο, αφού οι σκέψεις του Ανδρέα Παπανδρέου για την μετάβαση στην προεδρία κερδίζουν τώρα έδαφος.

Το σίγουρο είναι πάντως, ότι ανασχηματισμός στην κυβέρνηση και αλλαγές στο Εκτελεστικό Γραφείο του ΠΑΣΟΚ θα πραγματοποιηθούν, και μάλιστα σύντομα. Το ποια θα είναι όμως η κατεύθυνσή τους, θα εξαρτηθεί και από τα πρόσωπα που θα επανέλθουν, θα αποχωρηθούν ή θα περιορισθούν, από τα γενικότερα πολιτικά και κομματικά μέτρα που θα αναγγελθούν, και φυσικά από τα αποτελέσματα του δεύτερου γύρου των εκλογών: μια πιθανή απώλεια ενός ή περισσοτέρων μεγάλων δήμων θα έκανε τις όποιες επιλογές ακόμη πιο επιτακτικές και άμεσες. Και προσωπικές...

□

ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ:

Η
ενδοχώρα
γονιμοποιείται,
τα κέντρα
όμως...

του Χρ. Κυριαζή

ΗΡΕ

Με τα ποσοστά της «Συμπαράταξης» «δεν δικαιούται κανείς να μιλάει για θρίαμβο, ωστόσο δικαιούται να μιλάει για μεγάλη επιτυχία», γράφει ο Π. Τσίμας στο «ΡΙζοσπάστη» της προηγούμενης Τρίτης.

Σίγουρα, το ΚΚΕ δεν μπορεί να επικαλείται τον «έντονο κομματικό χαρακτήρα που πήραν οι δημοτικές εκλογές» για να μιλάει, στην ανακοίνωση του Π.Γ. του, για «υψηλά ποσοστά που συγκέντρωσαν οι συνδυασμοί της συμπαράταξης». Και τούτο διότι ήταν από τους πρώτους ανταγωνιστές στην πολιτική αυτή αναμέτρηση, που δρομολόγησε από πολύ νωρίς την τακτική της έντονης αντιπαράθεσης προς το ΠΑΣΟΚ και προς τη ΝΔ. Το «χαστούκι» και το «μάθημα» προς το ΠΑΣΟΚ, μάλιστα, συνοδεύτηκαν από έναν άλλο στόχο, με έντονο πολιτικό δείκτη, τη «συμπαράταξη της Αριστεράς»: από τον Απρίλιο ήδη, ο κ. Φλωράκης τόνισε στην ομιλία στο «Παλαί ντε Σπορ» του Φαλήρου ότι οι επικείμενες δημοτικές εκλογές θα ήταν ένα πρώτο πεδίο δοκιμής του ανοίγματος που επιχείρησε το κόμμα προς την ευρύτερη Αριστερά. Επιπρόσθετα, αν η τακτική της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ αντιπαραβληθεί προς την αντίστοιχή τους άλλων εκλογικών αναμετρήσεων, και δημοτικών ακόμα, δεν μπορεί παρά να φανεί η ριζική διαφορά τους, αφού φέτος η κινητοποίηση «κυανών» και «πρασίνων», τα όποια διλήμματα και οι φαντασιακοί διαξιφισμοί σε επίπεδο ηγεσιών έλαμψαν δια της απουσίας τους: αν υπήρχε «έντονο κομματικό χρώμα» στις εκλογές της προηγούμενης Κυριακής, αυτό θα πρέπει να αναζητηθεί σε άλλες μεθόδους και άλλα μέσα, πολύ

πέραν των παραδοσιακών που έδιναν μέχρι τώρα την εικόνα των ποδοσφαιρικών «ντέρμπι»...

Η ενωτική απόπειρα

Και είναι ζήτημα επίσης κατά πόσο είναι «σημαντική πολιτική επιτυχία» η εκλογική επιφάνεια που κατέκτησαν οι συνδυασμοί της «Ενωμένης Αριστεράς» του 1986. Και τούτο γιατί μέτρο σύγκρισης αυτών των ποσοστών δεν μπορεί να είναι η εκλογική επίδοση του ΚΚΕ στις εκλογές της 2ας Ιουνίου 1985: τότε, τα ποσοστά που συγκέντρωσε το ΚΚΕ ήταν από τα χαμηλότερα σε όλη τη μεταπολιτευτική του ιστορία και του προσδιόριζαν μιαν οριακή ανελαστική οροφή, κάτω από την οποία άρχιζαν διαλυτικές, για την ίδια του την ύπσταση, διαδικασίες. Εξάλλου, το 1986 δεν είναι ίδιο με το 1985 ως προς την κοινωνική και πολιτική συγκυρία που δημιουργήθηκε μετά τη «δεξιά στροφή» του ΠΑΣΟΚ, αλλά και ως προς τον αστερισμό δυνάμεων που προσπάθησε να δημιουργήσει φέτος το ΚΚΕ και ο οποίος δεν υπήρχε κατά το 1985: η συσπείρωση των άλλοτε αριστερών κεντρικών στελεχών του ΠΑΣΟΚ στο μέτωπο της «Συμπαράταξης» θεωρητικά έπρεπε να διευρύνει τα παραδοσιακά ακροατήρια του, άλλοτε μόνου, ΚΚΕ, ενώ ταυτόχρονα αποτελούσε και μια πρώτη κορυφαία πολιτική φάση για τη διαπίστωση του κοινωνικού εκτοπίσματος των διαγραμμένων του ΠΑΣΟΚ.

Τα ποσοστά που συγκέντρωσε η «Συμπαράταξη των αριστερών» στις μεγαλύτερες πόλεις της χώρας, αν ιδωθούν κάτω από τις παραπάνω υποθέ-

σεις, μπορεί να βεβαιώσουν ότι το ΚΚΕ βρήκε κάποιο μέσο για να ανακόψει την πτωτική τάση στην κοινωνική του εμβέλεια, μπορεί να είναι ένδειξη ότι μόνο του δεν μπορεί να πορευθεί, αλλά δεν μπορούν αβίαστα να επιληφθούν σαν νίκη, να συγκριθούν με ένα μέγεθος που αποτελεί πάντα τη διαπραγματευτική κοινωνική δύναμη του ΚΚΕ, δηλαδή την επίδοσή του στις δημοτικές εκλογές, την παρουσία και ως «δημοτικής αριστεράς», που δεκαετίες ολόκληρες δεν κάνει άλλο από το να επιβεβαιώνει μια σειρά πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την τεράστια απόσταση που χωρίζει τις κοινοβουλευτικές από τις δημοτικές δυνάμεις των κομμουνιστών.

Η αριθμητική της απόπειρας

Σε σύγκριση με τα αποτελέσματα του '82 (τότε δηλαδή που το ΚΚΕ επιχειρεί την πολύ δύσκολη ρήξη με το ΠΑΣΟΚ ακριβώς σε συνθήκες ευφορίας από τη νίκη της «Αλλαγής» ένα χρόνο πριν) η δύναμη του ΚΚΕ στις «κόκκινες Δημαρχίες» εμφανίζεται στάσιμη ή δραστηκά μειωμένη: στην Ελευσίνα και σε δύο άλλους Δήμους της Ερυθράς Μυτιλήνης (την Ερεσό και τη Μύρινα) το ΚΚΕ χάνει τη δημοτική αρχή· στο Καματερό, στην Πετρούπολη και στο Κερασίни χάνει 13,5%, 7,5% και 8,7% αντίστοιχα σε σχέση με το '82 και έτσι τώρα υποχρεώνεται σε δ' γύρο ενώ το '82 είχαν δγει και οι τρεις δήμαρχοι από τον α' γύρο. Στο Χαϊδάρι, ο άλλοτε υποψήφιος του Σκαμπάς και τώρα κοινός υποψήφιος με το ΚΚΕ εσ. χάνει περισσότερο από το 11% της δύναμης που είχε συγκεντρώσει το '82 και ενώ τότε

αντιμετώπισε στο 6' γύρο τον υποψήφιο του ΠΑΣΟΚ-ΚΚΕ εσ., τώρα αποκλείεται υπέρ του υποψηφίου της ΝΔ στη Νίκαια η συντριπτική πλειοψηφία του επιτυχημένου και λαϊκού Στ. Λογοθέτη το '82 (74, 76% από τον α' γύρο) μειώνεται φέτος κατά 21% περίπου προς όφελος του υποψηφίου της ΝΔ, η οποία φέτος είχε αυτόνομη εκπροσώπηση. Στις περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις παρατηρείται συγχρόνως μια σημαντική άνοδος στη δύναμη των υποψηφίων της δεξιάς, συνδυασμένη με πτώση της απήχησης των υποψηφίων του ΠΑΣΟΚ.

Σε άλλους Δήμους του λεκανοπεδίου της Αττικής - με χαρακτηριστικότερη περίπτωση το ιδιαίτερα ευαίσθητο για το ΚΚΕ Περιστέρι - η αριστερή «Συμπαράταξη» θρίσκει κάτω από τα επίπεδα του ΚΚΕ το 1982, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζεται από ασθενέστερη θέση και με περισσότερο τριπολική διάταξη δυνάμεων ο 6' γύρος.

Αντίστοιχα φαινόμενα παρατηρούνται στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, όπου το ΚΚΕ χάνει το Δήμο της Νεάπολης - ενώ ο υποψήφιος της ΝΔ θρίσκει 10% επάνω από το ποσοστό του δεξιού υποψηφίου το '82 - ενώ μειώνονται τα ποσοστά του από 5-11% στους κομμουνιστικούς Δήμους των Αμπελοκήπων, της Σταυρούπολης, του Εύοσμου και των Συκεών, με άνοδο των δυνάμεων της ΝΔ που κάνει δυσκολότερη τη μάχη για τους συνασπισμένους αριστερούς στο 6' γύρο.

Αν στους παραπάνω Δήμους υπολογίσουμε την πόλη της Μυτιλήνης, όπου ο κοινός αριστερός υποψήφιος και ήδη Δήμαρχος κ. Πάλλης χάνει το 7% περίπου από όσο είχε συγκεντρώσει σαν

υποψήφιος μόνον του ΚΚΕ το '82, την πόλη της Λάρισας όπου ο ήδη Δήμαρχος του ΚΚΕ κ. Λαμπρούλης συγκεντρώνει 2,5% λιγότερο από το '82, τη Ν. Ιωνία Βόλου όπου ο ήδη Δήμαρχος κ. Βαλαχής χάνει 6% από το ποσοστό του της α' Κυριακής του '82, τα Τρίκαλα όπου το ποσοστό του κ. Σακκά υπολείπεται κατά 7% εκείνου που είχε συγκεντρώσει ο κ. Παπανικολάου το '82, και ο οποίος αντίθετα με φέτος μετείχε στο 6' γύρο, τότε ολοκληρώνεται μια εικόνα σχετικών απωλειών της δημοτικής δύναμης της κομμουνιστικής αριστεράς στα παραδοσιακά κέντρα πολιτικής αλλά και τοπικής ισχύος της. Ταυτόχρονα, υποδηλώνεται ότι το κοινωνικό δυναμικό που αντιπροσωπεύουν στα αστικά κέντρα της ενδοχώρας οι εταίροι του ΚΚΕ στη «Συμπαράταξη» απέχει πολύ από το να συγκροτεί κάποιο μέγεθος πολιτικό, αξιοποιήσιμο σε στρατηγικούς σχεδιασμούς, σε μπλοκ δυνάμεων και σε διαπραγματεύσεις.

Η επόμενη απόπειρα;

Αντίθετα, η τάση της κομμουνιστικής Αριστεράς προς μια εθνοποίηση της ψήφου της επιβεβαιώνεται και πάλι στις δημοτικές εκλογές του '86, όπως είχε ήδη φανεί στις δύσκολες διλημματικές εκλογές του '85 και είχε αρχίσει να εκδηλώνεται από τις εκλογές του θριάμβου της «Αλλαγής» το '81: και τις εκλογές της 12-10-1986, η «Συμπαράταξη» στα αστικά και ημιαστικά κέντρα της άγονης αριστερής ενδοχώρας μπόρεσε να συγκεντρώσει ποσοστά κατά πολύ ανώτερα των βουλευτικών εκλογών, ικανά μερικές φορές να φέρουν τον

υποψήφιο της αριστεράς στο 6' γύρο (Ιωάννινα) και μάλιστα σε Δήμους όπου επιχειρήθηκε για πρώτη φορά εδώ και 12 χρόνια μια αυτοτελής παρέμβαση στις τοπικές πολιτικές αντιθέσεις: είναι σε αυτούς τους Δήμους που, και πάλι, ισοσταθμίζονται οι απώλειες στις παραδοσιακά αριστερές περιοχές της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και αλλού και παραπέρα, εμφανίζεται ελαστική η οροφή για μια περισσότερο τριπαρταξιακή διάταξη του πολιτικού ανταγωνισμού.

Το επαρχιακό αυτό ευεργέτημα όμως δεν μεταφράζεται ούτε άμεσα ούτε εύκολα σε πολιτικό κέρδος. Στη διαπραγμάτευση του 6' γύρου, πέραν των άλλων προβλημάτων που έχει να αντιμετωπίσει η «Συμπαράταξη» δεν υπάρχει κάποιο ισχυρό «ατού» (όπως π.χ. θα ήταν η επικράτηση του Στέλιου Νέστορα έναντι του Μανώλη στη Θεσσαλονίκη) που να λειτουργήσει και σαν άλλοθι προς τους αριστερούς ψηφοφόρους για την «επ' ανταλλάγματι» υποστήριξη των υποψηφίων του ΠΑΣΟΚ. Και αυτό είναι κάτι που θα επιδράσει στις προοπτικές της «Συμπαράταξης» η οποία στα μεγάλα αστικά κέντρα, ένα χρόνο μετά τη «δεξιά στροφή» του Οκτωβρίου του '85, βλέπει το εκλογικό σώμα να διαμαρτύρεται εξίσου δεξιόστροφα. Το ότι σε αυτά τα κέντρα η «δημοτική αριστερά» - εξόχως πολιτικοποιημένη φέτος - μπόρεσε να διατηρηθεί περίπου στάσιμη, αν όχι να συρρικνωθεί, είναι μια υπόμνηση προς τους ηγέτορες της υπόμνηση όχι τραγική, βέβαια, όπως στο ΠΑΣΟΚ, αλλά σίγουρα δηλωτική της ανάγκης να ανοίξουν μια στρατηγική προς την κοινωνία, πριν τις επόμενες βουλευτικές εκλογές...

**νηπιαγωγείο
το αστεράκι**

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δαση μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία και επίβλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για τό παιδί.
- Έλατε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφω Τζελετοπούλου - Ευθυμία Βαλασμάνας 4 και Ασκληπιού τηλ. 6447830 - 3635419.

**27 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
27 ΧΡΟΝΙΑ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ**

**ο Μανώλης
Μπαρμπουνάκης
και οι συνεργάτες του
σας περιμένουν στα βιβλιοπωλεία**

- 1 ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 4, ΤΗΛ. 228 682
- 2 ΕΓΝΑΤΙΑ 150, ΤΗΛ. 235 916
- 3 ΤΟ ΚΑΤΩ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 6, ΤΗΛ. 271 853
- 4 ΤΟ ΣΠΙΤΑΚΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛ 3, ΤΗΛ. 239 746
το μοναδικό παιδικό βιβλιοπωλείο

με βιβλία, χιλιάδες βιβλία για σας και τα παιδιά σας από 30 δρχ. Εγκυκλοπαίδειες, παιδικές και μεγάλες με τις καλύτερες τιμές

**ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ
ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ**

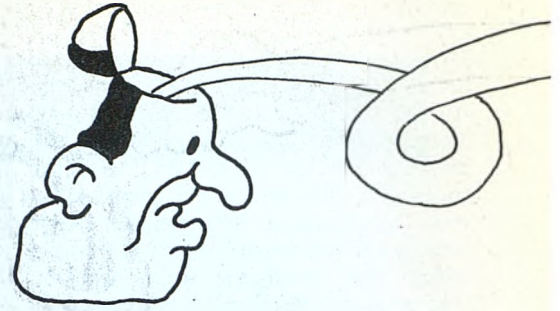
**ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ
COMPUTERS**

**ΒΙΒΛΙΑ
ΣΧΟΛΙΚΑ - ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΞΕΝΑ**

«ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»

Πως μας ενώνει και πως μας δονεί της εξουσίας η φωνή...

του Άκη Κοσώνα

Το κείμενο αυτό είχε γραφεί πριν αρχίσει το σήριαλ των υποδείξεων κομμάτων, συνδυασμών, δημάρχων, συμβούλων, κτλ., για το τι πρέπει να κάνουν οι ψηφοφόροι στον β' γύρο. Από τις σχετικές τοποθετήσεις αξίζει ν' αναφέρουμε αυτήν της ΝΔ που (αποκαλώντας τους υποψήφιους του ΠΑΣΟΚ «κυβερνητικούς τοποτηρητές» οι οποίοι «δεν προωθούν και δεν προάγουν την τοπική αυτοδιοίκηση») καλεί έμμεσα τους οπαδούς της να ψηφίσουν το ΚΚΕ όπου στον β' γύρο υπάρχει αναμέτρηση ΠΑΣΟΚ / ΚΚΕ. Το κατ' εξοχήν αντικομμουνιστικό κόμμα του κοινοβουλίου μετατρέπεται σε φιλοκομμουνιστικό προκειμένου ν' ανταμειφθεί με ανάλογες χειρονομίες και να πλησιάσει την εξουσία... Ο δρόμος για τον Παράδεισο είναι στρωμένος με αγκάθια, όπως λέει και η παροιμία.

Τον κυρίαρχο τόνο αναφορικά με τα συναισθήματα της συντηρητικής παράταξης για τ' αποτελέσματα των εκλογών τον δίνουν οι τίτλοι του «Ελεύθερου Τύπου»: το «ΑΝΤΙΟ ΑΝΔΡΕΑ» της Δευτέρας 13 Οκτωβρίου και το «ΧΑΜΟΣ ΣΤΟ ΠΑΣΟΚ» της Τρίτης 14, καταγράφουν και αντανακλούν τις πραγματικές αντιδράσεις των στελεχών, οπαδών και φίλων της ΝΔ· κι όχι η επιλογή του κ. Μητσοτάκη να μην εμφανίζεται ζητώντας βουλευτικές εκλογές, ή η προσπάθεια του κ. Έμπερτ για τη διατήρηση του ήπιου κλίματος. Άλλωστε, ο υποψήφιος της ΝΔ για τη δημαρχία της πρωτεύουσας κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες (κι αυτό γράφτηκε στον Τύπο) να συγκρατήσει από «ακρότητες» τους χούλιγκανς του κόμματός του, αλλά και άλλους, απλώς χαρούμενους οπαδούς, το βράδυ της περασμένης Κυριακής.

Το κλίμα στα κεντρικά γραφεία της ΝΔ, στη Ρηγίλλης, είναι κλίμα θριάμβου, το ίδιο και στις τοπικές επιτροπές του κόμματος, στην ΟΝΝΕΔ και στα διάφορα όργανα. «Βέβαια, αν έβγαζαν από 47% ο καθένας θα είμασταν καλύτερα» λένε υψηλά ιστάμενα στελέχη της, μιλώντας για τους Μ. Έμπερτ, Α. Ανδριανόπουλο και Σ. Κούβελα.

Και είναι ίσως ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της συντηρητικής παράταξης, η δυνατότητα να ξεπερνάει άμεσα και άκριτα τα εσωκομματικά της προβλήματα μέσα από αριθμούς που οδηγούν πιθανώς στην εξουσία. Το «πώς μας ενώνει και πως μας δονεί του Διακογιάννη η φωνή» του Λουκιανού Κηλαϊδόνη βρίσκει άμεση εφαρμογή στους κόλπους της ΝΔ αν στη θέση της λέξης «Διακογιάννη» βάλουμε τη λέξη «εξουσία».

Η αναστάτωση —μικρή ή μεγάλη— που προήλθε από τις α-

ποκαλύψεις των μαγνητοταινιών που δημοσίευσε το «Καλάμι», οι καταγγελίες του Γ. Αβέρωφ, του Κ. Στεφανόπουλου, αλλά και του Δ. Λιβανού, και η αποσταθεροποίηση των ηγετικών δομών του κόμματος, όλα έληξαν το βράδυ της Κυριακής 12/10, με τη γνωστοποίηση των πρώτων αποτελεσμάτων: «Εντάξει, τελικά όλοι ένα πράμα είμαστε ρε παιδί μου, το ΠΑΣΟΚ να πέσει αυτό μετράει» κυκλοφορούσε όλες τις προηγούμενες μέρες από στόμα σε στόμα μέσα στη ΝΔ. Και κανείς δεν αμφιβάλλει ότι η εξουσία ενώνει, ότι είναι το πιο πρακτικό και λειτουργικό όραμα —κυρίως για αστικά διαχειριστικά της εξουσίας κόμματα— αλλά δεν μπορεί να μην σημειωθεί η παρατήρηση ότι εκεί που η Αριστερά θα ψαχνόταν και θα πάλευε με ερμηνείες, αναλογίες, τάσεις και γραμμές, η Δεξιά απαντά με «ενότητα για την εξουσία». Και δεν πρόκειται εδώ για «μετωπικές αντιλήψεις» κι άλλα παρόμοια και ανθυγιεινά, αλλά για απλή διαπίστωση της ευκαμψίας, του χαμαιλεοντισμού και της προσαρμοστικότητας του συντηρητικού χώρου.

«Ο Ανδρέας στηρίζει τον Μητσοτάκη»

Ο κ. Μητσοτάκης δεν πρέπει να έχει κανένα παράπονο. Όλα του ήρθαν δεξιά (όνομα και πράμα). Ποτέ δεν έγινε δυνατό από πολλούς παρατηρητές —και δίκαια άλλωστε— να κατανοήσουν τη λογική που ήθελε τον αρχηγό της ΝΔ «χαμένο σε κάθε περίπτωση». Και προβλήθηκε αρκετά αυτή η επιχειρηματολογία που στηρίχτηκε στο «αν πάρει 45% ο Έμπερτ θα θέσει άμεσα ως θέμα ηγεσίας», αλλά και στο «αν πάρει 38-40%, αυτός που θα πρέπει να παραιτηθεί θα είναι ο κ. Μητσοτάκης επειδή απέτυχε στην επιλογή του». Τέτοιου είδους επιχειρήματα εκτιμήθηκε ότι θα πρόσφεραν «καλές υπηρεσίες» στο κυβερνών κόμμα, αλλά όπως σημειώσαμε και σε σχόλιο του προηγούμενου τεύχους, ο κ. Μητσοτάκης «δεν είναι φρούτο για να πέσει έτσι». Τ' αποτελέσματα του πρώτου γύρου των δημοτικών εκλογών της Κυριακής τον ισχυροποίησαν αναμφισβήτητα —και αυτό το λένε όλοι οι παράγοντες της ΝΔ, όλα τα στελέχη, επιφανή και μη. Πρώτος ο κ. Ράλλης (που ούτε φυσικά κινδύνευε με διαγραφή, ούτε πιεζόταν από κανέναν) έσπευσε να κάνει δήλωση ικανοποίησης για τ' αποτελέσματα. Αν αυτό δεν στερεώνει τον κ. Μητσοτάκη στην καρέκλα του, τι καλύτερο έχει να προτείνει κάποιος φίλος ή εχθρός του προέδρου της ΝΔ; Έτσι, οι ανατροπές αναβάλλονται για μια ακόμη φορά, και θα αναβάλλονται επ' αόριστο στο βαθμό που η συντηρητική παράταξη θα πετυχαίνει σιγά - σιγά την επανασυσπείρωση των φίλων της, έστω κι αν αυτοί βρίσκονται σήμερα εκτός των κόλπων της ΝΔ. Ο Κώστας Μητσοτάκης θα πρέπει να χρωστάει χάρη στον Ανδρέα Παπανδρέου (αν και η στήριξη είναι αμοιβαία) που στη σημερινή πολιτική συγκυρία του έδωσε την ευκαιρία να βάλει στη γωνιά τους εσωκομματικούς του αντιπάλους. Ούτως ή άλλως ο αρχηγός της ΝΔ ποτέ δεν θα πρέπει να έτρεφε καλύτερα συναισθήματα για τον αντίπαλό του του '65 απ' ό,τι σήμερα, αφού οι εκλογικές ενδείξεις είναι τέτοιες που το ενδιαφέρον του κόσμου θα φύγει από τις τριβές της «Νέας Δημοκρατίας» για να επικεντρωθεί στην αναδόμηση π.χ. του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ και στον ανασχηματισμό της κυβέρνησης...

Προβλήματα και απογοήτευση στη ΔΗ.ΑΝΑ

Στη ΔΗ.ΑΝΑ αντίθετα με τη ΝΔ, οι δημοτικές εκλογές δεν έλυσαν κανένα πρόβλημα. Το 1,5% του κ. Αβέρωφ στην Αθήνα, το 1,7% του κ. Καλαμπόκη (που υποστηρίχθηκε και από την ΕΠΕΝ) στη Θεσσαλονίκη και τ' άλλα χαμηλά ποσοστά των μεγάλων πόλεων καθυστέρησαν τον στόχο του κ. Στεφανόπουλου για καταγραφή των πραγματικών δυνάμεων του νέου κόμματος, αλλά και έσπειραν την απογοήτευση σε πολλά από τα στελέχη της «Δημοκρατικής Ανανέωσης». Αντικειμενικά θα μπορούσε να πει κανείς ότι τα προβλήματα πολλαπλασιάστηκαν: Ο Γιάννης Αβέρωφ που «διατύπωσε μια πολιτική πρόταση για τον εκσυγχρονισμό του ευρύτερου φιλελεύθερου χώρου» αυτονομήθηκε ήδη από το κόμμα με την ξεχωριστή του δήλωση για το δεύτερο γύρο, που στην ουσία καλούσε τους ψηφοφόρους του να επιλέξουν το λευκό. Ο κ. Στεφανόπουλος δεν θα μπορούσε ούτε καν να τον διαγράψει, αφού ο κ. Αβέρωφ δεν είναι μέλος της ΔΗ.ΑΝΑ. Απ' την άλλη μεριά, οι ακροδεξιοί του κόμματος αυξάνουν την επιρροή τους στο μέτρο που «απέδειξαν» ότι τα φιλελεύθερα ανοίγματα απέτυχαν: έτσι θεωρείται πιθανό από τους παρατηρητές να ξεκινήσουν μια διαδικασία «άλωσης του κόμματος». Σύμφωνα με έγκυρες πηγές, το βράδυ της περασμένης Κυριακής είχαν μαζευτεί στο γραφείο του προέδρου της ΔΗ.ΑΝΑ εκπρόσωποι της σκληρής δεξιάς πτέρυγας του κόμματος που χαμογελούσαν στο άκουσμα των χαμηλών ποσοστών του κ. Αβέρωφ, ενώ ο κ. Στεφανόπουλος ήταν σε ιδιαίτερα δύσκολη θέση. Οι ίδιοι λέγεται ότι αργότερα πανηγυρίζαν ανοιχτά «γιατί πιστεύουν ότι μετά απ' αυτά θα πάρουν το κόμμα στα χέρια τους». Από το περιβάλλον πάντως του κ. Αβέρωφ έγινε γνωστό ότι ο ίδιος θεωρεί πως «ο ανανεωτικός και εκσυγχρονιστικός του λόγος ενόχλησε ορισμένους αμετανόητους που δυστυχώς για τη ΔΗ.ΑΝΑ εξακολουθούν να παραμένουν στις τάξεις της». Παράλληλα πρέπει να τονιστεί ότι ο κ. Αβέρωφ πιστεύει ότι «το κόμμα δεν βοήθησε καθόλου —αν δεν υπονόμωσε κιόλας— την προεκλογική του εκστρατεία». Σε ερώτηση του ΑΝΤΙ για το επίμαχο ζήτημα της καταγγελίας που είχε κάνει κατά του κ. Μητσοτάκη, ο υποψήφιος δήμαρχος Αθήνας της ΔΗ.ΑΝΑ υπογράμμισε: «Η καταγγελία ήταν μια έντιμη και αυθόρμητη αντίδραση στη μεθόδευση του πολιτικού παρασκηνίου. Αν η καταγγελία ατύχησε, αυτό συνέβη επειδή συνδυάστηκε με την αντίστοιχη του κ. Λιβανού, αλλά και με αυτήν του κ. Στεφανόπουλου».

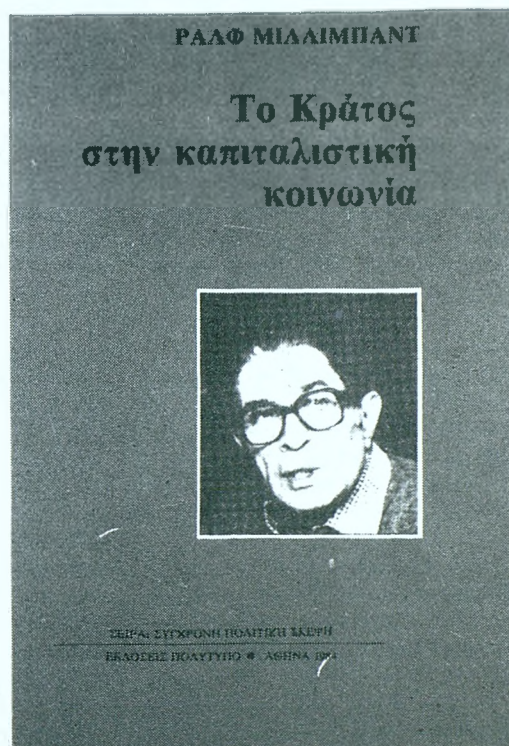
Σε άλλη ερώτησή μας σχετική με την εκτίμηση του εκλογικού αποτελέσματος, δήλωσε: «Το εκλογικό αποτέλεσμα επιβεβαίωσε τον δικομματισμό. Η ψήφος αποδοκιμασίας του ΠΑΣΟΚ μεταφέρθηκε απ' ευθείας στη ΝΔ. Η ΔΗ.ΑΝΑ ηττήθηκε πολιτικά σε πανελλαδικό επίπεδο κι αυτό το μήνυμα πρέπει να εκτιμηθεί ανάλογα από την ηγεσία της».

Είναι προφανές ότι όλες αυτές οι εξελίξεις δεν προοιωνίζουν επιτυχημένη πορεία για το κόμμα του Κωστή Στεφανόπουλου. Πάντως απ' όλους τονίζεται πως η τύχη του κόμματος είναι στα χέρια του κι ότι «είναι ο μόνος που μπορεί να συγκρατήσει πιθανές διαρροές στελεχών προς τη ΝΔ, αλλά και να ελέγξει με την πολιτική του πείρα τις παρορμήσεις των απογοητευμένων από τις εκλογές...»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

**Ραλφ Μίλιμπαντ
ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ
ΣΤΗΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ**

Πρόλογος: Σπήλιου Παπασπηλιόπουλου

Ένα κλασικό έργο της μεταπολεμικής μαρξιστικής έρευνας στο χώρο της πολιτικής κοινωνιολογίας. Συνδυάζοντας ορισμένες από τις θεωρητικές προτάσεις του «πολιτικού» μαρξισμού με το ριζοσπαστικό ρεύμα της εμπειρικής αγγλοσαξωνικής σχολής της πολιτικής επιστήμης, ο καθηγητής Μίλιμπαντ τεκμηριώνει μια σύνθετη προσέγγιση του φαινομένου «Κράτος», στη διαπλοκή και τη συστατική του σχέση με τους πολιτικούς θεσμούς (κόμματα, Τύπος, ομάδες συμφερόντων, «ιδεολογικοί μηχανισμοί») και την κοινωνία.

Παράλληλα, ο εκτεταμένος πρόλογος του Σπήλιου Παπασπηλιόπουλου τοποθετεί το φαινόμενο του Κράτους στα πλαίσια των σημερινών θεωρήσεων για την «πολιτική θεωρία» της μαρξιστικής αριστεράς, χαράζοντας έτσι τους άξονες για την επανατοποθέτηση του προβλήματος της εξουσίας, της δημοκρατίας και της σοσιαλιστικής αλλαγής σήμερα.

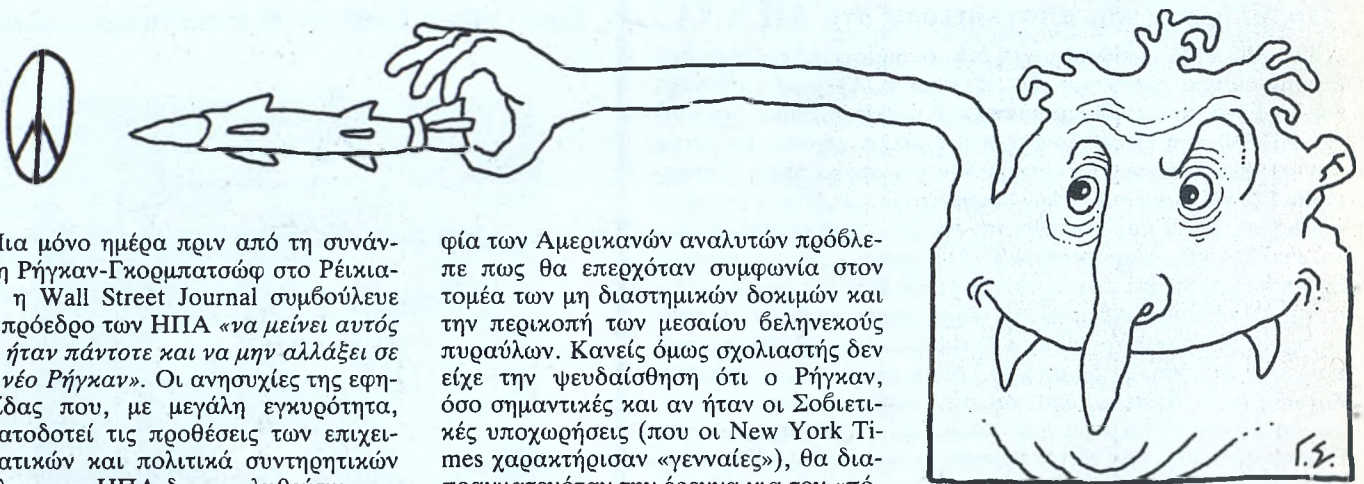
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ», Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. Κοτζιά και Σία», Τοιμισκή 78

Στο Ρέικιαβικ νίκησαν τα γεράκια του Πενταγώνου

του Αλέξη Παπαχελά.

Μια μόνο ημέρα πριν από τη συνάντηση Ρήγκαν-Γκορμπατσόφ στο Ρέικιαβικ, η Wall Street Journal συμβούλευε τον πρόεδρο των ΗΠΑ «να μείνει αυτός που ήταν πάντοτε και να μην αλλάξει σε ένα νέο Ρήγκαν». Οι ανησυχίες της εφημερίδας που, με μεγάλη εγκυρότητα, σηματοδοτεί τις προθέσεις των επιχειρηματικών και πολιτικά συντηρητικών κύκλων των ΗΠΑ δεν επαληθεύτηκαν.

Η φωνητητική όμως εφημερίδα και μια σειρά από πολιτικούς και ακαδημαϊκούς οπαδούς των ιδεολογικών της θέσεων ξεκίνησαν την επαύριο της αποτυχίας του Ρέικιαβικ την άσκηση πιέσεων για την παραπέρα σκλήρυνση της αμερικανικής πολιτικής. Στόχος τους να κερδίσουν τον αγώνα δρόμου που θα έχει σαν τέρμα την εκλογή Προέδρου το Νοέμβριο του 1988.

Λίγες μέρες πριν την άφιξη του Αμερικανού ηγέτη στην Ισλανδία ο Χένρυ Κίσιγγκερ προειδοποιούσε από το εξώφυλλο του Newsweek για τους κινδύνους μιας συμφωνίας με τη σοβιετική ηγεσία ενώ ο Τζωρτζ Γουίλ καλούσε τον Ρήγκαν να προχωρήσει στην άμεση παραγωγή και τοποθέτηση των πρώτων διαστημικών εξοπλισμών. Η πλειοψη-

φία των Αμερικανών αναλυτών πρόβλεπε πως θα επερχόταν συμφωνία στον τομέα των μη διαστημικών δοκιμών και την περικοπή των μεσαίου βελήνεκούς πυραύλων. Κανείς όμως σχολιαστής δεν είχε την ψευδαίσθηση ότι ο Ρήγκαν, όσο σημαντικές και αν ήταν οι Σοβιετικές υποχωρήσεις (που οι New York Times χαρακτήρισαν «γενναίες»), θα διαπραγματευόταν την έρευνα για τον «πόλεμο των άστρων».

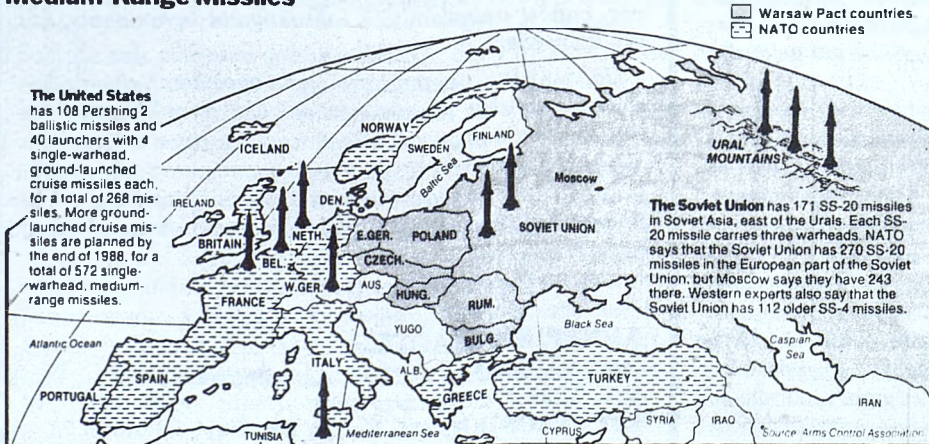
Ήταν άλλωστε σαφές πως η ουσιαστική διαπραγμάτευση δεν θα διεξαγόταν στο Ρέικιαβικ μια και είχε ήδη εξαντληθεί στη συνεχή διελκυστίνδα μεταξύ των αντιμαχομένων παρατάξεων της κυβέρνησης Ρήγκαν. Η πολιτική ηγεσία του Πενταγώνου και οι υπερσυντηρητικοί θεωρητικοί που στήριξαν την προεδρία Ρήγκαν βρίσκονται σε πλήρη αντίθεση όχι μόνο με τη διακοπή της έρευνας για τη στρατιωτικοποίηση του διαστήματος αλλά και κάθε μορφή ελέγχου των πυρηνικών εξοπλισμών.

Η άνοδος του Ρήγκαν στην Προεδρία συνοδεύτηκε από την άνοδο σε θέσεις-κλειδιά συντηρητικών Ρεπουμπλικάνων και τώως Δημοκρατικών που μετά την Σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν

έχουν στραφεί σε ψυχροπολεμικές κατευθύνσεις. Ο Υπουργός Άμυνας Κάσπερ Γουαϊνμπέργκερ και ο Υφυπουργός Ρίτσαρντ Περλ είναι οι δυο βασικοί πρωταγωνιστές που εκφράζουν την τάση της πλήρους αντίθεσης σε κάθε συμφωνία για τον έλεγχο των εξοπλισμών.

Η Wall Street Journal (ας μας επιτραπεί η συχνή αναφορά στα λίαν αποκαλυπτικά σχόλιά της) ανέλυε με σαφήνεια τις θέσεις της ομάδας του Πενταγώνου: «Αυτό που πραγματικά απέδειξε η συνάντηση του Ρέικιαβικ είναι πως η διαδικασία ελέγχου των εξοπλισμών έχει καταστεί μια φάρσα. Για ποιο λόγο αισθάνεται υποχρεωμένος ο Αμερικανός Πρόεδρος να ταξιδέψει στην Ισλανδία για να διαπραγματευτεί νέες συμφωνίες

Medium-Range Missiles

Η διάταξη των πυραύλων μέσου βελήνεκούς στην Ευρώπη:

Οι ΗΠΑ έχουν εγκαταστήσει συνολικά 268 πυραύλους: 108 βαλιστικούς πυραύλους Πέρσινγκ-2 και 40 εκτοξευτήρες με 4 πυραύλους Κρουζ απλής κεφαλής.

Ο αριθμός των πυραύλων αυτών αναμένεται να αυξηθεί σε 572 στα τέλη του 1988.

Η ΕΣΣΔ έχει εγκαταστήσει 171 πυραύλους SS-20 με τρεις κεφαλές, στη Σοβιετική Ασία, ανατολικά των Ουραλίων. Το NATO ισχυρίζεται ότι η ΕΣΣΔ έχει εγκαταστήσει 270 SS-20 στο ευρωπαϊκό τμήμα της αλλά η Μόσχα λέει ότι είναι μόνο 243. Σύμφωνα με δυτικούς εμπειρογνώμονες, υπάρχουν εγκατεστημένοι και 112 παλιοί SS-4.

(Από τους Τάιμς της Ν. Υόρκης).

με τους Σοβιετικούς, όταν αυτοί δεν τηρούν καν τις ήδη υπάρχουσες συμφωνίες;».

Δυο είναι τα βασικά επιχειρήματα της σχολής που αντιτίθεται στον έλεγχο των εξοπλισμών: οι σοβιετικές παραδιάσεις των συμφωνιών SALT II και της συμφωνίας του 1972 για τον περιορισμό στη δημιουργία συστημάτων άμυνας έναντι πυρηνικής επίθεσης (ABM), η έλλειψη ασφαλών μηχανισμών για την εξακρίβωση της τήρησης οιασδήποτε συμφωνίας (verification mechanisms).

Η επιμονή στην ανάπτυξη της στρατιωτικοποίησης του διαστήματος εκφράζει φυσικά τους απώτερους στρατηγικούς στόχους και συμφέροντα της υπερσυντηρητικής ομάδας του κυβερνώντος κόμματος στις ΗΠΑ. Η αμερικανική υπεροχή στον τομέα της «τεχνητής νοημοσύνης», της δορυφορικής τεχνολογίας και των λέιζερς εγγυάται την σαφή υπεροχή της σε έναν αγώνα δρόμου διαστημικών εξοπλισμών και την οικονομική εξασθένηση του σοβιετικού συστήματος σε μια στιγμή που η νέα ηγεσία σχεδιάζει τολμηρές αλλαγές.

Η έρευνα για τον «πόλεμο των άστρων» θα εντείνει ακόμα τον εναγκαλισμό ανάμεσα στις πλέον προωθημένες διομηχανίες υψηλής τεχνολογίας με το σύμπλεγμα παραγωγής πολεμικού υλικού. Την ίδια στιγμή η παραχώρηση υπεργολαβιών (subcontracts) σε ευρωπαϊκές και ιαπωνικές εταιρείες στεγαστικής και αποσπά από τις οικονομίες αυτές τα τμήματα που χρησιμοποιούν τεχνολογίες αιχμής και τα εντάσσει ουσιαστικά στην αμερικανική παραγωγή. Την ίδια βέβαια στιγμή εμφανίζεται η Ουάσινγκτον να δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας σε συμμαχικές οικονομίες.

Οι αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες παρουσιάζουν τη Σοβιετική Ένωση σαν να βρίσκεται στο στάδιο της τελικής προπαρασκευής για τη λειτουργία ενός διαστημικού συστήματος άμυνας που θα προστατεύει την χώρα από μια πυρηνική επίθεση. Η CIA με εκθέσεις της προς το Κογκρέσο υποστηρίζει πως υπάρχουν ήδη οκτώ σταθμοί ραντάρ στην ΕΣΣΔ που στις αρχές της δεκαετίας του 1990 θα είναι έτοιμοι να λειτουργήσουν για τον έλεγχο ενός συστήματος αντι-πυρηνικής κάλυψης. Οι εκθέσεις αυτές προσθέτουν φερεγγυότητα στο αίτημα μιας ομάδας υπερσυντηρητικών πολιτικών και ακαδημαϊκών που σε επιστολή τους προς τον Πρόεδρο Ρήγκαν ζητούν όχι μόνο να προχωρήσει στην εντατικοποίηση της έρευνας αλλά και στην άμεση τοποθέτηση των πρώτων σταθμών για τη λειτουργία του συστήματος των δορυφορικών εξοπλισμών. Την επιστολή, που επιδόθηκε την 1η Οκτωβρίου υπογράφουν μεταξύ άλλων ο Zbigniew Brzezinski (τέως σύμβουλος εθνικής ασφάλειας του Κάρτερ),

1985

1955

1961

1967

1973

1974

1979

ΡΟΜΠΕΡΤ ΜΟΥΖΙΑ

Δεσμοί

Τρεις γυναίκες

Εκδόσεις Νεφέλη
 ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 9 ΑΘΗΝΑ 10 679
 ΤΗΛ. 36.07.744-36.04.793

ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΒΙΤΣΟΒ

φυλλα-φτερα
 ΔΗΗΗΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΝΤΟΣ

ο Alexander Haig (υπουργός Εσωτερικών επί Ρήγκαν), η Jeanne Kirkpatrick (πρέσβης των ΗΠΑ στον ΟΗΕ επί Ρήγκαν), ο γνωστός για τις ψυχροπολιτικές του απόψεις επιστήμονας Eduard Teller κ.ά.

Η αγωνία που εκφράζουν οι «ιέρακες» της Ουάσινγκτον είναι ενδεικτική του αγώνα δρόμου που διεξάγεται τις ημέρες αυτές στην αμερικανική πρωτεύουσα. Οι επικείμενες εκλογές για το Κογκρέσο αποτελούν τον κεντρικό άξονα αναφοράς όλων των αναλύσεων για τις επιπτώσεις της συνάντησης του Ρέικιαβικ. Οι περισσότεροι αναλυτές συμφωνούν πως ο Λευκός Οίκος δεν κατάφερε να διατηρήσει τις προσδοκίες της κοινής γνώμης σε χαμηλό επίπεδο με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα έντονο κλίμα απογοήτευσης μετά το ναυάγιο των συνομιλιών.

Το κίνημα ειρήνης της Αμερικής δρσκειται σε λήθαργο και τόσο ο έλεγχος των εξοπλισμών όσο και ο «πόλεμος των άστρων» απουσιάζουν από την «ατζέντα» της προεκλογικής εκστρατείας. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως η αποτυχία του Ρέικιαβικ δεν θα οδηγήσει στην αύξηση της ανησυχίας του εκλογικού σώματος και τη μεταστροφή των ψηφοφόρων προς τους Δημοκρατικούς. Ήδη η ηγεσία του Δημοκρατικού Κόμματος καταδίκασε την αδιαλλαξία του Ρήγκαν στην άρνησή του να διαπραγματευτεί τη διακοπή των δοκιμών στο διάστημα για τον «πόλεμο των άστρων». Ο βουλευτής Edward Markey κατηγορήσε τον Ρήγκαν ότι: «έχασε την ευκαιρία για την καλύτερη συμφωνία που πρόσφεραν οι Ρώσοι από τότε που μας πούλησαν την Αλάσκα» ενώ ο Γερουσιαστής Claiborne Pell χαρακτήρισε την περασμένη Κυριακή «την πλέον μαύρη ημέρα της ιστορίας».

Οι Δημοκρατικοί έχουν ήδη εκφράσει την αντίθεσή τους στον «πόλεμο των άστρων» με την περικοπή των κονδυλίων για την έρευνα στον τομέα αυτό μέσω των Επιτροπών του Κογκρέσου. Μια πρόσφατη έρευνα του τηλεοπτικού δικτύου ABC απέδειξε πως το Πεντάγωνο ανέθεσε μια σειρά από υπεργολαβίες του «πολέμου των άστρων» σε εταιρείες που «τυχαίνει» να βρίσκονται στις περιφέρειες των δημοκρατικών βουλευτών που συμμετέχουν στις επιτροπές-κλειδιά για τα κονδύλια έρευνας του Πενταγώνου. Ο πολιτικός αυτός εκδιασμός έχει σαν στόχο να αποσπάσει τη συγκατάθεση των Δημοκρατικών βουλευτών στις επιτροπές αυτές και μετά την πιθανότατη άλωση της Γερουσίας από τους Δημοκρατικούς.

Οι «ιέρακες» του Πενταγώνου γνωρίζουν όμως καλά πως τα δυο επόμενα χρόνια είναι κρίσιμα τόσο για την ανάπτυξη του «πολέμου των άστρων» όσο και για τον έλεγχο των πυρηνικών εξο-

πλισμών. Ο Πρόεδρος Ρήγκαν αισθάνεται αποδεδευσμένος από την υπερσυντηρητική του βάση και σύντομα θα καταστεί δέσμιος ενός δημοκρατικού Κογκρέσου, γεγονός που θα αποκλείσει την υλοποίηση του υπόλοιπου φιλόδοξου οικονομικού του προγράμματος. Καθώς το Κογκρέσο θα πιέζει για την περικοπή των κονδυλίων του «πολέμου των άστρων» και ο Ρήγκαν θα έχει στραμμένη την προσοχή του προς την «Ιστορία», το Πεντάγωνο φοβάται την πιθανή ανταλλαγή του «πολέμου των άστρων» με σοβιετικές υποχωρήσεις τόσο στον τομέα των πυρηνικών εξοπλισμών όσο και σε θέματα όπως η αποχώρηση των σοβιετικών στρατευμάτων από το Αφγανιστάν και την αντιμετώπιση των Ρωσοεβραίων που θέλουν να μεταναστεύσουν στο Ισραήλ.

Δεν είναι βέβαια λίγοι εκείνοι που πιστεύουν πως το κεφάλαιο των έργων της κυβέρνησης Ρήγκαν στον τομέα των Αμερικανοσοβιετικών σχέσεων έκλεισε και πως ο νέος Αμερικανός Πρόεδρος που θα εκλεγεί το 1988, θα κληθεί να εκκαθαρίσει τις, προφανώς συσσωρευμένες μέχρι τότε, εκκρεμότητες.

Ο γνωστός αρθρογράφος των New York Times Γουίλιαμ Σαφάιρ σε άρθρο που δημοσίευσε μετά το ναυάγιο του Ρέικιαβικ υποστηρίζει πως η αποτυχία της συνάντησης ανοίγει ουσιαστικά τον δρόμο για την προεκλογική εκστρατεία του 1988. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο πως δυο από τους βασικούς πρωταγωνιστές της μελλοντικής αναμέτρησης πήραν αντιδιαμετρικά αντίθετες θέσεις γύρω από την πολιτική που έπρεπε να ακολουθήσουν οι ΗΠΑ στον τομέα των εξοπλισμών.

Ο Δημοκρατικός Γκάου Χαρτ σε ομιλία του προς τη Γερουσία πρότεινε την πλήρη διακοπή των πυρηνικών δοκιμών, μείωση όλων των πυρηνικών εξοπλισμών και διακοπή της έρευνας για τον «πόλεμο των άστρων». Ο Ρεπουμπλικανός δελφίνος Τζακ Κεμπ όμως σε ομιλία του προς το υπερσυντηρητικό Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων Heritage Foundation πρότεινε την ένταση των ερευνών για τον «πόλεμο των άστρων» και έκφρασε την αντίθεσή του προς κάθε είδους συμφωνία για τον έλεγχο των εξοπλισμών.

Οι επιπτώσεις της αποτυχίας του Ρέικιαβικ θα είναι μακροπρόθεσμες και πολύμορφες. Πέρα από τις συνέπειες που θα έχει στις εσωτερικές ισορροπίες της σοβιετικής ηγεσίας και της αμερικανικής πολιτικής σκηνής, θα πρέπει να εντοπίσει κανείς τα νέα ρήγματα στις σχέσεις Ευρώπης-ΗΠΑ και - κάτι που ανησυχεί ιδιαίτερα την Ουάσινγκτον - τις πιθανότητες μιας ταχύτερης επανπροσέγγισης μεταξύ Μόσχας και Πεκίνου.

Δρώμενα και στρατηγική στα κατεχόμενα

του Πλουτή Σέρβα

Αν πρόκειται να δεχθούμε ότι η αρθρογραφία γύρω από το «μακρόβιο» Κυπριακό κατακλύζει τις στήλες του ελληνικού Τύπου (έτσι που όχι σπάνια ν' ακούς: ο κόσμος σκυλοβαρέθηκε) οφείλουμε, ταυτόχρονα, να υπογραμμίσουμε ότι ελάχιστα φωτίζονται οι μεθοδεύσεις (κυρίως στον Κυπριακό Βορρά) της τουρκικής στρατηγικής.

Καταγράφονται και καταγγέλλονται, φυσικά, οι ξαφνικές εξάρσεις των Τούρκων σωβινιστών ηγετών, όπως, για παράδειγμα, η πολύκροτη επίσκεψη Οζάλ στα κατεχόμενα και η ματαιώση των σχεδίων του Εβρέν, να αναβαθμίσει, με μια προεδρική επίσκεψη, την παρανομία, το κλεισιμο των «συνόρων», (που αναγκάστηκαν να τα ανοίξουν την επαύριο), η μετακίνηση των εισβολέων προς τον Άγιο Κασσιανό της Λευκωσίας, για να "λύσουν", όπως διευκρίνησαν τις διαφορές τους... με την ειρηνευτική δύναμη του ΟΗΕ, το «δικαίωμα» της «τουρκοκυπριακής κυβέρνησης» να εκδίδει άδεια για τις πτήσεις τουρκικών πολεμικών αεροσκαφών πάνω από το κυπριακό έδαφος κτλ.

Ο Έλληνας αναγνώστης πληροφορείται ότι το βιοτικό επίπεδο του Τουρκοκύπριου εργαζόμενου είναι τρομερά χαμηλό και σε αντίθεση με την οικονομική ευημερία του Νότου, η οικονομική κατάσταση στο Βορρά επιδεινώνεται συνεχώς, συναγωνιζόμενη το «χάλι» της τουρκικής οικονομίας.

Αντίθετα, υπάρχει ελλιπής ενημέρωση για τις ενέργειες της τουρκοκυπριακής πλευράς με στόχο τη διεθνή αναγνώριση του ψευδοκράτους.

Μια εικόνα γι' αυτές τις προσπάθειες κρίνουμε χρήσιμο να δώσουμε στους αναγνώστες του «ΑΝΤΙ».

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΝΤΕΚΤΑΣ

Ο Ραούφ Ντενκτάς, φανατικός σωβινιστής ο ίδιος, αποτελεί ιδανικό εκτελεστικό όργανο για την επεκτατική πολιτική της Άγκυρας. Και το καθεστώς του Εβρέν του ταιριάζει απόλυτα. Έχει όλα τα χαρακτηριστικά και τις ικανότητες ενός μικρού δικτάτορα. Ωστόσο, είναι αρκετά ευφυής (ακριβέστερα θα λέγαμε πανούργος) ώστε ν' αντιλαμβάνεται πόσο απεχθής είναι ο κάθε δικτάτορας, μεγάλος ή μικρός. Γι'

αυτό φρόντισε να φορέσει με κάθε επιμέλεια το δημοκρατικό μανδύα. Διαβλέποντας πόσο τρωτός θα ήταν ως αρχηγός κόμματος, έστω κι αν το κόμμα που ίδρυσε είναι ασύγκριτα πιο ισχυρό από όλα μαζί τα άλλα κόμματα, αντιπολιτευόμενα και συμπολιτευόμενα, διάλεξε το δρόμο προς την προεδρία της «τούρκικης δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» (Τ.Δ.Β.Κ.). Οι ψήφοι των εποίκων του πρόσφεραν μια άνετη εκλογή. Μπορούσε περήφανα να δηλώσει προς όλες τις κατευθύνσεις: «Εγώ δεν είμαι αρχηγός κόμματος. Το κόμμα που ίδρυσα το διευθύνουν τώρα επάξια άλλοι. Το διευθύνουν όπως θέλουν. Εγώ είμαι μόνο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Είμαι λάτρης της πλουραλιστικής Δημοκρατίας. Όποιος θέλει μπορεί να οργανώσει το κόμμα του (σήμερα λειτουργούν περισσότερα από επτά κόμματα), και ο λαός, ελεύθερα, σύμφωνα με το Σύνταγμα μπορεί να στείλει στη Βουλή όποιο θέλει, με την ελεύθερη ψήφο του.

Οι εκλεκτοί του λαού στη Βουλή, μπορούν να λένε ότι θέλουν και να διαμαρτύρονται όσο θέλουν. Να συμμετέχουν με την πλειοψηφία και να ασκούν αντιπολιτευση κατά την κρίση τους.

Εφημερίδα μπορεί να εκδίδει όποιος θέλει. Και μπορεί να γράφει ότι θέλει. Δεν υπάρχει λογοκρισία. Ούτε γίνονται υποδείξεις. Εναπόκειται στο λαό να λογοκρίνει, με την υποστήριξη της εφημερίδας της αρεσκείας του, ή την άρνησή του να την αγοράσει όταν τα γραφόμενά της τον ενοχλούν. Η πόρτα του προεδρικού μεγάρου είναι ανοιχτή σε κάθε ξένο δημοσιογράφο, έστω και αν φτάνει από την Αθήνα».

Ο Ντενκτάς διακηρύσσει ότι έχει εγκαθιδρύσει μια άψογη δημοκρατία. Φαίνεται ότι (με την ιδιάζουσα ευφυΐα που τον διακρίνει) διδάχτηκε πολλά πράγματα από το Μακάριο. Όπως εκείνος σε όλα (στα κόμματα, στις εφημερίδες, στις διάφορες εκδηλώσεις) παραχωρούσε πλήρη ελευθερία, καθώς είχε κατορθώσει να έχει με το μέρος του την συντριπτική πλειοψηφία

του λαού και της ελίτ, έτσι και ο Ντενκτάς κατόρθωσε το ίδιο, στην αντίπερα όχθη.

Έτσι, όταν ο Οζκέρ Οζγκιούρ, ο αρχηγός του «Δημοκρατικού Τούρκικου Κόμματος» (το μόνο αξιόλογο κοινοβουλευτικό τουρκοκυπριακό αντιπολιτευόμενο κόμμα) παίρνει το λόγο στη Βουλή και λέει ότι «δεν έχουν εξαντληθεί τα περιθώρια για την δημιουργία ομόσπονδου κράτους στην Κύπρο», ο Ραούφ Ντενκτάς, εγειρόμενος από «τον προεδρικό θρόνο» τον κατηγορεί ότι «συεργάζεται με το ΑΚΕΛ». Έτσι ο Οζγκιούρ αναγκάζεται να «φυλάει τα νώτα του».

Η παραπάνω εικόνα επαναλαμβάνεται αυτή τη φορά, με κάπως διαφορετικό σκηνικό. Όταν, τελικά, ύστερα από την πρόσφατη κυβερνητική κρίση ο πρωθυπουργός Ντερβίς Ερόγλου, σχημάτισε κυβέρνηση με το κόμμα των εποίκων («το Κόμμα της Αναγέννησης») η τουρκοκυπριακή εφημερίδα «Γενί Ντουζέν» της 6ης Σεπτεμβρίου παρέθετε δηλώσεις του Οζγκιούρ, ο οποίος μεταξύ άλλων είπε: «Στο πρωτόκολλο που υπέγραψαν τα δύο κόμματα για τον σχηματισμό της κυβέρνησης συνασπισμού, όχι μόνο δεν γίνεται αναφορά στο θέμα ομοσπονδιακής λύσης, αλλά τονίζεται ότι θα καταβληθεί κάθε προσπάθεια για ενοποίηση με την Τουρκία σε όλους τους τομείς και χρησιμοποιούνται διχοτομικές εκφράσεις». Και συνέχισε κατηγοριάζοντας την κυβέρνηση: «Από τη μια λέμε ότι δεχθήκαμε το έγγραφο Κουεγιάρ και ότι η ελληνοκυπριακή πλευρά δεν θέλει ομοσπονδιακή λύση, και από την άλλη τα δύο δεξιά κόμματα (που αποτελούν την κυβέρνηση) δεν κάνουν καμιά αναφορά σε ομοσπονδιακή λύση, αλλά μιλούν για ενοποίηση (με την Τουρκία). Με τον τρόπο αυτό οι εταίροι πλήττουν την εξωτερική πολιτική των Τουρκοκυπρίων».

Όμως την επόμενη κλήθηκε ο Οζγκιούρ, προφανώς από τα προεδρικά δώματα να αναμασήσει όσα «ανεπίτρεπτα» είπε και να δηλώσει τα επιτρεπτά. Έτσι, στις 8 Σεπτεμβρίου καλούσε τους Ελληνο-

κυπρίους «να δεχτούν τους Τουρκοκύπριους ως εταίρους, σε δύο ισότιμες κοινότητες, γιατί μόνον έτσι θα σταματήσει η διαδικασία της διπλής ένωσης». Συμβούλευσε «την ελληνοκυπριακή πλευρά, αντί να αντιδρά σε όσα γίνονται στη Βόρεια Κύπρο να κάνει έναν απολογισμό των σφαλμάτων που διέπραξε μέχρι τώρα». Και συμπλήρωσε: «Εμείς δεν μπορούμε να εγκρίνουμε την εγκατάλειψη της εθνικής μας οικονομίας στα ξένα μονοπώλια, επειδή οι Ελληνοκύπριοι θα εκμεταλλευτούν τα όσα λέμε». Είπε και άλλα τινά «επικοινωνιακά», που δεν χωράνε σ' αυτή τη σύντομη αλλά περιεκτική ανάλυση.

Οπωσδήποτε έχει γίνει σαφές ποια είναι η άποψη δημοκρατία του Ραούφ Ντενκτάς, και πώς δουλεύει ο πολυκομματικός πλουραλισμός, με την πολυφωνία των τουρκοκυπριακών εφημερίδων.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

Οι προηγούμενες κυβερνήσεις διακρίνονταν κυρίως για το «εύθραυστό» τους, καθώς σ' αυτά δέσποζε το ισχυρό κόμμα που ο Ραούφ Ντενκτάς είχε αφήσει ως κληρονομιά στον Ντέρβις Ερόγλου. Και, τα μικρά κόμματα προσκαλούνταν να συμμετάσχουν μόνο και μόνο για να στηρίζεται το κόμμα του Ερόγλου σε κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Τα κόμματα αυτά ενδιαφέρονταν κυρίως για το «μπαξίς» και το «ρουσφέτι» προς τους οπαδούς τους. Και ανάλογα με την περίπτωση πρόβαλαν οι ανάγκες για τις τσόντες. Έτσι, εύκολα άλλαξαν οι παραλήπτες της πρόσκλησης, ώστε να μπαλωθεί η κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

Όμως η επίσκεψη του Τούργκουτ Οζάλ κόμισε νέα μηνύματα, τα «οικονομικά μέτρα» που θα σφρηλατούσαν τους δεσμούς ανάμεσα στους μεγαλεμπορούς και μεγαλοβιομήχανους της Τουρκίας και Βόρειας Κύπρου. Βέβαια στην επίτευξη του στόχου αυτού δεν μπορούσε να συνεισφέρει το μικρό επιχειρησιακό δυναμικό που εκπροσωπούσαν τα μικρά κόμματα. Εξάλλου, τα μέτρα Οζάλ θεωρούνται ότι στρέφονται ενάντια στο μικρό ιδιωτικό κεφάλαιο. Ουσιαστικά, τα μικρά κόμματα, ενώ με τους κοινοβουλευτικούς τους ψήφους θα βοηθούσαν την κυβέρνηση στο λειτούργημά της, αυτά καθόλου δεν θα βοηθούσαν. Αντίθετα θα έχαναν και τα ρουσφέτια και τους ψηφοφόρους τους.

Έτσι, με πολλούς πονοκεφάλους (προκαλούμενους κυρίως από τους μικροεπιχειρηματίες και την εργασία) αλλά χωρίς «πολλούς κοιλόπονους» φτάσαμε στο νέο κυβερνητικό σχήμα με τα δύο δεξιά σκέλη του: το «Κόμμα της Εθνικής Ενότητας» (των Ντενκτάς-Ερόγλου) και το κόμμα της Αναγέννησης» (των εποίκων), που ο Τουρκοκύπριος Οζάλ φρόντισε ήδη μώσει, με μια νέα φουρνιά πέντε χιλιάδων εποίκων, ενώ ετοιμάζονται και άλλες φουρνιές. Αυτός ο ομοιογενής συνασπισμός της Δεξιάς (τουρκοκυπριακής και τουρκικής) δεν έχει καμία ανάγκη από αναξιώσιμα μικρά κόμματα. Και είναι τόσο δυναμικός, ώστε να κατορθώσει να επιβάλει τα μέτρα της οικονομικής σύνδεσης

του κεφαλαίου της Βόρειας Κύπρου με την Άγκυρα και κατ' επέκταση με το ξένο κεφάλαιο, που ήδη απέδειξε την προθυμία του να βοηθήσει, όχι μόνο την τουριστική βιομηχανία, αλλά και σε άλλους τομείς.

Γι' αυτό τον συνασπισμό, σε συνέντευξη του που δημοσιεύθηκε στη «Γιενί Ντουζέν» της 8ης Σεπτεμβρίου, ο Οζγκιούρ δήλωνε: «Ο συνασπισμός που ιδρύθηκε δεν ήρθε για να οικοδομήσει, αλλά για να γκρεμίσει. Ανήλθε στην εξουσία για να μεταβιβάσει τις δημόσιες επιχειρήσεις στην ιδιωτική πρωτοβουλία και να εξαρτήσει την ιδιωτική πρωτοβουλία από το ξένο κεφάλαιο... να παραχωρήσει τη Βόρεια Κύπρο στις πολυεθνικές επιχειρήσεις και ταυτόχρονα να περιορίσει τις συνδικαλιστικές ελευθερίες... Η ΤΔΒΚ είναι ένα κράτος που δεν μπορεί να ελέγχει ούτε την αστυνομία της. Σκεφθείτε να περιέλθει και η οικονομία στα χέρια των ξένων. Η ΤΔΒΚ θα παραμείνει τότε μόνο σαν ταμπέλα. Είναι δυνατόν αυτή η ταμπέλα να παραμείνει αναρτημένη για πολύ χρόνο, και να υπάρχει κοινοβούλιο. Αλλά το μαχαίρι θα βρίσκεται κρεμασμένο πάνω από τον Ερόγλου και το ραβδί θα βρίσκεται στα χέρια του Οζάλ».

Για το «οικονομικό πρότυπο» του Οζάλ μίλησε και ο Μπουλέντ Ετσεβίτ ο οποίος δήλωσε στην «Τερτζουμάν» της Κωνσταντινούπολης ότι «το πρότυπο αυτό θα καταστρέψει την οικονομία των Τουρκοκυπρίων». Και ο Ερτέν Κασίμογλου σε άρθρο του στην «Κυμπρίς Ποστασί» της 8ης Σεπτεμβρίου, έγραφε ότι ο σχηματισμός της κυβέρνησης αποτελεί πρόκληση, διότι παραβλέπει την ομοσπονδία και προτείνει ενοποίηση με την Τουρκία σε όλους τους τομείς.

Παρουσιάζοντας το πρόγραμμα της νέας κυβέρνησης, ο Ερόγλου φρόντισε να προβάλει ιδιαίτερα την ανάπτυξη των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων με την Τουρκία, πάνω στις βάσεις των μέτρων της «δέσμης» Οζάλ, προσφέροντας ταυτόχρονα στους Ελληνοκυπρίους «κλάδο ελαίας», γιατί «υπάρχει περιθώριο να βρεθεί μόνιμη και ειρηνική λύση, μέσα από διαπραγματεύσεις με ίσους όρους, στα προβλήματα των δύο λαών που είναι αναγκασμένοι να ζήσουν πλάι-πλάι. Όμως για να γίνει πειστική αυτή η ειρήνη θα πρέπει να γίνουν αποδεκτές χωρίς συζήτηση οι τουρκικές αποτελεσματικές εγγυήσεις, οι οποίες —όπως πιστεύεται— δεν θα εξάψουν κατά οιονδήποτε τρόπο τους Ελληνοκύπριους».

Το ότι αυτές οι τουρκικές εγγυήσεις, κρίνονται ως αποτελεσματικές, κατέστησε απόλυτα σαφές, στις 5 Σεπτεμβρίου, ο υπουργός Εξωτερικών Κενάν Ατακόλ, με τις γραπτές δηλώσεις του, όπου μεταξύ άλλων υπογραμμίζεται ότι «οι Τούρκοι στρατιώτες αποτελούν τη μοναδική εγγύηση για τον τουρκοκυπριακό λαό και δεν τίθεται θέμα αποχώρησής τους από την Κύπρο». Αγνωώντας την μνήμη, πρόσθεσε: «Οι Τούρκοι στρατιώτες βρίσκονται στην Κύπρο στο πλαίσιο διεθνών συνθηκών» αφού η Συμφωνία της Ζυρίχης (αυτή είναι η μόνη «διεθνής συνθήκη», σε ό,τι α-

φορά το Κυπριακό) θεωρεί (κακώς, βέβαια) δικαίωμα της Ελλάδας να διατηρεί στην Κύπρο στρατιωτικές δυνάμεις 950 ανδρών και δικαίωμα της Τουρκίας δυνάμεις 600 ανδρών.

ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ

Προφανώς μόνες οι «τούρκικες εγγυήσεις», έστω και αν υποβασιάζονται από τα στρατεύματα κατοχής, δεν θεωρούνται αρκετές. Τις παραπέρα έμπρακτες εγγυήσεις από καιρό είχε σπεύσει πρόθυμα να τις προσφέρει η προστάτιδα υπερδύναμη με την ανέγερση στρατιωτικών βάσεων (φυσικά για δική της χρήση, αλλά οπωσδήποτε και για την ασφάλεια της ΤΔΒΚ). Αυτό το θέμα το ξανάφερε στην επιφάνεια η αμερικανική εφημερίδα «Chicago Tribune». Έγραφε ότι «οι Ηνωμένες Πολιτείες επεξέτειναν τις εγκαταστάσεις τους στην ΤΔΒΚ». Το αεροδρόμιο στο Λευκόνοικο είναι μια αμερικανική βάση, που κατασκευάστηκε με αμερικανικές πιστώσεις ύψους 900 εκατ. δολαρίων. Αυτή η υπόμνηση δημοσιεύθηκε στις στήλες της «Τερτζουμάν» της Κωνσταντινούπολης. Και στη συνέχεια αναδημοσιεύτηκε στην τουρκοκυπριακή «Γιενί Ντουζέν» της 28ης Αυγούστου η οποία επισήμανε ότι πολιτικοί παράγοντες υπογραμμίζουν ότι το αεροδρόμιο Λευκόνοικο είναι μια αμερικανική βάση και το θέμα δεν επιδέχεται συζήτηση. Όταν το αεροδρόμιο του Ερζάν (στην κατεχόμενη Κύπρο) τεθεί πάλι σε λειτουργία, το αεροδρόμιο στο Λευκόνοικο θα λειτουργήσει επίσημα ως αμερικανική βάση».

Αυτά τα δημοσιεύματα πολύ ενόχλησαν τον Ραούφ Ντενκτάς, που την επομένη διάψευσε τις πληροφορίες ως κακόβουλες, υπογραμμίζοντας ότι «τα δημοσιεύματα είδαν το φως της δημοσιότητας τις παραμονές της διάσκεψης κορυφής των Αδέσμευτων. Η παρουσίαση του αεροδρομίου του Λευκόνοικο από τοπική εφημερίδα ως βάση των ΗΠΑ εντάσσεται στα πλαίσια των υπηρεσιών που προσφέρουν ορισμένοι ηγέτες του Δημοκρατικού Τουρκικού Κόμματος στο κέντρο με το οποίο είναι συνδεδεμένοι». Και, κατέληξε: «Δεν υπάρχουν βάσεις των ΗΠΑ στην ΤΔΒΚ. Και δεν αληθεύουν οι πληροφορίες για επαναλειτουργία των αμερικανικών εγκαταστάσεων στο Γερόλακκο».

Τρόμαξε ο Ραούφ Ντενκτάς για τις εντυπώσεις που θα προκαλούσαν τέτοια δημοσιεύματα στις στήλες των τουρκικών εφημερίδων. Και δε δίστασε να ασεβήσει προς την αλήθεια.

ΣΤΟΧΟΣ ΝΑ ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙ Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Είναι εμφανής στο παρόν στάδιο, η βασική έγνοια του Τουρκοκύπριου ηγέτη, έστω και αν στους κυβερνόμενους δεν παύει να διαλαλεί, ότι στην αναγνώριση δεν δίνει μεγάλη σημασία.

Αυτό δεν αποδεικνύεται μόνο από την πιο πάνω διάψευση; Σκύβοντας πάνω από τα κείμενα, ιδιαίτερα του τουρκοκυπριακού Τύπου, συχνά σκοντάφτει σε ειδή-

σεις και άλλα δημοσιεύματα που καταμαρτυρούν, ότι όλα συντείνουν στον αγώνα για την αναγνώριση της ΤΔΒΚ. Εξέχοντες δηλωμάτες οργανώνουν ακατάπαυστα τον ισλαμικό χώρο, σε μια εντατική εξόρμηση, για να εξευρευθεί η πρώτη ισλαμική κυβέρνηση, που θα οπλιζόταν με το «θάρρος» να στείλει τον πρώτο πρεσβευτή στον τουρκικό τομέα της Λευκωσίας. Κι όταν ξεκινήσει ο πρώτος, τότε, αμέσως, θα ακολουθήσουν όλοι οι άλλοι.

Σ' αυτήν την προσπάθεια εναρμονίζονται όλα τα κόμματα, όσες και όποιες κι αν είναι οι άλλες διαφορές τους. Ούτε το εμφανιζόμενο με σοσιαλιστικές πεποιθήσεις κόμμα του Οζγκιούρ δεν υστερεί. Μόνο ορισμένοι συνδικαλιστές ηγέτες, που αγανακτισμένοι από τη σκληρή εκμετάλλευση, καταφεύγουν σε συνεχείς απεργίες, βλέπουν ως λύση, τη συμβίωση με τους Έλληνες συναδέλφους τους, κάτω από τη σημαία του διεθνούς συνδικαλισμού.

Όλα τα κόμματα επισημαίνουν ότι «εκεί που έχουν φτάσει τα πράγματα δεν υπάρχει περίπτωση συμβίωσης με την ελληνοκυπριακή κοινότητα». Και επιρρίπτουν ευθύνες στους Έλληνες και τα σφάλματά τους.

Ισχυρίζονται ότι το πρόβλημα των βιαιοτήτων και του σφετερισμού δεν θα πρέπει να απασχολεί στο εξής κανένα Έλληνα ή Ευρωπαίο. Ό,τι έγινε, έγινε. Και δεν πρέπει να μένουμε προσκολλημένοι στο παρελθόν. Όσοι διάβασαν την πρόσφατη συνεντεύξη της Μαρίας Ρεζάν με τον Ντενκτάς, θα πρέπει να πρόσεξαν πόσο άθλια και αλόγιστα έδινε τις απαντήσεις του. «Αγνοούμενοι; Δεν υπάρχουν αγνοούμενοι. Πόλεμος έγινε. Όλοι σκοτώθηκαν!» Με τον ίδιο τρόπο απαντά σε άλλους ξένους δημοσιογράφους: «Η γη των Ελληνοκυπρίων; Τα σπίτια τους; Τα κτήματά τους; Οι κήποι τους; Τουλάχιστον δεν θα αποζημιωθούν;», ρωτά ο δημοσιογράφος. Κι ο Ντενκτάς απαντά: «Πάνε πια αυτά. Δεν βλέπουμε το λόγο γιατί να τα διεκδικήσουν. Πήραμε τα δικά τους, πήραν κι αυτοί τα δικά μας. Κάθονται αυτοί στα σπίτια μας; Καθόμαστε κι εμείς στα δικά τους. Καλλιεργούν αυτοί τη γη που αφήσαμε; Καλλιεργούμε κι εμείς αυτή που αφήσαν. Πήραμε; Δώσαμε. Ήδη το κτηματολόγιό μας έχει μεταβιβάσει την κυριότητα της γης, σ' αυτούς που ζουν απ' αυτή τη γη. Ας κάνουν κι αυτοί το ίδιο». Κι αν δημιουργείται σε «κάποιο αφεληή» η απορία πώς ισχύει ο θεσμός της ανταλλαγής, αφού αυτοί στους οποίους παραδώσαμε τις ξένες περιουσίες δεν είναι γηγενείς, πάλι το «νόμιμο κράτος» του Ντενκτάς θα δώσει «αποστομωτική» απάντηση!

«Δεν υπάρχουν μη γηγενείς στην επικράτειά μας. Όλοι όσοι έρχονται από την αντίπερα όχθη έχουν τις ρίζες τους εδώ. Οι πρόγονοί τους είχαν κάποτε μεταναστεύσει, και νοσταλγούν να επανέλθουν στα «πάτρια εδάφη». Υπάρχουν, ακόμα άλλες 500 χιλιάδες γνήσιοι Τουρκοκύπριοι, που περιμένουν τη σειρά τους».

ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ενώ εξακολουθούν να καταβάλλονται προσπάθειες για να λησμονηθεί η εισβο-

λή που —όπως επιμένουν να υποστηρίζουν— μόνος σκοπός της ήταν να γλιτώσει από τον κατατρεγμό η τουρκοκυπριακή μειονότητα, μεριμνούν ώστε να εξαφανιστούν τα ερείπια που άφησε πίσω της η εισβολή και να λησμονηθούν. Αναστηλώνουν και εξωραίζουν τις εκκλησίες και τα διάφορα μνημεία. Δυσανασχετούν γιατί τα Ηνωμένα Έθνη δεν τους επιτρέπουν να μπουκ στα ξενοδοχεία της Αμμοχώστου και να τα θέσουν σε λειτουργία, με επενδύσεις ξένων επιχειρηματιών. Με υπερφάνεια προβάλλουν στους ξένους τον πολιτισμό που δημιουργούν, ενώ στιγματίζουν τους Έλληνες που καλλιεργούσαν ένα είδος «πολιτιστικού ιμπεριαλισμού» και σήμερα ασεβούν στα τούρκικα μνημεία.

Εκδίδουν γραμματόσημα με αρχαία ελληνικά μνημεία σε μια προσπάθεια να συναγωνιστούν τα ελληνικά, και τα εξαγουν στην Ευρώπη ακόμα και στην Ελλάδα. Στους προθαλάμους των ευρωπαϊκών μουσείων, των διεθνιστικών ιδρυμάτων και αυτού ακόμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, θα αντικρύσεις περίπτερα όπου διατίθενται τουρκοκυπριακά γραμματόσημα, καρτ-ποστάλ, καλλιτεχνικά άλμπουμ με τοπία του κυπριακού Βορρά, έργα ζωγραφικής, χειροτεχνίας κτλ.

Δραστηριοποιούνται στο εμπόριο και ιδιαίτερα στον τουρισμό, ενώ στα διεθνή φεστιβάλ βραβεύεται η παρουσία των τουρκοκυπριακών δίπλα στα τουρκικά συγκροτήματα. Στις 18 Αυγούστου, η ιταλική εφημερίδα «Il Resto del Carlino» έγραφε ότι «η ΤΔΒΚ έχει εμπορικές σχέσεις με 10 χώρες και αυτό αποτελεί ένα είδος αναγνώρισης». Εξάλλου η τουρκοκυπριακή «Όρταμ» στις 27 Αυγούστου σημειώνει ότι «ενώ πέρσι οι τουριστικές επιχειρήσεις είχαν ζημία 14,9 εκατομμύρια τουρκικές λίρες, φέτος απέδωσαν κέρδη 150 εκατομμυρίων». Στο φεστιβάλ της γαλλικής πόλης Ντιζόν, (όπως γράφει ο κυπριακός «Φιλελεύθερος» της 9ης Σεπτεμβρίου) το συγκρότημα της Τουρκίας πήρε το πρώτο βραβείο, ενώ το συγκρότημα της ΤΔΒΚ πήρε το βραβείο για τις καλύτερες ενδυμασίες. Όπως μετέδωσε ο ραδιοσταθμός «Μπαϋράκ», «οι Ελληνοκύπριοι αποκλείστηκαν γιατί διένειμαν φυλλάδια κατά της τουρκικής εισβολής και η οργανωτική επιτροπή του φεστιβάλ ανακοίνωσε ότι οι Ελληνοκύπριοι δεν θα προσκληθούν τον ερχόμενο χρόνο, αφού παραβίασαν τους κανονισμούς του φεστιβάλ».

Στο πρόσφατο Παγκύπριο Συνέδριο των Αποδήμων δεν ήταν ευχάριστα όλα όσα αποκαλύφθηκαν. Όσα ειπώθηκαν σχετικά με τις τουρκοκυπριακές δραστηριότητες στην Αγγλία και την Αμερική, τα παραθέτει με οδύνη ο «Φιλελεύθερος» της 20ής Αυγούστου στην πρώτη σελίδα, με τους κραυγαλέους τίτλους «Σήματα κινδύνου από τους απόδημους για το Κυπριακό. Οργιάζουν οι Τούρκοι στη Δύση». Ο Πρόεδρος της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Δρ. Όμηρος Χαπίκτης ανέφερε: «Δυστυχώς τελευταία οι Τούρκοι κατόρθωσαν να σχηματίσουν λόμπυ στη Βρετανία,

καθώς οι Βρετανοί βουλευτές διακατέχονται μόνο από συναισθήματα θλίψης, αφού μετά τόσα χρόνια δεν έχει βρεθεί λύση στο πρόβλημα». Ο Πρόεδρος της «Παγκόσμιας Συντονιστικής Επιτροπής Κυπριακού Αγώνα» Φιλ Κρίστοφερ επισήμανε μεταξύ άλλων: «Στην Αμερική οι Τούρκοι ξοδεύουν εκατομμύρια δολάρια καθημερινά για να προωθήσουν τις θέσεις τους και να πάρουν μεγαλύτερη βοήθεια. Χρησιμοποιούν τρεις γνωστούς οίκους δημοσίων σχέσεων της Αμερικής, οι οποίοι προωθούν ανάλογα τα τουρκικά συμφέροντα στο Λευκό Οίκο, τις εφημερίδες και τη Γερουσία. Διαθέτουν πολιτιστικό κέντρο απέναντι από τα Ηνωμένα Έθνη. Πρόσφατα νοίκιασαν αεροπλάνο και μετέφεραν στην Τουρκία 300 Αμερικανούς δημοσιογράφους για να διαπιστώσουν την αποκατάσταση της δημοκρατίας». Παράλληλα, (βλέπε «Φιλελεύθερο» 27ης Αυγούστου) άλλοι εκπρόσωποι των αποδήμων Αμερικής μιλώντας στο Συνέδριο πρόσθεσαν ότι «το ελληνικό λόμπι αντιμετωπίζει προβλήματα, όσον αφορά στη διαφώτιση σχετικά με το Κυπριακό, γιατί μετά από τόσα χρόνια, άρχισε να φθίνει το αγωνιστικό πνεύμα των ξενημένων, κυρίως των Ελλήνων, που ήδη τώρα υποβαθμίζουν το πρόβλημα... Η ΑΧΕΠΑ τώρα έθεσε το Κυπριακό ως έκτο θέμα στις προτεραιότητές της. Από την άλλη, οι ελληνικές οργανώσεις δεν δείχνουν ευαισθησία, ενώ η Αρχιεπισκοπή δεν μετέχει στις εκδηλώσεις για την Κύπρο, με τον ίδιο αγωνιστικό παλμό».

Αυτό μπορεί να πει κανείς ότι είναι μια μικρή εικόνα, από ένα φυλλομέτρημα μερικών εφημερίδων. Πώς να τα καταγράψεις όλα; Δεν θα σε έφτανε ο χώρος.

Σαν πρώτο συμπέρασμα μπορεί να πει κανείς ότι από την αρχή η αμερικάνικη στρατηγική κατόρθωσε να πάρει από τα χέρια του ΟΗΕ (και των εκεί μεγάλων φίλων μας) το θέμα της ουσίας του Κυπριακού. Και μηχανορραφώντας, με σατανικούς ελιγμούς, «χύνει όλο το νερό στο μύλο της προσφιλέστατης Τουρκίας». Δίδαξε τους επεκτατιστές - εισβολείς να μην βιάζονται, να έχουν απόλυτη εμπιστοσύνη στους προστάτες, που μπορεί κάποτε να παρουσιάζονται για τα μάτια του κόσμου ως αντιφρονούντες, αλλά ποτέ δεν παύουν μεθοδικά να ενεργούν ως φίλτατοι σύμμαχοι. Άλλωστε κοινά είναι τα συμφέροντα στη λεκάνη της Μεσογείου.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο δώδεκα χρόνια τώρα ούτε η Άγκυρα, ούτε ο Ραούφ Ντενκτάς, ποτέ δεν βιάστηκαν. Ούτε και τώρα βιάζονται. Με ευφυΐα και με το ραχάτι τους, ασχολούνται επιμελώς μ' ένα έργο προετοιμασίας. Και τα πράγματα εξελίσσονται ρόδινα.

Αλλά γιατί για τη δική μας πλευρά, όλα συνεχώς πηγαίνουν ανάποδα; Για να δώσουμε μια απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει να υπάρξει και συνέχεια. Ωστόσο, εδώ δεν υπάρχει χώρος να επεκταθούμε κι αν το «Αντί» έχει την προθυμία να μας παραχωρήσει άλλο τόσο χώρο, για τη συνέχεια, είναι καθήκον μας να επανέλθουμε.

Παρανοϊκή λογική, αποτελεσματική λογοκρισία

Τα δύο τηλεοπτικά κανάλια, η ΕΡΤ-1 και η ΕΡΤ-2, πάσχουν από μια ανίατη φοβία, η οποία —κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες— συνοδεύεται από το ψυχωτικό σύμπτωμα της απώλειας της πραγματικότητας και της υποκατάστασής της από ένα οργανωμένο παρανοϊκό παραλήρημα. Δυσμενής διάγνωση αλλά αναπόφευκτη: οι Διευθύνσεις Ειδήσεων των 2 ΕΡΤ την επιβεβαίωσαν κατά τη μετάδοση των αποτελεσμάτων των Δημοτικών Εκλογών.

Άρχισαν κατά τις 9.30 το βράδυ της Κυριακής μια «ζωντανή» εκπομπή που όσο περνούσε η ώρα έπειθε τους τηλεθεατές για ένα και μόνο πράγμα: ότι με την τελετουργική συστηματικότητα του ιδεοληπτικού απέκλειε στην πραγματικότητα κάθε πρόσβαση στην τηλεοπτική οθόνη.

Το αντικείμενο της φοβίας ήταν οι ίδιες οι εκλογές και το νόημά τους. Αυτό λοιπόν έπρεπε να εξοβελιστεί. Και η μέθοδος που επιλέχτηκε ήταν η αυτοακύρωση του μέσου. Κανένα σχόλιο, λοιπόν, κανένα ζωντανό ρεπορτάζ, καμία γρήγορη συνέντευξη με μερικούς από τους υποψηφίους δημάρχους, ούτε μια «εν θερμώ» δήλωση αρχηγού κόμματος, ούτε ένα συγκριτικό στοιχείο από τις προηγούμενες δημοτικές ή βουλευτικές εκλογές. Με δυο λόγια, καμία πληροφορία που να προσδίδει νόημα σ' αυτές τις εκλογές. Και φυσικά, καμία ζωντανή συζήτηση ανάμεσα σε εκπροσώπους των πολιτικών κομμάτων που θα επιχειρούσαν μια πρώτη ανάγνωση των αποτελεσμάτων και θα πρότειναν κάποιες αντικρουόμενες πολιτικές ερμηνείες των Δημοτικών Εκλογών.

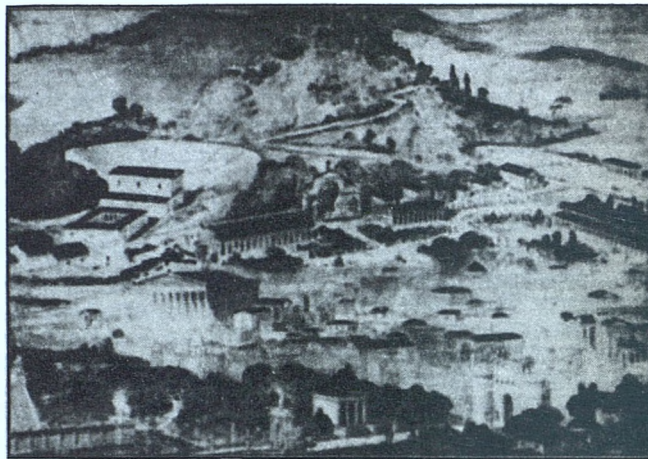
Η θέση αυτής της εκπομπής, που κάνουν όλα τα ευρωπαϊκά κανάλια το βράδυ των εκλογών, την κατέλαβε η θλιβερή εικόνα μιας ομάδας δημοσιογράφων που επεφύλαξε στον εαυτό της το προνόμιο της απλής ανάγνωσης των στοιχείων που έδιναν οι οθόνες των τερματικών. Όπως στις προηγούμενες δημοτικές εκλογές, ένα άλλο συνεργείο, πρόσθετε στους αριθμούς τη φράση «... που υποστηρίζεται από το ΠΑΣΟΚ και άλλες δημοκρατικές δυνάμεις».

Όταν αυτή η μέθοδος εφαρμοστεί με την απαιτούμενη αυστηρότητα —το μοναδικό ρεπορτάζ που είδαμε ήταν για ένα χωριό όπου δεν έγιναν εκλογές— τότε επιτυγχάνεται το ακατόρθωτο: να μεταβληθεί μια «ζωντανή» εκπομπή, που θεωρητικά έχει ως στόχο της να συλλάβει ένα σύνολο γεγονότων εν τω γίγνεσθαι, σε ένα ανόητο παραλήρημα όπου ονόματα και αριθμοί συσσωρεύονται ακατάπαυστα δίχως άλλο σκοπό πέρα από τη συστηματική άρνηση της πραγματικότητας.

Η εικόνα της τηλεόρασης, έτσι όπως δόθηκε από το ενιαίο συνεργείο των δύο ΕΡΤ, ήταν πραγματικά εφιαλτική. Παγωμένα πρόσωπα ανέκφραστων δημοσιογράφων που είχαν αποδεχτεί την κατάργηση του ρόλου τους. Υπεύθυνοι αρχισυντάκτες ειδήσεων που η πλήρης εξάρτηση από την κυβέρνηση τους καταδίκασε στην πιο αποτελεσματική αυτολογοκρισία, την αυτοακύρωση. Μια τηλεόραση που βασική της συνισταμένη ήταν η μέχρι κεραίας εξυπηρέτηση της κυβερνητικής γραμμής της συγκάλυψης. Και όλα αυτά για να μην παρεισφρύσει το απλό μήνυμα που την επομένη κραύγαζε πρωτοσέλιδα σ' όλο τον Τύπο: πως η Νέα Δημοκρατία αύξησε της δυνάμεις της.

Όμως αυτός ο συνδυασμός μιας παρανοϊκής λογικής που συνδυάζεται με μια αποφασισμένη και αποτελεσματική λογοκρισία, είναι εξαιρετικά επικίνδυνος.

Σημειωματάριο ειδήσεων

● Ανάμεσα σε δύο κρίσιμες πολιτικές μάχες, τον πρώτο και δεύτερο γύρο των Δημοτικών Εκλογών, είναι προφανές ότι οι καλλιτεχνικές εκδηλώσεις δεν ευδοκιμούν. Ένδεια, λοιπόν, στο σημειωματάριό μας και αναζήτηση θεμάτων σε άλλους χώρους. Αλλά, ταυτόχρονα, και ευκαιρία για να βγουν στην επιφάνεια ειδήσεις χαμένες, παράδοξες και κάποτε ευχάριστες.

● Ας αρχίσουμε, λοιπόν, από τον Τύπο, ακένωτη πηγή θεμάτων και κουτσομπολιού. Σημειώσαμε την προηγούμενη φορά πως ο Γεράσιμος Αρσένης προτίθεται να εκδώσει εβδομαδιαίο πολιτικό περιοδικό. Κανείς δεν γνωρίζει αν και πότε τελικά θα πάρει μορφή. Όμως ήδη υπάρχουν ανταγωνιστές. Σύμφωνα με πληροφορίες, σεβαστοί κονδυλοφόροι του Οργανισμού Λαμπράκη και ένθερμοι θιασώτες της άποψης ότι ο Αν. Παπανδρέου παραμένει ηγεμών της πολιτικής ζωής, είχαν εκφράσει την πρόθεση να δοκιμάσουν ως συνεκδότες την τύχη τους στο χώρο των εβδομαδιαίων, συγκροτώντας - όπως όλοι άλλωστε - το πολιτικό περιοδικό που λείπει. Βασικός άξονας και κύρια πολιτική συνιστώσα, θα ήταν ο ρόλος του πρωθυπουργού στην εξέλιξη των πολιτικών πραγμάτων. Κοντολογίς, η απόδειξη του αξιώματος ότι ο πρωθυπουργός ηγεμονεύει.

Περιορισμένης εμβέλειας προθέσεις και ισχυρό πακέτο αναλυτικών προτάσεων, που ενδέχεται να συνεντρίβησαν από την επέλαση του «βαρέως οδοποητικού μηχανήματος» ή, απλούστερα, από τον Μιλτιάδη Έβερτ που ευδοκίμως θητεύσας διεκδικεί πλέον μερίδιο

ηγεμονίας; Ή μήπως τώρα είναι η καλλίτερη στιγμή; Το μέλλον θα δείξει!

● Και στην Ελλάδα, θα κυκλοφορήσει η ΠΡΑΒΔΑ της Μόσχας. Σε πλήρη μετάφραση όλη η ύλη της εφημερίδας που διαβάζουν καθημερινά 45 εκατ. σοβιετικοί πολίτες. Την έκδοση που θα κυκλοφορήσει για μια φορά και μόνο, την επόμενη Παρασκευή 24 Οκτωβρίου, έχει επιμεληθεί μια δανέζικη εταιρεία. Οι ιδρυτές της Danish Independent Productions, δημοσιογράφοι Έρικ Στέφενσεν και Γιούργκεν Φλίντ Πέντερσεν είναι γνωστοί στην Ελλάδα από την ταινία τους «Ο γιός του γείτονά μου» που καταγγέλει τα βασανιστήρια στο ΕΑΤ / ΕΣΑ.

Η ΠΡΑΒΔΑ εκτός από την ελληνική γλώσσα, έχει ήδη παραχθεί από την ίδια εταιρεία και σε άλλες γλώσσες: γαλλικά, σουηδικά, αγγλικά, δανέζικα.

Αν μη τι άλλο, θα έχουμε μια άμεση γεύση του σοβιετικού τύπου.

● Όμως στο χώρο των εντύπων πρέπει να ομολογήσουμε μια σοβαρή μας παράλειψη. Δεν έχουμε ακόμα αναφερθεί στον «Όλυμπο» μια μηνιαία πολιτιστική εφημερίδα που υποστηρίζει την «Πόλη των Εθνών», δηλαδή την ιδέα να χτιστεί στον Όλυμπο —το βουνό— μια αρχαία πόλη στην οποία θα αναβιώσει το ελληνικό πνεύμα ως φορέας «παγκόσμιας αρμονίας». Όμως η αναβίωση δεν περιορίζεται στην πόλη, καλύπτει όλες τις πτυχές του βίου, δηλαδή ακόμα και τα διαιτολόγια των αρχαίων θα αναβιώσουν. Διαβάζουμε, λοιπόν, σ' ένα από τα τελευταία τεύχη του «Όλυμπου»:

«Με εξαιρετική σοβαρότητα το Διοικητικό Συμβούλιο του Σωματίου ΟΛΥΜΠΙΟΣ

αντιμετώπισε τις προτάσεις του διαπρεπούς Έλληνα Αρχαιολόγου κ. Σάββα Καζά για την αναβίωση του Αρχαιοελληνικού διαιτολογίου σύμφωνα με τα κλασσικά πρότυπα και με βάση τα κείμενα των Αρχαίων Ελλήνων και Λατίνων συγγραφέων και ιστορικών.

Ο κ. Σ. Καζάς παρουσίασε στο Διοικητικό Συμβούλιο μελέτες και διατριβές μιας ολόκληρης επιστημονικής ζωής με στοιχεία που πιστοποιούν την άκρα σοβαρότητα και συνέπεια που αντιμετώπισε το όλο θέμα.

Όπως φαίνεται από τη μακέτα τα σχέδια έχουν προχωρήσει, αγοράστε λοιπόν σήμερα κανένα οικόπεδο στον «Όλυμπο», γιατί αύριο τα διαμερίσματα θα είναι απλησίαστα.

● Για τα 15 χρόνια από το θάνατο του Γιώργου Σεφέρη η ΕΑΕ πάλι οργανώνει μια έκθεση που περιλαμβάνει χειρόγραφα του ποιητή, φωτογραφίες, προσωπικά αντικείμενα και άλλα. Η έκθεση θα εγκαινιαστεί στην «Ελληνοαμερικανική Ένωση», Μασσαλίας 22, την Παρασκευή 17 Οκτωβρίου στις 7:00 μ.μ. Την ίδια μέρα στις 8:00 μ.μ. στην αίθουσα διαλέξεων της ΕΑΕ (στον ίδιο χώρο που είχε δώσει διάλεξη ο ίδιος ο Γιώργος Σεφέρης στις 25 Ιανουαρίου 1965) θα μιλήσει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Δημήτρης Μαρωνίτης με θέμα «Ο Διδακτικός Σεφέρης». Η έκθεση θα διαρκέσει ως τις 24 Οκτωβρίου.

● Τρεις ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις εγκαινιάζονται τις επόμενες μέρες στην «Ελληνοαμερικανική Ένωση» Μασσαλίας 22. Την Δευτέρα 27 Οκτωβρίου στις 8:00 μ.μ. θα παρουσιαστούν στην μεγάλη οθόνη του θεάτρου της Ένωσης, τα «Σκίτσα της Κατοχής» του Φωκίωνα Δημητριάδη, με αφήγηση από τον ηθοποιό του Εθνικού Θεάτρου Κώστα Καστανά. Από τις 20-22

Οκτωβρίου, στο θέατρο της Ένωσης οργανώνεται ένα αφιέρωμα στον Αλέκο Σακελλάριο που θα φιλοξενήσει τρεις αντιπροσωπευτικές ταινίες του.

Δευτέρα 20/10: «Λατέρνα, Φτώχεια και Φιλότιμο» (1955).
Τρίτη 21/10 «Το ξύλο βγήκε από τον Παράδεισο» (1956).
Τετάρτη 22/10 «Αλοίμονο στους νέους» (1961).

G. GAULTIER

PRAXIS

RONALD D. LAING
DAVID G. COOPER

ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΒΙΑ

R. D. LAING/D. G. COOPER
ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΒΙΑ: 10 ΧΡΟΝΙΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΑΡΤΡ, 1950-60

PRAXIS

Georges Bataille
το καταρριμμένο
αποθεμα

GEORGES BATAILLE
ΤΟ ΚΑΤΑΡΡΙΜΕΝΟ ΑΠΟΘΕΜΑ

VALERIE WILMER
ΣΟΒΑΡΟ ΟΣΟ ΚΙ Η ΖΩΗ ΣΟΥ
Η ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΖΑΖ

PIERRE NAVILLE
Ο ΧΡΟΝΟΣ, Η ΤΕΧΝΙΚΗ,
Η ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

PIERRE NAVILLE
Ο ΧΡΟΝΟΣ, Η ΤΕΧΝΙΚΗ,
Η ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

εκδόσεις PRAXIS

Κεντρική Διάθεση/Παραγγελίες:
ΜΗΝΥΜΑ, Σόλωνος 83, τηλ. 362.3646

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ-ΜΑΡΤΕΝ

ΛΑΤΕΡΝΑ, ΦΤΩΧΕΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΙΜΟ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ-ΜΑΡΤΕΝ

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΡΟΣ: ΜΙΚΡΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ

«Να 'χα νερό του Σύριγγα σταφύλια από τη Χρούσα, κι ένα κλωνί βασιλικό από την Κηπερούσα»

Συριανό διστιχο

Τη Σύρο, τη Σύρα, την Ερμούπολη, ομώνυμα όλα της ίδιας πόλης την πρωτογνώρισα το 1937, όταν εξόριστοι του Μεταξά στη Φολέγανδρο, φιλοξενηθήκαμε δυο - τρεις βραδιές στο λιμάνι της πριν σταλούμε σ' άλλες φυλακές και νησιά αναγκαστικού «παραθερισμού».

Τις περάσαμε τις λίγες αυτές βραδιές σε κάτι κλουβιά που υπήρχαν τότε στο λιμάνι της Ερμούπολης, προορισμένα για πρόβατα και άλλα ζώα υπό διαμετακόμιση.

Τώρα που την ξαναείδα ύστερα από μισό σχεδόν αιώνα την πρωτεύουσα των Κυκλάδων μας, είχα την ευκαιρία να γνωρίσω βαθύτερα το τοπίο, την ιστορία, τους ανθρώπους της και τα σημερινά τους προβλήματα.

Θρυλικό νησί της Συρίας όπως την μνημονεύει υποτίθεται ο Όμηρος, που στο ήπιό της κλίμα και τα εύφορα κατ' αυτόν χώματά της, οι άνθρωποι «γεράζουν και γλυκοπεθαίνουν» από τα «ανώδυνα βέλη» του «αργυρότοξου Φοίβου και της Αρτέμιδος μαζί του».

Πρέπει να ξεπεράσεις την πρώτη εντύπωση που δέχεσαι από τους ξηρούς, άγονους, βράχους του νησιού όταν το προσεγγίζεις ερχόμενος από τον Πειραιά, με το καράβι, και να 'χεις την υπομονή ν' ανακαλύψεις σιγά - σιγά το εσωτερικό του για να δικαιολογήσεις τον Όμηρο.

Παρά το λιγοστό νερό, η φύση βοηθούμενη από τον επίμονο μόχθο του ανθρώπου, έκανε ώστε όλο το κεντρικό και νότιο ιδίως μέρος του νησιού να 'ναι κατάσπαρτο από οάσεις βλάστησης, δένδρων, κήπων, περιβολιών, που σπάνε τη μονοτονία του τοπίου και το ποικίλουν με ιδιαίτερη χάρη.

Δεν είναι από ευφημισμοί που οι καλοζώιτοι Βενετσιάνοι και άλλοι «Φράγκοι» εξευγενισμένοι του Δουκάτου της Νάξου

έχοντας αποικίσει το νησί επί 3½ σχεδόν αιώνες (1207-1566) ευνόησαν θέρετρα όπως η Dellagrazia η αρχαία Ποσειδωνία.

Όνομα και πράμα.

Εκτός από τα όμορφα περιποιημένα σπίτια τους σ' όλο αυτό το τμήμα του νησιού, οι Συριανοί αντλούν ένα μεγάλο μέρος των πόρων τους από την επιμελημένη καλλιέργεια της γης, που μπορεί ακόμα να βελτιωθεί με μια καλύτερη άρδευση και ταυτόχρονη χρησιμοποίηση ιδίως της ηλιακής ενέργειας. Οπωσδήποτε ο τρόπος που καλλιεργείται η σχετική άγρονη, με λίγα νερά, γη του νησιού, είναι παράδειγμα για τους κατοίκους όλων των Κυκλάδων.

Γιατί μια πιο προσεγμένη, προγραμματισμένη αγροτική παραγωγή και κτηνοτροφία είναι δυνατή στα περισσότερα νησιά, σε θέση να τα κάνει σχεδόν αυτόνομα στη βασική τους διατροφή, και με αυξανόμενα περισεύματα πολύτιμων εξαγωγών.

Έτσι θα μπορούσε και να αποκατασταθεί μια καλύτερη ισορροπία και με τον αναγκαίο πάντα τουρισμό, χωρίς αποκλειστική ή κύρια υποδούλωση στον τελευταίο.

Βασικό πρόβλημα του νησιού, δεν είναι τόσο η αγροτική του περιοχή όσο η ίδια η πρωτεύουσά του, η Ερμούπολη, που την πρωτοβάφτισε σε μια έξαρση γενικού ενθουσιασμού, ύστερα από πρόταση του Χιώτη Λουκά Ράλλη το 1826, η κοινότητα των κατοίκων της.

«*Αναστάς εγώ (ο Λουκάς Ράλλης) είπα: Κύριοι υπό την σκέπη του Ερμού, Εφόρου του εμπορίου συνέστη και προήχθη η πόλις αυτή, δίκαιον και πρέπον δια τούτο ψηφίζω, να την αφιερώσωμεν εις τον Κερδώνον Ερμήν, και να την ονομάσωμεν Ερμούπολιν. Ερμούπολιν Ερμούπολιν αντήγησαν πανταχόθεν όλων αι φωναι...»*

Ξέρουμε ότι η Ερμούπολη σταδιοδρομήσε σαν η κυριότερη ναυτική, εμπορική, αλλά και βιομηχανική πόλη της Ελλάδας σ' ένα μεγάλο διάστημα του περασμένου αιώνα. Ενώ στην «Ανω Σύρο» αναπτύχθηκε το καθολικό ελληνικό στοιχείο, προστατευόμενο ιδιαίτερα από τους Γάλλους, η καθαυτό κάτω πόλη κατά μήκος και γύρω από το λιμάνι αναπτύχθηκε και ευημέρησε από τους πρόσφυγες της Χίου, των Ψαρρών, της Κρήτης, της Βόρειας Ελλάδας, της Σμύρνης, και άλλων χωρών του Ελληνισμού.

Στην ίδια περίοδο η Ερμούπολη γνώρισε και μεγάλη πολιτιστική άνθηση όπως μαρτυρούν τα Σχολεία, η βιβλιοθήκη, το Μουσείο, το θέατρο, οι τοπικές της εφημερίδες και τα τυπογραφεία της, η πολεοδομία και η αρχιτεκτονική της.

Λυπήθηκα κατάκαρδα όταν διεπίστωσα σε ποια αθλιότητα έχει περιέλθει το ιστορικό της θέατρο «Απόλλων» που χρονολογείται από το 1866.

Μικρογραφία της «Σκάλας» του Μιλάνου στο εσωτερικό του, με θαυμάσιες άλλοτε τοιχογραφίες στην οροφή του είναι σήμερα μισογκρεμισμένο, παραγεμισμένο με μπετόν έως τη στέγη, κραυγαλέα μαρτυρία μιας απαράδεκτης διαγωγής της κρατικής, αλλά και δημοτικής γραφειοκρατίας, στην υπηρεσία ακατονόμαστων συμφερόντων.

Οι «επισκευές» του από το 1970 το κατέστρεψαν οριστικά, και δεν απομένει παρά να διασωθεί, αναστηλωμένη η πρόσυσή του, και ο χώρος του.

Πρέπει κανείς να ελπίζει ότι σοβαρότερη μέριμνα από τις κεντρικές και τοπικές αρμόδιες αρχές θ' αποδοθεί στα πολλαπλά δημόσια και ιδιωτικά κτίρια της πόλης, που πολλά τους επίσης καταρρέουν, με κίνδυνο να σβήσει μια αξιολογη αρχιτεκτονική δημιουργία του

19ου αιώνα, μοναδική σ' ολόκληρη την Ελλάδα.

Η «νεοκλασική» αυτή ελληνική παράδοση είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή σε πολλά κτίρια της πόλης όπως στα «Αρχοντικά» των Νικολαΐδη, (1860), Ανδρουλή (1870), Βελισσαρόπουλου (1871), Δεσούρη, Φιλίνη, Βαφιαδάκη, Δομεστίνη, Πετρίτση, Τσιροπινά, κτλ. καθώς και σε διάφορες εξοχές της πρωτεύουσας. (Επισκοπιό, Χρούσα, Παρακοπή, Δελλαγκάτσια).

Αλλά και αξιόλογα έργα νεοκλασικής ζωγραφικής και γλυπτικής πρέπει να διασωθούν κατάσπαρτα στις πιο διαφορετικές γωνίες της πόλης έως το Νεκροταφείο της.

Θα 'ναι ασυγχώρητο αν τα σύγχρονα και μόνο προβλήματα του νησιού, κυριαρχήσουν, παραγνωρίζοντας μια σημαντική κληρονομιά που επιμελούμενη με γνώση και καλαισθησία, θ' ανέβαζε σε υψηλά επίπεδα το μόνιμο πολιτιστικό ενδιαφέρον της ιστορικής αυτής γωνίας του ελληνικού χώρου.

Όπως σ' όλες τις Κυκλάδες, σ' όλα σχεδόν τα νησιά, τα κυριότερα προβλήματα της Σύρου, είναι η ύδρευση, οι συγκοινωνίες, η πιο ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη.

Για την ύδρευση θα χρειαστεί κυρίως ανακαίνιση και μεγένθυση του εργοστασίου αφαλάτωσης, που είναι το σύγχρονο μέσο για να λυθεί το πρόβλημα από το πόσιμο νερό και το νερό οικιακής χρήσης σ' όλα τα νησιά.

Το συγκοινωνιακό πρόβλημα έγκειται κυρίως στην κατασκευή ενός αεροδρομίου, και στα πιο πυκνά δρομολόγια από μεγάλα πλοία το χειμώνα.

Το πρόβλημα μιας πιο ισόρροπης οικονομικής ανάπτυξης είναι ίσως το δυσκολότερο.

Γιατί έως τώρα η Ερμούπολη ιδίως ζούσε από το Ναυπηγείο της, το «Νεώριο», και τα κατάλοιπα από άλλες παλιές βιομηχανικές επιχειρήσεις.

Το Νεώριο απασχολεί ακόμα 1300 εργαζομένους και μερικές άλλες εκατοντάδες, τα υφαντουργικά και άλλα μικροεργοστάσια.

Δηλαδή ένα σημαντικότερο πάντα μέρος του πληθυσμού.

Με την ανεργία που μαστίζει τους ναυτικούς, το 40% του εργατικού δυναμικού, η διατήρηση αυτών των θέσεων εργασίας, είναι θέμα βασικής σημασίας.

Αλλά το Νεώριο είναι θύμα της γενικότερης, παγκόσμιας ναυτικής κρίσης, που κάνει ώστε ένα πλοίο στα τέσσερα να 'ναι πια αχρησιμοποίητο και όταν το κόστος της ναυπηγικής δουλειάς έχει τόσο χτυπηθεί από την Ιαπωνία και τη Νότια Κορέα. Δουλειά 100 φράγκων στην Γαλλία γίνεται με μόνον 60 φράγκα στην Ιαπωνία και 40 στη Ν. Κορέα.

Το Νεώριο της Σύρου, όπου αναμένονται δραστικές περικοπές και θέσεων δουλειάς, και ιδίως κεκτημένων δικαιωμάτων των εργαζομένων, μόνο σε περίπτωση μεγαλύτερης αλληλεγγύης από τους Έλληνες εφοπλιστές, στα πλαίσια ενός μακροπρόθεσμου προγραμματισμού της ναυπηγικής δουλειάς στην Ελλάδα, μπορεί να επιβιώσει. Χρειάζεται επομένως ριζική αναθεώρηση του συνόλου της οικονομικής δραστηριότητας του νησιού, ώστε να προγραμματιστεί πάνω σε πιο σταθερές νέες βάσεις, το μέλλον της.

Έθιχα τα ζητήματα αυτά τόσο με τον πρώην Δήμαρχο της Ερμούπολης τον φίλο Ν. Φιλάρτο όσο και τον νυν Δήμαρχο κ. Α. Πιταούλη, καθώς επίσης και με την τόσο δραστήρια Νομάρχη των Κυκλάδων κυρία Ε. Παπαζώη που προορίζεται για Πρέσβειρα στην Κούβα.

Αλλά περισσότερο τα συζητήσα με ανθρώπους της πόλης και του νησιού, που τα ζούνε καθημερινά.

Από το στόμα τους άκουσα πως οι ίδιοι οι εργαζόμενοι στα πλοία, το Νεώριο, τα εργοστάσια, αντιμετωπίζουν το αβέβαιο μέλλον τους, και πως εξιστορούν ποιο ήταν το παρελθόν τους έως ακόμα τις παραμονές του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου.

Πρόκειται για την πραγματική ιστορία του Συριανού προλεταριάτου.

Έμαθα έτσι πως όταν έχεις την τύχη και διασωθείς από συχνά ναυάγια στον Περσικό Κόλπο, στην Ερυθρά Θάλασσα, αλλά και στα παγωμένα νερά της Βαλτικής ή αλλού, αποζημιώνεσαι με μισθούς και 25.000 (καθαριστής) - 60.000 (πλοίαρχος) για την απώλεια των ατομικών σου ειδών. Αυτό είναι όλο και άντε για μήνες να ψάχνεις να βρεις άλλη δουλειά.

Έως τις 27 Μαρτίου 1986 χάσαμε αυτόν τον χρόνο 43 ναυτικούς και κερδίσαμε εκατοντάδες ευτυχείς διασωθέντες ναυαγούς...άνεργους!

Στην Ερμούπολη την Τρίλοφη, που λαμποκοπά υπέροχα την νύχτα τριγύρω στο κλειστό λιμάνι της με τις χιλιάδες των φωτισμένων σπιτιών και δρόμων της, μεγάλος πλούτος συσσωρεύτηκε ολόκληρο τον περασμένο αιώνα και αργότερα που σημαντικό μέρος του προέρχεται από το μόχθο, τον ιδρώτα, το αίμα εργαζομένων της θάλασσας, και των εργοστασίων. Ακόμα και στην περίοδο 1920 - 1940 όπου θέριζε η μάστιγα της φυματίωσης, εκατοντάδες νεαρές εργάτριες στα πρωτόγονα ανθυγιεινά υφαντουργικά εργοστάσια του νησιού αργοπέθαιναν από βυσσίνωση πρόωρα.

Γιόρταζαν συμβολικά τον ενταφιασμό τους με κουφέτα του απραγματοποιητού γάμου τους!

Δούλευαν απεριόριστες ώρες από την

θαμπή αυγή, με φαναράκι στο χέρι, έως την σκοτεινή νύχτα.

Το ίδιο οι βυρσοδέψες, που τους έτρωγε επιπλέον η «μάγκα» της απλήρωτης δουλειάς την Κυριακή. Καθένας τους υποχρεώνονταν να καταθέτει μια πέτρα με τα διακριτικά του στο τραπέζι του κέρβερου εργοδότη, που αναγνώριζε έτσι ποιοι είναι να δουλέψουν να «μαγκωθούν», την Κυριακή, και ποιοι το 'χαν σκάσει. Αλοιμόνο στους τελευταίους!

Όσο για τη δουλειά των ναυτικών στα πλοία εκείνου του καιρού ήταν τέτοια που ορισμένοι προτιμούσαν να ξεροψύνονται στ' αλώνια το καλοκαίρι, μου λένε παλαιοί Συριανοί παρά στις πυρακτωμένες λαμαρίνες. Χρειάστηκαν πάρα πολλά χρόνια για να οργανωθούν οι ναυτεργάτες και ν' αντισταθούν σε τέτοιες συνθήκες ζωής.

Είχα μια ζωνρή εικόνα των αγώνων στη Σύρα, διαβάζοντας το ανέκδοτο «Ημερολόγιο ενός Ναυτεργάτη», γραμμένο από τον παλαιόμαχο αγωνιστή Παναγιώτη Σκευοφύλακα που ζει τώρα στο Γηροκομείο της Σύρου.

Ο Π. Σκευοφύλακας που γεννήθηκε το 1900 στα πηγάδια της Καρπάθου δραματάτση μεγάλο ρόλο στην συνδικαλιστική Οργάνωση των Ναυτεργατών της χώρας μας, από τον καιρό ήδη του 1ου Παγκόσμιου Πολέμου.

Έχω στα χέρια μου το «Ημερολόγιό» του όπου εξιστορείται ένα μέρος από την εποποιία σ' όλες τις θάλασσες του κόσμου, των ναυτεργατών μας, που μόνο στο διάστημα του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου χάσανε έως 3.000 ψυχές.

Σ' αυτούς άλλωστε ο Π. Σκευοφύλακας θεωρεί ότι ανήκει το παράσημο που του απέδωσαν εδώ οι Αρχές με την ευκαιρία του πρόσφατου εορτασμού της Ναυτικής Εβδομάδας. Αναρωτήθηκα συχνά γιατί δεν καθιερώνεται και στην Ελλάδα η σύνταξη πανεπιστημιακών διατριβών από φοιτητές που επί τόπου να συλλέγουν και να επεξεργάζονται μαρτυρίες ανθρώπων που σέρνουν πίσω τους τεράστια αγωνιστική ιστορία και πείρα. Όπως ο Π. Σκευοφύλακας και άλλοι Συριανοί και μη, που συνάντησα εδώ, εφέτος, πέρα στην Ικαρία, και πρόπερσι στη Φολέγανδρο.

Είμαστε όλοι «πλοία περαστικά που χάνονται μέσα στη νύχτα» του καιρού και του θανάτου, και που πριν σβύσει το μικρό φως τους, θα 'πρεπε, για ορισμένους τουλάχιστο ν' ανάβει το καντήλι της συλλογικής ιστορίας και πείρας.

Καλοκαίρι 1986

Μ. Ν. Ράπτης

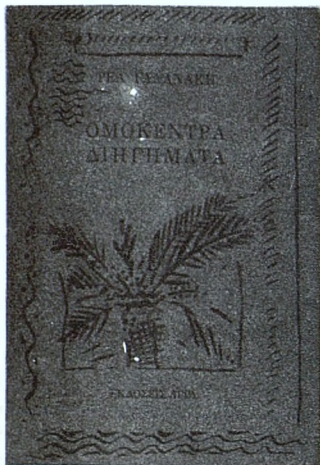
● Για την Ερμούπολη ειδικά, το πιο πλήρες σύγγραμμα είναι έργο του Ι. Τραυλλού και Α. Κόκκου («Ερμούπολις», 1984. Έκδοση Εμπορικής Τράπεζας Ελλάδας).

Ομόκεντρα Διηγήματα

Ο τόπος, η ιστορία, το βίωμα, η γλώσσα. Κοινά και πολλαπλά τα κέντρα γύρω από τα οποία περιδινείται η αφήγηση της Ρέα Γαλανάκη στο νέο βιβλίο της, που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Άγρα. Μεταβαίνοντας από τον ποιητικό στον πεζό λόγο, δεν απεκδύεται τα προσφιλή της σύμβολα, τη συγκίνησή της από την επαφή των αισθητών και το ψυχανέμισμα των αοράτων. Η πυκνότητα στην έκφραση των νοημάτων, που χαρακτηρίζει την ποίησή της παίρνει εδώ διαφορετικές μορφές.

Επιμέλεια
Χριστίνα Ντουριά

ΡΕΑ ΓΑΛΑΝΑΚΗ.
Ομόκεντρα Διηγήματα.
Εκδ. Άγρα, 1986, σελ. 79

*Όταν μήκε στην πόλη
δεν γύρισε να κοιτάξει
πίσω. Έτσι δεν μπόρεσε
να δει το όνομα του δούκα
Ιωάννη Μοτσεινίου με τη
χρονολογία που τελείωσε
η πύλη, γραμμένο με
κεφαλαία γράμματα στο
τετράδιο του τείχους
ανάμεσα σε τρόπαια,
λιονταροκεφαλές και
βούκρανα. Δεν μπόρεσε
επομένως να παρατηρήσει
πως οι ηγεμόνες
στεριώνουν τα ονόματά
τους σε κάστρα πολύ πιο
στέρα απ' ό,τι οι
κλειδωμένες γυναικείες σε
κεντήματα, σε κρυφά
τετράδια ή ακόμη και στα
χειλή των ποιητών. Δεν
γύρισε πίσω, όχι γιατί
φοβήθηκε την τιμωρία του
αλατιού, αλλά γιατί όλη
την προσοχή της είχε
μαγνητίσει η πρώτη
εικόνα της πόλης.*

Η ιστορία της Όλγας, σελ. 33

Η ιστορία της Όλγας, το πρώτο και εκτενέστερο διήγημα της μικρής συλλογής, αποτελεί κατ' ουσίαν ένα συμπυκνωμένο μυθιστόρημα. Κεντρική ηρωίδα, η μοναδική γυναικεία μορφή του διηγήματος. Πλάι της στέκουν, εναλασσόμενοι, οι άνδρες που θα συνθέσουν την περιπέτεια της ζωής της. Η ίδια πορεύεται ωραία και δυνατή, αν και ετεροκαθοριζόμενη κοινωνικά, κρατώντας ακέραιο το αρχέγονο πάθος μες στο κορμί της και στον κήπο της. Σαν την Αρετή, την ηρωίδα του αγαπημένου της ερωτικού έπους, ο Όλγα θα παραμείνει έγκλειστη σε όλη της τη ζωή: ως κόρη και ως σύζυγος ανέγγιχτη, ως μοιχαλίδα στη φυλακή. Ο αναγκαστικός εγκλεισμός δεν θα την ωθήσει στην επιθυμία της δραπέτευσης. Όταν, αργότερα, από μίαν απρόσμενη εύνοια της τύχης θα βρεθεί στο σπίτι του δεύτερου συζύγου της, δεν θα αποπειραθεί ποτέ την έξοδο.

Μέσα στις ατέλειωτες ώρες της μοναξιάς θα στοχαστεί βαθιά την ουσία των αισθημάτων. Μέσα από τις αποσπασματικές αφηγήσεις των αντρών και τα γράμματα των εφημερίδων θα αναπλάσει ακέραια την εικόνα της πόλης και του κόσμου: «έκανα πολλά και ωραία ταξίδια» είπε.

Η ιστορία της Όλγας διασταυρώνεται με την ιστορία του νησιού της — και του νησιού της συγγραφέως. Σχεδόν αντιστικτικά στην μορφή - σύμβολο, που παραμένει αμετάβλητη και άφθαρτη, η Ρέα Γαλανάκη, ιχνηλατεί την κοινωνία της υπαίθρου και της πόλης. Γύρω από τη «φωτογραφία» της Όλγας, αφουγκράζεται τη ροή του χρόνου και της ιστορίας.

Στα δύο επόμενα διηγήματα του βιβλίου, *Μαυρόασπρο* και τα *Τα αόρατα και τα ορατά*, το βίωμα μετατοπίζει τη μυθοπλασία. Εδώ, η επιστροφή στη γενέθλια γη, γίνεται με το όχημα της μνήμης, εδώ τα σημάδια του τόπου δεν αποκαλύπτονται μέσα από τις αφηγήσεις των άλλων, αποτελούν αφ' εαυτά τους μάρτυρες που κινητοποιούν την επιθυμία της αναπαράστασης.

Η διαδικασία της επιστροφής και της «αναγνώρισης» είναι επώδυνη και εξαγιστική: «Κατάλαβε πως την ίδια ακριβώς στιγμή που αποχωρούσε τυλίγοντας αργά το υγρό ματωμένο κουβάρι της μνήμης, νιβότανε κι αυτή μαζί με το αίλογο στο δροσερό νερό της βρύσης». Αντιμέτωπη με την *αμείλικτη προοπτική του χρόνου*, η συγγραφέας ρίχνει μικρές άγκυρες σε ό,τι μπορεί να διασωθεί. Είναι τα σημεία όπου το αόρατο σώμα της χαμένης νιότης αγκαλιάζει ερωτικά το σώμα της πόλης. Στιλπνές περιγραφές εικόνων συνδυάζονται στην αφήγηση με οπτασιασμούς μοναδικής ευαισθησίας και στοχασμούς υψηλής διαύγειας.

Ο αναγνώστης, παραδομένος στη μαγεία του κειμένου, περιηγείται στα αλληπάλληλα στρώματα της ιστορίας και της μνήμης, που αντανακλώνται αριστοτεχνικά πάγω στη γλώσσα: τη γλώσσα που ήδη, η Ρέα Γαλανάκη, έχει χρησιμοποιήσει στην ποίησή της και που εδώ εξελίσσει με τρόπο σχεδόν οριακό. Η υπαρξιακή αναζήτηση του νοήματος που διατρέχει όλο το βιβλίο, αποτυπώνεται πάνω στο μέσον που επιλέγει για να την εκφράσει. Ο έρωτας της συνέχειας και της ενότητας, του ωραίου και του άφθартου την οδηγούν στη δημιουργία μιας γλώσσας κεκοσμημένης αλλά και εύστοχης: οι λέξεις που αλιεύει από τη λόγια και τη λαϊκή παράδοση δεν προορίζονται για τις προθήκες των μουσείων· δοκιμάζονται και καταξιώνονται μέσα σε μια ζωντανή και θάλλουσα λογοτεχνία.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ/ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Ντομνίκ Φερναντέζ.
«Εγώ ο Πιέρ Πάολο στα χέρια του αγγέλου».

Μτφ. Λουκάς Θεοδωρακόπουλος,
Εκδ. Αστάρτη, 1985, σελ. 557.

Μυθιστορηματική βιογραφία του Πιέρ Πάολο Παζολίνι, αλλά παράλληλα και μια τεράστια κοινωνική τοιχογραφία της σύγχρονης Ιταλίας. Μέσα από τον αφηγηματικό λόγο του ήρωα διαπλέκονται και συντίθενται τρεις σειρές γεγονότων: οι περιπέτειες και οι εμπειρίες ενός ασυμβίβαστου και εξεγερμένου ομοφυλόφλου, οι αγώνες ενός στρατευμένου αγωνιστή της Αριστεράς και η δημιουργική αγωνία ενός καλλιτέχνη.

Η πρισματική, αντιφατική και σκανδαλιστική φιγούρα του Π.Π.Π. μέσα από το μυθιστόρημά του Ντ. Φερναντέζ αναδεικνύεται όχι μόνον ως ένας τόπος όπου διασταυρώνονται ποικίλες κοινωνικές, πολιτικές, καλλιτεχνικές και ηθικές αντιθέσεις που χαρακτηρίζουν την εξέλιξη της ιταλικής κοινωνίας από το μεσοπόλεμο ως την δεκαετία του '70, αλλά και ένας τύπος σύγχρονου ανθρώπου.

Η αφήγηση, σε πρώτο πρόσωπο, δίνει στο μυθιστόρημα τη μορφή μιας αυτοβιογραφίας, που όμως δεν συγκαλύπτει τις σκοτεινές πτυχές της ζωής του αυτοβιογραφούμενου. Η μετάφραση του Λ. Θεοδωρακόπουλου είναι εξαιρετική, αποδίδει με επάρκεια και ευαισθησία το προσωπικό ύφος και το αντίστοιχο ήθος του ήρωα.

ΓΚΑΣΤΙΟΝ ΛΕΡΟΥ

Το μυστήριο του κίτρινου δωμάτιου.

Μτφ. Άντα Κλαπατσέα.

Εκδ. Νέα Σύνορα, 1986, σελ. 275.

Το βιβλίο αυτό που περιέχει όλα τα συστατικά του κλασικού αστυνομικού μυθιστορηματος, συναρπάζει τον αναγνώστη από τις πρώτες σελίδες του. Μυστήριο, δράση και ένας πανέξυπνος νεαρός δημοσιογράφος που θα μας οδηγήσει στη λύση του προβλήματος: «Ποιος δολοφόνησε τη δεσποινίδα Στάνγκερσον και, το κυριότερο, πώς ο δράστης κατάφερε να βγει από το κίτρινο δωμάτιο;».

Ο Ζαν Κοκτώ, θαυμαστής του Γκ. Λερου προλογίζει το βιβλίο.

ΦΡΑΝΚ ΧΕΡΜΠΕΡΤ

Ο δράκος της θάλασσας.

Μτφ. Σ. Μενούνου

Εκδ. Ρόες, 1986, σελ. 257.

Ο συγγραφέας, δημιουργώντας μια ιστορία που μοιάζει με αληθοφανή, μας προσφέρει ένα αξιόλογο βιβλίο επιστημονικής φαντασίας. Οι τέσσερις ήρωες του μυθιστορηματος βρίσκονται κλεισμένοι σ' ένα ατομικό υποβρύχιο κατά τη διάρκεια ενός πολέμου που ξεσπάει λίγο μετά το 2.000 μ.χ. Εκεί δέχονται ποικίλες ψυχολογικές πιέσεις, στις οποίες

αντιδρούν, καθένος με τον τρόπο που του υπαγορεύουν οι συνθήκες και ο χαρακτήρας του.

ΝΟΡΤΡΟΥΝΤ ΜΠΟΓΚΕ-ΕΡΑΙ
Ενάντια στον άνεμο.

Μτφ. Κίρα Σίνου.
Εκδ. Ψυχογιός, 1986, σελ. 202.
Ένα μυθιστόρημα γραμμένο με τρυφερότητα και ευαισθησία, που έχει ως ήρωές του δύο νέα παιδιά, ερωτευμένα, που αποφασίζουν να συγκατοικήσουν. Τα προβλήματα που θα δημιουργηθούν από αυτή τη συμβίωση, που ξεκίνησε με πολλή αγάπη και ενθουσιασμό, παρακολουθεί η συγγραφέας.

ΔΩΡΙΑΔΗΣ

Ένας πολίτης υπεράνω πάσης υποψίας.

Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 58.
Πρόκειται για το θεατρικό έργο που παίχτηκε στην Ελλάδα, αλλά και σε πολλές χώρες της Ευρώπης. Για το έργο έγραφε χαρακτηριστικά σε κριτική του ο Β. Βαρίκας (εφ. Τα Νέα, 17-3-1971): «Κεντρικός στόχος του έργου, η βαθμιαία αυτοαπογύμνωση ενός φιλοσταίου συγγραφέα, χαρακτηριστικού τύπου διανοούμενου της εποχής μας. Κλεισμένος στους τέσσερις τοίχους ενός δωματίου ή θαλάμου της τηλεόρασης, ο αξιότιμος αυτός κύριος Ματθαίος, και σε μια ατμόσφαιρα που άλλοτε μεταδίδει τον τρόπο και τον πανικό κι άλλοτε μας οδηγεί στο γκροτέσκο και το γέλιο, εξαναγκάζεται κάτω από την πειστική ανάκριση των μεγάλων, να αποκαλύψει βαθμιαία όσα αγωνιζόταν να κρύψει κάτω από την κοινωνική μάσκα».

ΒΑΓΓΕΛΗΣ
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ο κάτοχος του σώματος.
Εκδ. Φιλίππότη, 1986, σελ. 132.
Ένα παράξενο αφήγημα που στηρίζεται πάνω σε έναν μεταφυσικό μύθο, δομημένο με εικόνες αισθησιασμού. Ο συγγραφέας προσπαθεί να συλλάβει κάποια σκοτεινή και έντονη ψυχική διάθεση που αντιστοιχεί σε ένα θεμελιακό πρόβλημα ύπαρξης και αυτοναρξίας.

Κεντρικός άξονας της αφήγησης η ερωτική αφύπνιση μιας γυναίκας που από σεμνή, υπάκουη κόρη αυστηρού πατέρα γίνεται αφοσιωμένη σύζυγος, για να μεταμορφωθεί μετά τη γέννηση του πρώτου της παιδιού σε μαινάδα μέσα από τη μοιχεία, τη λαγνεία, τη θρησκεία, τον έρωτα επιχειρεί να συμπιλωθεί με το σώμα της και να κατανοήσει την ψυχή της.

ΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Άδεια Οφθαλμαπάτης.
Εκδ. Ίκαρος, 1986, σελ. 126.

Ένα αφήγημα «προσωπική κατάσταση» για την εποχή μας. Ο λόγος του συγγραφέα αρθρώνεται αποσπασματικός, ασθματικός ενώ διαπλέκεται, ταυτόχρονα, γύρω από ένα καλυμμένο, αλλά συνεκτικό νοηματικό ιστό.

Κείμενο συνειρμικό, με στοιχεία εσωτερικού μονολόγου η «Άδεια Οφθαλμαπάτης», αναφέρεται στη σύγκρουση του αν-

θρώπου με την εξουσία και τη βία της τεχνολογίας. Η γλώσσα, ευαίσθητος δείκτης αυτής της σύγκρουσης μετατοπίζεται παλινδρομικά από τη ρεαλιστική στην ποιητική εκφορά της.

Χ. ΠΗΡΣΟΝ

Η ζωή του Όσκαρ Γουάιλντ.
Μτφ. Γιάννης Κωσταντίνου.
Εκδ. Γκοβόστη, 1986, σελ. 393.
Μια από τις καλύτερες βιογραφίες που έχουν γραφεί για τον συναρπαστικό αυτόν άνθρωπο και συγγραφέα. Ο Χ. Πήρσον, συγκέντρωσε ένα τεράστιο υλικό, μέσα στα σαράντα χρόνια που ασχολήθηκε εντατικά με την προσωπικότητα του Όσκαρ Γουάιλντ, που επεξεργάστηκε με διεισδυτικότητα και τέχνη. Σκοπός του ήταν, όπως ο ίδιος εξομολογείται, να τον ανασύρει από την ομίχλη της παθολογίας στο φως της σκηνής, να αποκαταστήσει την αληθινή προοπτική της συγγραφικής του καριέρας, να ξαναδώσει ζωή στον «συνομιλητή», που διέθετε εξυπνάδα, χιούμορ, καλωσύνη και ακατανίκητη πνευματική ζωντάνια.

ΓΡΑΦΗ 1980-85.

Κείμενα Νέων Ελλήνων Λογοτεχνών.

Εκδ. Υάκινθος, 1986, σελ. 161.
Στον τόμο αυτόν ανθολογούνται εννέα ποιητές και δέκα πεζογράφοι. Βασικό κριτήριο ανθολόγησης, πέρα από τις υποκειμενικές επιλογές των επιμελητών της έκδοσης, στάθηκε η χρονολογική σύμπτωση, και όχι κάποιες κοινές συνιστώσες μορφολογικές ή θεματολογικές των νέων λογοτεχνών. Η επιμέλεια κι η εισαγωγή του α' μέρους στο οποίο παρουσιάζονται οι ποιητές: Χάρης Βλαβιανός, Κωστής Γκιμοσούλης, Ν. Γ. Δαββέτας, Γιώργος Κακουλίδης, Διονύσης Μενίδης, Παντελής Μπουκάλας, Θανάσης Σερέφας, Θάνος Σταθόπουλος και Σωτήρης Τριβυζάς, ανήκει στον Πέτρο Ρεζή. Το β' μέρος, όπου διαβάζουμε κείμενα των πεζογράφων: Αλέξη Αρβανιτάκη, Άννας Δαμιανίδη, Τάκη Θεοδωρόπουλου, Γ. Ι. Μπαρμπασάκη, Γιάννη Πατσώνη, Βαγγέλη Ραπτόπουλου, Θόδωρου Σαραντόπουλου, Άρη Σφακιανάκη, Φαίδωνα Ζαμβακάκη, Πέτρου Τατσόπουλου, έχει επιμεληθεί ο Κωστής Λιόντης, στον οποίο ανήκει και η εισαγωγή στην πεζογραφία των νεώτατων συγγραφέων μας.
Η εμφάνιση του βιβλίου είναι αρκούντως καλαισθητή και προσεγμένη - αν έλειπαν και κάποιες τυπογραφικές αβλεψίες...

ΔΟΚΙΜΙΟ / ΜΕΛΕΤΗ / ΕΡΕΥΝΑ

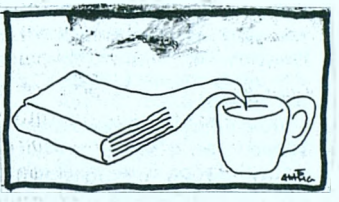
ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΟΥΑΤΖΗΣ
Τοπική Αυτοδιοίκηση
Εκδ. Εξάντας, 1986, σελ. 268

Είναι γεγονός ότι η ελληνική βιβλιογραφία για θέματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης παρουσιάζει μεγάλα κενά. Η προσπάθεια του Γ. Δουατζή να συγκεντρώσει ένα

υλικό και αναλύσεις για την ιστορία και την πορεία του θεσμού προσθέτει μια αξιόλογη εργασία σε όσες μέχρι τώρα έχουν δημοσιευθεί, για το θεσμό της Τ.Α. Στο βιβλίο περιλαμβάνονται στοιχεία για την ιστορία της Τ.Α. το ρόλο της στην περιφερειακή ανάπτυξη, για τις δημοτικές επιχειρήσεις, και για τη δευτεροβάθμια Τ.Α. Επιπλέον νόμοι, διατάξεις και κωδικές καθώς και οι θέσεις των κομμάτων για την Τ.Α.

Η εργασία αυτή, που έχει κυρίως το χαρακτήρα μιας έρευνας - καταγραφής της πορείας της Τ.Α. στη χώρα μας, είναι χρήσιμη όχι μόνο για όσους ασχολούνται συστηματικά με τα προβλήματα των δήμων και των κοινοτήτων, αλλά και για εκείνους που ενδιαφέρονται για μια μελέτη ειδικών θεμάτων καθώς και του θεσμού της αυτοδιοίκησης.

Ο συγγραφέας καταγράφοντας και δίδοντας μια σειρά στοιχεία για την πορεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προσθέτει μια εργασία ενδιαφέρουσα και από μια άλλη πλευρά. Παρέχοντας μια σειρά στοιχεία για την Τ.Α. στην ΕΟΚ δίνει τη δυνατότητα σύγκρισης στον αναγνώστη, ο οποίος μπορεί να σχηματίσει μια εικόνα για τον ρόλο και τη λειτουργία του θεσμού της αυτοδιοίκησης και στο χώρο της Ευρώπης.

ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ.
ΓΙΩΤΑ ΦΩΤΙΑΔΟΥ-ΜΠΑΛΑΦΟΥΤΗ

Με τ' ασπροπούλια τ' ουρανού (ποίηση)..
Εκδ. Καστανιώτη, 1986, σελ. 34.

ΘΑΝΟΥ ΦΩΣΚΑΡΙΝΗ
Βαλπαντίνα (ποίηση).
Εκδ. Θ. Καστανιώτη, 1986, σελ. 42.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ
Εαρινή Συμφωνία.
21η Έκδοση.
Εκδ. Κέδρος, 1986, σελ. 53.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΙΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ
Στα σύνορα της φωτιάς.
Οδοιπορικό στην περιοχή της κεντρικής Αμερικής.
Έκδοση προσφορά στη Νικαράγουα.
«Αρχαίες εκδόσεις», 1986, σελ. 360.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΑΛΑΝΟΣ
Η ψυχογραφία της γενιάς της αντίστασης (μελέτη).
Εκδ. Μπαρμπουνάκης, 1986, σελ. 110.

ΚΩΣΤΑ Γ. ΜΑΝΟΥ
Ψυχολογία του Εφήβου.
Με εισαγωγή στην ψυχολογία του παιδιού.
Εκδ. Γρηγόρη, 1986, σελ. 351.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΛΛΗ

Επιμέλεια της έκδοσης, Σχολιασμός: Κρίστα Ανεμούδη-Αρζόλου.

Εκδ. Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου, 1986, σελ. 69.

ΚΙΡΑ ΣΙΝΟΥ - ΕΛΕΝΗ ΧΟΥΚ-ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Το χέρι στο βυθό (μυθιστόρημα).
Νεανική Βιβλιοθήκη.
Εκδ. Καστανιώτη, 1986, σελ. 162.

Χ. ΤΣΙΜΠΟΓΟΥ

Τα μυστικά για μια πετυχημένη ομιλία.
Εκδ. Γ. Κ. Ελευθερουδάκης Α.Ε., 1986, σελ. 145.

ΚΑΜΑ SUTRA

Η ερωτική τέχνη στην Ινδία.
Μτφ. Γιάννης Μικεδάκης.
Εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 1986, σελ. 256.

ΚΕΝ FOLLETT

Η κοιλιά του θανάτου (θρίλερ).
Μτφ. Κώστας Μπαρμπής.
Εκδ. Bell, 1986, σελ. 412.

GERALD SEYMOYR

Η κόκκινη αλεπού (θρίλερ).
Μτφ. Ρούσος Βρανάς.
Εκδ. Καρρέ, 1986, σελ. 307.

P.D. JAMES

Αθώο Αίμα (αστυνομικό μυθιστόρημα).
Μτφ. Τζένη Παπαδοπούλου.
Εκδ. Νέα Σύνορα, 1986, σελ. 331.

ΑΝΔΡΕΑ Δ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ
Γιωργάκινα.

Η ζωντανή «Πιετά» της Ελλάδας και άλλα αντιστασιακά αφηγήματα.
Αθήνα 1986, σελ. 77.

ΔΩΡΙΑΔΗΣ

Ένας πολίτης υπεράνω πάσης υποψίας (θέατρο).
Εκδ. Γκοβόστη, 1986, σελ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΕΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«Ο ΕΡΩΤΑΣ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ»
ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΕΣΠΑ • ΝΟΕΛΙΑΝΝΙΚΕΣ ΤΥΠΟΛΙΣ • 3
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΙΤΕΣ» • ΑΘΗΝΑ 1981

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,
Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ»,
Ταίμισκη 78, τηλ. 279.720

ΒΙΒΛΟΣ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

● Αντίλογος στο άρθρο της Αλικής Τσιλιχρήστου «εν λύπαις τέξη τέκνα...» (ΑΝΤΙ τχ. 319) τα γράμματα που ακολουθούν. Υπενθυμίζουμε ότι το άρθρο αναφερόταν σε κείμενα με αναφορά τη γυναίκα και τη θέση της στη Παλιά και Καινή Διαθήκη.

Η πρώτη επιστολή από την Διονυσία Μπλαζάκη:

Κύριε διευθυντά,

Θα ήθελα να παραθέσω έναν αντίλογο στις απόψεις του άρθρου της κ. Αλικής Τσιλιχρήστου με τον τίτλο «Εν λύπαις τέξη τέκνα...».

Η άμβλωση αποτελεί όντως κοινωνικό πρόβλημα με άμεσες επιπτώσεις στην ψυχοσωματική υγεία της γυναίκας, πρόβλημα όμως που έχει ανάγκη κάπου να τοποθετηθεί, εμπνεύστηκαν λοιπόν διάφορες παρερμηνείες της Γραφής (μια και η κοινωνία δεν αναλαμβάνει ποτέ τις ευθύνες της).

Οι κοινωνίες (με όλους τους πολιτικο-θρησκευτικούς συνασπισμούς) άλλωστε φροντίζουν πάντα με πολύ έξυπνο τρόπο να προσφέρουν στον κόσμο ιδέες, ιδανικά, πιστεύω και τρόπους ζωής για να μην μπορέσει ίσως ποτέ το αντικειμενικό τους «άνθρωπος» να τ' αναζητήσει μόνος του και να βρει την αλήθεια έτσι πολλοί λίγοι είναι αυτοί που τελικά αναγνωρίζουν την αλήθεια, τη δέχονται και την εφαρμόζουν.

Αλήθεια που για να τη βρεις θέλει προσωπική αναζήτηση, αγώ-

να για να την αναγνωρίσεις, επιπρόσθετο αγώνα για να τη δεχθείς και επιπρόσθετο για να την εφαρμόσεις.

Η αναφορά σας στο πρώτο εδάφιο, όπου εξηγεί ότι η Εύα δεν αξιώθηκε να λάβει τ' όνομά της από τον Κύριο, στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο θα διαβάσετε: «Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων. ἡ ἡμέρα ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν. ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς, καὶ ἐωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτῶν Ἀδὰμ, ἡ ἡμέρα ἐποίησεν αὐτούς.»

Είναι ξεκάθαρο ότι τ' όνομα Αδάμ δίδεται από το Θεό και στον άνδρα και στη γυναίκα.

Το ότι ο Κύριος μιλάει στον ενικό και λέγει «...τόν Ἀδὰμ...» και εν συνεχεία στον πληθυντικό και λέγει «...τό ὄνομα αὐτῶν Ἀδὰμ...» μας δείχνει ότι για το Θεό άνδρας και γυναίκα είναι ένα, αδιαχώριστοι, ευλογημένοι, ο Θεός δεν τους ξεχωρίζει.

Ο Θεός λοιπόν έχει ονομάσει και τη γυναίκα Αδάμ (άνθρωπο). Το ότι ο Αδάμ (άνδρας) μετονομάζει τη γυναίκα (ανδρίς κι έπειτα Εύα), δεν σημαίνει ότι πρωταρχικά μάλιστα δεν έχει πάρει τ' όνομά της απ' το Θεό.

Επίσης στο κεφ. α' εδ. 27 λέγει: «καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς.»

Πώς λοιπόν μπορεί ο Θεός να θεωρεί την γυναίκα κατώτερη απ' τον άνδρα όταν ποιεῖ αυτούς κατ' εικόνα του; Η γυναίκα δεν είναι κατ' εικόνα του άνδρα αλλά κατ' εικόνα Θεού.

Ἄν η κοινωνία (για να εξυπηρετηθεί) θεωρεί τη γυναίκα κατώτερη δεν μπορούμε να ρίχνουμε την ευθύνη στο Θεό.

Όσον αφορά το κεφ. β' στο ο-

ποιο βρίσκεται το εδάφιο που εσείς αναφέρατε, αν είναι υποτιμητικό για τη γυναίκα ότι πλάστηκε από την πλευρά του Αδάμ (ζωντανή ύπαρξη), το ότι ο Αδάμ πλάστηκε από το χώμα της γης (ἀψυχο υλικό) πώς το κρίνετε;

Τα νοήματα της γραφής και ο Λόγος του Θεού είναι καθαρά πνευματικά, και δεν μας δίνουν συμπεράσματα όταν τα μελετάμε φιλοσοφικά, διότι ο λόγος του θεού είναι Σοφία και όχι Φιλοσοφία.

Ο Παύλος στην επιστολή προς Κορινθίους Α' εδ. 14 λέει:

«Ψυχικός δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἔστι, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται.»

Τα εδάφια 12 και 16 στα οποία αναφέρασθε παρακάτω, τονίζετε την τιμωρία που έδωσε ο Θεός στη γυναίκα και μένετε αδιάφορη για την τιμωρία που έδωσε στον άνδρα.

Το ότι η κοινωνία στέκεται στην τιμωρία της γυναίκας δεν σημαίνει ότι ο Θεός δεν τιμώρησε και τους δύο ισάξια. (εδ. 17-18-19 η τιμωρία του άνδρα)

Στην παράγραφο με τον τίτλο «Ἰδοὺ ἡ Παρθένος» αναφέρετε την πρόταση — ο ίδιος αποκαλεί εαυτὸν μόνον γιο του πατρὸς— έχω να σας αναφέρω μερικά εδάφια εκ των πολλῶν όπου ο ίδιος ο Ιησούς αποκαλεί τον εαυτόν του —υἱὸ του ἀνθρώπου— (και όχι μόνον υἱὸ του Πατρὸς). Ματθ. κεφ. ιζ' εδ. 27 - κεφ. ιζ' 12-22 Μαρκ. ιδ' 21 - Λουκάς ιζ' 22.

Ἄν ο Χριστὸς δεν είχε μητέρα, δε θα 'ταν υἱὸς του ἀνθρώπου κι αν είχε επίγειο πατέρα, δε θα 'ταν υἱὸς του Θεοῦ.

Στο θέμα της γενεαλογίας του Χριστοῦ δεν υπάρχει παραδοξολογία μεταξύ των τεσσάρων Ευαγγελίων. Το εδάφιο που αναφέρετε ότι είναι του Λουκά το έχετε πάρει απ' τον Ματθαῖο. Σ'

αυτό το εδάφιο φαίνεται ότι ο Ιησούς γενήθηκε από τη Μαρία και όχι απ' τον Ιωσήφ. Στα ευαγγέλια λοιπόν έχουμε την γενεαλογία και της Μαρίας και του Ιωσήφ για να δείχθει ότι και οι δύο ήταν από τη φυλή του Ιούδα και έτσι να εκπληρωθεί η προφητεία της παλαιάς διαθήκης.

Τα λίγα και αποκαλυπτικά λόγια του Ιησού για το «Οὐ μοιχεύσεις» που ειρωνικά στέκεστε, έχουν αποτελέσει θέμα διατριβών, μελετῶν και αναλύσεων για πάμπολους φιλοσόφους της αγάπης (π.χ. Ἐριχ Φρομ) χιλιάδες τυπωμένες σελίδες καταλήγουν στο ίδιο συμπέρασμα που εσείς κατακρίνετε.

Είναι λοιπόν λάθος το ότι ο έρωτας είναι μια υγιής νοητική κατάσταση, όπως μας εξηγεί ο Χριστὸς, και δεν βλέπετε μπροστά σας κάθε μέρα το αντίθετο φαινόμενο του αρρωστημένου νοητικού έρωτα; Ἡ μήπως δεν γνωρίζετε ότι η καρδιά επιθυμεί πράγματα πριν καν να τα πραγματοποιήσει.

Και ο Χριστὸς τον δρόμο της καρδιάς και του πνεύματος δείχνει.

Ἡ εντολή του Θεοῦ ἦταν «αὐξάνεσθε και πληθύνεσθε» γι' αυτούς λοιπόν που διάλεξαν να μείνουν ενοῦχοι (ματθ. ιθ' 12) για τη βασιλεία των ουρανῶν, ο Χριστὸς λέει το συμπλήρωμα στο αὐξάνεσθε και πληθύνεσθε που σημαίνει ὅποιος ενοουχίζει εαυτόν για ἄλλο λόγο εκτός της βασιλείας των ουρανῶν μένει ανοιχτός στην εντολή «αὐξάνεσθε» και «πληθύνεσθε».

Ἄρα ο Χριστὸς δεν προωθεί την αγαμία αλλά δέχεται αυτούς που θα ενοουχηθούν (απέχουν ερωτικής ζωής), για τη βασιλεία των ουρανῶν.

Όσον αφορά τον Χριστό, (εκεῖ που αναφέρετε ότι παραμένει ἀνέραστος) όταν μεσ' στην ψυχή του και στο πνεῦμα του αισθάνεται την πληρότητα της αγάπης του Θεοῦ, αγάπη που εξαγνίζει τις πόρνες από υποβαθμισμένα

ΕΜΠΡΟΣ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΠΡΑΞΗ ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΛΑ-ΓΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Ξεκινήστε μια βίρα παίρνοντας μαζί σας έναν εκπρόσωπο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΤΑ) έναν εκπρόσωπο της Ένωσης Κοινωνοτρόφων, μια εκπρόσωπο της Τρίτης Ηλικίας και έναν εκπρόσωπο της Ενορίας σας...

... Και ελάτε στο κέντρο της πανεραρφής κωμόπολης ΑΔΙΝΑ της επαρχίας ΕΛΛΑΔΑ που ανήκει στην ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ (ΕΟΚ).

... Όπου στην οδό Ασκληπιού 76 υπάρχει το πιο Γκαγκάνο μαγαζί της Ευρώπης και όπου ένας Φυσικός - Ηλεκτρονικός και ένας Ηλεκτρολόγος - Ηλεκτρονικός σας περιμένουν για να διαλέξετε μαζί το καλύτερο Στερεοφωνικό - Χρωματιστή Τηλεόραση ή VIDEO και τα λεφτά σας να πιάσουν τόπο.

STUDIO Hi Fi Ασκληπιού 76 - τηλ. 36.27.858 - 36.02.697

Οι καλύτερες τιμές και δόσεις

σεξουαλικά ένστικτα, φέρνει κοντά του τελώνες σαν τον Ματθαίο, αγάπη που ξεχειλίζει κι απ' τα ρούχα του (ματθ. θ' 21-22), αγάπη που θεραπεύει και ανασταίνει, αγάπη και πίστη που είναι ενέργεια ζωντανή και ξεχειλίζει μες' τις καρδιές των γύρω του· έχει ανάγκη αυτή η αγάπη από σεξουαλική συμπλήρωση;

Θα ήθελα να τελειώσω με το εδάφιο του Παύλου (γαλ. γ' 28) που λέει «Οὐκ ἐνὶ Ἰουδαίῳ οὐδέ Ἕλλην, οὐκ ἐνὶ δούλῳ οὐδέ ἐλεύθερος οὐκ ἐνὶ ἄρσεν καὶ θήλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἕστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.»

Ευχαριστῶ
Διονυσία Μπλαζάκη

● Το δεύτερο γράμμα από τον Α. Κεφαλληνιάδη:

Κύριε Διευθυντά,

Το άρθρο αυτό αποβλέπει να παραθέσει τις θέσεις της Αγ. Γραφής αναφορικά με τη γυναίκα. Όμως ο τρόπος επιλογής, παρουσίασης, και ερμηνείας των αποσπασμάτων δεν εκφράζει την ακριβή αλήθεια, ενώ αποσιωπούνται ένα σωρό άλλα χωρία που δίνουν μια ολοκληρωμένη εικόνα και φανερώνουν τη θετική στάση των θρησκειών της Βίβλου απέναντι στη γυναίκα.

Βέβαια είναι αδύνατο μέσα σε μια επιστολή να προβούμε σε κριτική των θέσεων του κειμένου. Γι' αυτό θα περιοριστούμε να παραθέσουμε με λίγες, αλλά ζωηρές πινελιές, την θέση Ιουδαϊσμού και Χριστιανισμού απέναντι στη γυναίκα με στόχο την ευρύτερη κι αντικειμενικότερη θεώρηση αυτού του θέματος από το αναγνωστικό σας κοινό

Ξεκινάμε από τη θέση της γυναίκας στην ιουδαϊκή κοινοτική ζωή. Στη Γένεση αναφέρεται αλ-

ληγορικά, ότι η Εύα (η γυναίκα) δημιουργήθηκε «εκ της πλευράς του Αδάμ» (του ανδρός) (Γεν. β' 21). Έτσι παρουσιάζεται ανάγλυφα για να δηλωθεί, πως η γυναίκα είναι ισότιμη ολόπλευρα και ισάξια με τον άνδρα, του οποίου αποτελεί alter ego, «οσοῦν εκ των οστέων και σαρξ εκ της σαρκός του» (Γεν. β' 23).

Είναι γνωστό, ότι ακόμη κατά την αριστοτελική θεώρηση η γυναίκα εκλαμβανόταν ως ον δευτερεύουσας κατηγορίας —κατώτερης μοίρας από τον άνδρα. Εξάλλου ο σταγειρίτης φιλόσοφος θεωρούσε υποδεέστερα τα παιδιά και τους δούλους, καθώς και τις γυναίκες εξ όψεως βουλήσεως.

Αντίθετα, στον ισραηλιτικό λαό, η γυναίκα κατείχε σημαντική θέση σαν σύζυγος και μητέρα. Κατά το Δευτερονόμιο, ο Εβραίος σύζυγος δεν είχε το δικαίωμα της πώλησής ούτε της τιμωρίας και πολύ λιγότερο του φόνου της γυναίκας, αλλά ούτε και της παλλακίδας, έστω κι αν αυτή ήταν δούλη (Δευτερ. κα' 14). Αν μάλιστα συμπεριφερόταν ο άνδρας άπρεπα στη γυναίκα του εκείνη είχε τη δυνατότητα (δικαίωμα) να προσφύγει στο δικαστήριο και να ζητήσει διαζύγιο —«αποστάσιον» (Δευτ. κδ' 1). Μετά το διαζύγιο επιτρεπόταν και δεύτερος γάμος.

Η γυναίκα δεν γονυπετούσε μπροστά στον σύζυγό της, ενώ αυτό γινόταν στους Πέρσες, που ούτε η βασίλισσα αποτολμούσε να εμφανιστεί ισότιμα μπροστά στο μέγα βασιλέα. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ακόμη και αρχηγός του ιουδαϊκού λαού καταστάθηκε γυναίκα ως «κριτής» η περιώνυμη Δεββώρα.

Σαν υιός του ανθρώπου την ώρα του μαρτυρίου του στο σταυρό είπε στη μητέρα του «ἴδε ὁ υἱός σου. Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου» (Ιωαν. ιθ' 26-27)

Σαν υιός του Θεοῦ εἶπε: «Ὁστις γὰρ ἀν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς αὐτὸς

μου ἀδελφός καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.» (Ματθ. ιβ' 50).

Χρειάζεται μια μαλακιά καρδιά ο άνθρωπος για να καταλάβει τα παραπάνω, που αποκαλύπτουν την απόλυτη αγάπη που υπάρχει στο έργο του θεοῦ για τον άνθρωπο. Το ότι η Μαρία φέρνοντας στον κόσμο τον Χριστό συντελεί άμεσα στο να μπορεί το ανθρώπινο γένος να γνωρίσει, να αγαπήσει και ν' ανυψωθεί μέχρι τον Δημιουργό Θεό του, είναι υποτιμητικό για την γυναίκα; Και τι σχέσι μπορεί να έχει η Αθηνά και η μητέρα του Κρίσνα ή η θεά Κάλη που υποβαθμίζουν το ανθρώπινο γένος με το να λατρεύει ειδώλα, θέους αρσενικούς όπως η ίδια λέτε.

Ο Θεός δημιουργός και πατέρας του Ιησού δεν έχει ανθρώπινο φύλο είναι ΠΝΕΥΜΑ (Ιωαν. κεφ. δ' 24)

«Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.»

Την παρακάτω φράση την είπε ο Χριστός σε γυναίκα Σαμαρείτισσα. Μην θαυμάσετε γιατί και οι μαθητές του Χριστοῦ πριν από μας «εθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλε» (δ' 27).

Στο κεφ. κβ' κατὰ Ματθαίο εδ 24 παρουσιάζετε την απάντηση του Χριστοῦ ως συναγωνίσιμη επαξίως την ακριβολογία σημερινών κυβερνητικών εκπροσώπων. Και σας ρωτῶ: ποιος συγκεκριμένα κυβερνητικός εκπρόσωπος απ' αρχής του κόσμου μέχρι σήμερα μίλησε για ανάσταση νεκρών, για βασιλεία των ουρανών, για ζωή αιώνιο; Ποιος κυβερνητικός εκπρόσωπος εἶπε «... οὐκ ἔχει πού τήν κεφαλὴν κλίνῃ» (Λουκ. θ' 58)

Ποιος απ' όλους αυτούς που ονομάζονται εξουσία εἶπε «Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἐστίν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· οἱ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἢν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρεταὶ ἂν οἱ ἐμοὶ ἡγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις·

νὸν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἐστίν ἐντεῦθεν.» (Ιωαν. ιη' 36)

Αλλά και στους χρόνους της Καινῆς Διαθήκης ο ίδιος ο Χριστός δεν κάνει διακρίσεις μεταξύ άνδρα και γυναίκας. Από τους ανθρώπους η Παναγία κατέχει την πρώτη τιμητική θέση στο Χριστιανισμό.

Οι Μυροφόρες γίνονται οι πρώτοι Απόστολοι του μεγάλου γεγονότος της Αναστάσεως του Χριστοῦ. Ένα πλήθος αγίων γυναικών αναφέρεται τιμητικά στην Καινή Διαθήκη. Ο γάμος γίνεται μυστήριο κι η γυναίκα σύντροφος κι όχι σκλάβο του άνδρα της. Μα κι η μοιχαλίδα ακόμη γίνεται αντικείμενο συμπόνοιας (ο αναμάρτητος πρώτος τον λίθο βαλέτω). Στην ιστορία της εκκλησίας οι γυναίκες παίζουν σπουδαιότατο ρόλο στην εξάπλωση του Ευαγγελίου. Η εκκλησία τιμᾷ εξίσου τους μάρτυρες άνδρες και γυναίκες. Τις χρησιμοποίησε σε έργα φιλανθρωπίας, περιθαλψῆς ασθενών, γερόντων, παιδιών, σε έργα κατηχήσεως κτλ. Όλα αυτά είναι αποτελέσματα της διδασκαλίας του Απ. Παύλου «οὐκ ἐνὶ ἄρσεν καὶ θήλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἕστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. γ' 28).

Και μόνο τα λίγα αυτά φτάνουν για να μας δείξουν καθαρά, πόσο μεγάλη υπήρξε η επίδραση της Βίβλου στην εξύψωση της γυναίκας, και πόσα οφείλει η γυναίκα αλλά κι ο κόσμος ολόκληρος στο μεγάλο αυτό γεγονός.

Με τιμῆ
Ανδρέας Κ. Κεφαλληνιάδης
Ζετῆς σπουδαστῆς Αρσακείου
Παιδαγωγικῆς Ακαδημίας
—ΑΘΗΝΑ

● Και το τελευταίο γράμμα από τον επίσης φοιτητή Γ. Κουλούρη

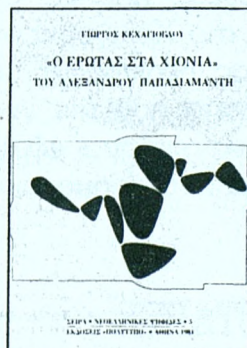
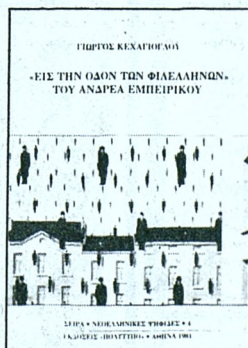
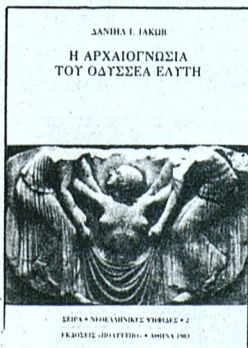
ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ
Η ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΙΑ ΤΟΥ
ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

Μ. Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ
«ΑΡΙΑΔΗΝΗ»
ΜΙΑ ΣΠΟΥΔΗ ΣΤΟΝ
ΕΡΩΤΙΚΟ ΣΕΦΕΡΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ
«ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΔΟΝ
ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ»
ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΕΜΠΕΡΙΚΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ
«Ο ΕΡΩΤΑΣ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ»
ΤΟΥ ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ
ΜΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΟΥ
ΤΩΤΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ • ΠΟΛΥΤΥΠΟ-
Διοικηράτου 131, τηλ. 72.29.237

● *Και το τελευταίο γράμμα από τον επίσης φοιτητή Γ. Κουλούρη.*

Αγαπητο Αντι,

Πρώτα σ' αυτό που αναφέρεται ότι η γυναίκα έγινε για βοήθες του άντρα. Η ακριβής ερμηνεία του σχετικού χωρίου της Παλαιάς Διαθήκης δίνεται πολύ ωραία από τον Κοσμά τον Αιτωλό: «Δεν έχει ο Θεός τη γυναίκα κατωτέραν. Δια τούτο την έκαμεν από την μέσην του άνδρος, δια να είναι ο άνδρας ωσαν την κεφαλήν και η γυναίκα το σώμα. Δια τούτο δεν την έκαμεν από το κεφάλι δια να μη καταφρονή τον άνδρα. Ομοίως πάλιν δεν την έκανεν από τα ποδάρια, δια να μην καταφρονή ο άνδρας τη γυναίκα». Τώρα όσον αφορά το ζήτημα γιατί δεν έκανε ο Θεός πρώτα τη γυναίκα και ύστερα τον άντρα, μας θυμίζει λίγο το παιχνίδι της κολοκυθιάς.

Το δεύτερο σημείο της αναφοράς μου είναι εκείνο όπου παρουσιάζεται με αρκετή επιπολαιότητα από την αρθρογράφο η Παναγία ως τεκνοποιητική μηχανή και ως άβουλο ον που η εγκυμοσύνη της επιβλήθηκε εκ των άνω χωρίς καν να ρωτηθεί η ίδια. Η απάντηση δίνεται από την ίδια την Παναγία στο κατά Λουκά ευαγγέλιο: «ΐδου γάρ από τού νύν μακαριοίσι μέ πάσαι αί γενεαί». Απόδειξη όχι μόνο αποδοχής του ρόλου της, χωρίς ενδοιασμούς, αλλά και του γεγονότος ότι από

τότε και ως τα σημερα μια γυναίκα θα γίνει αντικείμενο λατρείας από εκατομμύρια ανθρώπους σ' όλο τον κόσμο και θα αποδειχθεί ως κορυφαία προσωπικότητα μέσα στον Χριστιανισμό.

Τέλος όσον αφορά το ζήτημα ότι ο Χριστιανισμός έχει πατριαρχική μορφή όπου Πατέρας και Γυιός μονοπωλούν το ενδιαφέρον— και όπου η αρθρογράφος υιοθετεί τις θέσεις της Σιμόν ντε Μπωβουάρ— θα πρέπει να γίνει μια βασική διευκρίνιση. Ο χριστιανισμός δεν είναι θρησκεία του Πατέρα ή του Γυιού, διοτι η Αγία Τριάδα δεν έχει μορφή αντρική ή γυναικεία αφού έχει πνευματική και όχι σωματική υπόσταση. Ο Θεός δεν είναι άντρας, είναι πνεύμα.

Αλλά και αν κάποιος αρνηθεί τη θεότητα του Χριστού και θεωρήσει ότι όλα αυτά περί Αδάμ και Εύας και περί παρθένου που έμεινε έγκυος είναι παραϊθία για μικρά παιδιά, εκείνο που δεν μπορεί να αμφισβητήσει είναι το ότι ο χριστιανισμός σαν φιλοσοφία ήταν η πρώτη στην παγκόσμιο ιστορία που αναγνώρισε την ισότητα όλων των ανθρώπων ανεξαιρέτως φύλλου, χρώματος κι εθνικότητας. Και ακόμη για πρώτη φορά αναγνωρίζεται ότι ο άντρας θα πρέπει να τρέφει σεβασμό και αγάπη προς τη γυναίκα του. Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια του Αποστόλου Παύλου: «ούτως όφείλουσιν οί άνδρες ά-

γαπών τάς έαυτών γυναίκας ως τά έαυτών σώματα, ό άγαπών τήν έαυτού γυναίκα έαυτόν άγαπά».

Άλλο ο Χριστιανισμός ως θρησκεία, φιλοσοφία, τρόπος ζωής, κοινωνικό κίνημα, επανάσταση - διαλέξτε εσείς τον όρο που σας ταιριάζει - και άλλο η εκκλησία ως θεσμός που αρκετές φορές σε πολλές κοινωνίες εξυπνέτησε και υπεράσπισε τα συμφέροντα της εκάστοτε καθεστυκίας τάξης πραγμάτων. Μια τάξη που επιζητούσε όχι μόνο τον χωρισμό των ανθρώπων σε άντρες και γυναίκες αλλά και σε εξουσιαστές και εξουσιαζόμενους, σε δούλους και ελεύθερους.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία Γιώργος Κουλούρης Φοιτητής Α.Σ.Ο.Ε.Ε.

● *Η Αλίκη Τσιλιχρήστου, στην οποία θέσαμε υπόψη τις επιστολές αυτές, σημειώνει:*

1. Το αντίτυπο της Παλαιάς Διαθήκης στο οποίο βασίστηκε για το εν λόγω άρθρο (εκ. 1887, Λειψία), καθώς και ένα πρόσφατης έκδοσης που συμβουλευτήκα και

που φέρει την έγκριση της 10ης Ιεράς Συνόδου, γράφει στο εδάφιο 2, κεφ. 5 «και επωνόμασε το όνομα αυτού Αδάμ» και όχι αυτών.

2. Ως προς το εδάφιο της γενεαλογίας στο οποίο η κ. Μπλαζάκη με διόρθωσε πως δεν είναι του Λουκά αλλά του Ματθαίου, μάλλον με διορθώνει επί ματαιώ αφού δεν έγραψα ποτέ πως είναι του Λουκά.

3. Η ρήση του Παύλου «ουκ άρσεν, ουχ θήλυ» σε τίποτα δεν αναιρεί «την χάριν του άρρενος», «κοικοδόμηση του θηλέως» πράγμα που η Βίβλος βεβαίως υποστηρίζει και όχι εγώ. Αν τώρα η απουσία της από ένα άρθρο που γράφτηκε για την ανίχνευση της ιδεολογικής θέσης της εκκλησίας ως προς την άμβλωση συνιστά αποσιώπηση εκ του πονηρού τι να σημαίνει άραγε τότε η απουσία πλήθους εδαφίων του ίδιου φιλογύνη αποστόλου όπως εκείνο το περίφημο «αι γυναίκες υποτάσσεσθαι τοις άνδράσι» ή «η γυνή των ιδιω σώματι ου εξουσιάζει αλλά ο άνήρ»;

Όσον αφορά τα υπόλοιπα σημεία κριτικής και για το λόγο ότι εγείρουν θέματα που χρήζουν ανάλυσης τα οποία ο εδώ χώρος δεν μου επιτρέπει, επιφυλλάσσομαι να απαντήσω εν καιρώ.

ΝΑΘΑΝΑΕΛ ΓΟΥΕΣΤ

Το άγριο Χόλιγουντ

Τόσο λόγω της καθαρά κινηματογραφικής γραφής του όσο και λόγω του θέματός του το Άγριο Χόλιγουντ θεωρείται σαν το πρώτο «Χολιγουντιανό μυθιστόρημα» της αμερικάνικης λογοτεχνίας.

Ο Ναθάναελ Γουέσι, που για αρκετά χρόνια δούλεψε στο Χόλιγουντ ως σεναριογράφος, μας περιγράφει συναρπαστικά έναν κόσμο που τον γνώρισε εκ των έσω. Έναν κόσμο εφιαλτικό, σαρκαστικό και κάποτε τρομακτικά κωμικό.

ΑΣΤΑΡΤΗ

ΣΟΛΩΝΟΣ 121 ΤΗΛ.: 3619802 - 3606597

Πήρες σήμερα τον ΜΙΚΡΟ ΗΡΩΑ;

Ο Μικρός ΗΡΩΑΣ

ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ ΕΝΑΣ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ ΤΟΜΟΣ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ:

Αναπαραγωγές

8 ΑΥΘΕΝΤΙΚΑ ΕΞΩΦΥΛΛΑ

της πρώτης έκδοσης

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ «ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ»

● Δεν διάβασε το βιβλίο «Ορθόδοξη Ψυχοθεραπεία» ο αναγνώστης μας Ι. Α. Σπυρόπουλος. Διάβασε όμως, στα σχόλια της στήλης των «ειδήσεων» στο ANTI (τχ. 326) για το ίδιο βιβλίο και τα σχολιάζει. Να ποια είναι η άποψή του για το περιεχόμενο των σχολίων και όχι του βιβλίου:

Κύριε Διευθυντά,

Στο «Σημειωματάριο Εδήσεων» του τχ. 326/12.9.1986, είχατε σαν πρώτο θέμα το βιβλίο του αρχιμ. π. Ιεροθέου Βλάχου, από την Έδεσσα, «Ορθόδοξη Ψυχοθεραπεία». Δεν διάβασα το βιβλίο αυτό και δεν μπορώ ν' απαντήσω στην ουσία του περιεχομένου του. Θα απαντήσω μόνο στα δικά σας σχόλια, βασισμένα, από,τι κατάλαβα, στον πρόλογο του βιβλίου.

Σημειώνει ο συγγραφέας ότι «η Ορθοδοξία είναι κύριως θεραπευτική επιστήμη και αγωγή». Βέβαια η Ορθοδοξία δεν είναι επιστήμη. Αγωγή όμως είναι. Κυρίως είναι «τρόπος ζωής», όπως είπε κάποτε κι ο Ζουράρης σε μια του συνέντευξη. Αυτή την άποψη του συγγραφέα την βρίσκετε σί-

να φαίνεται σε πρώτη όψη αντιφατική, ένα κοινότοπο οξύμωρο». Πάνω σ' αυτό θέλω ν' απαντήσω και να πω ότι δεν υπάρχει αντίφαση.

Η Ψυχολογία μόλις στις αρχές του αιώνα μας κατάφερε ν' απαλλαγεί από τις υλιστικές αντιλήψεις του περασμένου αιώνα, και ν' ανακαλύψει την ... ψυχή (αυτό κι αν δεν είναι οξύμωρο!). Ύστερα από τις έρευνες του Φρόντλ και κυρίως του διαδόχου του καθηγητού Γιούγκ και των συνεργατών του, στον τομέα της Ψυχανάλυσεως, όχι απλώς διαπιστώθηκε η επίδραση της ψυχής στον σωματικό παράγοντα ή του σώματος στον ψυχικό παράγοντα του ανθρώπου, αλλά και προτάθηκε και ανάλογη ψυχοθεραπευτική αγωγή (ψυχανάλυση). Σήμερα πια αποτελεί κοινό τόπο ότι ασθένειες καθαρά σωματικές (πόννοι, έλκος στομάχου κλπ.) μπορεί να έχουν αποκλειστικά ψυχικά αίτια.

Ο Ακαδημαϊκός Μαρίνος Γερούλανος, στην ανακοίνωσή του στην Ακαδημία Αθηνών μετά τον πόλεμο «Οι ψυχικές επιδράσεις ως νοσογόνος παράγων», η οποία κυκλοφόρησε αργότερα «ηξημένη και βελτιωμένη», αναφέρει πλήθος τέτοιων περιστατικών από τη μακρόχρονη κλινική του θητεία.

Στο Β' Ιατρικό Συνέδριο της «Ιατρικής της Προσωπικότητας» (Αύγ. 1948) διαπιστώθηκε ό-

τι η υγεία ή η ασθένεια είναι κάτι παραπάνω από την έλλειψη ή παρουσία μικροβίων στον ανθρώπινο οργανισμό. Είναι η αρμονία ή δυσαρμονία ψυχής και σώματος. Ειδικότερα ο καθηγητής Ζιμπεκ, από τους μεγαλύτερους τότε κλινικούς της Ευρώπης, ανακοίνωσε στο Συνέδριο αυτό ότι «το Ψυχικό σύρει μαζί του το σωματικό στο βάραθρο της αρρώστειας», όταν, «η ορχήστρα της ζωής και της ψυχής», δεν «αναδίδει αρμονικούς ήχους που ν' αποτελούν μια συμφωνία».

Το φαινόμενο της ψυχονεύρωσης, που έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις στην εποχή μας (αίωνα των νευρώσεων» αποκάλεσαν τον 20ο αιώνα), ο Γιούγκ το αποδίδει στο «πάθος της ψυχής που δεν βρήκε το νόημά της». Η ψυχή του ανθρώπου είναι ένα απέραντο πεδίο συγκρούσεων και από την έκβασή τους εξαρτάται η νευρωτική ή υγιής πορεία του ανθρώπου. Ο ψυχίατρος Καρούζο στη μελέτη του «Ψυχανάλυση και σύνθεσις της υπάρξεως» (μεταφράστηκε και στα ελληνικά), γράφει ότι «οι νευρώσεις αποτελούν το μέτρο της τελειότητας του ανθρώπου».

Ο Φρόντλ στην «Ιστορία της Ψυχανάλυσεως» (μεταφρασμένη επίσης στα ελληνικά), λέει για τη μέθοδο της «καθαριστικής θεραπείας», που εισηγείται, ότι τότε μόνο φέρνει αποτέλεσμα όταν όλοι οι νευρωτικοί πόθοι και επιθυ-

μίες του αρρώστου μεταβιβαστούν πάνω στην προσωπικότητα του θεραπευτού. Ο νευρωτικός, δηλαδή, πρέπει να τις αποθέσει πάνω σ' ένα λυτρωτή, πρέπει κάποιος άλλος ν' αναλάβει το πάθος του νευρωτικού. Ο Καρούζο αναλύοντας τη μέθοδο αυτή του Φρόντλ υποδεικνύει το λυτρωτή στο πρόσωπο του Χριστού. «Το αρχέτυπο Χριστός», γράφει, είναι ο κεντρικός παράγοντας κάθε ψυχοθεραπείας. Όπως υπάρχει μια ψυχή στον άνθρωπο έτσι και κατά βάση υπάρχει και μια μόνο ψυχική αγωγή και θεραπεία.

Κάθε νευρώση αποτελεί ένα πνευματικό πρόβλημα και κατά συνέπεια θα πρέπει να πούμε ότι το πρόβλημα της ψυχοθεραπείας, μπορεί να λυθεί μόνο δια μέσου της θρησκείας. Και παρατηρεί, ότι δεν αποτελεί σύμπτωση το γεγονός ότι για αιώνες η ψυχοθεραπεία βρισκόταν στα χέρια των κληρικών. «Η ιατρική ψυχοθεραπεία οφείλει να είναι μια προετοιμασία για μετάνοια», γράφει επί λέξη ο Καρούζο. Κι ο Γιούγκ παρατηρεί με τρόπο κατηγορηματικό, ότι «η νεώτερη ψυχιατρική κατέληξε στην διαπίστωση ότι το πρόβλημα της θεραπείας της νευρωτικής αντιδράσεως έχει ανάγκη θρησκευτικής λύσεως».

Σε μια πραγματεία του μάλιστα, κάνει ειδικό λόγο για τη συμβολή του εξομολόγου στην

ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

φυλλα - φτερα

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΑΘΗΝΑ 1983

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ

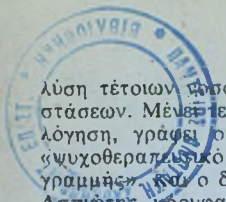
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,
Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Μ. Κοτζιά και Σία*,
Τοισμική 78

ΙΑΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΓΚΑΛΕΡΙ

ΕΚΘΕΣΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
του Αλέξη Κυριτσόπουλου
17 Οκτωβρίου

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 7 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

λύση τέτοιων φαινομένων καταστάσεων. Μένει τελικά η εξομολόγηση, γράφει ο Γιούγκ, σαν «ψυχοθεραπευτικό όπλο πρώτης γραμμής». Και ο δικός μας Αρ. Ασπιώτης, κορυφαίος ψυχίατρος με δεκάδες συγγραμμάτων και ιδρυτής του «Ινστιτούτου Ιατρικής Ψυχολογίας και Ψυχικής Υγιεινής», με πλήθος εκδόσεων, γράφει σ' ένα βιβλίο του ότι «η εξομολόγησης εις την ψυχοθεραπείαν είναι φάρμακον αναλτικατάστατον».

Θα πρέπει εδώ να κλείσω την επιστολή μου, για να μην κάνω μεγαλύτερη κατάχρηση του χώρου σας, κλέβοντάς τον, μάλιστα, κι από άλλους αναγνώστες, που θα ήθελαν οι επιστολές τους να δουν σύντομα το φως της δημοσιότητας. Άλλωστε είναι αρκετά αυτά για να διαπιστωθεί ότι οι απόψεις του π. Ι. Βλάχου δεν είναι αντιφατικές, έστω και «σε πρώτη όψη» και δεν αποτελούν «κοινότυπο οξύμωρο».

Με τιμή
Ιωάν. Α. Σπυρόπουλος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ «ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ»

• Την επιστημονική χρήση του όρου «φιλολογία» υπερυψίζει τα ο Α. Παναγόπουλος:

Αγαπητό Αντί,

Διάβασα στο, κατά τα άλλα πολύ ενδιαφέρον, Πολιτικό 7ήμερό Σου του τεύχους 328 (3-9/10/86, σελ. 5) για τις αποκαλύψεις των τάδε κατά των δεινά κάποιες παράταξης και είδα με έκπληξή μου, εκτός από την εσφαλμένη χρήση του όρου «φιλολογία», ακόμη και με εισαγωγικά, την άσκοπη επίκληση του τίτλου ενός έργου της λογοτεχνίας μας, και μάλιστα εσφαλμένα.

Ως φιλόλογος, διαμαρτύρομαι τουλάχιστο για το πρώτο. Η φιλολογία είναι μια σοβαρή επιστήμη (έστω κι αν δεν είναι σοβαροί όλοι οι θεράποντές της —αλλά

και σε ποιον τομέα είναι;) για να μπορείς, χωρίς να διαπράττεις ανατριχιαστική ακυρολεξία, να αποκαλείς «φιλολογία» τη γραπτή αντιδικία, τον ενδοκομματικό «διάλογο» ή τις δημοσιογραφικές ανταγκλήσεις της οποιασδήποτε πολιτικής παράταξης. Είναι αλήθεια ότι ο όρος «φιλολογία» έχει από καιρό αρχίσει να κακοποιείται, από τους δημοσιογράφους κυρίως, με αυτή την έννοια. Αυτό οφείλεται στο ότι την υιοθετεί ο ένας από τον άλλο απερίσκεπτα και φθάνουν να τη χρησιμοποιούν ακόμη και δημοσιογράφοι του Αντί.

Φαντάζομαι ότι ο πρώτος χρήστης του όρου με αυτή τη σημασία θα ήταν κάποιος γαλλομαθής ή αγγλομαθής ή γερμανομαθής, ο οποίος μετέφρασε άστοχα τον αντίστοιχο ξένο όρο, που σημαίνει κυρίως «λογοτεχνία» και «βιβλιογραφία» και που καλύπτει και το χώρο της «αλληλογραφίας» με την έννοια της ανταλλαγής γραπτών αποκαλύψεων και αλληλοκατηγοριών. Αλλά μόνο αγράμματοι συγχέουν τη φιλολογία με τη λογοτεχνία, με ή χωρίς εισαγωγικά, και με τις διάφορες εννοιολογικές της αποχρώσεις. Είναι οι ίδιοι, και δυστυχώς όχι μόνο δημοσιογράφοι αλλά και καθηγητές Πανεπιστημίου, που μπερδεύουν ως φιλολογική κριτική (text critique, critique textuelle, Textkritik) τη λογοτεχνική κριτική (critique littéraire, literary criticism, Literaturkritik). Είναι σε τελευταία ανάλυση, σαν να λέει κανείς ότι αυτή η χρήση του όρου «φιλολογία» είναι «δημοσιογραφική», δηλαδή, με έμμεση πλην σαφή διάθεση να υιοτιμήσει τον ρόλο και τα μέσα της τέταρτης εξουσίας —όπου κάθε αβασάνιστο, επιπόλαιο και ρηχό θα λέγεται «δημοσιογραφικό».

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Ανδρέας Παναγόπουλος
Φιλόλογος στο
Πανεπιστήμιο της Αθήνας.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

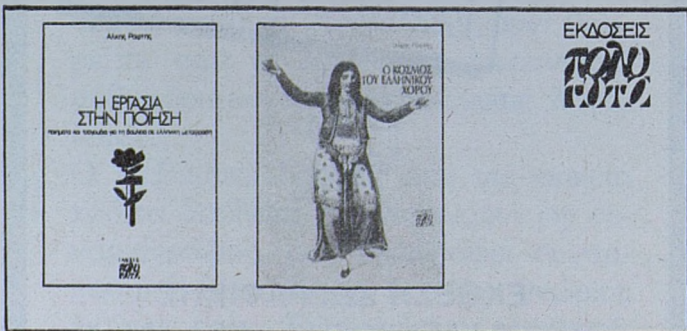
ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΗ ΜΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Γράφουν: Ph. Sherrard, Στ. Ράμφος, Κ. Χαραλαμπίδης, Ν. Ζίας, Μ. Μουντές, Π. Λιαλιάντης, Λ. Staniloae, Ό. Βότση, Σ. Γουνελάς κ.ά.

Έκτεταμένο ποιητικό άνθολόγιο των: Ν.Γ. Πεντζίκη, Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλου, Κ. Χαραλαμπίδη, Ο.Υ. de L. Milosz, G. de Nerval, Μ. Μουντέ, Ά. Ζέρβα, Δ. Φερούση, Έλ. Μάϊνα, Ά. Συρναίου, Π. Καποδίστρια, Γ. Μιχάκη, Σ. Γουνελά κ.ά.

Διάλογος με τους αναγνώστες για το θέμα Πίστη και Έπιστήμη.

Βιβλιοκρισίες.

Ιστορικό μυθιστόρημα
Προς Άγνωστη Κατεύθυνση;
....στα βιβλιοπωλεία.

Τηλ. 3234.270

ΚΑΛΕΝΤΗΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Υπεύθυνος, σύμφωνα με το νόμο:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Υπεύθυνος τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
Σπάρτακου 9, Καλλιθέα
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Εκτύπωση:
Ν. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ Α.Ε.
Πειραιώς 52 — Μοσχάτο
Τηλ. 48.16.322

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.100 δρχ. - Ετήσια 2.200
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ.: 7.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 14
ετήσια: δολ. 28
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 17
ετήσια: δολ. 34

• Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

• ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 100
• ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 150

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.32.819
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας: Βιβλιοπωλείο Μ. Κοτζιά και Σια Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
546 22 Θεσσαλονίκη

και τώρα... 3 μαγικά βιβλία - παιχνίδια που θα γοητέψουν τα παιδιά σας (και εσάς...)

Τι είναι;

...Είναι η **Ιστορία μιας γραμμής!** Ναι! Μια γραμμή που ξεκινάει γοητευτικές, συναρπαστικές περιπέτειες με τα παιδιά! τι κάνει; Και τι δεν κάνει!

Αλλάζει μορφές... αλλάζει σχήματα και ρυθμούς... αλλάζει χρώματα... παραστάσεις... γίνεται τετράγωνο... γίνεται τρίγωνο... γίνεται κύκλος... ένας κόσμος ολόκληρος από εικόνες, παραμυθένιος μα και αληθινός!

Η «**Ιστορία μιας γραμμής**», είναι τρία βιβλία για παιδιά σε πανέμορφα σχέδια του **Μίλτου Σκούρα**. Τρία μαγικά βιβλία - παιχνίδια που θα γοητέψουν τα παιδιά, θα κεντρίσουν τη φαντασία τους και θα αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους.

Πραγματικά «μαγική» ιδέα για δώρο!

Η «**Ιστορία μιας γραμμής**» υπάρχει σε όλα τα βιβλιοπωλεία και διατίθεται σε ειδικό σετ, σε χαρούμενη, εορταστική συσκευασία.

μαζί με κάθε σετ προσφορά
για τα παιδιά.
για τα παιδιά.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.29.237

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΚΕΛΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 – Τηλ. 36.02.007

ΠΟΙΗΣΗ

- Γιάννης Ρίτσος – Εαρινή συμφωνία
Νάσος Βαγενάς – Περιπλάνηση ενός μη ταξιδιώτη
Βικτωρία Θεοδώρου – Η νυχτωδία των συνόρων
Κωστής Γκιμοσούλης – Το στόμα κλέφτης
Τάσος Λειβαδίτης – Ποίηση. Τόμος 2
Θανάσης Νιάρχος – Θάνατος ο δεύτερος
Κώστας Παπαγεωργίου – Κάτω στον ύπνο

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

- Μήτσος Αλεξανδρόπουλος – Η ένατη πληγή
Αντρέας Φραγκιάς – Το πλήθος. 2
Άλκη Ζέη – Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα
Πέτρος Αμπατζόγλου – Τι θέλει η κυρία Φρήμαν
Μέλπω Αξιώτη – Άπαντα Η΄. Το σπίτι μας
Μήτσος Κασόλας – Το σάπιο νερό
Προκόπης Πανταζής – Στο καρτέρι
Γιάννης Ρίτσος – Λιγοστεύουν οι ερωτήσεις
Γιάννης Ρίτσος – Σφραγισμένα μ' ένα χαμόγελο
Γιάννης Ρίτσος – Ο Αρίστος αρνείται να γίνει Άγιος
Νίκος Νικολαΐδης ο Κύπριος – Το Βιβλίο του Μοναχού
Κωστούλα Μητροπούλου – Διαδρομή 35 και κάτι
Μένης Κουμανταρέας – Η φανέλα με το εννιά
Νίκος Μπακόλας – Η μεγάλη πλατεία
Μαρία Παπαδημητρίου – Ειρήνη

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ – ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Μίκης Θεοδωράκης – Οι δρόμοι του Αρχάγγελου. 1
Ανζέλ Κουρτιάν – Φράγμα σιωπής
Μίκης Θεοδωράκης – Οι δρόμοι του Αρχάγγελου. 2
Μαρία Κόκκορη – Γεώργιος Παπανικολάου
Δήμητρα Πέτρουλα – Που 'ναι η μάνα σου μωρή;
Δημήτρης Φωτιάδης – Ενθυμήματα Γ΄

